MARIE-ANNE DESMAREST

TORENTE

****

roman

MARIE-ANNE DESMAREST

TORENTE

Marie-Anne Desmarest

Le cycle Torrents

Le dernièr amour de Jan et
L'ennemi de Jan

© Éditions Denoël,
Paris, 1959 et 1960

Toate drepturile rezervate Editurii Porus

MARIE-ANNE DESMAREST

TORENTE

●●●●

Traducere de Teodora POPA-MAZILU

Editura PORUS

1992

Consilier literar: CORNELIU POPESCU
Ilustrația copertei: TEODORA POPA-MAZILU

ISBN 973-9127-55-x

ULTIMA DRAGOSTE A LUI JAN

„O zei, vă rog ca mintea-mi din
nou s-o-ntunecați
Și imaginea-i funestă,
de mine-ndepărtați..."

A. PUȘKIN

PARTEA ÎNTÎI

I

JAN YVARSEN CERCETA CU atenţie planul.

— Bănuiesc că aţi prevăzut şi o sală preoperatorie? întrebă el, ridicînd din sprîncene.

Musafirul, un omuleţ brun, cu chipul spîn, întinse nervos un deget:

— Chiar aici, vedeţi, în faţa celor trei săli de operaţie.

— Există posibilităţi de izolare absolută?

— Da.

— Şi locuri pentru cîţi bolnavi?

— Am putea anestezia cinci persoane deodată.

Jan continuă să pună întrebări, pe acelaşi ton, puţin cam rece, dar foarte sigur de el, tonul lui obişnuit cînd veneau diverşi medici să-l consulte, să-i ceară sfatul pentru construirea sau îmbunătăţirea unor clinici, spitale şi laboratoare de cercetări.

— Ce anume aţi prevăzut pentru a scădea temperatura corpului?

Confratele şovăi:

— Vedeţi, noi...

Imperturbabil, Jan îi reteză vorba.

— Veţi avea nevoie de cearşafuri duble de cauciuc, între care să circule apă ca gheaţa, şi în care să fie înfăşurat bolnavul.

— Minunat.

— Aveţi intenţia să treceţi prin Statele Unite înainte de a vă înapoia în Argentina, nu-i aşa?

— Da, aşa intenţionez.

— Atunci, vă sfătuiesc să vă duceți la Rochester ca să vizitați noua *Mayo Clinic*, unde veți vedea niște săli preoperatorii cu o aparatură impecabilă.

O oră mai tîrziu, Jan își conduse vizitatorul pînă la poartă. După ce rămase singur, se sprijini cu spatele de trunchiul zgrunțuros al unui chiparos și închise ochii, lăsîndu-se în voia imaginației. Se văzu sub cupola de sticlă a unei săli de operație. Lampa scialitică lumina puternic bolnavul. Infirmiera anestezistă stătea cu ochii țintă la ampermetrele de control, care oscilau. Un instrument strălucitor fu așezat în palma deschisă a lui Jan; mîna lui se apropie încet, de trupul ce trebuia să fie operat.

În acea clipă, Jan deschise ochii, exclamînd înciudat:

— Ah! La ce bun! La ce bun să tot visez, să mă torturez întruna...

Vizita doctorului trezise din nou în el vechea nostalgie după profesia sa. Sala de operație, amfiteatrul Facultății de Medicină... Locurile unde domnise, unde-și petrecuse cei mai minunați, cei mai frumoși și mai amețitori ani din viață. Ori de cîte ori un medic sau un cercetător venea să-l tulbure cu întrebări, simțea cum se deschide în el rana amintirii. Amintirea... Mai avea una mult mai tenace, mult mai dureroasă.

Jan aruncă o privire gînditoare spre vila vecină și se îndreptă spre terasă, unde-și făcea siesta Thérèse.

— Ai scăpat, în sfîrșit, de pisălogul ăla? spuse Thérèse de îndată ce-și zări bărbatul.

— De ce-l faci pisălog, draga mea?

— Toți cei care vin să ne deranjeze în oaza asta de liniște sînt niște pisălogi.

Jan își trecu mîna peste frunte.

— Ei, nu chiar toți. Din cînd în cînd, îmi face plăcere să regăsesc — fie chiar și printr-o persoană intermediară — ambianța din clinici, efortul susținut al confraților mei mai tineri. Viața unui om — vezi tu — ține mai înainte de orice de profesia sa...

Simțind că Jan aluneca spre melancolie, Thérèse schimbă imediat vorba:

— Cel puțin l-ai putut ajuta cu ceva?

— Cred că da; a plecat foarte mulțumit. M-a anunțat că sala principală de operație va purta numele meu, fapt care m-a făcut să mă simt foarte jenat; cum a insistat însă foarte mult, nu l-am putut refuza...

— Ești prea modest, Jan! De ce să te simți jenat?

— Sînt totuși un biet om, cu cusururile și limitele sale.

Nu-mi place să-mi văd numele pe unele frontispicii şi nici să fiu considerat drept una din acele fiinţe perfecte şi atotştiutoare... Şi apoi...

Se întrerupse şi privi spre valurile albastre ale Mediteranei, pe deasupra cărora dădeau tîrcoale pescăruşii.

— Hai să vorbim de altceva! Peste cîteva zile vom împlini un an de cînd ne-am stabilit aici, draga mea; nu crezi că ar fi cazul unei mici petreceri, în familie?

— Adevărat... murmură Thérèse, anul trecut, pe vremea asta, sărbătoream instalarea în noua casă. A şi trecut un an...

— Nu mi-ai răspuns la întrebare, insistă Jan.

— Te-ai gîndit la ceva anume?

— Da, să-i invităm pe copii, pe Erling cu Flavie şi pe Ide cu Norbert, să vină şi să petreacă împreună cu noi cîteva zile, la *Journey's End.*

Thérèse se arătă nespus de bucuroasă.

— Mai că-mi vine să cred, strigă ea încîntată, că ai ajuns să-mi ghiceşti pînă şi gîndurile cele mai tainice!

— Nu-i aşa că vrei să-i revezi ?

— Mai încape îndoială? Află că şi ei vor fi la fel de bucuroşi să vadă cît de frumos ne-am instalat aici, în această oază a liniştii.

— Da, sigur, spuse Jan cu voce schimbată.

Închise ochii ca să n-o mai vadă pe Thérèse, ca să nu-i mai suporte privirea întrebătoare. „Oază a liniştii! Ce înşelătorie!" Era a doua oară în cîteva minute cînd folosea această expresie. Ce minciună! Sigur, nu pentru ea, pentru ea care habar n-avea de tot chinul lui ascuns, de dorinţa cumplită care-l rodea. Încă din prima seară a instalării lor la *Journey's End,* un demon se strecurase în fiinţa lui, un demon care-l chinuia fără încetare.

— Ce ai, Jan? îl întrebă Thérèse. Pari frămîntat...

El deschise ochii, agasat de o asemenea întrebare inoportună.

— Nimic, o uşoară indispoziţie.

Thérèse se alarmă:

— Nu te simţi bine?

— N-a fost nimic, a trecut...

— Poate că ar trebui să te menajezi puţin...

— Nu, nu...

— Eşti sigur că nu te oboseşti prea mult cu yahtul sau cu înotatul atît de departe de ţărm?

Jan îşi reprimă un gest de nerăbdare.

— Nu, răspunse el cu o oarecare plictiseală. Căci tocmai

aceste exerciţii îmi îngăduie ca, din punct de vedere psihologic, să mă simt încă tînăr.

Dar Thérèse nu dezarmă atît de repede.

— Totuşi, am adesea impresia că exagerezi, că te obosești peste puterile tale.

Jan se apropie de soţia lui şi-i puse mîna pe umăr — puţin cam dur şi fără nici un fel de tandreţe. Pălise uşor. Trăsăturile îi erau crispate, semn că se enervase.

— Dintre noi doi, draga mea, să ştii că eu sînt medic, i-o trînti el fără nici un fel de menajamente.

— Sigur, Jan, dar asta nu mă împiedică să...

El îi tăie vorba:

— În cazul ăsta, te rog să mă cruţi de toate aceste întrebări stupide, privitoare la sănătatea mea!

Thérèse se revoltă.

— Stupide?...

— Da, stupide!

— Cuvîntul e jignitor, Jan!

— Vrei să curmăm discuţia?

— Nu-ţi vreau decît binele... De ce ai devenit dintr-o dată atît de aspru şi de nedrept cu mine? Thérèse se ridică din şezlong. Ce ţi-am făcut?

Jan dădu semne de iritare.

— Doar n-o să ne certăm pentru nişte copilării! Nu mi-ai făcut nimic! Dar nu-s bolnav! Apoi, adăugă pe un ton mai blînd: — Atunci ne-am înţeles, trimit două telegrame, una la Stockholm şi alta la Krittelwerk.

Thérèse înclină din cap.

— Cum vrei, replică ea cu o voce din care răzbătea tristeţea, dar şi un anumit resentiment.

— Te-ai supărat? Îmi porţi pică?

— Nu, sînt pur şi simplu tristă din pricina mîniei tale nejustificate.

— N-ai auzit cum bătea vîntul astă-noapte?

— Şi ce legătură are vîntul cu discuţia noastră?

— Din cauza asta sînt nervos; nu-l suport!

— Totuşi, cînd eşti pe mare, îţi place.

— E cu totul altceva. Ziua vîntul mă entuziasmează, mă stimulează; noaptea, mă sîcîie, îmi aţîţă fiece nerv. Minţea, dar putea oare să-i spună adevărul? Putea să-i mărturisească Thérèsei că ceea ce nu-l lăsa să doarmă nu era nicidecum şuieratul vîntului, ci o anumită *Sonată* de Mozart? Muzica asta îi răpise toată liniştea; cînd o auzise se străduise să-şi aducă aminte ce anume era. Pînă la urmă, găsise: era vorba de andantele în si

bemol al *Sonatei în fa, catalog Koechel 533,* de Mozart. Acel andante, cu sextetele şi terţetele lui sfîşietoare, şi care se încheia cu limpezimea unei melodii luminoase; era destul de prost interpretat, chiar foarte prost, aşa cum avea „ea", odinioară, obiceiul să-l interpreteze — într-un fel prea tumultuos şi prea romantic, ca şi cum ar fi cîntat ceva de Chopin sau de Schumann.

O *Sonată* de Mozart, prost cîntată, masacrată, iată ce-i răvăşea nopţile. Şi apoi şi... Nu, nu trebuia să se mai gîndească la asta! Dimpotrivă, să înlăture, să izgonească din mintea lui acea imagine!

— Atunci te duci la poştă, dragă?

Întrebarea Thérèsei îl smulse din vis. Jan surîse... Între ei se reinstalase calmul, furtuna părea să se fi liniştit.

— Da, răspunse el, telegramele trebuie trimise imediat, pentru ca Ide şi Erling să aibă vreme să-şi facă valizele.

— Şi după asta?

— După care asta ?

— După ce termini cu telegramele, vii acasă?

Acest joc de-a întrebările şi răspunsurile începuse să-l obosească; totuşi se stăpîni, nu lăsă să se întrevadă nimic:

— Nu, am intenţia să mă întîlnesc cu Yanakos şi să mă plimb puţin cu yahtul, pe mare.

— Vă duceţi departe?

Noua întrebare îi provocă o reacţie a cărei violenţă îl surprinse chiar şi pe el.

— Vrei să încetezi să mă mai tratezi ca pe un puşti? Sînt om în toată firea, ce naiba!

Thérèse ridică mîna ca şi cum ar fi vrut să se apere împotriva unei brutalităţi. Continuînd să strige, lăsînd să-i scape unele cuvinte jignitoare, Jan se simţea profund nedrept faţă de blînda lui tovarăşă de viaţă. În realitate, imprecaţiile sale — şi el ştia foarte bine acest lucru — erau de fapt adresate alteia, umbrei care nu înceta să-l hărţuiască.

— Sînteţi toate la fel, nişte fiare periculoase şi dominatoare!

Thérèse, foarte palidă, se ridicase. Îi întoarse soţului spatele şi se îndreptă spre casă. În acea clipă, furia oarbă a lui Jan, se risipi. Odată cu luciditatea îi reveni şi mîhnirea de a fi jignit atît de crud o inimă credincioasă. Se repezi după ea şi-o luă de braţ.

— Stai, îi spuse cu o voce lipsită de inflexiuni, nu pleca! Te rog să uiţi cele întîmplate!

Thérèse îl privi drept în ochi.

— Nu sînt nici marionetă, nici giruetă, Jan, ştii foarte bine

asta! Cum aş putea să uit atît de repede vorbele tale aspre şi nedrepte? Nu, lasă-mă!

Jan o strînse şi mai tare de braţ.

— Rămîi Thérèse, şi încearcă să mă înţelegi!

— Ce e de înţeles decît că prezenţa mea te deranjează, că sunetul vocii mele te agasează?

Jan o trase încetişor spre el.

— Acum nu fi tu nedreaptă, Thérèse! Ştii bine că fără tine, viaţa mea n-ar avea nici un rost! Acum, după ce m-am retras definitiv...

— Şi înainte?

— Să fim sinceri: ţi-am spus mai adineauri că, în viaţa unui bărbat, contează mai întîi şi mai presus de orice munca lui. Înainte, aş fi putut trăi şi singur, la rigoare... Sigur că ar fi fost foarte dureros, dar bolnavii mei m-ar fi făcut să uit propriile necazuri, propria-mi durere. Astăzi e cu totul altceva. Nu mai existi decît tu pe lume, care să-mi justifice existenţa... Hai, vino să stăm alături, pe şezlongurile astea două...

Fără să spună o vorbă, Thérèse se lăsă condusă. După ce se aşezară, Jan continuă:

— Căsătoria, vezi tu, e o loterie; ea presupune o înţelegere perfectă, o legătură absolută şi durabilă, între două fiinţe care continuă totuşi să ducă o existenţă psihologică separată. În pofida dragostei care-i uneşte, oricît de puternică, oricît de pătimaşă ar fi ea, bărbatul şi femeia rămîn două fiinţe perfect distincte, care continuă să-şi aibă fiecare viaţa sa. Iată de ce unele conflicte sînt inevitabile; căci contactul zilnic, permanent, iscă — în mod firesc — decepţii şi ranchiune, care tot se adună formînd un fel de abces; şi acest abces, mai devreme sau mai tîrziu, trebuie să spargă. Atunci izbucneşte furtuna...

— Cum poţi să fii atît de violent?... murmură Thérèse.

— Ştiu asta şi sînt primul care-o regretă. Dealtfel, trebuie să fii de acord că furtunile noastre nu-s prea dese.

— Asta e adevărat...

— Ultima oară, cînd m-am înfuriat tot aşa, pe nedrept a fost la...

Thérèse îşi luă bărbatul de mînă pentru a-i da de înţeles că-l iertase. Apoi continuă ea fraza:

— ...la Pretoria. Te reîntorseseşi de la spital, distrus, copleşit...

— Da, îmi aduc aminte de noaptea aceea groaznică, zise Jan, cu o voce surdă. Bolnavul murise în mîinile mele. Boala lui Richter. Stadiu avansat. Bloom dispăruse...

— Lasă, dragă, nu te mai gîndi la asta!

— O noapte a înfrîngerii...

— Dar chiar a doua zi, adu-ţi aminte, ce triumf în faţa întregii prese, a camerelor de televiziune...

— Numai Bloom a fost vinovat de toată înscenarea aia!

— Şi bine a făcut!

— Poate... Acea ultimă reuşită îmi era, totuşi, necesară, ca să-mi pot anunţa — în mod public — retragerea. Retragerea definitivă. Să mă pot consacra, în sfîrşit, familiei mele, adică ţie, Thérèse.

Mînă în mînă, mai uniţi ca niciodată, Jan şi Thérèse rămaseră tăcuţi. Nu se mai auzea decît uşoara tălăzuire a valurilor, care veneau să moară pe plajă.

II

HUGO STIFFENACKER O PRIVI lung pe Judith Collins, aşezată în faţa lui, într-unul din saloanele hotelului *Schweizerhoff* din Interlacken. Sigur, fata era foarte frumoasă, splendidă chiar, cu pletele ei aurii strînse într-un coc, după moda romană, cu ochii ei cenuşii, care te făceau să te gîndeşti la apele mării Nordului, scăldate de primele licăriri ale aurorei, cu umerii de madonă italiană, cu trupul de o frumuseţe fără cusur. Dar oare Hugo vedea într-adevăr toate aceste frumuseţi? Fiindcă Hugo nu izbutise să-şi alunge nici acum din minte imaginea Flaviei Yvarsen.

— Atunci, se nelinişti Judith, eşti de acord? Accepţi invitaţia mea?

Judith Collins era o foarte bogată moştenitoare americană, în vîrstă de douăzeci şi cinci de ani. La douăzeci de ani făcuse prima ei călătorie în Europa şi de atunci, sedusă de farmecul bătrînului continent, îşi împărţea viaţa între Roma, Paris şi Cap-Ferrat, unde avea o casă. Pasionată după muzică, fusese printre primele care descoperise talentul excepţional al violonistului. Influenţa şi spiritul ei întreprinzător, îi aduseseră lui Hugo o serie de contracte extrem de avantajoase. Tot Judith fusese cea care avusese ideea acelui turneu prin Statele Unite, care-l consacrase pe plan mondial.

— Ce ai, Hugo, de ce te uiți așa la mine, ca și cum nu m-ai fi văzut niciodată?

Hugo surîse și — pe un ton puțin sarcastic — care-i devenise obișnuit ori de cîte ori făcea complimente femeilor — spuse:

— Pentru că orice bărbat care se află alături de tine, draga mea, cade într-o profundă reverie, într-un fel de fericită buimăceală...

Judith bătu din picior:

— Fără complimente, Hugo! Nu ți se potrivesc cîtuși de puțin! Și apoi ce idee curioasă ai avut să vii aici, în Elveția asta înghețată, după turneul prin *dear old States!* Țara asta este cum nu se poate mai plicticoasă!

Violonistul clătină din cap:

— Nu mi se pare; dimpotrivă — în ce mă privește — îmi place grozav de mult. În orice caz, aici găsesc întotdeauna cele două lucruri de care am cea mai mare nevoie: hoteluri foarte confortabile și liniște.

— Nu-ți dai seama că pentru noi, americanii, nu asta e Europa? Pentru noi, Europa înseamnă Parisul, sudul Franței! Înseamnă Italia, Spania și Grecia!

— Și restul? Celelalte țări?

— Seamănă prea mult cu țara noastră pentru ca să mai avem senzația că ne aflăm în străinătate. Elveția, Olanda, Suedia, chiar și R.F.G. sînt prea americanizate, prea curate și prea fade ca să ne încînte.

— În concluzie, dacă înțeleg bine — spuse Hugo puțin vexat să audă că țara lui era socotită fadă — pentru tine, adevărata Europă înseamnă, mai întîi și mai ales, murdărie?

— Vai, că prost mai ești, *young man!* De fapt nu ești, ci îți place să faci pe prostul!

— Germania nu-i o țară fadă! Ea a dat naștere celor mai mari poeți, le-a dat naștere și i-a inspirat!

— Ca, de pildă, iubitul tău Hölderlin!

— Chiar așa!

— Cunosc cîntecul, dragul meu! Germania, patria marilor poeți și a marilor gînditori! Teoria asta era valabilă acum o sută de ani, astăzi, nu mai e decît o țară a autostrăzilor. Cu o singură deosebire: că autostrăzile noastre sînt mult mai bune decît ale voastre. Atunci — din moment ce romantismul tău e și astăzi la fel de înflăcărat ca cel din trecut — de ce nu te-ai dus în țara ta?

— Dacă te-aș putea determina să vizitezi portul Hamburg, ți-ai schimba părerea!

Interesată, Judith se aplecă uşor înainte:

— Într-adevăr, spuse ea, ai trăit o vreme în acest faimos oraş hanseatic. Povesteşte-mi şi mie cam ce fel de viaţă duceai acolo...

Hugo se închise în sine:

— Nu-mi place să vorbesc despre mine!

— Ba da, ba da, te rog! Povesteşte-mi!

Violonistul închise ochii, pentru a regăsi mai uşor ambianţa serilor de odinioară, din Hamburg.

— Cîntam adesea muzică de cameră, spuse el cu o voce estompată.

— Adică cine?

— Patronul meu, armatorul Stadelmann, era un fanatic al viorii. Alcătuise un cvartet de coarde în care eu cîntam la contrabas.

— Ştiu, strigă Judith rîzînd, ţi-ai început cariera cîntînd la acest instrument puţin cam ciudat!

Amuzat, Hugo i-o întoarse:

— Eram eu însumi ciudat! Dacă ar fi să dai crezare nevèstelor acelor domni, aveam cîte ceva din Mefisto şi dintr-un student famelic, din Torquemada şi din lordul Byron.

— Minunat! Ce n-aş fi dat să te fi cunoscut în acea epocă!

— Eram şi destul de ridicol!

— Talentul — dragul meu — îţi dă dreptul la orice fel de excentricităţi. Dar spune-mi, în afară de acel mediu de armatori, nu vă mai frecventau şi alte persoane, mai deosebite?

Hugo surîse.

— Mai deosebite?

— Da, mai pe potriva temperamentului tău de atunci...

— Mă duceam în port, la marinari. Mi se întîmpla, de asemenea, să stau de vorbă pînă şi cu vechile vapoare ostenite, care îmi vorbeau despre călătoriile lor îndepărtate...

— Vapoarele vorbesc?

— Da, dar numai celui care ştie să le înţeleagă limbajul.

Judith se aplecă spre el:

— Spune-mi, pe atunci cîntai la vioară?

— Exersam pe ascuns. In ziua în care am cîntat pentru prima oară, în public, patronul meu s-a simţit cel mai fericit dintre oameni. Ţi-am mai spus că era un fanatic al viorii...

— Îl înţeleg cum nu se poate mai bine. Ce pregăteşti acum?

— Concertul în mi bemol, Koechel 268, de Mozart...

— Renunţi la romantici?

— Tocmai asta aş vrea să-ţi explic...

Înflăcărîndu-se, Hugo se ridică şi începu să se plimbe nervos prin odaie.

— Dacă vreau să cînt Mozart, o fac pentru că luminoasa lui seninătate e cu totul opusă propriului meu caracter, veşnic tulburat şi neliniştit. E adevărat că simt o înclinare instinctivă către romantici, mai ales către Ceaikovski.

— În concluzie, abordîndu-l pe Mozart, cauţi dificultatea...

— Nu dificultatea, ci efortul.

— Şi cum ai să te introduci în atmosfera maestrului de la Salzburg?

— De asta m-am retras aici, la Interlaken, ca să pot fi singur cu el, departe de vacarmul marilor oraşe.

— Singur cu el? Dacă înţeleg bine limbajul tău puţin cam ermetic, citeşti probabil toate cărţile consacrate lui Mozart şi totodată îi studiezi şi partiturile, nu-i aşa?

— Da, şi mi se pare că şi sîntem, de-acum, vechi prieteni. Căci, vezi, ca să interpretez cum trebuie un concert e absolut necesar ca cel ce l-a compus să-mi devină foarte apropiat, ca prezenţa, şi gîndurile, şi arta lui să-mi fie tot atît de aproape ca şi cele ale unui frate.

Judith se ridică şi ea. Se îndreptă spre marele pian cu coadă care ocupa unul din colţurile vastului salon.

— Vreau să te rog să-mi asculţi melodia preferată, spuse ea, cu atît mai mult cu cît îi aparţine lui Mozart.

După primele măsuri se întrerupse, reîntorcîndu-se spre Hugo.

— Spune-mi, ai ghicit despre ce e vorba?

— Sigur, răspunse muzicianul fără să ezite. E vorba de andantele în si bemol din *Sonata* în fa, catalog Koechel 533.

— Şi cum ţi se pare interpretarea mea?

— Tot atît de proastă ca şi a mea...

Judith făcu o mutră necăjită.

— N-ai vrea să fii mai explicit?

— Cînţi bucata asta într-un mod prea exuberant, prea romantic, înţelegi? O interpretezi ca şi cum ar fi vorba de Chopin sau de Schumann.

Hugo acceptase s-o însoţească pe Judith la Jungfraujoch. Era singura excursie pe care fata se hotărîse s-o facă înainte de a se reîntoarce la Cap-Ferrat. Dimineaţa, devreme, luaseră trenul care avea să-i ducă la Petite-Scheidegg de unde pornea funicularul ce urca pînă la trei mii cinci sute de metri. Acum trenul şerpuia printre păşunile pustii, dominate de culmile înzăpezite ale munţilor Eiger, Mönch şi Jungfrau. Judith era încîntată; pîndea mai ales drăgălaşele marmote care se iveau cînd ici, cînd colo, ridicate pe labele din spate, părînd să contemple, cu o mi-

rare nouă, acel monstru uriaş ce tulbura tăcerea deplină a munţilor. Hugo însă, era cu gîndurile în altă parte. Din clipa în care Judith îl rugase să-i vorbească despre Hamburg, nu se mai gîndea decît la Flavie Yvarsen.

Omul care iubeşte nu-i decît un biet suflet rătăcitor. Căci, în ochii lui, orice loc unde nu se află şi fiinţa iubită devine o privelişte cenuşie şi inconsistentă. Pentru îndrăgostitul solitar, lumea se preschimbă într-un decor de teatru, unde pluteşte un fel de ceaţă, prin care el trece cu o totală indiferenţă. Dacă e muzician, fiecare nouă operă pe care o creează sau o interpretează se transformă într-un mesaj de dragoste, într-o rugăminte, într-un suspin. Muzica este limbajul tainic; graţie ei, el se poate adresa celei pe care o iubeşte, fără a recurge la nici unul din cuvintele maculate şi ofilite de secole de minciuni, de veacuri de laşitate şi de indiferenţă; se poate adresa celei care pentru el, este *Unica!*

Dacă dragostea nu-i este împărtăşită, îndrăgostitul va trăi ca într-un fel de vis dureros şi va arbora tot timpul două chipuri: unul, care va purta pecetea amabilităţii, şi pe care-l va folosi în contactul zilnic cu semenii săi; dar „acest-chip-pentru-toată-lumea" nu va fi decît o mască menită să-l ascundă pe celălalt, pe cel adevărat, pe cel pe care-l va regăsi de îndată ce va rămîne singur, pe cel care-i va exprima sentimentele sale adevărate — mîhnirea, singurătatea şi durerea.

Dragostea şi singurătatea, două sentimente pe care poezia tuturor timpurilor le-a alăturat dintotdeauna, într-un mod ciudat. Ciudat? Nu, fiindcă singurătatea e totuşi plină de strigăte de dragoste, iar dragostea duce, în mod fatal, la singurătate, fiind pieritoare.

Şi iată şi două din imaginile singurătăţii: tînărul romantic care, pe un ţărm pustiu, contemplă — fără să vadă — infinitul mării, gîndindu-se la cea care n-a vrut să-i asculte rugăminţile; bătrînul gîrbovit, care vine să depună un buchet de flori pe mormîntul celei care l-a părăsit prea curînd. Primăvara şi iarna vieţii...

Între aceste două imagini trebuie intercalată cea a contopirii totale cu fiinţa iubită. Vara vieţii, anotimpul dragostei adevărate. Vai de cei care lasă să le treacă această vară, singura lor vară!... Odată cu primele brume va veni şi vremea regretelor. „Poate că ar fi trebuit să...", începutul de frază, începutul lungilor şi melancolicelor nopţi de veghe... Pe cel lipsit fie chiar şi de amintirea fericirii îl aşteaptă cea mai dureroasă singurătate. Bătrînul aplecat deasupra unui mormînt are totuşi puterea de a se refugia în trecut, de a retrăi zilele fericite de odinioară. E adevărat că e singur, dar n-a fost întotdeauna. În străfundurile privi-

rii sale, lumina dragostei continuă să pîlpîie. Voua însă, cei care intrați în iarna vieții fără să fi cunoscut dragostea, nu vă mai rămîne decît să repetați la nesfîrșit acel: „Poate că ar fi trebuit să..."

Hugo știa foarte bine că dragostea lui era condamnată dinainte. Flavie se măritase cu un bărbat tînăr și strălucitor, pe care-l iubea din tot sufletul. Dar parcă mai au vreo valoare argumentele rațiunii, cînd e vorba de dragoste? Hugo se agăța cu disperare de imaginea Flaviei. De ce se măritase înainte de a o cunoaște el? Nu-i fusese sortită lui, pe vecie? Cum putea trăi ființa aceea de vis alături de un doctor? De un clinician. De un șoarece de laborator.

— Ce te frămîntă, dragă Hugo? întrebă Judith. Te-ai întunecat dintr-o dată...

Hugo o privi mirat. Uitase pînă și de prezența ei.

— Nimic important, răspunse el, mă preocupă o dificultate tehnică de execuție...

— La concertul de Mozart?

— Da...

Mereu minciuna, mereu masca! Să n-ai decît un vis, să fii în permanență obsedat de o idee și să te ascunzi tot timpul față de toți! De cîteva clipe, trenul intrase în tunelul ce ducea la stația terminus, Jungfraujoch. „Tunelul ăsta parcă ar fi imaginea vieții mele, își spuse Hugo; un drum dificil și îngust, negru și tenebros, care urcă spre culmile înghețate ale singurătății. Și cînd te gîndești că toți ceilalți mă cred fericit! Copleșit de fericire! N-am tot ce-și poate dori un muzician? Prieteni cu influență, succese în toate sălile de concert ale lumii, celebritate, glorie? Cînd apar pe scenă, aplauzele urcă spre mine aidoma unor talazuri dezlănțuite. Femeile mă găsesc frumos, bărbații sînt răscoliți de felul cum cînt. Mă văd în haine elegante, cu un aer detașat, aproape senin; imagine poleită a unui om pe deplin fericit, și care n-are decît o singură iubită: muzica. Și toate astea contrar realității, contrar sfîșierii care mă roade."

Ajunși la Jungfraujoch, se așezară la o masă, într-unul din saloanele restaurantului *Berghaus,* aproape de o fereastră de unde se vedea imensul ghețar Aletsch.

— La ce altitudine ne aflăm acum? întrebă Judith, emoționată, impresionată de decorul grandios.

— La trei mii cinci sute de metri, răspunse Hugo, fără prea mult entuziasm.

— Minunat! Spune-mi, Hugo, cum se face că un asemenea spectacol te lasă indiferent, tocmai pe tine, un artist și un om

atît de sensibil? Gheţarul acela care pare fără sfîrşit şi coloşii care-l domină... coloşii aceia de piatră...

— Mă aflu departe de aici, Judith...

— Asta se vede! Şi crede-mă că nu e deloc plăcut pentru mine! Am sentimentul penibil că sînt un fel de mobilă care te deranjează.

— Sînt un urs, iartă-mă!

Judith clătină din cap.

— Nu, nu te iert fără condiţii! Uiţi că sînt femeie şi deci curioasă? Vreau să-ţi aflu secretul!

În ochii violonistului licări o lumină.

— Ţii cu tot dinadinsul?

Drept răspuns, ea se aplecă spre el. Atunci Hugo luă hotărîrea să vorbească, să se elibereze odată de povara tăcerii. În fond, Judith Collins era singura lui prietenă, susţinătoarea cea mai de nădejde. Cui să se spovedească dacă nu ei?

— Din prima zi în care te-am cunoscut, am citit o durere ascunsă în adîncurile privirii tale, spuse fata, cu un aer gînditor. Secretul tău nu e de dată recentă, nu-i aşa?

— Datează de la Hamburg.

— Bănuiam.

— Eşti de o rară discreţie, Judith; n-ai făcut niciodată nici cea mai mică aluzie la această descoperire. Am fost convins că masca mea îmi ascundea perfect chipul.

— Pentru un observator superficial, poate că nu eşti decît virtuozul strălucit, da, bărbatul fericit şi puţin bizar,copleşit de toate darurile vieţii. Dar, ţi-o repet, Hugo, eu sînt femeie şi ţi-am urmărit pas cu pas ascensiunea. Am simţit întotdeauna că există ceva obscur în viaţa ta din trecut, ceva care te tulbura.

— Şi totuşi, nu m-ai întrebat niciodată nimic!

— Ar fi fost indiscret şi incorect. Cum orice fiinţă are dreptul să-şi apere zonele de umbră din viaţă, socot că nu e cinstit să forţezi conştiinţa cuiva...

— Cît eşti de înţeleaptă pentru cei douăzeci şi cinci de ani ai tăi şi cît de puţin americancă!...

— Iar tu, Hugo, eşti foarte prost crescut: nu ştii că nu se vorbeşte niciodată despre vîrsta unei femei?

— Sînt un urs, ţi-am mai spus-o!

— Tragi de timp! Hai, spune care e secretul!

— Ceva foarte banal, o istorie veche de cînd lumea. În epoca în care eu...

Judith îl întrerupse:

— Un minut, dragă Hugo! Iartă-mă că te întrerup, dar o văd pe chelneriţă care vine să ne ia comanda. Ce-ai spune de o

băutură de calitate drept aperitiv? Un gin sec, de pildă? Mă socoţi cum nu se poate mai barbară acum, nu-i aşa? Şi foarte americancă?

— Nu, deloc, e o idee excelentă, băutura aduce cu sine uitarea.

După ce comandă băuturile, Judith rosti:

— Nu e vorba de uitat, ci de povestit. Şi mai află că atîta timp cît voi fi lîngă tine şi te voi supraveghea, nu vei abuza niciodată de alcool! Apoi adăugă pe un ton dintr-o dată foarte blînd. Şi acum, te ascult...

— Lucrurile s-au petrecut la Hamburg, cînd lucram încă la armatorul Stadelmann.

— Acolo unde făceai muzică de cameră?

— Da, ziua eram slujbaş şi seara muzician. Dealtfel, totul s-a întîmplat tocmai din cauza acelor concerte!

— Povesteşte!

— Una dintre auditoarele noastre cele mai fervente şi mai avizate era tînăra soţie a unui medic, sau mai curînd a unui fel de savant, de cercetător, stabilit de puţină vreme în oraşul nostru. Femeia era foarte frumoasă... Am iubit-o şi o voi iubi întotdeauna, deşi a rămas soţia fidelă a altuia. Ei, ai văzut cît de scurtă mi-a fost povestea? Asta-i tot ce-am avut să-ţi spun...

— „Femeia era foarte frumoasă..." spune Judith cu voce schimbată. Ai fi zis că vorbea în vis.

— Da, foarte... răspunse Hugo, cu o privire absentă.

Judith îşi plecă fruntea. În clipa în care Hugo rostise cuvintele: „Şi o voi iubi întotdeauna", adevărul — stimulat de ghimpele geloziei — o ului; căci era ea însăşi îndrăgostită.

Rămaseră tăcuţi, minute în şir. Hugo se scufundase în amintirile sale. Gonea — prin timp şi spaţiu — pentru a regăsi surîsul Flaviei Yvarsen... La rîndul ei, Judith gusta, cu amărăciune, prima decepţie în dragoste. Cum de putuse fi atît de oarbă, amăgindu-se şi ignorînd adevărata natură a sentimentelor care o determinaseră să-l protejeze pe tînărul violonist? Iar acum, acum cînd înţelegea ce anume o împinsese spre el, afla că Hugo iubea pe o alta... Cum o mai detesta pe femeia aceea îndepărtată care-l vrăjeşte pe Hugo! O detesta? Cuvîntul i se păru prea blînd. Mîhnită, Judith se văzu nevoită să constate că sentimentul pe care-l nutrea faţă de rivala sa era de fapt ură. Se hotărî, pe loc, să reacţioneze. Să lupte împotriva acelei uri pe care o socotea josnică şi nedemnă de ea. Să lupte, de asemenea, şi împotriva influenţei pe care această necunoscută o exercita asupra lui Hugo. Cu o voce fermă şi hotărîtă, rupse tăcerea:

— Trebuie s-o uiţi, Hugo, s-o uiţi definitiv!

Hugo avu un gest de oboseală.

— Am tot încercat, dar degeaba...

— Nu-ți poți, totuși, petrece viața alături de o fantomă!

— Știu! Vezi, sînt pe cale de a intra în vara vieții mele. N-aș vrea să rămîn veșnic în această cumplită singurătate.

— Va trebui să lupți împotriva acestei amintiri nefaste! rosti Judith, categorică.

— Cînd mă gîndesc la ea, tot restul lunii mi se pare un neant. Totul dispare în ceață!

— Șterge-ți din minte imaginea acestei femei. Ce-ți va aduce ea? Numai dureri și regrete.

— Mai ales surîsul nu i-l pot uita!

— Termină! strigă Judith. Vorbești de parcă ai fi drogat. Ți-ar trebui o cură de dezintoxicare!

Această violență îl smulse pe Hugo din reveria lui; puțin cam mirat o întrebă:

— Ce crezi că ar trebui să fac?

— Acceptă invitația mea și vino la Cap-Ferrat.

— Asta nu va schimba cu nimic situația.

— Totuși, îți place marea, nu?,

— Da, dar marea te invită la reverie, și pentru mine, reveria e o pantă periculoasă.

— Voi fi lîngă tine, așa că te voi împiedica să aluneci pe ea. În situația în care te afli, trebuie să eviți să rămîi singur. Așa că vom face împreună muzică, ne vom plimba... Și Judith adăugă visătoare: Păcat că n-ai venit la mine în vizită acum doi ani. Cînd mai exista încă acel vechi parc părăsit...

Hugo se strădui să se arate interesat.

— Un vechi parc părăsit? Iată ceva foarte romantic și foarte englezesc.

— Ți-ar fi plăcut, sînt sigură.

— Acum nu mai există?

— Nu. Se învecina cu proprietatea mea și mă furișam adesea în el, printr-o spărtură în zid. Din păcate, terenul a fost vîndut unor suedezi, care au avut nefasta idee de a-și construi acolo o casă; dealtfel, o casă foarte frumoasă, trebuie să recunosc, cu o terasă splendidă spre mare. Au numit-o *Journey's End* — „Sfîrșitul călătoriei".

— Un parc părăsit, „Sfîrșitul călătoriei"... Hotărît, ne aflăm în plin romantism, dragă Judith.

— Se pare că noul meu vecin a fost, pînă de curînd, un chirurg celebru; cred că se numește Yvarsen...

Hugo tresări:

— Cum ai spus? Yvarsen?

— Ce s-a întîmplat? Numele ăsta îţi aminteşte de ceva sau de cineva?

— Nu, nici pomeneală, l-am confundat cu un nume german.

— Atunci răspunde-mi: primeşti sau ba, invitaţia mea? Apoi cu glas dintr-o dată scăzut şi puţin trist, fata adăugă: Un refuz m-ar răni profund, Hugo...

Violonistul surîse emoţionat:

— Primesc cu bucurie, spuse el simplu.

Judith se simţi năpădită de un val de fericire.

III

JAN MERGEA CU MAXIMUM DE viteză, cu maşina lui neagră, marca „Bentley". Se întorcea de la Nisa, unde comandase un coş cu flori pentru Thérèse. Cele mai frumoase flori pentru Thérèse să ierte şi să uite... Trecuseră două zile de la disputa cu soţia sa, dar remuşcările continuau să-l roadă şi mai ales regretul de a se fi lăsat tîrît de acea mînie nedreaptă. Blînda Thérèse nu meritase aşa ceva. „Atîta vreme cît voi fi obsedat de această muzică — îşi spuse el — atîta vreme cît nu voi şti cine este pianista invizibilă, voi continua să fiu nervos şi violent. Trebuie să pun capăt unei astfel de situaţii! Chiar azi am să-l descoş pe Yannakos! El trebuie să ştie..."

Ajuns la Beaulieu, îşi gară maşina lîngă Réserve, ca de obicei, şi coborî în port, unde-l aştepta yachtul. Un velier nu prea mare, cu o linie zveltă şi elegantă, înzestrat cu un puternic motor Rolls-Royce. În Suedia, Jan practicase mai ales călăria, sportul său preferat; aici, pe Coasta de Azur, îşi descoperise o nouă şi tardivă pasiune: yachtingul. Aşezat în spate, îi plăcea să se avînte în larg, uitîndu-se cum pupa tăia o brazdă de argint în albastrul profund al mării. Dar Suedia era prezentă şi aici, căci yachtul fusese botezat *Trollhättan*. De îndată ce-l zări, Yannakos strigă:

— Avem vînt bun, şefule! O ştergem în larg?

De origine greacă, vechi marinar, Yannakos venise la Beaulieu ca să-şi încheie, într-un calm relativ, o viaţă destul de zbuciumată. Aici găsise o slujbă care-i convenea de minune: întreţinerea yachturilor. Împodobit cu un fes mic, după moda cre-

tană, chipul tăbăcit şi ars de soare îl făcea să semene cu un corsar bătrîn. Jan se împrietenise foarte strîns cu acest om necioplit, dar înzestrat cu o vastă experienţă a vieţii. Yannakos îl învăţase să manevreze velierul. În picioare la prova, cu privirea încruntată, acest uimitor personaj stătea la pîndă, gata să intervină — în toate croazierele *Trollhättanului* — ca să îndrepte stîngăciile lui Jan. Nu se jena deloc să-l trateze pe marele chirurg cum ar fi tratat un simplu mus; Jan, amuzat, se lăsa dojenit. Ştia bine că Yannakos merita, mai cu prisosinţă decît el, să comande yachtul. Şi apoi, cînd grecul îl învăţa să navigheze, muştruluindu-l ca pe un puşti neîndemînatic, Jan se simţea nespus de tînăr...

Yannakos n-avea nevastă; el se însurase cu marea. Îi cunoştea toate toanele, trecerile bruşte de la o stare la alta. De aceea îi şi vorbea fără menajamente:

— Ce-i cu mutra asta morocănoasă pe care o ai în dimineaţa asta, cucoană? spunea el văzînd hula şi culoarea de ardezie a mării. Nu ţi-e ruşine să mă tratezi aşa? Muiere năbădăioasă ce eşti! Apoi, certînd-o ca un soţ arţăgos, adăuga: Fire afurisită! Tocmai azi ţi-ai găsit să ne faci mutre, cînd şeful şi cu mine vrem să ieşim cu yachtul în larg! Ştii tu cine-i şeful? Ditamai doctorul! Ar trebui să fii măgulită de cinstea pe care ţi-o face. Ascultă-mă pe mine! Dar în loc de asta, poftim, dumneata te burzuluieşti! Ai să mi-o plăteşti, cucoană, zău că ai să mi-o plăteşti!

Mării, totuşi, nu-i place să fii nedrept cu ea. Cînd Yannakos era mulţumit de felul cum se comporta, i se întîmpla adesea să-i mîngîie, cu mîna, talazurile...

...Cum Jan nu-i răspunsese la întrebare, Yannakos se supără.

— Hei, şefule, eşti cam tare de ureche... N-ai auzit ce te-am întrebat? Tutuia pe toată lumea, ignorînd cu desăvîrşire existenţa pronumelor „dumneata" şi „dumneavoastră".

— Nu, răspunse Jan, astăzi rămînem în port; vreau să stăm de vorbă...

— Fleacuri! Avem un vînt minunat!

— Mergem mîine la Menton.

Yannkos se revoltă:

— Mîine! Mîine! Poate că mîine timpul se va strica!

— Astăzi ţi-aş propune să lustruieşti alămurile, replică Jan imperturbabil. Văd că ar avea nevoie...

Grecul puse imediat mîna pe o cîrpă şi, cu gesturi furioase, se năpusti asupra garniturilor de alamă. Jan se apropie de el.

— Ţi-am spus că vreau să stăm de vorbă...

— Să rămînem pe țărm ca să sporovăim bombăni bătrînul marinar. Ca niște muieri!

— E vorba de o informație!

— Deci bîrfeli, exact cum mi-am închipuit!

Apoi, după ce-și vărsă necazul, Yannakos adăugă, mai conciliant:

— Ce vrei să știi, șefule?

— Cunoști cam pe toată lumea de pe aici, nu? În sfîrșit, vreau să spun, aproape pe toți locuitorii de pe coastă, între Villefranche și Beaulieu, trecînd prin Saint-Jean, nu-i așa ?

Yannakos își ridică fruntea.

— Sigur, îi cunosc destul de bine.

— Spune-mi, cui aparține proprietatea vecină cu a noastră? Casa aceea mare și albă, ascunsă printre pini...

— Vorbești de vila *Santa Monica?*

— Da mi se pare că așa-i spune...

De fapt, Jan știa foarte bine. De cîte ori nu se uitase — cu o privire intrigată — la placa de marmoră neagră, unde era gravat cu litere de aur, acest nume? Dar nu voia să arate că se informase, dînd prea multă importanță faptului.

— O știu... Casa e a unei domnișoare, zise Yannakos, *miss* Judith Collins, adăugă el, stîlcindu-i numele.

Ochii lui Jan străluciră.

— O englezoaică? întrebă el. Probabil vreo domnișoară bătrînă, demnă și respectabilă.

— Demnă și respectabilă, se poate! Dar bătrînă... Și apoi, mai întîi că nu e englezoaică, ci americancă. Iar al doilea, că e o moștenitoare bogată, foarte frumoasă și încă destul de tînără.

— Ia te uită cîte calități...

— Chair așa, șefule... Bărbații trag la toate astea ca muștele la miere...

— O cunoști... personal?

— Sigur, din moment ce am grijă și de yachtul ei... Care se numește tot *Santa Monica...*

Jan aruncă o privire spre numeroasele vase aflate de jur împrejurul *Trollhättanului.*

— Yachtul nu se află aici, zise Yannakos. Miss Judith a preferat să-l ancoreze în portul Darse, în Villefranche.

— Îl folosește des?

— O, nu, îi place mult mai mult înotul!

— Și muzica, nu-i așa?

— Despre asta, șefule, habar n-am!

— Eu am! Cîntă la pian!

Yannakos îl privi surprins.

— Ce te-ncingi așa, șefule? Eu nu-i întreținpianul, ci yachtul!

— Nu mă-ncing deloc, Yannakos.

— Ba da, ba da! Dar nu ăsta-i baiul, șefule, știi bine... Vinde-le altora povestea cu pianul! Un lădoi de lemn care pe deasupra mai face și zgomot... Instrumentul ăsta îți sparge urechile! Ptiu! Doar în satul meu, din Grecia, poți afla ce-i aia muzică! Știi ce-i ăla un *santuri*, șefule?

— Un soi de instrument cu coarde, nu?

— Un soi! Un soi! Ai auzit vreodată un *santuri?*

— Nu.

Un licăr de compătimire trecu prin ochii grecului.

— Atunci, spuse el, înseamnă că n-ai auzit nimic, șefule. Habar n-ai ce-i aia muzică!

— Cum arată *santuri*-ul ăsta?

Yannakos azvîrli cîrpa și începu:

— E greu de explicat, șefule. Vezi, cînd aud *santuri*-ul mi se pare că sînt pe mare și mă las dus de valuri. Marea mă alintă, mă mîngîie ca o nevastă bună ce-mi este. Sînt numai eu cu ea, înțelegi, șefule? Mă leagănă și-mi cîntă la ureche. Pe cer, nici un nor; un soare minunat, rotund și auriu. Iar eu plutesc... plutesc ca o meduză. Sau, mi se pare că mă aflu lîngă fîntîna din satul meu. Și fetele trec prin fața mea, ca să ia apă. Cele mai frumoase... Trec, cu mersul lor unduitor, și-mi aruncă priviri zburdalnice. Asta înseamnă un *santuri*, șefule!

— Nu ți-e rușină să te gîndești la fete, la vîrsta ta? spuse Jan în glumă.

Jignit, Yannakos izbucni:

— Vîrsta mea! Vîrsta mea! Încă nu-s un moșneag! Și apoi, află, șefule, că în ziua în care nu-mi voi mai simți sîngele clocotind din pricina unei femei frumoase, în ziua aceea — fie blestemată dinainte — voi fi un om mort... Vîrsta mea! Ca să admiri frumusețea, nu există vîrstă!

Apoi, liniștindu-se brusc, întrebă cu o sclipire maliționsă a ochilor:

— Dar, tu, șefule, de ce mă iscodești în legătură cu vecina ta? Ce te-a apucat de te interesezi de ea, așa dintr-o dată?

— Pentru că am auzit-o cîntînd la pian, asta-i tot!

— Zilele astea n-ai putut s-o auzi, pentru că nu-i aici.

— Știu, știu... dar, mă rog, unde a plecat? În America?

— Nu, s-a dus să petreacă cîteva zile în Elveția.

— Deci se va întoarce în curînd.

— Am primit o carte poştală de la ea, chiar azi-dimineaţă. O foarte frumoasă carte poştală colorată. Păcat că n-o am la mine! M-a luat cu frig, patroane, ţi-o jur, cînd am văzut toţi munţii ăia acoperiţi cu zăpadă, şi toţi gheţarii ăia. Mă întreb ce naiba poate să caute un om cu scaun la cap într-o ţară ca aia! Tu, şefule, care eşti un om tobă de carte, pricepi ce caută?

— Deocamdată nu-i vorba de asta, Yannakos. Ce spune *miss* Judith în cartea poştală?

— Ce spune? Chiar te interesează?

— Aşa, ca să nu tăcem...

— Mă anunţă că se întoarce poimîine. Mă roagă să-i pregătesc Yachtul pentru o plimbare pe mare. Ei, acu eşti mulţumit?

Fără să-i răspundă, Jan îşi repetă în gînd: „Poimîine!"

— Nu prea îmi place treaba asta, şefule, zise Yannakos, cu vocea lui veşnic răguşită.

— Ce anume?

— Eşti însurat. Pentru vîrsta ei, nevasta ta e încă destul de frumoasă. Şi apoi, nu eşti cu mult mai tînăr decît mine!

— Ce vrei să spui?

— Ştii foarte bine, şefule!

— Nu, te rog explică-te!

Yannakos oftă.

— Ce actori sînteţi, voi, ăştia oamenii de lume!

— Te rog încă o dată să vorbeşti clar!

— Te interesezi prea mult de fata asta, şefule!

— E ridicol! Ce vrei să insinuezi? N-am dreptul să mă interesez de vecinii mei?

Yannakos clătină din cap, cu un aer de dezaprobare.

— Negi, deci lucrurile sînt şi mai serioase decît am bănuit eu. Ai văzut-o, nu-i aşa, şi te-ai îndrăgostit de ea!

— Eşti nebun, Yannakos! I-am văzut într-o zi silueta, strecurîndu-se printre pini; nişte plete blonde care au dispărut într-o clipă! Nu, dacă m-am interesat despre ea, am făcut-o pentru că m-a şocat maniera ei foarte personală de a cînta la pian un anumit cîntec, o *Sonată.*

Grecul îl contemplă pe Jan cu stupefacţie:

— Vrei să spui că te-ai îndrăgostit de ea din pricina pianului? Fără s-o fi văzut vreodată? Hotărît, n-am să vă pot înţelege niciodată pe voi, ăştia din Nord!

— Să schimbăm discuţia, Yannakos. Va trebui ca yachtul *Trollhättan* să fie gata pentru aniversarea casei noastre, *Journey's End;* să strălucească lună, din toate alămurile.

Yannakos se apucă să frece cu şi mai multă înverşunare bombănind:

— *Trollhättan, Journey's End...* Cum vrei ca un creştin cu frica lui Dumnezeu să poată rosti asemenea nume? Nu-ţi face totuşi, nici un fel de griji, căci în ciuda numelui său barbar, vasul îţi va face cinste.

— Suedeza e o limbă alcătuită din cuvinte lungi, Yannakos.

— Văd şi eu, şefule, însă ca s-o poţi vorbi, ar trebui să-ţi despici limba în două, dacă nu cumva chiar în patru! Dar ia spune-mi, invitaţii ţi-au răspuns?

— Am primit o telegramă din Stockholm şi una din Africa de Sud.

— Scriu că vin?

— Bineînţeles, şi încă plini de entuziasm. Pînă la urmă, m-am hotărît să-i invit şi pe Stephen Wells cu soţia lui, Cora.

— Săpătorul ăla după vechituri, pe care l-ai întîlnit la Mikonos?

— Da, arheologul

— Şi au spus că vin?

— Încă nu; abia ieri le-am trimis telegrama, la adresa lor din Londra.

— Îţi doresc, şefule, ca petrecerea să fie cît se poate de reuşită, încheie Yannakos.

— Da, să fie reuşită... Şi să vină toţi... şi toate! răspunse Jan întorcîndu-şi privirea spre larg.

IV

ŞTIND PE TERASA CASEI SALE, Jan citea poemele lui Puşkin, în frumoasa traducere a lui Jacques David. Îl impresionase mai ales unul, cel intitulat *Unui visător;* reciti deci cu glas tare, ultimele rînduri:

„O, zei, vă rog ca mintea-mi din nou s-o-ntunecaţi,
Şi imaginea-i funestă, de mine-o-ndepărtaţi,
Căci nu mai pot iubi! Deci tihna daţi-mi iară..."

„Imaginea-i funestă!" Totul începuse chiar din prima zi a instalării lor la *Journey's End.* După masa — pe care-o luase împreună cu Thérèse — Jan coborîse singur pe ţărmul pustiu. Marea se întindea imensă, cît vedeai cu ochii, sub palida strălucire a stelelor. Dar iată că, pe neaşteptate, în tăcerea profundă a nopţii, se auzi o melodie cîntată la pian. Jan ascultă, emoţionat, răscolit. Chiar din primul moment i se păru că recunoaşte felul de a cînta — pătimaş şi vijelios, aidoma unui torent — al lui Sigrid. — Apoi, timp de cincisprezece zile — probabil atîta cît necunoscuta călătorise pe undeva — pianul nu mai scosese nici un sunet iar Jan uitase. Dar, după aceea, melodia ţîşnise din nou, din întuneric, plutind pe deasupra mării, aidoma unei irezistibile chemări a destinului.

Andantele în si bemol al *Sonatei în fa,* de Mozart. De cîte ori nu-l cîntase Sigrid pentru el, acolo, în Suedia, după cîte o plimbare la Trollhättan? Prost cîntat, bineînţeles — căci îndurerata seninătate a lui Mozart era diametral opusă lui Sigrid. Şi iată că, după atîţia ani, o necunoscută, o străină interpreta lucrarea în acelaşi fel, înăbuşind geniul lui Mozart prin felul ei de a cînta, prea tumultuos şi prea romantic.

Această evocare muzicală făcuse să renască întreg trecutul. Frumoasa care se aruncase în apele Trollhättanului înviase; chipul ei radios şi trufaş apărea fără încetare în faţa lui Jan. Îl chinuia şi-l sfîşia fără încetare. Oare năluca avea s-o atace şi pe Thérèse, încercînd să se răzbune? Moarta avea să reia lupta înverşunată împotriva celei care trăia?

Nici un bărbat nu-şi poate uita prima lui mare dragoste adevărată. Amintirea îi accentuează frumuseţea şi-i atenuează cusurile. Pînă la urmă, în memorie nu-ţi mai rămîne decît o imagine îndepărtată care, deşi pierdută în ceaţa trecutului, e întotdeauna luminoasă.

Jan ştia că în adîncul inimii sale, în cutele cele mai ascunse ale sufletului, sălăşluise întotdeauna dorul nepotolit, regretul cumplit după Sigrid. Ştia că în forul lui interior nu încetase să caute şi să găsească scuze crimelor săvîrşite sau plănuite de încîntătoarea făptură. De ce? Pentru că fusese marea lui iubire, cea care-i fusese sortită să-l tulbure şi să-l emoţioneze.

În viaţa lui intraseră şi alte femei: Ide, care-l iubise cu un sentiment profund şi sincer; Thérèse, care dăduse un sens vieţii sale. Thérèse de care acum se simţea legat prin toate fibrele sufletului său. Totuşi, în pofida timpului care trecuse, umbra Sigridei nu încetase să stea de veghe. Nici chiar moartea tragică a acelei trufaşe frumuseţi nu-i putuse risipi farmecul, din moment ce — după atîţia ani — fuseseră de ajuns cîteva acorduri de pian pentru a face să reapară chipul ei fascinant.

Supărat pe el însuşi, Jan aruncă brusc cartea pe care o ţinea în mînă şi părăsi terasa. În grădină o zări pe Thérèse făcîndu-şi de lucru în faţa volierei mari pe care şi-o instalase acolo. Inima i se strînse: nu va înceta, deci, niciodată să trădeze dragostea atît de pură şi de deplină a acestei fiinţe de elită? Va îngădui mereu umbrei lui Sigrid să se strecoare între ei, să distrugă o căsnicie ce devenise aproape perfectă? Nu, de o mie de ori, nu! Va trebui să alunge, să mătură toate acele himere! Să extirpe fără milă acea dorinţă nepotolită care sălăşluia în străfundurile inimii sale! Să şteargă, să radă, să distrugă imaginea lui Sigrid! Să facă să piară pînă şi amintirea acelei femei blestemate! Să gîndească şi să acţioneze ca şi cum ea n-ar fi existat niciodată!

Thérèse, zărindu-şi soţul, îi făcu un semn plin de afecţiune. După mişcarea buzelor ei, Jan ghici că-l întreba unde se duce; el arătă spre mare. Thérèse înţelese că dorea să se plimbe cu yachtul, şi-i surîse. Acest surîs îl arse ca un fier roşu, căci dovedea încrederea deplină pe care-o avea în el. Şi, de asemenea, dragostea ei fără margini. Da, venise vremea s-o şteargă definitiv pe Sigrid din memorie! Dar cum? Jan ridică din umeri: în acel moment n-avea decît un singur gînd: să se îndrepte, cu vasul, spre larg, şi să se refugieze în ameţitoarea aventură a mării. Poate că în felul acesta îşi va găsi uitarea...

O oră mai tîrziu *Trollhättan* părăsea Cap-Ferrat şi se îndrepta spre larg. Yannakos fiind reţinut la Villefranche pentru a duce un velier într-un bazin de carenaj, Jan se afla singur la bord. Nu se simţea prea în largul lui, căci pentru a manevra un yacht de mărimea *Trollhättan*-ului, erau necesari cel puţin doi oameni. Ca să iasă din port, îl ajutase un pescar din Beaulieu; acum trebuia să se descurce singur pe acest vapor care-l intimidase întotdeauna. Din fericire, marea era foarte calmă. Se asemăna cu o vastă suprafaţă uleioasă, irizată de un soare radios. Totuşi, ca să nu rişte o răsturnare, Jan nu ridicase nici o pînză; singur motorul asigura propulsia. În picioare, lîngă cîrmă, părăsit, pentru o clipă, de toate frămîntările care-l bîntuiseră, Jan scruta zarea. O vreme, închise ochii şi se lăsă în voia legănării plăcute a vasului, care despica mîndru, azurul. Brusc, auzi un strigăt de spaimă. În aceeaşi clipă, zări la suprafaţa apei un braţ care se agita. Un naufragiu? Era cu neputinţă în acele locuri şi pe un asemenea timp! Un înotător prea temerar? Părea mai probabil. Jan se îndreptă spre braţul care se agita, încetinind viteza motorului. „*Trollhättan*" se apropie încet de înotător. Răsună un glas de femeie:

— Un colac de salvare! Repede!

Blocă bara, se aplecă peste bastingaj şi aruncă un colac spre

brațul întins. După o clipă, ajuta o tînără să urce pe scara de frînghie fixată la coca.

Sleită de puteri, înotătoarea se lăsă în șezlongul, aflat pe punte.

— Mulțumesc, domnule, mulțumesc! murmură ea, în neștire. Mi-ați salvat viața!

Jan luă un pahar și-l umplu cu coniac.

— Țineți! Beți-l, aveți nevoie!

Ca să poată bea, necunoscuta își scoase casca de baie și capul ei fu dintr-o dată înconjurat de un nimb de aur. Abia atunci, Jan îi observă umerii minunați și trupul splendid modelat. Se simți tulburat și imaginea Sigridei îi apăru din nou în fața ochilor.

— Ce vi s-a întîmplat? întrebă Jan pe un ton puțin șovăielnic, pe care nici el însuși nu și-l recunoscu.

— Un cîrcel îngrozitor, răspunse fata, arătîndu-și gamba stîngă. Nu puteam să mă mai mișc, aveam cumplita senzație că mi se rup toți mușchii. Atunci am făcut pluta, nădăjduind că voi fi împinsă spre țărm. Din nenorocire, astăzi marea e aproape nemișcată; așa că am rămas pe loc, speriată...

Îl privi pe Jan drept în ochi:

— Știți, mi-a fost o frică îngrozitoare că mă voi îneca...

Apoi, arătîndu-și piciorul, adăugă:

— Mi s-a pus pe neașteptate, un cîrcel aici...

Lui Jan i se părea din ce în ce mai adorabilă. Dar trebuia să-și înfrîngă emoția. Spuse pe un ton neutru:

— Sînt medic... Poate că aș putea...

Fata îl învălui într-o privire imploratoare:

— Atunci, vă rog, domnule doctor, uitați-vă puțin la piciorul meu. Mă doare groaznic!

Jan ezită o secundă, dar datoria învinse. Degetele lungi ale chirurgului palpară mușchii piciorului, apoi urcară spre genunchi. Fata scoase un strigăt de durere.

— Gata, nu-i nimic, liniștiți-vă! Acum toate sînt la locul lor. Apoi uită brusc că are de-a face cu o foarte frumoasă înotătoare. În el se trezise doctorul, omul care lecuia. Începu a-și face datoria, masînd ușor piciorul fetei, fără să dea nici cea mai mică atenție frumusetii formelor sau strălucirii ochilor. N-ar fi îngrijit-o, cu același devotament, chiar dacă ar fi fost urîtă și respingătoare? În acel moment, el nu mai era decît medic, iar ea o simplă pacientă.

— Vă simțiți mai bine? întrebă el terminînd masajul.

Tînăra oftă, dar de ușurare.

— Oh, da! Mă simt mult mai destinsă.

— Puteţi sta în picioare? Ia încercaţi!

Fata se ridică şi făcu cîţiva paşi pe punte.

— Minunat, exclamă ea, nu mai simt absolut nimic. Sînteţi un adevărat magician, domnule doctor!

Jan făcu un gest confuz şi, îndepărtîndu-se, se întoarse cu un halat, lăsat de Thérèse pe vas, pe care i-l întinse fetei:

— Îmbrăcaţi-l, domnişoară; simt un vînt rece care începe să bată; riscaţi să mai şi răciţi!

Tînăra roşi, ceea ce o făcu de-a dreptul cuceritoare:

— Într-adevăr, spuse ea, sînt în costum de baie. Vă rog să mă scuzaţi, domnule doctor...

— Hai, hai, fără mondenităţi, domnişoară! zise el. Apoi privi în jur. Iar acum, va trebui să mă ocup de vapor, care pare a fi în derivă...

— Mă lăsaţi singură?

— Nu, nu, n-aveţi decît să veniţi şi să vă aşezaţi la timonă; acolo vom putea sporovăi, fără ca acest lucru să mă împiedice să-mi conduc micul meu yacht.

— Yachtul dumneavoastră nu e deloc mic, spuse ea urmîndu-l. N-aveţi echipaj?

— De obicei, mă ajută un bătrîn marinar grec, un om remarcabil. Din păcate, azi a fost reţinut la Villefranche. Se numeşte Yannakos.

— Îl cunosc! strigă fata.

Jan avu o presimţire. Fata vorbea cu un uşor accent american. Şi în afară de asta, îl cunoştea şi pe Yannakos... Se întoarse hotărît spre ea:

— Socot că ar fi cazul să ne prezentăm! Şi adăugă, înclinînd uşor din cap: Jan Yvarsen!

— Vecinul meu!

— Deci, sînteţi Judith Collins?

— Da, domnule doctor, eu sînt. Ce coincidenţă stranie, nu-i aşa? Sîntem vecini de aproape un an şi a trebuit să facem cunoştinţă în mijlocul mării!

Jan îşi reluase locul la cîrmă.

— E destul de ciudat, într-adevăr, murmură el cu glas schimbat. Îi arătă o banchetă îmbrăcată în catifea. Vă rog să luaţi loc, trebuie să vă odihniţi piciorul!

Aşezîndu-se, Judith îi surîse fermecător.

— Mulţumesc, mulţumesc, domnule doctor! Să ştiţi că vă datorez viaţa!

— Să nu mai vorbim despre asta!

— Sînteţi mult prea modest.

— Oricare altul ar fi procedat la fel, domnişoară Collins.

— Dar dumneavoastră nu sînteţi „oricare altul". Se spune că aţi fost un chirurg celebru, e adevărat? întrebă ea cu oarecare candoare.

Jan se simţi roşind ca un elev de liceu. Noroc că stătea cu spatele!

— M-am bucurat de o oarecare reputaţie, dar să nu exagerăm...

Judith clătină din cap. Superbele ei bucle se învîrtejiră în jurul umerilor.

— Am, într-adevăr, impresia că sînteţi foarte, foarte modest, domnule doctor Yvarsen.

— Nu vă luaţi după aparenţe.

— Pot să-mi îngădui o întrebare?

— Vă rog!

— Încotro ne îndreptăm în acest moment?

— Mă reîntorc la Beaulieu, portul de unde am plecat. Fiindcă socot că v-aţi avîntat în apă de pe mica dumneavoastră plajă particulară şi nu din altă parte, nu-i aşa?

— Într-adevăr.

— Deci sînteţi de acord cu planul meu?

— N-aţi putea să mă lăsaţi pe-aproape de ţărm? Aş putea înota pînă acasă.

— Nici să nu vă gîndiţi la aşa ceva!

— De ce nu?

— După acest accident?

— M-aţi vindecat pe deplin, domnule doctor; nu mai simt nici cea mai mică durere.

— Totuşi n-am să vă las să mai intraţi în apă; nu acum, căci asta ar fi curată nebunie. Mîine, dacă vreţi, puteţi înota din nou.

— Nebunie? Nu credeţi că e bine ca din cînd în cînd să fii puţin nebun?

— Poate! Însă nu jucîndu-te cu viaţa!

Judith se înclină.

— Vă voi urma sfaturile date cu atîta judecată şi înţelepciune.

— Dealtfel, spuse Jan, de ce v-aţi aventurat atît de departe? A fost o veritabilă încercare de sinucidere!

Fata surîse:

— Cum vă puteţi gîndi la aşa ceva, domnule doctor? N-am nici un motiv, nici cea mai mică dorinţă să-mi iau adio de la viaţă!

— Repet că e o nesocotinţă să te aventurezi atît de departe de ţărm.

— Lucrurile bine cîntărite sînt adesea plicticoase, domnule doctor, ştiţi mai bine ca mine acest lucru!

— N-am nici o stimă pentru riscul inutil, gratuit.

— Ador înotul, ce vreţi! Îmi place să mă cufund în mare, să fiu singură, departe de tot ce e mic, meschin şi murdar. În larg, apa este foarte curată, te simţi spălat de toate impurităţile noastre. Înţelegeţi ce vreau să spun, nu-i aşa?

— Da, căci şi mie îmi place marea.

— Pe vapor nu-i acelaşi lucru!

— Mi se întîmplă să fac şi eu ca dumneavoastră, adică să înot foarte departe de ţărm.

— Atunci, cu ce drept mă criticaţi?

— Sînt bărbat!

— Iar eu, o biată femeie slabă şi neajutorată! Şi iată-ne ajunşi la vechiul cîntec! Să ştiţi, dragă domnule doctor, că nu mă gîndesc niciodată la risc, dar absolut niciodată!

„«Nu mă gîndesc niciodată la risc!» Aceeaşi cutezanţă ca şi la Sigrid... La chip, nu-i seamănă cîtuşi de puţin... În rest, pare a fi chiar mai frumoasă! Frumuseţea Sigridei era mai trufaşă, mai rece, mai nordică! A fetei ăştia e mai plină de viaţă, mai caldă! Judith Collins e încîntătoare. Sigrid nu era încîntătoare, pur şi simplu, te vrăjea! Numai pletele au exact aceeaşi culoare! Şi totuşi, trebuie să recunosc că seamănă destul de mult între ele. De pildă, aceeaşi impetuozitate, aceeaşi ardoare! După cum se poate de asemenea, ca imaginaţia, dorinţa mea să le accentuieze asemănarea."

Cam aşa gîndea Jan. Se simţea năpăstuit de un soi de fatalitate. Nu dorise să părăsească ţărmul ca să scape de năluca lui Sigrid? Ce căutase pe mare, dacă nu uitarea? Să pună o dată capăt farmecului exercitat asupra lui de cea care-şi curmase viaţa, aruncîndu-se în Trollhättan! Cum spusese Puşkin?

O, zei, vă rog ca mintea-mi din nou s-o-ntunecaţi
Şi imaginea-i funestă, de mine-o-ndepărtaţi
Căci nu mai pot iubi! Deci tihna daţi-mi iară..."

De această făptură funestă voise el să fugă, Cel-de-Sus îi era martor; voise s-o şteargă, s-o înlăture definitiv din memoria sa; voise să nu mai aparţină decît blîndei Thérèse, fără frămîntări şi fără să se mai împartă între ea şi cealaltă. Şi în loc de asta...

— Ce vi s-a întîmplat, domnule doctor? Aţi devenit dintr-o dată atît de tăcut... observă Judith.

Jan minţi:

— Am avut impresia că motorul nu merge cum trebuie, că

împroaşcă des şi într-un fel neliniştitor. Şi cum sînt singur... Dar totul a reintrat în normal. Nu vă temeţi, vom ajunge cu bine în port.

— Vreau să vă fac o mărturisire, căpitane!

— Mi se pare că aveţi şi dumneavoastră un yacht, miss Collins?

— Da, *Santa Monica*. Yannakos v-a vorbit despre el?

— Da, ţine foarte mult la dumneavoastră.

— E un om de treabă! Cu multă experienţă de viaţă.

— Adevărat, alături de el, mă simt tot timpul un ignorant.

— Sînteţi suedez, domnule doctor, nu-i aşa?

Jan se miră de această întrebare neaşteptată. Se întoarse spre fată şi spuse:

— Da, sînt suedez. Se pare totuşi că vă intrigă un anumit lucru...

Fata făcu un semn afirmativ din cap.

— Vorbiţi franceza fără nici un fel de accent străin. Mi se pare un lucru nemaipomenit.

Jan tocmai era gata să răspundă: „Din pricină că soţia mea e franţuzoaică", dar îşi înghiţi vorbele şi spuse:

— E o limbă pe care am învăţat-o din cea mai fragedă vîrstă. Călătoriile, şederile mele în diverse ţări m-au obligat să devin poliglot. „Oare de ce n-am pomenit de Thérèse? De ce tăcerea asta compromiţătoare? Dacă nu voi lua măsuri, fata asta va lua locul lui Sigrid, în inima mea. Va urma un transfer de sentimente. Dorinţa mea cea mai tainică, se va îndrepta către ea... Ah, dorinţa asta! Dacă aş putea s-o distrug din rădăcină! Dacă aş putea s-o smulg din mine! Dar cum? Cum? Judith Collins! Iată numele pe care soarta mi l-a scos în cale! Numele funest! Soartă? Funest? Vorbe goale, în dosul cărora îmi ascund laşitatea. La vîrsta mea, acest lucru e o ruşine, o lamentabilă înfrîngere a voinţei?"

La rîndu-i Jan o întrebă:

— Dar dumneavoastră unde aţi învăţat atît de bine limba lui Racine?

— Racine e cam mult spus! Eram încă o copiliţă cînd ştiam să cînt *Au clair de la lune*. Guvernanta mea era franţuzoaică.

— Şi de atunci aţi făcut progrese serioase în muzică, nu-i aşa?

— Ce vreţi să spuneţi, domnule doctor?

Jan surîse, puţin cam maliţios:

— Vă aud, din cînd în cînd, cîntînd la pian...

Judith oftă:

— Adevărat... Îmi place muzica. Te poţi cufunda în ea la fel ca în mare şi poţi simţi acelaşi extaz, aceeaşi satisfacţie aproape voluptuoasă. După care, adăugă visătoare: E un fel de joc al minţii, o contopire lentă a eului cu armonia sferelor, cu lumina soarelui, un fel de lecţie ameţitoare...

— Iată-vă şi lirică! Şi de asemenea, prea puţin americana!

Fata se bosumflă.

— Dumneavoastră, europenii, spuse ea cu un accent de reproş, v-aţi făcut o idee cu totul falsă despre femeile americane. Dumneavoastră socotiţi că noi nu visăm altceva decît maşini şi frigidere. E absolut eronat... După care crezu de cuviinţă să precizeze: ... cel puţin în ce mă priveşte! Apoi, ca şi cum ar fi vorbit pentru sine, mărturisi: Ceea ce-mi place mai mult decît orice, e să cînt la pian, noaptea, în faţa ferestrei larg deschise spre mare...

— Da, ştiu, o întrerupse Jan, iar melodia dumneavoastră preferată e acel andante în si bemol, din *Sonata în fa,* de Mozart.

Judith bătu din palme:

— Sînteţi muzician! Din moment ce aţi putut identifica atît de repede, melodia... Apoi, îl iscodi, şireată:

— Cunoaşteţi cumva şi numărul din catalogul Koechel?

— Cum să nu! E vorba de lucrarea notată de Koechel cu numărul 533.

— Sînteţi uimitor, domnule doctor! Spuneţi-mi, dar sincer, ce credeţi despre felul cum interpretez această *Sonată?*

— Vrei într-adevăr un răspuns sincer?

— Bineînţeles!

— Ar fi mai bine să vă opriţi la Chopin sau la Schumann.

— Vai ce nepoliteţe! Ce vreţi să spuneţi prin asta? Că aş avea un temperament prea romantic...

— ...Ca să cîntaţi Mozart. Da, aşa e!

— Deci îl interpretez prost.

— Interpretarea e prea pătimaşă, prea năvalnică.

— Ce curios mi se pare...

— Cum aţi spus?

— Da, curios; Hugo Stiffenacker mi-a făcut exact aceeaşi observaţie. De fapt, s-a exprimat exact în aceiaşi termeni. Aveţi, într-adevăr, o judecată care nu dă greş, domnule doctor!

— V-am jignit cumva?

— Nu, nu, dar nu-s un copil! Ceea ce mă surprinde, este profunda dumneavoastră cunoaştere a muzicii.

— Îmi exageraţi şi ştiinţa şi harurile, miss Collins. Am vorbit ca un simplu amator.

— Un amator a cărui apreciere e identică cu cea a unui foarte mare profesionist.

— L-am admirat întotdeauna pe Mozart şi majoritatea operelor sale îmi sînt familiare. Aşa că atunci cînd sînt cîntate necorespunzător, mă deranjează. Deci nu-i nimic extraordinar în toată povestea asta.

— Mereu aceeaşi modestie...

— Totuşi, vă rog să credeţi, adăugă Jan, că-mi place grozav acea muzică nocturnă ce pluteşte deasupra mării. Notele acelea care răsună în noapte, sub sclipătul îndepărtat al stelelor.

— Şi pe deasupra, sînteţi şi poet, strigă Judith. Hotărît, va trebui să vi-l prezint pe Hugo...

— Stiffenacker?

— Da.

— Numele ăsta l-am mai auzit undeva...

Judith se entuziasmă. Ochii îi străluciră şi mai puternic.

— În mod sigur! Doar toată lumea cunoaşte acest nume! Mă rog, toţi melomanii!

— Spuneţi-mi ce anume face? E compozitor sau dirijor?

— Cum, dar e unul dintre cei mai străluciţi violonişti ai vremii noastre!

— Ştiţi, eu duc o viaţă foarte retrasă...

— Totuşi, adineauri aţi mărturisit că numele nu vă e necunoscut.

— E drept... Cineva mi-a vorbit despre el, dar nu-mi mai aduc aminte cu ce prilej.

Sincer scandalizată, fata strigă:

— Ca un om cu o pregătire ca a dumneavoastră, domnule doctor, să nu fie la curent cu uluitoarea carieră a lui Hugo Stiffenacker, pare... (Caută un cuvînt mai tare) ...ei bine, pare ruşinos! Da, cutez s-o spun! Ruşinos.

Jan surîse indulgent.

— Şi totuşi, nu m-aţi lămurit, miss Collins... Care este instrumentul preferat al idolului dumneavoastră? Pianul? Vioara?

Judith bătu din picior, fapt care o făcu să pară şi mai adorabilă în ochii lui Jan.

— Hugo este violonist! Şi vă pot asigura că este citat alături de Menuhin, Kogan şi Oistrah!

— Dacă înţeleg bine, e protejatul dumneavoastră?

— Da, am făcut tot ce mi-a stat în putere ca să-i înlesnesc ascensiunea, fiindcă o merita cu prisosinţă.

— Aş fi bucuros să-l cunosc şi eu!

— E foarte uşor, pentru că în momentul de faţă este invitatul meu. Veţi vedea că e o fiinţă cu totul remarcabilă. Se interesează de asemenea, mult, şi de poezie...

— Ceea ce mi-l face şi mai simpatic. Am cunoscut o droaie de virtuozi străluciţi, dar fără suflet, simpli mînuitori ai unui instrument muzical, care n-au descoperit niciodată sensul profund al lucrărilor.

— Hugo este exact contrariul. Ştiţi nemţeşte? Da? Atunci ascultaţi! Am să vă recit un poem de Nietzsche pe care m-a determinat să-l învăţ pe dinafară; e intitulat *Venedig* — Veneţia:

„Stăteam în picioare pe pod.
Noaptea era întunecată.
Cîntecele îndepărtate
Cădeau ca nişte stropi aurii
Pe faţa unduitoare a apei.
Gondole, lumini, muzică,
Totul se topea în beţia amurgului...

Sufletul meu, delicat instrument cu coarde,
Îşi cînta singur, atins de nişte degete nevăzute,
Un tainic cîntec de gondolier
Care vibra de o nespusă fericire.
Oare l-o fi auzit cineva?"

Recitase din Nietzsche, în germană. Jan era încîntat de uşurinţa cu care tînăra trecea de la o limbă la alta.

— Aveţi o dicţie admirabilă, spuse el după o pauză. V-aţi priceput să redaţi de minune muzicalitatea wagneriană a limbii lui Nietzsche.

— Nu-i aşa că e un poem foarte frumos?

— Foarte frumos. Se degajă din el un farmec tandru şi crepuscular.

— Dealtfel — spuse cu naivitate, Judith — tot ce face şi ce spune Hugo este foarte frumos. E artist pînă în străfundul sufletului. Trebuie neapărat să-l cunoaşteţi. Veniţi mîine?

— La dumneavoastră acasă? La vila *Santa Monica?*

— Da, desigur! Veniţi la ora patru, vom lua ceaiul împreună.

„Am impresia că am fost prins într-o imensă pînză de păianjen, o pînză ţesută de propria mea dorinţă... Ce frumos a rostit acest poem! Sigrid avea şi ea acelaşi talent..."

— Ce faceţi, domnule doctor, nu-mi răspundeţi?

— Vă atrag atenţia, domnişoară Collins, că ne pregătim să intrăm în portul Beaulieu, şi că trebuie să fiu foarte atent la manevre...

— Asta nu vă împiedică să spuneţi da! deci, ne-am înţeles, veniţi, nu-i aşa?

— Da.

Încet, mîndru şi fără ezitări, yachtul *„Trollhättan"* acostă; dar trăsăturile lui Jan erau crispate.

V

„EI BINE, ACUM VIN LA RÎND CEI bogaţi. Plîngeţi şi vă văitaţi din pricina nenorocirilor care vă aşteaptă. Căci bogăţia voastră e putredă, veşmintele voastre sînt roase de viermi. Aurul şi argintul vostru au ruginit, iar rugina lor se va ridica împotriva voastră: vă va sfîrteca fără milă carnea; căci ceea ce aţi agonisit în ultimile voastre zile, nu-i decît foc şi pîrjol! Banii de care l-aţi lipsit pe cel ce trudeşte pentru voi, cel care vă sapă ogorul, strigă, şi strigătele lor ajung pînă la urechile Domnului. Aţi trăit pe pămînt în lux şi în moliciune, aşa că veţi fi alungaţi în Ziua-de-Apoi. L-aţi condamnat şi l-aţi răpus pe Cel Drept, care n-a putut să reziste..."

Cu un gest dramatic, Hanna închise *Evanghelia;* apoi îşi scoase ochelarii cu rame de oţel şi anunţă:

— Gata, s-a isprăvit, mă duc să mă culc!

Erling se întoarse spre ea:

— N-ai vrea să-mi aminteşti din ce sînt versetele pe care ni le-ai citit?

— Din *Epistola Sfîntului Iacob,* domnule, răspunse nemţoaica, cu un aer de reproş.

„Un savant ca domnul Yvarsen să pună o astfel de întrebare? El, care ar fi trebuit să cunoască pe dinafară cărţile sfinte? Ce vremuri, îşi spuse ea, ce vremuri!"

Lectura aceasta devenise o adevărată tradiţie la familia Yvarsen din Stockholm: în fiece seară după cină, Hanna se aşeza la masa stăpînilor săi şi citea cu glas tare, părţi din *Evanghelie.* Îi plăceau mai ales rechizitoriile împotriva necredincioşilor, a ipocriţilor, a celor bogaţi. Dacă, peste zi, se necăjise din pricina vreunei nedreptăţi, din pricina vreunei grozăvii citită în ziar, seara se simţea uşurată, condamnînd, fără drept de apel, păcatele acestei lumi. Erling, care avea o anumită înclinare către

rigoarea morală, nu era împotrivă ca micul Jan să cunoască astfel de lucruri.

— Pot să iau copilul? întrebă Hanna.

— Sigur, răspunse Flavie. Şi privindu-şi cu dragoste, fiul, care acum avea şapte ani, adăugă: I se închid ochii de somn!

— Da, da, adăugă şi Erling, e vremea să se ducă la culcare, fiindcă mîine îl iau cu mine la Institut.

— O să-mi arăţi şi noile microscoape, tată? se interesă Jan, pentru care aceste vizite la Institutul *Erling Yvarsen*, erau întotdeauna evenimente de seamă.

— Sigur! Acum gata, la culcare, ca să fii mîine dimineaţă proaspăt şi bine dispus!

Copilul se apropie de mamă-sa, ca s-o sărute.

— Noapte bună, mamă!

Flavie îl strînse în braţe.

— Noapte bună, Jan...

Erling fu puţin mai rezervat, cum se şi cuvenea unui tată, dar nu mai puţin afectuos:

— Noapte bună, fiule!

În prag, copilul se întoarse să-şi mai privească o dată părinţii cu frumoşii săi ochi albaştri, atît de afectuoşi şi de îndrăgiţi. Această despărţire zilnică, era pentru el un chin. Ar fi vrut s-o întîrzie cît mai mult, să-i pună şi alte întrebări tatălui său, să-l facă să-i vorbească despre instrumentele misterioase care-l intrigau atîta. Dar nu mai apuca, fiindcă braţul viguros al Hannei îl şi tîra după ea.

— Copilul ăsta manifestă o deosebită curiozitate pentru ştiinţă, observă Erling. Trebuie să-l încurajăm în acest sens.

Flavie surîse:

— Da, dragă, dar cu condiţia să nu uiţi un lucru: că e aproape un bebeluş.

— La şapte ani, un băiat nu mai e un bebeluş. Trebuie să ne gîndim la viitoarea lui orientare, să-l pregătim pe îndelete, dar temeinic, pentru profesia ce şi-o va alege.

— Şi care va fi acea profesie?

Erling înălţă din umeri.

— Ştii bine, dragă Flavie: aceeaşi ca a mea!

— Cît eşti de categoric!

— E de datoria tatălui să hotărască viitorul fiului său! Dar imediat se corectă: Fireşte, în deplină înţelegere cu soţia sa! Apoi punîndu-şi mîna peste mîna Flaviei, adăugă: Sînt un tiran, nu-i aşa?

— Nu, un copil!

— Cum?

— Îţi aduci aminte de o discuţie pe care am avut-o, cînd locuiam la Hamburg?

Erling făcu pe miratul:

— La Hamburg? Cînd?

— În perioada concertelor de muzică de cameră de la armatorul Stadelmann.

— Despre ce-am vorbit atunci?

— Despre educaţia lui Jan. Îi reproşai Hannei că-i istorisea vechi poveşti germane, „că-i împuia mintea cu acele ineptii..."

— Da, da, spuse Erling, rîzînd. N-am uitat vorbele pe care mi le-ai spus atunci: „Voi, bărbaţii, nu ţineţi niciodată seamă de vîrsta copiilor. Jan e încă un bebeluş şi tu te gîndeşti să faci din el un om de ştiinţă!"

— La care doctorul Erling mi-a replicat că „nu e niciodată prea devreme pentru a sădi în sufletul copiilor solidele principii ale raţiunii", replică Flavie pe un ton vesel şi uşor ironic.

— Şi care a fost răspunsul dumitale la această doctă sentinţă, doamnă dragă?

— Ce-am răspuns eu? Că „eşti un savant, un erudit în medicină, domnule, dar că de îndată ce începi să vorbeşti despre educaţia fiului dumitale, redevii dumneata însuţi un copil!"

— Frumos compliment! Şi eu care mă socoteam un pedagog remarcabil...

— Eşti, dragul meu, eşti! N-ai decît un singur cusur, şi anume că vrei ca totul să se înfăptuiască foarte repede.

Erling căzu pe gînduri.

— Hamburg... seratele de la Stadelmann... reprezentaţiile teatrale de la armatorul Dobenfeet...

— Admiratorul lui Voltaire şi al lui Frederic cel Mare.

— Da.

— Toate acestea ţi se par foarte îndepărtate, nu-i aşa, dragul meu?

— Da, un trecut aproape tot atît de îndepărtat ca şi preistoria...

— Întotdeauna exagerezi.

— Nu chiar.

— Totuşi construirea Institutului n-a durat decît optsprezece luni şi abia dacă a trecut un an de cînd lucrăm aici.

Erling se aşeză mai comod în fotoliu.

— Numai optsprezece luni, da, şi e totuşi o mare reuşită tehnică, datorată în mare parte sticlei şi aluminiului. Ce tur de forţă! Şi cînd te gîndeşti că părinţilor noştri le-au trebuit doi ani ca să-şi clădească acel *Journey's End*, casa visurilor lor!

— Da, dragă, dar fii cinstit şi mărturiseşte că i-ai hărţuit tot

timpul pe nefericiții aceia de arhitecți și de antreprenori...

— Asta așa e, mi-e groază de tot ce se face încet, de tot ce trenează! Odată ce-am hotărît ridicarea Institutului, lucrul trebuia făcut repede.

— Nu regreți viața pe care am dus-o la Hamburg? Plăcutele serate din vechile saloane patriciene?

Erling clătină din cap:

— Nu regret nimic; viața mea acum nu mai înseamnă decît lupta împotriva cancerului și Institutul *Erling Yvarsen!* La toate celelalte trebuie renunțat fără milă!

Flavie îl învălui într-o privire întrebătoare.

— Renunțat fără milă? Și familia ta? Și micul Jan?

Erling strînse mîna soției sale pe care continuase s-o țină în mîinile sale:

— Nu spune copilării! Știi bine că tu și cu mine alcătuim o singură ființă! Nimic nu ne va putea despărți vreodată! Sîntem mai mult decît soț și soție: sîntem colegi de muncă, de cercetări, prieteni... Iar copilul este imaginea vie a dragostei noastre!

— Te iubesc, Erling... murmură Flavie. Da, te iubesc, mai ales atunci cînd lași să-ți cadă masca — uneori cam rigidă și austeră — a medicului, a cercetătorului, și cînd redevii, pur și simplu, un om, o ființă dreaptă, fină și sensibilă.

— Fină? Mă flatezi, draga mea. Sînt adesea aspru, aproape brutal.

— Jena față de sentimentele tale te face aspru. Vrei să-ți ascunzi cu orice preț sensibilitatea.

Rămaseseră cîteva minute tăcuți. De afară, răzbăteau pînă la ei zgomotele îndepărtate ale capitalei nordice... Prin fereastra sufrageriei, puteai admira albastrul întunecat al cerului, presărat cu stele argintii. O uriașă reclamă publicitară, de neon, se aprindea și se stingea mereu, pe cerul noptatic. Nu zăreau decît cuvîntul *„dricka"* — bere, scris pe cer, cu niște uriașe litere roșii. În vestibul, răsună gongul unei vechi pendule englezești. Îi răspunse sunetul grav al unui orologiu de biserică: era zece seara. Pe stradă, trecu un grup de studenți și studente cîntînd un cîntec tineresc. O noapte la Stockholm, asemănătoare cu alte mii de nopți, asemănătoare și totuși diferite... Erling și Flavie se simțeau nespus de fericiți...

Tînăra femeie rupse, prima, tăcerea.

— Știi, spuse ea, că-mi plăcea grozav casa noastră din Hamburg... Grădina aceea mare și atît de bine îngrijită, fîntîna arteziană înconjurată de o cunună de stînjenei și de cicori sălbatice, teii, stejarii și ulmii pe sub care ne plimbam adesea...

Erling continuă fraza începută de ea:

— Lui Jan îi plăcea să se aşeze între straturile de flori şi să se joace cu Otto, măgăruşul lui pe rotile...

— Bietul Otto, ce urechi frumoase, de catifea, avea! Acum e ca vai de el, uitat şi ros de molii...

— Asta-i legea vieţii! Copiii cresc, nu le mai pasă de jucăriile pe care le adorau odinioară.

— Dar de Hugo Stiffenacker, muzicianul-poet, îţi mai aduci aminte, dragă?

— Băiatul acela care se îndrăgostise de tine?

— Vechiul slubaş al lui Stadelmann...

— Da.

— A progresat mult de atunci.

— Adevărat. Contrabasistul excentric a devenit — aproape peste noapte — un violonist strălucit. Şi cînd te gîndeşti că m-am îndoit întotdeauna că băiatul acela ar avea stofă...

— Cîntă dumnezeieşte.

— Ei, draga mea, nu crezi că exagerezi puţin! Nu cumva eşti deosebit de indulgentă faţă de el?

— Cîtuşi de puţin! Întreaga critică are exact aceeaşi părere ca şi mine, iar tu ştii foarte bine acest lucru. Ar fi trebuit să-l auzi cînd a fost în turneu la Stockholm!

Erling oftă.

— Am avut de lucru la Institut în seara aceea; dar tu, tu l-ai auzit şi l-ai văzut.

— Da, au trecut zece luni de atunci. Datorită Hannei, am aflat că „celebrul violonist german Hugo Stiffenacker va interpreta concertul de Mendelsohn". Firește că m-am dus.

— Am auzit că a fost o seară memorabilă. Toţi confraţii mei au vorbit despre ea. Am regretat mult că nu m-am putut duce...

— Munca cere sacrificii!

— Cere!

— Din cînd în cînd, ar trebui să mai renunţi.

— Da, dar cancerul nu renunţă niciodată.

— Ai să ajungi un fanatic, un obsedat, Erling, un fel de Torquemada al medicinii!

— Sarcina mea e zdrobitoare. Poate că exagerez puţin, dar conducerea Institutului mi se pare o mare povară.

Flavie îi turnă cafea în ceaşcă.

— Invitaţia tatei vine exact la momentul potrivit; ai să ai şi tu, în sfîrşit, cîteva zile de destindere.

— La momentul potrivit? Nu mi se pare...

— Ce vrei să spui?

— Poimîine sînt aşteptaţi, la Institut, Wainsfield şi Habbermann, cei doi specialişti din Chicago.

— Şi?

— Vin special ca să-mi comunice rezultatele cercetărilor lor.

— Pot foarte bine să discute cu adjuncţii tăi.

— Curios mod de a primi nişte oameni care străbat un Ocean ca să ia legătura cu mine!

— Vor înţelege, totuşi, că nu poţi rămîne tot timpul ţintuit în Institut.

— Nu, nu, aş părea neserios.

— Ai deci intenţia să refuzi invitaţia tatei?

— N-am încotro. Te vei duce singură, draga mea, ai şi tu nevoie de o mică distracţie.

Flavie fu categorică:

— Nu, nu, şi iar nu! Ori vii cu mine, ori rămîn şi eu aici cu tine!

— Ce încăpăţînare!

— Tu eşti încăpăţînat, Erling! Primeşti zilnic numeroşi savanţi străini din lumea întreagă. Sosirea celor doi americani nu e, deci, ceva excepţional şi nu ne obligă în nici un fel să renunţăm...

— Au făcut unele descoperiri importante, ştii bine, draga mea, doar eşti la curent cu lucrările lor...

— Bergmann ţi-ar putea ţine locul şi discuta cu ei; cunoaşte problema tot atît de bine ca şi tine!

— Institutul e încă foarte tînăr; e cam riscant să rămînă fără şef.

— Bergmann este omul cel mai conştiincios pe care-l cunosc! Aşa că va conduce cu cinste Institutul în lipsa ta.

— Călătoria asta pe Coasta de Azur ţi se pare chiar atît de importantă?

— Tata va fi foarte necăjit dacă nu ne vom duce.

— Într-adevăr...

— Şi apoi, nu uita că n-am văzut încă acel *Journey's End,* decît cînd era abia în construcţie.

— Da.

— Mama va fi atît de fericită să ne arate grădina şi colivia cu păsări exotice!...

— Iar tata ne va face toate onorurile pe yachtul lui.

— Atunci eşti de acord?

— Încă nu m-am hotărît dacă...

Flavie nu-l lăsă să termine:

— Trebuie să ne ducem, pricepi? Trebuie! Căci pe lîngă faptul că le vom face plăcere părinţilor, vom avea şi noi cîteva zile de destindere.

— Şi copilul?

— Îl vom lua cu noi.

Erling păru să şovăie:

— Drumul ăsta nu va fi prea obositor pentru el? Căci nu vom merge cu avionul, ci cu trenul.

— Ce lipsiţi de logică sînteţi voi, bărbaţii! spuse Flavie. Mai adineauri erai gata să faci din el un „om de ştiinţă", iar acum îl tratezi ca pe un bebeluş. E cum nu se poate mai paradoxal!

— Ştii că deşi nu e fragil, are totuşi o constituţie delicată.

— Cu atît mai bine! Soarele şi aerul Mediteranei îi vor face foarte bine!

— Aş mai avea un motiv ca să nu-l iau cu noi...

— Care?

— Tata moare de dorul nepotului.

Flavie fu complet derutată.

— Zău, zise ea dacă înţeleg ceva... Căci, în sfîrşit, ăsta ar fi dimpotrivă, un motiv în plus ca să plecăm toţi trei la Cap-Ferrat.

Erling îşi divulgă taina:

— Aş fi dorit să vină tata la Stockholm. Am... am nevoie de el.

Flavie înţelese cît de greu îi fusese lui Erling să mărturisească acest lucru. Se feri să mai insiste; ştia din experienţă că Erling îi va spune singur ce-l frămînta.

— N-ai vrea un păhărel de lichior, dragă? întrebă ea ca să schimbe vorba.

— Mai curînd puţin alcool. Poate un păhărel de coniac.

Zgomotele oraşului deveneau din ce în ce mai estompate, mai îndepărtate. Doar reclama publicitară, cu luminile ei roşii, continua să inunde văzduhul. După ce sorbi coniacul, Erling îşi deschise inima în faţa soţiei sale.

— Institutul nostru nu e numai un centru de cercetări, ci şi o clinică, unde sînt internaţi bolnavii de cancer...

— Ştiu toate astea...

— N-avem experienţă, Flavie...

— Pînă la urmă o vom căpăta.

— Da, dar nu vreau ca acest lucru să fie în detrimentul bolnavilor pe care-i avem în grijă. Eu sînt cu totul absorbit de cercetări, ştii asta, şi organizarea unei clinici moderne mă cam depăşeşte. Admit cu plăcere că atît laboratoarele cît şi sălile de cercetare sînt adevărate modele ale geniului; dar mai rămîn încă atîtea de făcut pentru ca bolnavii noştri să se simtă cît mai bine...

— Şi cum socoţi să remediezi această situaţie? îl chestionă Flavie, foarte interesată de problemă.

— Nu există decît un singur om pe lume care ar putea să ne dea unele sfaturi într-adevăr utile.

— Tata!

— Da: să nu uităm că el a creat cea mai modernă clinică din Stockholm: clinica sa. E deci familiarizat cu toate problemele pe care le avem noi de înfruntat acum.

— De ce nu i-ai scris niciodată, în acest sens?

Erling tăcu, sorbindu-şi cafeaua care se răcise.

— E vorba de vechea voastră rivalitate?

— Mai curînd e o chestiune de amor-propriu. Am vrut să-mi iau zborul cu propriile mele aripi; am refuzat să preiau conducerea clinicii ridicată de el, unde m-aş fi putut instala ca într-un cuib cald, aşa că acum nu-mi rămîne decît să mă descurc singur.

— Ce copilării! i-o reteză Flavie. Tata nu ţi-a păstrat ranchiună, îl cunosc mai bine ca tine, şi sînt sigură că te va ajuta cu plăcere.

— Pentru asta va trebui să vină însă la Stockholm, obiectă Erling.

— Îl voi ruga eu însămi, cînd vom ajunge la *Journey's End* şi sînt sigură că va accepta să vină pentru o săptămînă sau două.

Apoi îşi aminti brusc de telegrama pe care o trimiseseră la Cap-Ferrat.

— Dealtfel, spuse ea, cum te-ai putut gîndi să rămîi aici din moment ce am şi telegrafiat că venim?

— Uitasem de Wainsfield şi de Habbermann...

— Uită din nou! Doctorul Bergmann îşi va asuma el sarcina de a-i primi, fii fără teamă. Deci, eşti definitiv de acord, plecăm toţi trei, da?

Un sclipăt de tandreţe licări în ochii lui Erling.

— Dă, murmură el, trăgînd-o pe Flavie spre el, toţi trei!

VI

JUDITH COLLINS IEŞI EA ÎNSĂŞI înaintea lui Jan.

— Sînt foarte fericită să vă pot primi la *Santa Monica*, dragă domnule doctor Yvarsen!

Jan schiţă un gest de scuză:

— Am venit singur, soţia mea nu se simte bine.
— E bolnavă?
— Nimic grav, o migrenă...
Minţea şi-i era ruşine. Adevărul e că Térèse habar n-avea de vizita lui la proprietatea vecină; nici măcar nu-i povestise cum o salvase pe tînăra americană — atît de cutezătoare — de la o moarte aproape sigură. Nu, îi ascunsese întîlnirea cu ea şi nu-i suflase un cuvînt despre Judith.
„Unde am ajuns — îşi spunea el, în timp ce Judith, sporovăind veselă, îl conducea în salonul vilei *Santa Monica*. Ce anume mă determină să mă port atît de nedrept faţă de Thérèse? Ce demon mă împinge la o asemenea faptă? Ştiu, demonul are un nume: Sigrid! N-o voi uita niciodată... Căci era însăşi seducţia! Te subjuga, te ameţea... Judith are părul aproape ca al ei, da... dar parcă e şi mai frumoasă..." Apoi, spuse cu glas tare:
— Vă mai doare piciorul?
— S-a vindecat încă de ieri, domnule doctor, doar ştiţi foarte bine!
El insistă:
— Nu mai simţiţi, într-adevăr, nici un fel de durere? Nici măcar o întindere, cît de cît neplăcută, a muşchilor?
— Absolut nimic! Şi Judith adăugă, cu un surîs fermecător: E ceva normal? Neliniştitor?
— Nu, totul e cît se poate de normal.
— Am şi înotat azi puţin, şi parcă niciodată n-am înotat mai uşor!
Ajunseră în salon. Fata făcu un gest larg cu mîna.
— Spuneţi-mi, domnule doctor, cum vă place odaia mea preferată? Vedeţi? O fereastră dă spre mare, iar cealaltă spre pădurea de pini.
— Odaia e aidoma chipului dumneavoastră, *miss* Collins! Vreau să spun că e foarte frumoasă.
Judith îl ameninţă cu degetul:
— Vreţi să fiţi serios?
„Eşti ridicol, bietul meu amic! E dezgustător să te apuci, la vîrsta ta, să faci curte acestei fete! Dar ce pot face? Să înăbuş pasiunea pe care o simt născîndu-se în mine, această dorinţă pătimaşă? Da, dar cu condiţia să pot..."
— Şi mobila? Vă place?
— Mult, spuse Jan cu un aer aprobator. E sobră, de culoare deschisă, într-un anume fel, ştearsă faţă de minunăţia priveliştilor care dau năvală din toate părţile.
Îşi lăsă privirea să rătăcească în voie.
— Cîtă luminozitate! Trebuie să vă mărturisesc că vă invidiez pentru acest salon; e splendid!

Judith era încîntată.

— Iar fotoliile mele englezeşti — întrebă ea, cu acel surîs fericit, caracteristic femeilor care ţin să li se admire locuinţa — nu e aşa că-s confortabile?

— V-am spus părerea adineauri.

Jan arătă pianul impozant care ocupa un colţ întreg al odăii.

— Aveţi un pian superb...

— Da, un *Pleyel!* O comandă specială! Am vrut să fie făcut exact din acelaşi lemn ca şi restul mobilei.

— Şi sonoritatea?

— Sublimă.

— Sînteţi nemaipomenită, *miss* Collins!

Judith se bosumflă.

— Lui Hugo nu-i place pianul meu!

— De ce?

— Spune că e un instrument *„à la Hollywood"*, prea ţipător pentru gustul lui; voia să mă determine să-l schimb cu un pian negru, de concert. Ce om!

— Parcă trebuia să mi-l prezinţi pe Hugo Stiffenacker, nu-i aşa?

Judith răspunse puţin încruntată:

— Închipuiţi-vă, domnule doctor, că această fiinţă imposibilă a dispărut.

— Dispărut?

— Oh, nu prea departe, probabil prin vreun colţ al parcului... Îi place grozav să se plimbe şi să viseze pe sub copaci...

— Are dreptate, aveţi o proprietate foarte mare şi foarte frumoasă.

— Prea mare, din moment ce te poţi rătăci prin ea! I-am spus, totuşi, că veţi veni în după-amiaza asta, l-am rugat să rămînă în salon, dar degeaba! Nu face decît ce vrea el!

— Păi, atunci să-l lăsăm pradă meditaţiilor sale!

— Da, nu-i place să fie deranjat! Dealtfel, sînt sigură că va apărea dintr-un moment într-altul... Luaţi loc, domnule doctor! Aici, fiindcă ăsta e fotoliul cel mai confortabil din casă!

Ea se aşează în faţa lui.

— Ce să facem? Să luăm ceaiul acum sau să-l aşteptăm şi pe Hugo?

— Să-l aşteptăm, să-l aşteptăm...

— Ar trebui să-mi vorbiţi despre dumneavoastră, domnule doctor.

— Despre mine? Un subiect prea puţin interesant...

— Mereu aceiaşi modestie!

— Nu, e adevărul gol-goluţ! Am avut o viaţă foarte plină,

chiar agitată, dar — mă rog — așa e viața de medic petrecută prin clinici și spitale...

— Pentru un bărbat e o viață minunată!

— Poate... Dar în fața unei fete atît de sănătoasă și de plină de viață ca dumneavoastră, nu-ți vine să vorbești despre săli de operație sau despre sisteme de anesteziere...

— Mă socotiți cumva frivolă?

— Nici pomeneală!

— Atunci de ce credeți că m-ar putea plictisi asemenea subiecte? De ce le evitați?

— Pentru că sînteți americană.

— Nu înțeleg, domnule doctor!

— Pentru că sînteți americană, pentru că vă place Europa și pentru că ați venit să trăiți în Europa!

Judith tot nu pricepu.

— N-ați vrea să-mi explicați ce anume vreți să spuneți? Vă mărturisesc că nu prea văd legătura...

— Îmi îngăduiți o întrebare?

— Vă rog...

— Ce anume vă atrage în Europa?

Fata privi visătoare spre mare.

— Ce mă atrage?

Se întoarse din nou spre Jan. Ca să evite acea privire care trezea în el atîtea amintiri, amintirile primei și celei mai pătimașe iubiri, Jan își plecă încet capul.

— Ce mă atrage în Europa? Arta, poezia ei...

— Exact ce-mi închipuiam și eu, spuse Jan. Vă place aici tot ceea ce vă lipsește acolo...

— Sigur, dar tot nu văd legătura cu...

— Veți înțelege imediat! Și Jan îi explică: În Statele Unite aveți și dumneavoastră medici buni, dacă nu cumva, chiar mai buni decît în Europa. Clinicile de acolo — și mă gîndesc la *Mayo Clinic* din Rochester, de pildă — și laboratoarele, sînt mult mai bine dotate decît ale noastre. Cele mai multe dintre premiile Nobel sînt decernate americanilor...

— E adevărat, dar de ce-mi spuneți toate astea?

— Ca să vă demonstrez că — neducînd lipsă nici de medici, nici de clinici bune, în America — nu asta ați venit să căutați aici.

— Sigur că nu asta.

— Dacă v-ați îmbolnăvi grav — ceea ce mi se pare cu totul exclus — unde v-ați duce să vă îngrijiți sănătatea? Dar vă rog să-mi răspundeți cinstit.

Fata ezită un minut, apoi răspunse:

— Cred că m-aş duce la New York, Chicago sau Rochester.

— Vedeţi?

— Şi ce dovedeşte asta?

— Că n-aţi venit la noi ca să întîlniţi medici, ingineri sau tehnicieni...

— Spuneţi lucrurile astea cam brutal...

Jan nu se lăsă întrerupt.

— ...nici ca să auziţi vorbindu-se despre clinici, laboratoare sau centre de cercetare ştiinţifică, pentru că aveţi toate astea la dumneavoastră acasă şi încă mult mai bune.

— Văd că-mi analizaţi nevoile sufleteşti mult mai lucid decît aş face-o eu însămi, domnule doctor; dar trebuie să fiu de acord că tot ceea ce mi-aţi spus e cum nu se poate mai just.

— Sînt lucruri mult prea evidente, spuse Jan, în glas cu o anumită notă de amărăciune pe care Judith n-o percepu. În Europa, vă simţiţi mai curînd atrasă de oameni ca Hugo Stiffenacker, adică de muzicieni, de poeţi, de artişti, de gînditori... Ce-aţi putea face cu confidenţele unui medic bătrîn, care s-a retras?

Judith replică pe un ton foarte ferm:

— Mai întîi domnule doctor, că nu sînteţi bătrîn...

— Ba din păcate, sînt.

— În acest caz nu păreţi deloc.

Gîndurile lui Jan o luară razna. „Nu păreţi... Cît e de gentilă! O fiinţă minunată, adorabilă, vrednică de a fi dorită..." De ce-ar fi încercat să stăvilească pasiunea pe care o simţea născîndu-se în inima lui? Nu cumva viaţa îl poftea la un nou festin? Cuvintele „bucurie" şi „fericire" vor înceta oare să mai aibă vre-un sens pentru el? De ce să întoarcă spatele acestei flori rare, întîlnită în drumul lui? Judith nu era cumva reîncarnarea lui Sigrid pe care nu încetase niciodată s-o dorească în taină, cu ardoare, cu patimă? Judith-Sigrid, Sigrid-Judith...

— Mi-ar plăcea să vă aud cîntînd la pian, spuse el brusc.

— Faimoasa *Sonată* a lui Mozart?

— Orice doriţi.

— N-aveţi nici o preferinţă?

Jan nu-şi ascunse gîndul:

— Principalul e să cîntaţi...

Sensul profund al acestui răspuns îi scăpă fetei. Pe un ton puţin dezamăgit, Judith puse lucrurile la punct:

— Mă supraestimați, domnule doctor, eu nu sînt o mare artistă.

— Aveți totuși studii temeinice.

— Lui Hugo nu-i place pianul. Dar... spuneți-mi, care-i muzica dumneavoastră preferată?

Jan se gîndi.

— E greu să vă răspund la această întrebare.

— De ce?

— Cînd veți avea vîrsta mea, *miss* Collins...

Ea îl întrerupse:

— Nu pot să sufăr acest „*miss* Collins"... După care adăugă rîzînd:

— Parcă v-ați adresa unei dădace englezoaice.

— Cum ați vrea să vă spun?

— Judith! E mult mai simplu!

— În Europa, noi...

Ea nu-l lăsă să termine:

— Uitați, pentru o clipă, că vă aflați pe acest bătrîn continent. Manierele americane au și ele partea lor bună, vă rog să mă credeți...

Jan se înclină.

— Bine, Judith, fie cum vrei dumneata...

— Acum, vă ascult...

El reluă:

— Cînd veți avea vîrsta mea...

Apoi tăcu din nou:

— Ah, făcu ea, tot nu cutezați să-mi spuneți pe nume?

— ...vei afla, Judith, că ai mulți muzicieni preferați.

— Într-adevăr?

— Da, căci fiecărei epoci din viață, sau, mai bine-zis fiecăreia din stările noastre sufletești îi corespunde o anumită muzică. În tinerețe ești foarte exclusivist și categoric în aprecieri; odată cu maturitatea, vine în mod necesar și un eclectism foarte nuanțat. E ceva aproape involuntar.

— *Please explain!*

— În unele momente, îmi place rigoarea compoziției clasice, deci Bach, care e pe nedrept socotit un muzician baroc; dacă mă aflu într-o stare sufletească de înflăcărare sau dacă, dimpotrivă, sînt înclinat către melancolie, preferința mea se va îndrepta către Chopin. În sfîrșit, în alte momente, mă voi opri la Mozart sau Beethoven.

— Iar în altele, continuă fata, uşor ironică, la Mendelshon sau la Schubert.

— Da, într-adevăr.

— Cîtă înţelepciune! Şi ce echilibru!

— Cu vremea le vei căpăta şi dumneata.

— Nu sînt chiar atît de grăbită, spuse ea surîzînd. Dar reveni imediat, la atac: Nici în poezie nu aveţi o anumită preferinţă, nu-i aşa?

Jan oftă:

— Mă obligi să dau un adevărat examen, domnişoară...

— Din moment ce nu vreţi să vorbiţi despre medicină, ce-mi rămîne altceva, dragă domnule doctor? Muzica şi poezia. Puţin ironică, ea îi aminti: Cum se şi cuvine dealtfel — conform propriilor dumneavoastră cuvinte — unei tinere americance îndrăgostită de Europa. Apoi trecu din nou la atac: Deci care e preferinţa dumneavoastră în materie de poezie?

În acest domeniu, Jan nu mai avu nici o ezitare.

— Shakespeare!

— În toate etapele vieţii dumneavoastră? Şi pentru a vă exprima orice stare sufletească?

— Oricare fără nici o excepţie!

„Îi place grozav să mă necăjească, dar cît e de încîntătoare!" îşi spuse Jan.

Judith deveni calmă:

— Recitaţi-mi ceva din el, domnule doctor, vă rog mult, iar drept răsplată am să vă cînt *Poloneza* de Chopin.

Jan tuşi, uşor jenat, temîndu-se să nu devină ridicol.

— Vă rog, faceţi-mi această plăcere!

Atunci Jan îşi uită scrupulele. Cu un glas puţin estompat, cu accentul său cîntător, de suedez, începu să recite:

„C-o zi de vară-ţi pot asemui
Făptura, ce ţi-e mai caldă şi mai blîndă.
Cad flori în mai, cînd prinde-a vremui
Şi verilor li-s toamnele osîndă.

Jar viu ne pare soarele-uneori
Şi-ades păleşte ochiul lui, cerescul.
Splendorile decad dintre splendori
Şi sorţii răi, sorocul vitregescu-l.

Dar veşnica ta vară dăinui-va
Şi frumuseţea nu-ţi va fi furată,
Nici moartea asupră-ţi n-o să-şi urce stiva:
Vei creşte-n vers, cu secolii deodată.

Cît ochi vor fi şi guri vor răsufla
El va trăi şi viaţă va să-ţi dea."[1]

Deşi uşor tulburată, Judith nu-şi dădu seama de nota personală pe care Jan voise s-o confere sonetului.

— Cît de frumoase şi de mişcătoare sînt aceste versuri. Din ce piesă fac parte?

— Din nici una. De fapt, e vorba de cel de al optsprezecelea *Sonet.* După această pedeapsă, cred că am dreptul la Chopin, nu?

— Am să cînt special pentru dumneavoastră, domnule doctor, aşa că nădăjduiesc că veţi fi îngăduitor cu mine.

Judith se aşează în faţa pianului şi atacă primele acorduri din *Poloneza-fantezie,* opus 61, de Chopin. Cufundat în fotoliul său, Jan o vedea din spate. Aşa că mirajul fu deplin. Silueta din faţa pianului, pletele acelea aurii erau ale Sigridei, logodnica lui. Şi iată-l şi pe el: un tînăr student la medicină, care purta pe cap tradiţionala caschetă din Universităţile suedeze. Sigrid şi el tocmai făcuseră o plimbare încîntătoare la Trollhättan. Cît erau de fericiţi! La orizont, nici un nor, nimic altceva decît bucurie!

Fotoliul lui Jan se afla în faţa ferestrei care dădea spre pădurea de pini. Priveliştea mediteraneană începu a se preschimba încet, încet, într-un peisaj nordic; locul pinilor italieni fu luat de brazi... Sigrid cînta ca de obicei, într-un mod tumultuos, nervos, trufaş şi voluntar. Poate că şi Chopin interpretase acestă operă — ultima sa *Poloneză* — în acelaşi mod, în vreun salon foarte select din Paris. Poate că şi el avea pe buze aceeaşi undă de dispreţ pe care o avea şi Sigrid, deşi în jurul lui se aflau George Sand, Delacroix, Balzac şi Liszt.

Apoi şi Chopin şi Shakespeare dispărură. În faţa lui Jan nu mai rămăsese decît un bărbat, aşezat lîngă cea pe care-o iubea cu patimă: el şi Sigrid. O viaţă întreagă li se întindea înainte,

[1] Shakespeare, *Sonete,* traducere de Ion Frunzeti, Ed. Tineretului, col. *„Cele mai frumoase poezii"*, 1964.

farmecul feeric al viitorului, gustul amețitor al necunosctului. Un bărbat și o femeie care se iubesc alcătuiesc un întreg univers. În urechile lui Sigrid mai răsuna încă zgomotul apelor Trollhättanului, pe obraji mai simțea și acum focul sărutărilor lui Jan; acesta plutea într-o fericire fără margini, într-un fel de extaz înaripat. Ce importanță mai avea că acea Sigrid, fidelă și sinceră, pe care o vedea aievea, nu existase niciodată? Acum, ea devenise în imaginația lui și fidelă și sinceră, în timp ce el, grație farmecului înșelător al muzicii celui mai mare poet al pianului, redevenise tînărul student de odinioară. Ce importanță mai are realitatea dacă putem s-o înlocuim cu visul? „Sigrid, draga mea, dacă ai ști cît te iubesc! Pletele tale, sînt ca o șiroire de fire de aur, ca un torent înspumat... O, cît aș vrea să mă înec, să mă pierd în ele! Ce operă de artă ți-ar putea egala rotunjimea umerilor? Ochii tăi sînt lacuri profunde, hăuri verzi, misterioase și neliniștitoare în adîncul cărora se oglindesc cele mai dulci făgăduieli de dragoste și de patimă! Vrăjita, fermecata mea Sigrid! Mîndra mea logodnică, soarele, cerul, viața mea! După ce ne vom căsători, vom continua să ne întîlnim lîngă apele Trollhättanului, lîngă torentul nostru, ca niște tineri îndrăgostiți. Vom asculta, obraz lîngă obraz, cîntecul grav și puternic al torentului. Și nu vom fi decît numai noi pe lume!"

Uitînd unde se afla, Jan se cufundase într-un vis smintit, nesăbuit. Glasul rațiunii, îl avertiza că mersese prea departe, că visul începea să se substituie — în mod periculos — realității. Dar el nu auzea, nu voia să audă acest glas. Visul i se păru atît de dulce, și era atît de plăcut să se lase în voia lui, ca și cum ar fi înghițit un drog, o otravă! Sigrid! Sigrid!...

Cînd ajunse la cîțiva pași de casă, Hugo, se opri, subjugat de muzica ce se năpustea în valuri spre el. Ah, de ce rămăsese Chopin prizonierul pianului, de ce nu scrisese nimic pentru vioară? Acordurile sfîșietoare, întotdeauna puțin cam trufașe, niciodată dulcege, îi mergeau drept la inimă! Hugo simțea instinctiv că prin fire, prin temperament, era mult mai aproape de genialul polonez decît de oricare alt compozitor. Totuși niciodată nu s-ar fi încumetat să interpreteze vreo operă a acelui mare muzician care — în afară de cîteva piese minore de muzică de cameră — nu compusese nimic pentru vioară. Această idee îl uluia.

Ajuns în pragul salonului, Hugo încremeni. Se simţi brusc străbătut de o undă de nădejde... Căci bărbatul în vîrstă, pe al cărui chip bronzat viaţa dăltuise ridurile amare ale experienţei, era, fără îndoială, tatăl lui Erling Yvarsen! Asemănarea era izbitoare: aceeaşi forţă neîmblînzită, aceeaşi voinţă, acelaşi dispreţ pentru orice slăbiciune.

Violonistul fu intrigat mai ales de strania atitudine a doctorului Yvarsen. Judith era complet absorbită de cîntecul ei. Privirea suedezului, deşi aţintită asupră-i, trecea totuşi dincolo de ea; părea să admire ceva foarte îndepărtat, aflat undeva dincolo de pini şi chiar dincolo de cerul albastru al Provenţei. Oare ce viziune îl putuse captiva astfel?

VII

JEEPUL LUI HENRY MURRAY, prietenul englez al lui Norbert, se opri în faţa bungalowului unde odinioară Ide purtase doliu după James Starner. Norbert apăru pe terasă.

— Salut Henry! Punctual ca de obicei; parcă eşti un cronometru elveţian!

Murray rămase nemişcat în faţa volanului.

— Dacă ţii să vezi leii, spuse el cu vocea sa aspră şi răguşită, nu mai pierde vremea, ci urcă!

— Ide întreabă dacă n-ai vrea să vii sus să bei o ceaşcă de cafea, înainte de a pleca.

Murray clătină din cap:

— Nu, *old man,* trebuie să plecăm imediat! Ne aşteaptă un drum foarte lung! Mulţumeşte soţiei tale din partea mea şi spune-i că mă invit la masă deseară.

— Perfect, va fi încîntată!

Norbert dispăru din nou în interiorul casei.

Henry Murray se impacientă.

— *Come on, come on!* strigă el, soarele e de-acum sus, şi noi încă o mai tărăgănim!

Pictorul ieşi în goană şi se urcă în Jeep.

— Cred că-mi dai voie să-mi sărut nevasta înainte de a

pleca! spuse el. Dealtfel a trebuit să-l potolesc pe Ulise, cîinele meu, care ţinea morţiş să vină cu mine.

— De ce nu l-ai luat? întrebă Murray, pornind cu toată viteza pe drumul ce ducea către hăţişuri.

— Pentru că ne-ar fi deranjat! Ţi-am spus că vreau să văd leii foarte de aproape!

— Ca să-i mîngîi pe blană?

— Deşteptule!

— Fiindcă tot veni vorba de cîinele tău, vreau să te întreb un lucru pe care nu l-am prea priceput!

— Întreabă-mă!

— L-ai cumpărat din Grecia, nu-i aşa?

— Nu l-am cumpărat, l-am găsit la Mikonos, era un cîine abandonat...

— Stăteai acolo cu soţia şi cu socrul tău, nu?

— Da, cu Jan Yvarsen şi cu Ide, dar nu eram căsătoriţi încă.

— Ştiu, ştiu. Şi cînd v-aţi înapoiat, aţi naufragiat pe Mediterană.

— Da. Vaporul nostru, un vechi cargou părăginit, care cuteza să-şi zică *Stella Gotica,* s-a ciocnit cu un alt vas aproape de Messina.

— Un lucru de necrezut în Mediterana.

— Era noapte şi ceaţă...

— N-ai să-mi spui, totuşi, că vizibilitatea era la fel de proastă ca la Londra, într-o zi cu *smog?*

— Nu se vedea nici la doi paşi.

— Mă rog, dar farurile reglementare?

— Căpitanul nu socotise util să aprindă farurile...

Murray clătină incredul din cap:

— *I can't belive it!* Nu pot crede aşa ceva!

— Şi totuşi e purul adevăr!

— Fantastic! Ciudată navă şi ciudat căpitan!

— Cam ciudat, într-adevăr, acel căpitan... Un omuleţ slab, cu chipul mototolit şi zbîrcit şi care fuma tot timpul nişte havane groase cît degetul.

— Şi ce s-a întîmplat cu el?

— A fost cules împreună cu restul echipajului, de către cargoul italian care se ciocnise de *Stella Gotica.*

— Iar voi aţi fost salvaţi de o navă britanică de război, nu-i aşa?

— Da, de un crucişător de la baza din Malta.

Şi Norbert adăugă gînditor: Ce noapte! N-am s-o uit nici-

odată... Atunci şi acolo Ide şi cu mine ne-am logodit, cu asentimentul tatălui ei.

— În barca de salvare?

— Da.

— Cînd eraţi pierduţi în plină mare?

— Lucrul ţi se pare de necrezut, nu-i aşa?

Murray avu un surîs ironic.

— Nu, *old man,* nu, fiindcă tu eşti pictor şi fiindcă artiştilor li se îngăduie orice! Apoi, regăsindu-şi tonul serios dintotdeauna, întrebă: Cîte persoane eraţi în barca aia?

— Stai un pic, zise Norbert: Jan Yvarsen, Ide, prietenii noştri englezi, Stephen şi Cora, un marinar italian şi cel care-ţi vorbeşte.

— Nu mai exista nimeni în barca aia, nici om, nici animal?

— Nu, de ce?

— Iată de ce: unde se afla cîinele tău în clipa naufragiului?

— Asta era deci lucrul care te intriga?

— Da.

— Şi nu ţi-a venit în minte să-mi pui întrebarea asta chiar de la început?

— Păi, n-am avut ocazia. Îţi atrag atenţia că aştept răspunsul.

— Răspunsul e foarte simplu: Ulise rămăsese la Pireu, nu ne însoţise pe *Stella Gotica.*

— De ce?

— Era în carantină.

— Era bolnav?

— Cîtuşi de puţin. Dar în acel moment, bîntuia în Grecia nu ştiu ce epidemie şi, ca să scoţi un cîine de pe teritoriul grecesc şi să-l aduci pe cel italian, îţi trebuia un certificat medical, pe care nu-l puteam obţine imediat.

— *I see,* înţeleg...

— Ulise a rămas, deci, acolo, pe mîini bune, iar după o săptămînă l-am găsit la Neapole, unde fusese adus de un pachebot de mesagerie. Ei, acum eşti mulţumit? Misterul lui Ulise a fost pe deplin elucidat?

— *Yes, old man!* Iată şi locul unde vom părăsi şoseaua.

Jeepul o porni pe poteca ce ducea spre hăţişuri. Înfipt în marginea drumului, un panou uriaş anunţa o rezervaţie naturală.

— Începînd de aici, vînatul este interzis, spuse Murray. Amenzile prevăzute în caz de contravenţie l-ar descuraja pînă şi pe Nemrod!

— Asta nu ne priveşte, spuse Norbert, noi n-am venit aici să ucidem!

— Nu-ţi plac vînătorii, nu-i aşa?

— Îmi sînt antipatici în cel mai înalt grad şi voi fi foarte bucuros să văd panouri asemănătoare pretutindeni în lume, unde animalele trăiesc în libertate. Iar amenzile să fie duble, ba chiar triple!

— Totuşi, ca să ne apărăm vitele, sîntem uneori nevoiţi să...

Norbert îşi întrerupse prietenul; vocea sa trăda o anumită iritare:

— Hai să vorbim de altceva, vrei?

Vexat, Murray se mulţumi să scoată, în loc de răspuns, un mormăit vag. Norbert surîse; ştia bine că incidentul va fi repede uitat, că lui Murray îi va reveni repede buna dispoziţie.

După ce străbătură nişte savane fără sfîrşit, intrară sub bolta sumbră, compactă, impresionantă, a pădurii. Ascunse printre crengile copacilor, dar mereu la pîndă, maimuţele începură a urmări maşina, scoţînd strigăte ascuţite şi rînjind.

— Ce tapaj, mormăi Murray, mai să crezi că te afli la *Piccadilly Circus*, în orele de vîrf ale traficului londonez.

— Probabil că le-am deranjat pe aceste domnişoare...

— Deranjat? Fugi de-acolo! Le place grozav aşa ceva! Stau tot timpul de veghe, pîndind cea mai mică ocazie de a se dezlănţui şi a face gălăgie.

Norbert privi cu un aer radios, în jurul lui.

— Ce plăcere să străbaţi pădurea şi hăţişul într-o dimineaţă splendidă ca asta! Să vezi natura care respiră şi înfloreşte, animalele care-şi manifestă liber bucuria de a trăi! Am nimerit în rai, Henry.

— Nu regreţi niciodată Canada, ţara natală? întrebă Murray pe un ton puţin mirat.

Norbert închise ochii.

— Cînd mă gîndesc la Canada, văd un peisaj acoperit de zăpadă, aud zurgălăii unei sănii şi glasul limpede şi cîntător al surorii mele, Flavie. E adevărat că, uneori, simt o oarecare strîngere de inimă...

Redeschise ochii şi privirea lui îmbrăţişă — cu o bucurie, nedisimulată — priveliştea grandioasă ce se întindea acum în faţa lor. Jeepul ieşise din pădure şi mergea din nou prin savană. Ierburile se unduiau sub adierile dimineţii, baobabi enormi se înălţau ici şi colo, coline aurite de soare, turme de antilope şi de gazele care fugeau, girafe cu ochi trişti... Asta era Africa, cu toate farmecele ei... Leii probabil că nu erau nici ei prea departe.

— Aici, spuse Norbert, în ţara asta, mi-am găsit adevărata fericire.

— Şi Grecia? Şi Mikonos?

— Pentru mine, Grecia a însemnat, în primul rînd, un orizont marin, presărat de insule cu nume prestigioase, iar în al doilea rînd, locul unde am izbutit să realizez prima mea operă într-adevăr importantă.

— E vorba de pînza aceea monumentală, care împodobeşte acum un muzeu oceanografic din Canada?

— Da, şi care se intitulează *Marea.*

— Şi atunci de ce preferi peisajul african celor din Canada şi din Grecia? Trebuie să existe un motiv...

— Un motiv? E cam greu de explicat...

— Încearcă totuşi...

Norbert reflectă, apoi începu a vorbi încet:

— Aici natura n-a fost încă pîngărită de om; pămîntul a rămas neîntinat; aici fiinţa umană poate trăi în deplină armonie cu animalele şi cu plantele. Dar fără vînători. Şi fără negustori! Fără cei care vin să ucidă, şi fără cei care vin să cumpere şi să vîndă!

— Atunci cine să locuiască aici? Pustnicii?

— Tu ai impresia că glumeşti. Află, totuşi, că abia aici am înţeles că e perfect cu putinţă să trăieşti ca anahoreţii.

— În deplină amiciţie cu toate animalele...

— Da, căci din moment ce nu există om sălbatic, nu mai există nici animale sălbatice; există, în schimb, imbecili care se grăbesc să condamne tot ce e frumos şi bun, înainte de a se fi străduit să înţeleagă ceva.

— Mi se pare că ai cam luat-o razna cu dragostea ta faţă de animale şi de natură.

— Crezi că exagerez? N-ai auzit vorbindu-se de acele sate de indigeni care au încheiat adevărate pacte de neagresiune cu leii lor?

Murray ridică din umeri.

— Se povestesc atîtea lucruri...

— Ba eu le cred, le cred...

Chiar în acel moment, Norbert observă carabina grea cu repetiţie pe care prietenul său o ţinea pe genunchi. Întrebă iritat:

— Ce-i cu arma asta?

— Eu nu sînt nici sfînt, nici artist, aşa că trebuie să-mi iau toate precauţiile.

— Dar şi tu eşti totuşi un prieten al animalelor, nu-i aşa?

— Sigur! Dar vorbeşti ca un copil!

Norbert se aprinse:

— Mă bucur! Fiindcă orice artist adevărat mai păstrează în sine o fărîmă din sufletul unui copil şi tocmai în asta constă valoarea lui!

— Mă lași să vorbesc și eu?

Pictorul acceptă, făcînd un semn din cap.

— Arma asta, explică Murray, reprezintă ghearele mele! nefiind decît un simplu plantator și neavînd deci pretenția de a îmbuna leii prin sfințenia mea, am o armă ca să mă apăr! Spun foarte clar: ca să mă apăr!

Încăpățînat, Norbert mormăi:

— N-ai dreptate... N-ai dreptate... Apoi adăugă: Eu vin ca un om pașnic, fără nici o armă ucigașă și ai să vezi că și fiarele mă vor primi într-un mod foarte pașnic.

— Visătorule! Idealistule!

Norbert îl apucă brusc de braț, pe însoțitorul său:

— Încet! Oprește!

— Ce s-a întîmplat?

— Sînt acolo! Îi simt...

— Leii?

— Da.

Murray debreie și opri. Norbert sări din mașină, înarmat cu blocul lui de schițe.

— Rămîi în Jeep! strigă Murray.

— Nu risc nimic, ai să vezi!

— Ce știi tu?

Norbert ridică din umeri.

— Știi bine că aici, în rezervație, leii n-au atacat niciodată pe nimeni; se culcă adesea pe marginea drumului și se uită, cu o totală indiferență, la mașinile care trec.

— Judeci ca un...

Pictorul se întoarse și-i strigă ironic:

— Știu: ca un copil! În concluzie, vrei să-mi dai o lecție de lașitate, *old man?*

— Nu-i vorba de lașitate, ci de prudență!

— Astăzi vreau să schițez de aproape, înțelegi? Pentru asta am venit aici, iar acum, cînd mi-am atins scopul, nu vreau și nu pot să dau înapoi.

Murray își ridică greaua carabină.

— Cum vrei, zise el, eu însă voi veghea!

— Nu vom avea nevoie cîtuși de puțin de armă și te vei convinge cît ești de ridicol, amice!

— *Well,* replică Murray cu accentul lui puțin tărăgănat. *I'd rather be ridiculous, than dead!*[1]

— Taci! spuse Norbert, cu un gest poruncitor.

[1] Prefer să fiu ridicol decît mort (engl.).

Ierburile se mișcară... la vreo zece metri de mașină se ivi brusc o leoaică, un animal superb care păși suplu și nonșalant. O liniște apăsătoare se lăsase peste savană.

— Vino în mașină, șopti Murray.

Dar Norbert se și așezase pe un pietroi de pe marginea drumului cu blocul de schițe pe genunchi. Creionul de cărbune alerga înfrigurat pe hîrtie: Norbert desena superbul animal care se apropia de ei.

— Ești complet nebun, murmură englezul.

Sigur, cunoștea puterea deosebită a pictorului, a acelui „uriaș blond", cum îi spuneau localnicii, dar ăsta nu era un motiv să joci rolul sihastrului Daniel în groapa cu lei!

— Gîndește-te la nevasta ta, îi șopti Murray, la nevasta și copilul tău! Și încetează de a mai face pe prostul!

Norbert nu răspunse. Continuă să deseneze, înfrigurat. Atunci Murray își duse carabina la umăr. Ca și cum ar fi ghicit intențiile prietenului său, Norbert întoarse ușor capul și, cu o voce abia perceptibilă, i-o luă înainte:

— Nu cumva să te împingă dracul să tragi în animal, căci odată cu el, să știi că vei ucide și prietenia care ne leagă. De altfel, mă aflu în raza armei tale, așa că riști să mă rănești.

Șovăind, Murray lăsă carabina în jos.

Cînd ajunse la cîțiva pași de Norbert, leoaica se opri; își înălță capul și adulmecă aerul; apoi, fără să arunce o privire pictorului sau mașinii, se culcă în drum și începu să-și lingă labele. După sumara toaletă, căscă plictisită, își întinse, cu voluptate, labele, și se trînti pe o coastă. Nemișcată, făcea plajă sub razele dătătoare de forță ale soarelui matinal.

„N-am avut niciodată un model mai docil!" jubilă în sinea sa, Norbert. Cît despre Murray, contempla această scenă uluitoare cu vagul sentiment de a fi într-adevăr ridicol, căci greoaia lui carabină cu recepție părea cu totul deplasată în acea ambianță paradisiacă, în acea înțelegere dintre om și fiară. Regreta enorm că nu-și luase cu sine aparatul de fotografiat. Ce fotografie nemaipomenită ar fi putut să le arate părinților și prietenului său!

Un sfert de oră mai tîrziu, un răget se înălță din iarba înaltă: era leul care-și chema consoarta. Leoaica se ridică alene, căscă, se întinse, aruncă o privire plictisită pictorului, apoi dispăru în desiș. Norbert se ridică la rîndu-i și se întoarse, cu un aer triumfător, spre Jeep.

— Ei, îl întrebă pe Murray, ce zici de asta?

— Copiii și nebunii se bucură întotdeuna de protecția deosebită a leilor!

— Rîzi de mine, dar dacă ai ştii ce caraghios erai cu carabina la pîndă!

Murray consimţi:

— Mi-am dat şi eu seama! Dar, mă rog, ţi-ai atins ţelul?

Norbert îşi ridică blocul de desen ca pe un trofeu:

— O mulţime de crochiuri! Schiţe, studiii... Materie primă pentru o pînză senzaţională!

— Ai lucrat repede!

— Trebuia, fiindcă ai văzut şi tu, n-o puteam ţine în lesă!

— Nu m-aş fi mirat deloc. În sfîrşit, esenţialul e că eşti mulţumit de munca ta.

— Sînt! Voi lua cu mine aceste schiţe la *Journey's End,* ca să pictez nişte pînze, fiindcă nu pot suporta să stau degeaba. Să nu pictez, să nu desenez e pentru mine un adevărat supliciu!

— Spune-mi, întrebă Murray pornind maşina, deci v-aţi hotărît, plecaţi la Cap-Ferrat?

— Da.

— Cînd?

— Mîine.

— Mîine? Desigur, plecaţi cu avionul!

— Bineînţeles.

— Eşti bucuros că revezi Mediterana?

— Sigur, deşi ştiu că voi rămîne fidel Africii de Sud. De acum încolo, ţara asta e patria mea!

Cîteva minute merseră în tăcere, apoi pe un ton pe care-l voia detaşat, Murray zise:

— Ştii, trebuie totuşi să admit că ai dat dovadă de un curaj afurisit faţă de leoaica aia, cu atît mai mult cu cît leul era la doi paşi!

— De ce m-ar fi atacat? Animalul a simţit imediat că intenţiile mele erau paşnice... Şi Norbert adăugă, gînditor: Înţeleptul Lao-Tze o spune foarte bine în *Tao-te-King:*

„Cerul e durabil şi pămîntul veşnic.
Motivul pentru care sînt durabile şi veşnice
E că nu trăiesc doar pentru ele;
Iată de ce dăinuiesc de atîta vreme.

Tot la fel, înţeleptul stă retras, deşi e primul;
Se uită pe sine şi e ferit de orice.
Şi asta, pentru că nu este interesat
Ca interesele să-i fie asigurate..."

Jeepul înghiţea lacom kilometrii în vreme ce, departe, în zare, sub cerul înalt al Africii, răsuna cîntecul imemorial al tam-tam-ului.

Gigantica pasăre metalică se pregătea să-şi ia zborul spre Nord. Pe pasarelă, stewardesa, surîzătoare, primea pe fiece călător cu cîte un cuvînt amabil. În vremea asta, Ide nu izbutea să se despartă de Fanny sau mai degrabă Fanny nu voia să se despartă de Ide. Căci tandra şi credincioasa soţie al lui Tom Starner, urma să aibă grijă de micul James, în lipsa părinţilor săi. Fanny îndrăgise acest copil, ca şi cum ar fi fost propriul ei nepot. Ide îşi spori recomandările:

— Nu uita, mamă, că e foarte sensibil la soare (continuase să-i spună „mamă" lui Fanny, ca şi pe vremea cînd îi fusese soră) şi, mai ales nu-l lăsa să stea pe terasă.

Ca de obicei, Fanny era de o îngăduinţă fără margini. Surîdea şi plîngea în acelaşi timp.

— Nu voi uita nimic, draga mea, poţi să pleci pe deplin liniştită, voi fi tot timpul lîngă micul James!

Tom, care odată cu vîrsta se bronzase mai tare, şi pe al cărui chip ridat şi impasibil se citea o autoritate de netăgăduit, îşi înălţă fruntea şi spuse cu vocea lui aspră:

—N-ai grijă, Ide, vom veghea amîndoi asupra lui!

Acum, cînd despărţirea era iminentă, Fanny dădu frîu liber emoţiei:

— Să-i spui tatălui tău, bîigui ea între două şiroaie de lacrimi, că noi, cei de aici, i-am păstrat aceeaşi afecţiune, atît la Krittelwerck cît şi la Pretoria. Să-i spui că... să-i spui...

Norbert o luă pe Ide de braţ.

— E vremea să plecăm, dragă...

Dar Fanny nu-l auzi şi continuă:

— Iar mamei tale să-i spui că a fost unica, singura mea prietenă şi că nu mă voi consola niciodată că...

Ide o strînse la piept.

— Am să le spun, mamă, am să le spun că vorbeşti tot timpul despre ei, că ne repeţi mereu cît de mult îi iubeşti... Plînsul lui Fanny se înteţi.

— Da, da, spuse ea printre suspine, şi să le mai spui că ar fi trebuit să rămînă aici, în Africa! N-au fost fericiţi alături de noi? N-aveau aici tot ce-şi doreau? Nu, au trebuit să se ducă să trăiască la capătul lumii.

Ide o corectă surîzînd:

— Coasta de Azur nu e capătul lumii, mamă, dimpotrivă, pentru ei capătul lumii sîntem noi!

Stewardesa se apropie de ei:

— *Would you please step in, we are going to leave in a few minutes! I'm sorry, but you are the last passengers expected. Please!*

— Aţi auzit? spuse Norbert impacientat. Sîntem ultimii călători, nu ne mai aşteaptă decît pe noi. Hai, repede!

După ultimele sărutări de rămas bun, trebuiră, în sfîrşit, să se despartă şi tinerii soţi fură înghiţiţi de pîntecele avionului. După cîteva secunde, scara fu retrasă, iar motoarele puse în funcţiune. Avionul o porni încet pe pista de decolare, apoi din ce în ce mai repede, strălucind în soare, pînă ce roţile părăsiră solul. Imensul cer îl primi, spaţii fără sfîrşit se deschiseră în faţa lui. Dispăru spre Nord.

În vremea asta... În vremea asta, Thérèse stătea în faţa volierei, dusă pe gînduri şi îngrijorată. De cîteva săptămîni, Jan al ei nu mai era acelaşi. „Îl simt atît de străin, de iritabil... ca şi cum ar fi ros de vreun necaz, sau mai curînd de ceva ce nu se poate mărturisi. Nu se poate mărturisi? Cum de mă pot gîndi la aşa ceva? El care este întruparea corectitudinii? Şi totuşi... Cînd stă alături de mine, gîndurile lui o iau razna, pare cufundat într-un fel de vis; privirea îi e absentă, ochii privesc undeva, în spaţiu, unde eu nu văd nimic. Dar el, el ce vede oare? Ce fel de vis o fi acela în care se complace astfel?" Pasărea ei preferată — Cununiţă-de-azur — se apropie de ea; Thérèse îşi sprijini fruntea de zăbrelele volierei şi-o întrebă încetişor:

— De ce s-a îndepărtat Jan de mine, Cununiţă-de-azur? Crezi că mă mai iubeşte? Îmi este credincios? Ce păcat că nu poţi vorbi...

Mirată de atitudinea ciudată a stăpînei sale, pasărea se îndepărtă, se cocoţă pe un balansoar şi începu să cînte. Thérèse era cu desăvîrşire singură...

În vremea asta... În vremea asta, într-un compartiment de clasa întîi al unui tren rapid care străbătea Europa de la nord la sud, micul Jan adormise. Lîngă el, Flavie şi Erling vorbeau în şoaptă, dezbătînd miile de probleme şi de dificultăţi ale luptei înverşunate pe care o duceau împreună împotriva cancerului. Păcănitul continuu al roţilor pe şine li se părea că scandează un cîntec al speranţei.

În vremea asta... Jan Yvarsen şi Yannakos ieşiseră cu yachtul *Trollhättan,* pe mare. Observînd că „patronul" n-avea chef de vorbă, bătrînul marinar grec se cufundase şi el în tăcere, ceea ce era cu totul contrar obiceiurilor sale; „dar, îşi spuse el, tăcerea unui bărbat, trebuie respectată".

Jan stătea în picioare, la prova, cu ochii aţintiţi către valu-

rile, de un albastru-argintiu, ale mării; numai că privirea lui lăuntrică nu vedea valurile care săltau vesele, ci chipul unei femei cu plete blonde. „Judith, murmură în sinea lui, Judith-Sigrid..."

PARTEA A DOUA

I

JUDITH SE TREZI PE NEAȘTEPtate cu Jan:

— Dumneavoastră? ce surpriză plăcută!

Jan o privi cu o oarecare fixitate:

— Simțeam nevoia să te văd, să găsesc un pic de liniște...

Fata nu pricepu:

— Ce s-a întîmplat? întrebă intrigată.

— Sărbătorim aniversarea locuinței...

— Știu, mi-ați spus mai de mult...

Jan arătă cu mîna spre pădurea de pini a vilei *Santa Monica.*

— Dacă ne-am duce să ne plimbăm prin pădure?

— Cu plăcere!

Jan păru să șovăie.

— Poate că te răpesc prietenului dumitale Stiffenacker, nu?

— Cîtuși de puțin. Hugo lucrează.

— Totuși nu se aude nimic.

— Pentru că-și face exercițiile zilnice pe o așa-zisă „vioară mută", răspunse Judith rîzînd.

Jan crezu că e vorba de o glumă.

— O vioară mută? Probabil, glumești.

Fata înclină din cap.

— Nici pomeneală!

— Atunci, nu pricep...

— Am să vă explic care e cheia misterului, domnule doctor. O „vioară mută" e o vioară fără cutie de rezonanță; violonistul poate exersa cît vrea fără să-și deranjeze vecinii.

— Dar cel care exersează poate auzi ce cîntă, nu-i așa?

— Sigur! Vioara asta este utilă mai ales cînd Hugo se află în turneu și cînd trebuie să-și repete concertele, prin diverse camere de hotel...

— Înţeleg, înţeleg... Ai un virtuoz în casă, şi totuşi nu-l poţi auzi.

— Nu e chiar aşa! protestă Judith; fiindcă Hugo — cum era şi normal — şi-a adus cu sine şi vioara de concert.

— Probabil un instrument de mare preţ...

Ochii fetei străluciră:

— Da, un Amatti; eu i l-am oferit...

Îşi dădu seama imediat că cedase tentaţiei — atît de specific americane — de a-şi etala posibilităţile.

— N-am spus asta ca să mă laud, zise ea căutîndu-şi cuvintele, ci pentru că voiam, pur şi simplu, să...

Jan îi puse mîna pe umăr:

— Te rog, zise el, nu te scuza; îţi înţeleg foarte bine entuziasmul faţă de acest virtuoz, faţă de muzicianul atît de înzestrat...

— Entuziasm, da, ăsta e cuvîntul, răspunse Judith, roşind.

— Ce fericit trebuie să fie tînărul că are o prietenă atît de generoasă şi de înţelegătoare ca dumneata!

— Am multă încredere în el...

Se plimbau pe sub pinii unde cîntau greierii.

— N-aţi vrea să-mi vorbiţi puţin despre dumneavoastră, domnule doctor? Despre lucrurile care vă frămîntă? Am avut această impresie, încă de cînd v-am văzut intrînd în parc. Mai adineauri aţi făcut aluzie la festivitatea pe care aţi plănuit-o la *Journey's End*...

— Festivitate e un cuvînt cam pretenţios; mi-am invitat copiii să vină să petreacă cîteva zile împreună cu noi, asta e tot. E adevărat că vom avea un fel de banchet, în familie şi că ne vom plimba pe mare cu yachtul *Trollhättan*...

— Minunatul dumneavoastră velier.

— Ei, mai curînd, un yacht mic şi modest...

— Îţi datorez viaţa, domnule doctor!

Mîna lui Jan apăsă mai tare umărul fetei:

— Încă n-ai uitat întîlnirea noastră pe mare?

— N-o voi uita niciodată! Dar v-am întrerupt...

Jan continuă:

— Aniversarea asta nu-i, la urma urmelor, decît o reuniune de familie, şi poate că din pricina asta a şi început să mă apese...

Judith era uluită.

— Să vă apese? Mărturisesc că nu înţeleg...

— Înconjurat de copii şi de nepoţi, mă simt decăzînd, am

impresia că am ajuns la capătul vieţii; aceste noi generaţii care se ridică înseamnă declinul meu...

— Ce gînduri sumbre vă frămîntă şi cît sînt de nejustificate! Spuneţi-mi, aveţi mulţi nepoţi?

— Doi; dar n-a venit decît unul la *Journey's End,* copilul lui Erling şi al Flaviei.

— Cum îl cheamă?

— Ca pe mine.

— Jan?

Jan oftă:

— Da, Jan Yvarsen.

— Şi cum arată?

— E cel mai frumos, mai lipicios şi mai isteţ copil din cîţi am văzut pînă acum.

Judith surîse.

— Probabil că satisfacţia de a fi bunic vă face să exageraţi un pic lucrurile, nu-i aşa?

— Cîtuşi de puţin, replică Jan, e purul adevăr; nepotul meu e un copil cu totul excepţional.

— Cît trebuie să fiţi de fericit că-l revedeţi...

— Şi da şi nu.

— Nu? De ce?

Jan avu un gest de neputinţă.

— E greu să-mi exprim sentimentele în această situaţie. Cînd i-au dat numele meu, Erling şi Flavie au crezut că-mi vor face o bucurie, şi într-adevăr, în aceea epocă am fost foarte bucuros.

— Şi acum?

— Acum mi se pare că pe măsură ce creşte, acest nou Jan Yvarsen mă împinge spre ireparabilul sfîrşit.

— Ce raţionament sumbru mai ales cînd e vorba de dumneavoastră, care păreţi atît de tînăr!

— Tocmai pentru că mi-ai spus aceste cuvinte, în ziua în care ne-am întîlnit, am plecat pentru cîteva minute de la *Journey's End.* Mi se pare că, alături de dumneata, regăsesc trecătoarea iluzie a tinereţii.

— Să ştiţi că veţi fi întotdeuna binevenit la *Santa Monica,* domnule doctor, şi că voi simţi întotdeauna o mare plăcere să discut cu dumneavoastră.

Acele banalităţi politicoase îl întristară pe Jan; ar fi dorit ca fata să-i arate mai multă căldură. Dar putea să-i mărturisească acest lucru? Să-i spună că se gîndea, cu trup şi suflet, doar la ea? Putea să-i ofere inima lui rănită, împietrită? Totuşi, nu i se păruse parcă niciodată mai încîntătoare, mai demnă de rîvnit

decît în acea ușoară și vaporoasă rochie albastră... Cînd venise să sune la poarta vilei *Santa Monica,* se simțise îmboldit de acea dragoste smintită împotriva căreia nu mai putea și nici nu mai voia să lupte; motivele pe care le înșirase în fața lui Judith nu erau, totuși, niște simple născociri. În sînul familiei sale se simțea, într-adevăr, ca un patriarh venerat; dar un patriarh, oricît ar fi el de respectat, sfîrșește, mai devreme sau mai tîrziu, prin a încurca, prin a deranja generațiile tinere. În adolescență, viața i se păruse aidoma unui munte înalt, imaculat și de necucerit, al cărui pisc, acoperit de omăt, trebuia totuși luat cu asalt. Îi explică acest lucru lui Judith, după care încheie:

— Astăzi, acest munte nu mai are secrete pentru mine și am impresia că nu fac altceva decît să-i împiedic să privească pe cei care urcă după mine.

Judith se uită la el, mirată.

— Totuși, obiectă ea, cînd am făcut cunoștință cu dumneavoastră, pe *Trollhättan,* în împrejurările pe care le știți, mi s-a părut că sînteți omul care ia viața așa cum e. V-ați schimbat chiar atît de mult în cîteva zile, domnule doctor?

Cum putea să-i explice că tocmai această întîlnire și patima violentă pe care ea o aprinsese în sufletul său declanșaseră sentimentul de bătrînețe, de neputință, de declin? Căci anii care-l despărțeau de Judith și care făceau ca dragostea lui să i se pară absurdă, îl separau acum de întreg universul... Nu există suferință mai cumplită, mai crudă, decît cea a unei ființe care a îmbătrînit și care se simte atrasă, în mod irezistibil, de tinerețea în plină înflorire. A-ți da seama că ceasul seducției a trecut definitiv, a recunoaște că n-ai să mai placi niciodată e, probabil, descoperirea cea mai dureroasă, și numai ființele înzestrate cu harul spiritualității sau luminate de o rațiune solidă pot trece peste acest prag dificil al existenței umane, fără să cadă în ridicol sau într-o nesfîrșită melancolie. Jan era lucid, dar totodată orbit.

— Nu, spuse el, eu mi-am cam isprăvit urcușul pe munte, mă aflu doar la doi, trei pași de culme. Ce voi afla dincolo de ea?

— Dar deocamdată vă mai bateți cu viața...

— Viața? Nu-i decît o luptă cu niște fantome ce se perindă pe undeva, departe...

— Mi s-a spus, totuși, că primiți vizitele unor medici din lumea întreagă, care vin să vă ceară sfaturi în ceea ce privește amenajarea unor clinici; sînteți un savant, un mare savant, și nu înțeleg de ce vă frămîntă niște gînduri atît de negre.

Jan surîse, dezamăgit:

— Da, într-adevăr, vin să-mi ceară sfaturi! Pînă şi fiul meu, care e tot atît de mîndru ca şi mine, dacă nu cumva chiar mai mîndru, a venit să mă roage, prin intermediul Flaviei, nora mea, să mă duc la Stockholm ca să-i ajut să-şi pună la punct institutul.

— Şi asta nu-i cea mai bună dovadă că au nevoie de dumneavoastră, că încă nu v-aţi încheiat socotelile pe acest pămînt?

Jan clătină din cap.

— Mă voi duce, le voi satisface rugămintea, dar inima mea nu va fi acolo. La Stockholm există o clinică fondată de mine, care-mi poartă numele, există, de asemenea, şi o stradă, strada Jan Yvarsen; într-un scuar, alături de clinică, edilii oraşului au şi prevăzut locul unde vor ridica un monument în cinstea mea, cu o frumoasă inscripţie în limba latină.

— Şi această glorie vă lasă rece?

— Nu numai că mă lasă rece, dar mă apasă întocmai ca marmura unui cavou.

— Vai, cît de morbid sînteţi, domnule doctor! Am să vă cînt imediat la pian cîteva cîntece vesele din folclorul american. Asta o să vă redea gustul de viaţă!

Jan îşi trecu mîna peste frunte.

— Ah, n-am făcut decît să vorbesc despre mine şi iarăşi despre mine! Cît de plicticos trebuie să fie asta pentru fiinţa din faţa mea.

— Dimpotrivă, e cît se poate de interesant!

— Nu, nu, să vorbim mai curînd de dumneata!

— Ce v-aş putea spune despre mine? replică Judith, cu o oarecare amărăciune. Sînt o fată care n-are ce istorisi.

Se gîndi la dragostea ei nefericită pentru Hugo Stiffenacker, omul veşnic obsedat de amintirea femeii pe care o adorase la Hamburg. I se întîmpla adesea să piardă nădejdea că va învinge vreodată năluca ce se interpunea mereu între ea şi Hugo. Atunci, cu toată frumuseţea şi bogăţia ei, cu toate harurile cu care o înzestrase natura, se simţea neajutorată şi nespus de singură.

— Alaltăieri, zise Jan, ai cîntat *Poloneza fantezie* de Chopin, într-un fel demn de admirat.

Judith schiţă un gest de protest şi de modestie.

— O, nu sînt decît o pianistă mijlocie!

— Te înşeli, draga mea Judith, eu socot dimpotrivă, că eşti înzestrată cu un talent remarcabil.

— Nu cred că Chopin, dacă m-ar fi auzit, ar fi fost de aceeaşi părere cu dumneavoastră, domnule doctor.

— Asta nu dovedeste nimic, fiindcă marii creatori nu sînt mulțumiți decît de propria lor interpretare.

— Fără îndoială... Dar, spuneți-mi, de ce ați plecat atunci atît de repede? Abia am apucat să vi-l prezint pe Hugo, că ați și dispărut!

— Muzica aceea mă cufundase într-o stare de vis; pluteam undeva, departe, foarte departe și în același timp eram lîngă dumneata. Nu simțeam deloc dorința să mă trezesc în toiul unei sporovăieli mondene.

— Cînd Hugo e de față, protestă Judith cu înflăcărare, nu poate fi niciodată vorba de sporovăială mondenă! Apoi adăugă imediat: Deși poate că atunci s-ar fi putut să fie așa cum spuneți... Fiindcă voia să vă întrebe ceva despre unele rude ale dumneavoastră pe care le-a cunoscut la Hamburg.

— Știu, știu, spuse Jan, căci între timp mi-am adus aminte că Hugo Stiffenacker — al cărui nume îmi spunea în mod sigur ceva — îi cunoscuse pe Erling și pe Flavie, cînd aceștia locuiseră acolo. Mi se pare chiar că soția mea mi-a și vorbit despre el într-o scrisoare pe care mi-a trimis-o din Hamburg. Dacă-mi aduc bine aminte, Stiffenacker era pe atunci contrabasist și făcea parte dintr-o mică orchestră de amatori care dădea concerte de muzică de cameră.

— Exact, răspunse Judith, cu voce schimbată. Căci se iscase în sufletul ei o bănuială. Fiul dumneavoastră e tot medic, nu-i așa?

— Da, dar în epoca aceea lucra la un centru de cercetări științifice. Veșnica luptă împotriva cancerului...

Bănuială deveni certitudine. Lui Judith îi răsunară din nou în urechi cuvintele violonistului care, acționînd aidoma unui revelator, o făcuseră să descopere natura propriilor sale sentimente față de Hugo: „Una dintre auditoarele noastre, cea mai încîntătoare și mai avizată, era tînăra soție a unui medic sau mai curînd, un fel de om de știință, de cercetător, stabilit de puțină vreme în oraș. Ea era nespus de frumoasă... Am iubit-o și o voi iubi veșnic; dar a rămas soția credincioasă a altuia..."

— Nurorii dumneavoastră îi place muzica?

— Da, deși se ocupă de știință — căci e biolog — Flavie e îndrăgostită de muzică și, deși nu e o interpretă tot atît de bună ca dumneata, se descurcă destul de bine la pian.

Da, acum era absolut sigură... Rivala ei se numea Flavie Yvarsen! Va fi în stare să lupte împotriva unei astfel de femei? Hm, biolog, deci om de știință, deci o femeie energică. Totodată

foarte frumoasă şi, pe deasupra, melomană. Adversara era cu atît mai periculoasă, cu cît avea totul de partea ei. Ea, Judith, cine era? O orfană răsfăţată, tipul specific al „moştenitoarei americane". Ce avea în afară de bani? Un oarecare talent de pianistă şi atît. O cuprinse o imensă descurajare. I se părea că toţi greierii care cîntau în juru-i o sfidau strigîndu-i: „Resemnează-te! Resemnează-te!"

Simţi nevoia să-şi sprijine fruntea de un copac şi să plîngă, să se lase în voia mîhnirii care-o copleşise. Prezenţa lui Jan o împiedică însă să facă acest lucru.

— Veniţi mîine la noi, la masă, dumneata şi Hugo, zise Jan. Sînt sigur că Flavie va fi încîntată să-l revadă, să-l felicite pentru strălucita lui carieră.

Chiar în clipa în care făcea această invitaţie, Jan îşi amiti că violonistul fusese îndrăgostit de Flavie; dar uită imediat acest amănunt, care i se păru cu totul lipsit de importanţă. Avea el alte probleme pe cap!

— Aţi vrea ca... în sfîrşit, cu... se bîlbîi fata.

Era cum nu se poate mai încurcată.

— Nu te încîntă, nu-i aşa?

— Ba da, domnule doctor, eu... Ei bine, voi veni cu plăcere la *Journey's End.* Voi fi încîntată să vă cunosc familia...

— Numai că există o mică dificultate...

— Ah, da?

— La mine acasă nu ştie nimeni că te cunosc. Nici măcar soţiei mele nu i-am vorbit despre întîlnirea mea cu dumneata. Vezi, aş fi vrut ca prietenia noastră să rămînă în afara contactelor mondene, să nu fie redusă la nivelul unor simple relaţii de vecinătate, în sfîrşit, eu...

Acum se bîlbîia el, nemaiştiind cum să înfăţişeze bizara situaţie care se iscase.

— Pe scurt, spuse el, ca să iasă din încurcătură, voi spune că ne-am cunoscut în dimineaţa asta, datorită lui Yannakos, în portul Beaulieu. Eşti de acord?

„Cît de dibaci te face patima în a născoci tot felul de minciuni! Un păcat aduce după sine un altul. Dorinţa mea vinovată, care mă mînă către această fată a şi făcut din mine un mincinos! Care va fi următoarea metamorfoză, următoarea treaptă a decăderii? În străfundurile fiecăruia dintre noi dormitează cîte un *mister Hyde;* e de ajuns cea mai neînsemnată con-

cesie, cea mai mică slăbiciune, pentru a-l trezi; şi odată ieşit din obscura lui vizuină, din acea zonă dubioasă şi întunecată, e foarte greu să-l mai împiedici să crească şi să-l devoreze încet, încet, pe *doctorul Jekyll.* Foarte greu, într-adevăr... Dar ceea ce mi se pare şi mai grav, e faptul că-mi analizez decăderea cu detaşarea rece a unui analist, cu totala indiferenţă a unui La Rochefoucauld".

Cam astea erau gîndurile lui Jan. Dar ceea ce-l miră şi mai mult, fu reacţia lui Judith, care nu păru cîtuşi de puţin deconcertată sau tulburată de atitudinea sa, oarecum ciudată:

— Cum doriţi, domnule doctor, spuse ea; deci, azi-dimineaţă în portul Beaulieu... prin Yannakos... Bine, nu voi uita, fiţi fără teamă!

Adevărul e că, odată ajunşi în acest punct al discuţiei şi Jan şi Judith erau fiecare preocupaţi de cu totul altceva: Jan, complet absorbit de o pasiune la care fata nici măcar nu visa; Judith, şocată de descoperirea rivalei sale, fusese cuprinsă de o mîhnire profundă, de care Jan habar n-avea. Vorbeau deci două limbi deosebite, iar dialogul se preschimbase în două monologuri, în care şi unul şi celălalt, obsedaţi de ideea lor fixă, nu se mai gîndeau la nimic altceva.

Jan nu luă în seamă ciudata reacţie a Judithei, atribuind-o afecţiunii pe care probabil că fata o nutrea pentru el. Atît era de mare orbirea lui, încît îşi închipui că tînăra americană acceptase cu plăcere ideea de a-i fi părtaşă la minciună şi, eventual, la o legătură secretă. „Legătură secretă"... Aceste cuvinte şi acest gînd îi sporiră şi mai tare pasiunea. Aproape că-şi pierdu mintea! Tot ceea ce spusese despre bătrîneţea şi declinul său erau vorbe goale! Vorbe goale! Vorbe goale! În trupul său clocotea o tinereţe nesecată! Era încă puternic, robust, viguros! Se revoltă, dintr-o dată, împotriva vîrstei sale, împotriva prăbuşirii fizice apropiate pe care nu putea, pe care nu voia s-o admită. Da, putea să mai placă unei fete! La naiba cu scrupulele! La naiba cu morala! Se afla acolo, sub acel cer albastru, în acel loc de o frumuseţe fără egal. Singur cu o fiinţă splendidă. Ce mai aştepta ca s-o ia în braţe, s-o strîngă la piept? Ce importanţă mai avea viitorul, ce importanţă mai avea trecutul? El trebuia să profite de acest prezent ameţitor pe care-l putea atinge cu mîna, care i se oferea! Să muşte cu toţi dinţii din fructul vieţii!

Dar brusc, Jan o revăzu pe Thérèse, singură în faţa volierei,

adresîndu-se cu tristeţe păsării sale preferate: „Cununiţă-de-Azur, Jan m-a trădat, Jan s-a îndepărtat de mine... Nu te mai am decît pe tine acum, doar pe tine..."

Izbindu-se de obstacolul remuşcărilor, dorinţa de a o lua pe Judith în braţe îl părăsi, dar impetuozitatea şi violenţa pasiunii sale erau totuşi atît de puternice, încît numai fuga îl mai putea salva. Întorcîndu-i brusc, fetei, spatele, strigă cu glas răguşit:

— Deci pe mîine, Judith! şi se îndreptă repede către ieşirea din parc.

Judith îi răspunse, pierdută:

— Pe mîine, domnule doctor!

Rămasă singură, ieşi încet, încet din dureroasa ei năuceală. Abia în acele clipe îşi dădu seama ce însemna de fapt, acel „pe mîine": însemna că Hugo avea s-o revadă pe femeia iubită, că avea să-şi regăsească idolul. Ce ironie a soartei! Să se ducă după el în Elveţia şi să ţină morţiş să-l aducă la *Santa Monica,* pentru a o revedea pe cea pe care încerca în zadar s-o uite! Să aţîţe ea însăşi flacăra pe care el se căznea s-o stingă! Şi cît insistase pentru ca el să accepte invitaţia de a veni la *Santa Monica!* „Acolo, pe ţărmul mării — îi spusese ea — ai să găseşti uitarea, ai să scapi de năluca ce te obsedează; marea îţi va dărui un pic din măreaţa ei linişte!" Şi acum, poftim... Ce prostie să vrei să eviţi soarta! Judith îşi aminti de o poveste a unui sultan şi a vizirului său. Amîndoi se plimbau prin grădină, cînd vizirul zări, dintr-o dată, Moartea, la oarecare distanţă. I se păru că-i face semn. Cuprins de spaimă, nemaigîndindu-se decît să fugă, îl întrebă pe sultan, care nu văzuse nimic, dacă n-ar vrea să-l trimită la Samarkand ca să rezolve unele treburi. Sultanul fu de acord. Vizirul se urcă pe cămila cea mai rapidă şi dispăru. În vremea asta, Moartea continua să se apropie. Cînd ajunse lîngă sultan, îl întrebă:

— Cel cu care stăteai de vorbă mai adineauri nu era vizirul tău?

— Ba da, răspunse sultanul. Dar ce treabă ai cu ministrul meu?

Şi Moartea îi răspunse:

— M-am mirat că-l văd aici, căci diseară trebuie să mă întîlnesc cu el la Samarkand...

II

JUDITH SE OPRI ÎN SPATELE unui eucalipt uriaş, ale cărui flori mari şi albe împrăştiau un parfum greu şi îmbătător. Auzind, fără să vrea, glasurile Flaviei şi al lui Hugo, rămase nemişcată şi trase cu urechea.

— Vă mai aduceţi aminte de exportatorul Dobenfeet, doamnă?

— Admiratorul lui Frederic cel Mare...

— Da, el...

— Cel care-l citea pe Voltaire în original şi care mă ruga să-i corectez pronunţia franceză...

— Da, cînta la flaut. Văd că n-aţi uitat personajul.

— Pentru că era deosebit de simpatic. Nu la el se puneau, din cînd în cînd, în scenă, piese de Kleist şi mai ales *Prinţul de Homburg?*

— Exact.

— Îmi plăcea mediul, se auzi glasul visător al Flaviei. Austeritatea acelor vechi şi vaste locuinţe, grădinile liniştite, vegheate de tei, ulmi şi stejari, piticii de piatră ascunşi în dosul tufişurilor, fîntînile arteziene cu clipocitul lor melancolic...

— Un mediu cam bizar, e adevărat, care avea farmecul nedefinit al civilizaţiilor pe cale de dispariţie.

— Pe cale de dispariţie? Se poate...Totuşi, nu crezi că-i datorezi foarte mult armatorului Stadelmann? Nu el a fost primul care ţi-a recunoscut talentul, care te-a încurajat?

— Nu neg acest lucru.

— Şi, în sfîrşit, nu tot la el ţi-ai susţinut primul dumitale concert de violonist?

— Cîntam destul de lamentabil, protestă artistul şi apoi n-am fost solist.

— Lamentabil? Cum poţi spune aşa ceva? De îndată ce-ai pus mîna pe arcuş, toată lumea şi-a dat seama că erai predestinat viorii! Mărturisesc, totuşi, că, mai tîrziu, cînd te-am auzit la Stockholm mi-am dat seama cît ai cîştigat în interpretarea dumitale, ca rigoare şi intensitate dramatică.

— M-aţi auzit în concertul de Mendelsohn, nu-i aşa?

— Da...

— V-am văzut în sală. Eraţi singură.

— În seara aceea soţul meu fusese reţinut la Institut.

— De ce-aţi plecat atît de repede?

— Eu, ştii...

— De ce n-aţi trecut să mă vedeţi în cabina mea? V-am aşteptat...

— Nu era cu putinţă, ştii foarte bine acest lucru.

Tonul violonistului se schimbă, deveni mai intim.

— De cînd am plecat din Hamburg, n-am încetat nici măcar o zi să mă gîndesc la dumneavoastră.

— Dimpotrivă, ar fi trebuit să mă uiţi.

— Uşor de spus!

Vocea Flaviei deveni mai convingătoare:

— Dragostea dumitale era fără speranţă, ştiai asta. Inteligent cum eşti, nu se poate să nu-ţi fi dat seama...

— Inteligenţa n-are nici o putere atunci cînd e vorba de dragoste.

— Ascultă-mă cu atenţie, Hugo... Am observat că în tot timpul mesei m-ai privit ca odinioară, la Hamburg, cu aceiaşi ochi plini de implorare şi mi-am dat seama că nefericita dumitale pasiune nu s-a stins. Iată de ce am acceptat să am o discuţie cu dumneata, între patru ochi, nădăjduind că voi sparge abcesul o dată pentru totdeuna!

— Să spargi abcesul?

— Da, chiar aşa cum ai auzit!

— Ce înţelegi prin asta?

— Că situaţia a devenit intolerabilă.

— Eşti aspră cu mine, Flavie!

— Pentru că văd cum îţi strici viaţa! Pentru că mi se pare lamentabil, demn de milă, ca un bărbat ca dumneata, tînăr, strălucitor şi cu geniu, să se agaţe, cu atîta disperare, de un nu ştiu ce, de o nălucă! Fiindcă pentru dumneata, eu nu voi fi niciodată altceva decît o nălucă!

— Pretinzi că-mi stric viaţa din pricina dumitale, Flavie?

— Nu pretind, asta e realitatea!

— Cît te înşeli! Cum eram eu cînd m-ai cunoscut pentru prima oară, la Hamburg? Cum am apărut în ochii dumitale, la primul concert de muzică de cameră, la familia Stadelmann?

— Nu înţeleg sensul întrebării.

— Să-ţi spun eu cine eram: un băiat ridicol, caraghios şi stîngaci, iată cine eram!

— Eşti nedrept cu dumneata, Hugo, văd că-ţi face plăcere să te ponegreşti.

— Nu spun decît adevărul.

— Talentul dumitale se vădise încă de pe atunci, şi noi toţi presimţeam că vei ajunge foarte departe...

— Concertul meu pentru contrabas nu era culmea ridicolului?

— Erai un original, un excentric, sînt de acord, dar toate astea sînt privilegiul artiştilor.

— Al măscăricilor, nu al artiştilor.

— De ce te încăpăţînezi să-l denigrezi pe tînărul înflăcărat şi sincer de odinioară? Vrei să-ţi renegi trecutul?

— Nu, aş vrea doar să te fac să înţelegi că dumneata şi numai dumneata m-ai smuls din acel mediu.

— Totuşi, eu n-am făcut nimic special pentru dumneata, absolut nimic. Mai adineauri ai fost de acord că Stadelmann a fost cel care te-a lansat. Lui îi datorezi succesul dumitale!

— Stadelmann! Stadelmann! Dă-l încolo de moşneag! Pentru el eu nu eram decît un număr de circ, un animal curios! Mă chema doar ca să-i distrez invitaţii, atîta tot! Puţin îi păsa de viitorul, de cariera mea!

— Patima te face nedrept, Hugo!

— Dimpotrivă, datorită ei sînt lucid!

— Cine spune luciditate, spune calm; or, în acest moment, văd că nu eşti deloc calm.

— Pentru că ţin foarte mult să te conving de ceea ce spun.

— De ce anume să mă convingi?

— Că dumitale îţi datorez faptul că am devenit un virtuoz al viorii.

— Mie?

— Da, Flavie! Dacă nu te-aş fi cunoscut, aş mai fi şi acum la Hamburg un biet slujbaş al armatorului Stadelmann. Aş mai alerga şi acum pe ulicioarele din port, murmurînd versuri din Hölderlin; aş mai juca şi acum cărţi cu marinarii prin spelunci şi aş cînta la contrabas în saloanele bogătaşilor. Fără dumneata, aş fi fost un nimeni!

— Şi în ce fel am impulsionat eu evoluţia, uimitoarea dumitale metamorfoză?

— Nu înţelegi? Dragostea pe care ţi-o port mi-a dat aripi, m-a făcut să-mi descopăr drumul. Am vrut să-ţi dovedesc că puteam fi şi altceva decît un personaj şters, menit să distreze cucoanele bătrîne din Hamburg! Am vrut să-ţi dovedesc că pot fi şi şi eu „cineva"! Chipul dumitale, Flavie, a fost pentru mine cel mai de preţ stimulent! Cînd îmi slăbea curajul, el era lumina care mă călăuzea spre scopul propus.

— Dar erai încă de pe atunci un virtuoz; cînd ai plecat din Hamburg, nu-ţi mai lipsea decît un pic de lustru, o anumită disciplină în muncă, poate...

— Eroare! Nu ştiam nici măcar să-mi ţin corect vioara!

— Totuşi, faptul că ai cucerit o celebritate mondială în numai cîţiva ani dovedeşte că aveai un talent extraordinar, ba chiar şi geniu, încă de pe atunci!

— Un talent necultivat e ca un pămînt bun lăsat în părăsire: nu rodeşte niciodată!

Din glasul Flaviei răzbătu o oarecare plictiseală.

— De ce să mai discutăm? Dacă amintirea pe care ai păstrat-o despre mine te-a stimulat atît de mult, sînt... foarte bucuroasă. Dar nu pot face nimic altceva pentru dumneata; acum, trebuie să ne despărţim, şi să ne despărţim pentru totdeauna; aşa e mult mai bine!

Glasul violonistului tremură:

— Să ne despărţim? Pentru totdeauna? N-ai înţeles nimic, Flavie! N-ai înţeles nimic sau probabil că-ţi baţi joc de mine.

— N-am fost niciodată mai serioasă, Hugo!

— Nu poţi să mă părăseşti, cel puţin nu acum!

— Ce vrei de la mine?

— Ce vreau? Vreau să te iau de soţie?

— Eşti nebun!

— Îţi voi răspunde prin propriile dumitale cuvinte: „N-am fost niciodată mai serios, Flavie!" Astăzi, pot să-ţi ofer o viaţă demnă de dumneata! Un singur turneu de concerte îmi aduce o avere. Alături de mine nu vei cunoaşte niciodată grijile materiale. Vom călători mult, vom fi sărbătoriţi în toate capitalele lumii...

— Te-ai gîndit măcar o singură dată...

— Dar nu ăsta e esenţialul, latura materială e pe planul al doilea. Important e că vei avea, în sfîrşit, un soţ care va şti să-ţi aducă omagiul meritat de frumuseţea, de nobleţea de caracter, de sufletul dumitale ales... Parcă şi văd serile noastre, Flavie... Vor fi de o frumuseţe fără egal... Ne vom construi o casă la Capri, cu o terasă imensă către mare. Noaptea, cînd luna va pluti pe valurile fosforescente, vom cînta împreună, eu, la vioară, iar dumneata la pian. Apoi ne vom aşeza alături, vom privi cerul noptatec şi vom asculta şoaptele vîntului. Stelele ne vor surîde, briza ne va mîngîia obrajii iar noi — mînă în mînă şi ochi în ochi — ne vom cufunda în umbra tăcerii... Te asigur, Flavie, că abia de acum încolo va începe viaţa dumitale adevărată.

— Mă laşi, în sfîrşit, şi pe mine să spun o vorbă?

— De la dumneata nu aştept decît una singură!

— Ştii că vorbele pe care mi le-ai spus par a fi ale unui smintit?

— Limbajul meu e limbajul dragostei.

— Al nebuniei, Hugo!

— Dragostea şi nebunia se confundă adesea...

Flavie îşi dădu seama că trebuie să fie fermă. Aşa că rosti pe un ton aproape tăios:

— Ai uitat că sînt măritată? Ai uitat că am un copil?

— Nu poţi rămîne lîngă omul acela! Divorţează! Cît despre copil, îţi seamănă leit. Îl voi adopta, îl voi iubi ca şi cînd ar fi al meu. Va trăi împreună cu noi...

— Cred că la mijloc e o mare neînţelegere, Hugo, o foarte mare neînţelegere.

— Adică?

— Îmi iubesc bărbatul.

— Nu-i cu putinţă, nu-l poţi iubi pe omul acela! Un cercetător, un şoarece de laborator...

— Îţi interzic să vorbeşti pe acest ton despre soţul meu. N-ai dreptul!

— Ca şi cum în clipa asta ar mai fi vorba de drepturi!

— Nu voi mai suporta multă vreme acest limbaj, aşa că te voi lăsa să baţi cîmpii de unul singur!

— Să bat cîmpii? Dar, Flavie, doresc din toată inima să fii soţia mea!

— Soţul meu este fiinţa cea mai nobilă şi cea mai generoasă pe care o cunosc; seamănă leit cu tatăl lui. Îl iubesc, află, şi nu-l voi părăsi niciodată!

— Nu-i neg meritele, dar sînt convins că o femeie ca dumneata, atît de fină şi de sensibilă, nu-şi poate afla fericirea decît alături de un artist.

— Şi eu sînt un şoarece de laborator, Hugo, sînt biolog şi lucrez cot la cot cu bărbatul meu!

— Pentru că te obligă!

— Te înşeli total în ce mă priveşte! Ţi-ai făcut despre mine o imagine cu totul falsă, o imagine conformă cu dorinţele şi cu aspiraţiile dumitale. Nu sînt cîtuşi de puţin femeia pe care o crezi, Hugo, nu sînt femeia visurilor dumitale! Pentru mine, muzica nu-i decît un agrement al vieţii...

— Doar atît?

— Înţelege-mă bine! Cînd spun că nu e decît un agrement, nu înseamnă că o depreciez, ci că-mi dau seama că există fiinţe privilegiate, ca dumneata, de pildă, care i se pot dărui total. Pentru mine, ceea ce contează e mai întîi dragostea faţă de bărbatul şi de copilul meu, apoi profesia, frumoasa mea profesie! Dealtfel, toate astea fac un tot, pentru că am rara bucurie de a putea lucra alături de omul pe care-l iubesc, de a-i împărtăşi

grijile, preocupările şi, de asemenea, speranţele. Da, sînt o femeie fericită, Hugo...

— Dar...

Flavie încheie categoric:

— Şi pentru a-ţi risipi definitiv iluziile, află, Hugo, că nu te iubesc şi nu te voi iubi niciodată. Sigur că am multă simpatie pentru dumneata, dar atît şi nimic mai mult. Acum ştii totul.

După o clipă de tăcere, glasul violonistului se auzi din nou, de astă dată cumplit de îndurerat:

— Ştii ce înseamnă singurătatea, Flavie?

— Nu... În Canada, aveam familie, doi fraţi, pe Norbert şi pe Erik... Cînd am venit în Europa, la Stockholm, am lucrat în laboratorul *Clinicii Yvarsen* şi, crede-mă, sub conducerea lui Jan Yvarsen nu mai aveai vreme să te gîndeşti la singurătate. Apoi, după perioada petrecută în Africa de Sud, m-am măritat cu Erling. Nu, într-adevăr, n-am fost niciodată singură.

— Nici nu ştii cît eşti de fericită!

— Nu ţine decît de dumneata să...

— Să-ţi definesc eu singurătatea: e un blestem pe capul bărbatului. Vocea i se schimbă; parcă venea din depărtare: Uneori, după cîte un concert la Madrid, la Paris sau la Londra, ieşeam din hotel şi mă pierdeam în noapte... Mă încrucişam cu trecători grăbiţi, umbre furişe care se topeau în ceaţă. Neonul ne făcea pe toţi să semănăm cu nişte spectre. Care toţi? Noi, însinguraţii! Da, după ora închiderii cinematografelor şi a teatrelor, cînd totul e mort în marile oraşe din Occident, începe parada solitarilor. Chipuri palide, priviri îndurerate... Ce caută aceşti oameni în frigul nopţii? O femeie? Poate, dar înainte de orice, o prezenţă! Unii se vor mulţumi şi cu un cîine, chiar şi cu o pisică. Dar ce-ţi spun eu... La Hamburg, am cunoscut oameni ce îmblînziseră şoareci cărora le vorbeau ceasuri în şir; alţii se ataşaseră pînă şi de păianjeni. Uite, într-o noapte, la Londra, am văzut un bătrînel culegînd de jos o garoafă aruncată de vreun petrecăreţ, strîngînd-o cu drag la piept şi îndepărtîndu-se cu teamă ca şi cum ar fi pus mîna pe diamantul Koh-i-Noor. Pentru că o floare înseamnă totuşi un surîs, o prezenţă, înţelegi?

— Dar dumneata, Hugo, dumneata ai muzica...

— Muzica e un dialog cu morţii, căci compozitorii de azi nu mă interesează. Eu trăiesc alături de Beethoven, Mozart, Mendelsohn, adică alături de nişte cadavre.

— Şi publicul?

— Un monstru cu mii de capete, căruia trebuie să-i pui pe tavă porţia de evaziune, de sentimentalism şi de patos!

— Întreci mereu măsura în tot ce spui...

— Crezi? Dacă ţi-aş arăta scrisorile primite de la admiratoarele mele, poate că mi-ai înţelege amărăciunea: toate sînt nişte isterice, care-şi închipuie că un violonist e un fel de superamant, un magician al iubirii romantice, marele consolator al sufletelor neînţelese! Nu, nu mă simt niciodată atît de singur ca atunci cînd mă aflu pe scenă. Pentru cei care vin la concert, pentru că-i iubesc într-adevăr pe Beethoven sau pe Ceaikovski, nu sînt decît un interpret, deci nimic altceva decît un instrument, o maşină omenească destinată să reproducă operele marilor maeştri, să le respecte cît mai fidel, intenţiile. Şi culmea e că acei melomani adevăraţi au dreptate.

— Dar Judith Collins?

— Judith, pentru mine? E un fel de impresar, nimic altceva.

Aceste cuvinte străpunseră ca un ac inima fetei ascunsă după eucalipt. „Un fel de impresar, nimic altceva"; era prea nedrept! Puţin a lipsit să nu izbucnească în lacrimi. Dar replica Flaviei îi aduse un pic de alinare:

— E totuşi atît de frumoasă! Nici Ide, nici eu nu putem rivaliza cu ea.

— Pe dumneata te iubesc, Flavie! Şi tocmai dumneata mi-ai răpit orice speranţă. De-acum încolo voi fi de-apururi singur.

— Hugo aş vrea...

— Nu, nu, te rog, fără consolări, fără vorbe de alinare!

— Îţi urez...

— Nu-mi ura nimic acum, Flavie. Să ne despărţim pentru totdeauna. Ne-am spus tot ce aveam de spus.

— Rămîi cu bine, Hugo.

— Adio...

Glasurile încetaseră şi Judith nu mai auzi decît zgomotul paşilor, paşii celor doi care se despărţiseră...

III

JUDITH SE UITĂ LA MICA PENdulă: era două dimineaţă. Îşi puse cartea — o vechitură — pe care o găsise la un anticariat din Nisa: *„Istoria modernă a chinezilor, japonezilor, indienilor, perşilor, ruşilor şi americanilor, pentru a sluji drept urmare Istoriei vechi a domnului Rollin, continuată de domnul Richter, din Paris, MDCCLXXI, cu aprobarea şi privilegiul regelui"*. De obicei, îi plăceau astfel de cărţi vechi, mai

ales dacă în ele era vorba de istoria ţării sale, dar în noaptea aceea ce-i mai păsa ei de Louisiana sau de triburile Clamcoet? Îi era cu neputinţă să fie atentă la ceea ce citea. Fiindcă ştia că Hugo era profund nefericit... Flavie îi respinsese dragostea, deci ea, Judith, avea şanse să izbutească. Totuşi, nu putea accepta pentru nimic în lume să se bucure de mîhnirea celui pe care-l iubea. Somnul îi pierise; în zadar se străduise să adoarmă citind; tot timpul îi răsunau în urechi cuvintele crude: „Judith pentru mine? E un fel de impresar, nimic altceva!"

„Dacă ar şti cît îl iubesc... Nici măcar n-a băgat de seamă. Femeia lui ideală e Flavie, sau mai curînd acea Flavie creată de imaginaţia lui. Acum şi-a pierdut orice iluzie. De ce nu m-aş bucura? Aş vrea, dar... Toţi spun că dragostea te face orb... E adevărat: orb faţă de orice altă dragoste în afară de acea pe care o nutreşti pentru fiinţa iubită. Nu l-au preocupat niciodată sentimentele pe care le puteam avea pentru el; nu mă vedea, nu mă auzea; nu vedea nici o altă femeie... Flavie îl acaparase cu desăvîrşire. Şi nu-i deloc mai frumoasă decît mine! Dimpotrivă! Iată-mă din nou geloasă, Doamne, ce urît lucru! Aş vrea... Ei, ce-aş vrea? Să-i mărturisesc dragostea, să-i spun tot ce simt cînd mă aflu alături de el. Dar sînt sigură că nici măcar nu mă va auzi. Orice glas care nu-i glasul Flaviei e mut pentru el. Dacă l-aş putea smulge de sub puterea acestei umbre..."

Judith se sculă din pat şi-şi puse un capot de mătase. Nu mai putea suporta, imobilitatea o apăsa, simţea nevoia de mişcare. Îşi părăsi odaia, coborî scara şi ieşi în parc.

Fîşii de nori se tîrau leneşi pe cerul presărat cu stele sclipitoare. Luna plutea pe deasupra mării, aruncîndu-şi vălul argintiu peste valurile agitate. Marea părea neliniştită.

— Vine furtună! murmură Judith.

Valurile nu mai veneau încet, pe ţărm, ca în ajun, ci se spărgeau cu furie, împroşcînd nisipul cu stropi mari. De undeva, din întuneric, se auzi ţipătul lugubru al unei păsări de noapte, căruia îi răspunse, de departe un altul. Pe Judith o trecu un fior. În acel moment, observă că la fereastra lui Hugo mai era lumină...

„E lumină, deci nu doarme! Ca şi mine, nu-şi găseşte nici el somnul... Dar cine ar putea dormi în această noapte apăsătoare, cu luna asta lăptoasă! Dar nu, mă înşel... Văd că numai noi doi nu dormim... Noi doi... Cît de plăcut e să rosteşti aceste două cuvinte! Aş vrea să-i spun... Nu, va rîde de mine! «Un fel de impresar...» A rostit vorbele fără să-şi dea seama. Dealtfel, nu s-a uitat niciodată cu atenţie la mine. Nu m-a privit niciodată ca pe o femeie. În schimb eu, de cînd mi-am dat seama

că-l iubesc, n-am mai avut ochi pentru alt bărbat. Pînă şi doctorul Yvarsen, care e totuşi destul de seducător, în ciuda vîrstei sale, mă lasă rece. Hugo trebuie să fi fost exact cum sînt eu acum, adică tot timpul obsedat de chipul fiinţei iubite. În momentul de faţă şi-a pierdut însă orice nădejde. Ar trebui să sar în sus de bucurie, dar nu mă simt în stare. Oare patima ne poate transforma în asemenea monştri, încît să ne bucurăm de nefericirea celui pe care-l iubim, din moment ce nefericirea lui ne umple nouă sufletul de nădejde? Groaznică transformare! Nu vreau nici măcar să mă gîndesc la aşa ceva! Totuşi, astăzi a aflat, în sfîrşit, că Flavie nu-l iubeşte, că nu-şi va părăsi niciodată căminul, că va rămîne de-a pururi credincioasă profesiei şi soţului ei. Ziua de azi i-a spulberat lui Hugo toate iluziile. Iluzii nebuneşti! Casa din Capri, serile la care visa cu glas tare: *«Noi doi...»* Dar eu nu-s pianistă, nu-s o muziciană mai bună decît femeia aceea? *«Noi doi...»* Casa de pe insula fermecată despre care vorbea ar putea deveni realitate pentru noi doi... Cu ce accente sfîşietoare i-a vorbit despre singurătate... Dar Hugo nu e singur! Sau cel puţin, nu mai este, pentru că... Da, trebuie să-i mărturisesc totul! Şi chiar acum! Mă duc să bat la uşa lui! La naiba cu convenienţele! Inima mea dă pe dinafară de atîta dragoste şi eu mă mai formalizez pentru nişte mofturi? Da, îi voi mărturisi totul, şi asta chiar acum!"

Şi Judith se îndreptă cu paşi repezi spre casă. În spatele ei, valurile mugeau...

IV

FATA BĂTU, NERVOASĂ, LA UŞA violonistului.

— Cine e?

— Eu, Judith...

— Dumneata? La ora asta? Ce s-a întîmplat?

— Vreau să-ţi vorbesc. Hugo şi asta chiar acum! Lucrul e foarte important pentru mine.

Uşa se deschise şi Hugo apăru în prag.

— Ce-ai păţit? strigă fata de îndată ce-l zări, eşti palid ca un mort!

— N-am nimic... bîigui el, cu o voce ştearsă. Insomnia...

— Eram în parc şi am văzut lumină la dumneata.

— Citeam.

— Ochii îţi sînt... adică strălucesc ca şi cum... vreau să zic, se bîlbîi Judith, că pari cam surescitat. Ai vreun acces de febră? Nu cumva eşti bolnav?

— Nu, răspunse Hugo, cu o voce care parcă venea de foarte departe, eram absorbit de o biografie a lui Mozart.

— Te-am deranjat cumva?

— Nu, nu...

— Nu puteam să dorm şi am ieşit în grădină. Vine furtună...

— Mi-am dat şi eu seama.

— Ai auzit cucuveaua?

— Da.

— Nu se spune, în Europa, că strigătul ei prevesteşte moartea cuiva?

— Da, la noi i se spune „pasărea morţii"...

— Şi dumneata crezi în aşa ceva?

— Da, în noaptea asta cred.

Judith se nelinişti.

— De ce neapărat în noaptea asta? Ai auzit că trage cineva să moară, prin împrejurimi?

Privirea violonistului se înceţoşă.

— Moartea, replică el, nu e un motiv de discuţie pentru dumneata, Judith. Eşti tînără, frumoasă, nepăsătoare...

— Nepăsătoare? Nu sînt femeia pe care ţi-o imaginezi dumneata, Hugo.

El tresări.

— Am mai auzit exact aceleaşi cuvinte... De afară răzbătu un alt strigăt jalnic de pasăre. Hugo se opri şi ascultă. Apoi, după o vreme, murmură: Cîte prevestiri într-o singură noapte! Şi marea, care a devenit atît de ameninţătoare...

Judith, ca orice americancă, detesta tot ce era mister ori superstiţie. Ba chiar şi începuse să se revolte împotriva întorsăturii ciudate pe care o luase discuţia. Era însă prea mult jenată de mărturisirea care-i ardea buzele, prea uluită de dragostea ei, ca să poată reveni la atitudinea fermă şi lucidă care o caracteriza. Îşi dădu seama că Hugo nu era în apele lui. „Nu cumva o fi luat ceva ca să-şi uite mîhnirea? îşi spuse fata. Lucrul se întîmplă destul de des în unele medii artistice! Totuşi, nu ştiu să aibă vreun viciu şi mai ales un astfel de viciu!" În acea clipă, ochii ei se opriră, din întîmplare, pe obiectul metalic ce strălucea pe gheridon. Judith înţelese într-o clipă totul:

— Vai, Hugo, strigă ea cu glasul tremurînd, cum de te-ai putut gîndi la aşa ceva?

Total descumpănit, Hugo bîlbîi ceva cu voce răgușită. Alături de revolver, Judith zări un plic care-i era adresat. Îl desfăcu nerăbdătoare. Mesajul era foarte scurt:

„Începînd de astăzi știu că voi fi de-a pururi singur pe lume. Pentru mine, viața și-a pierdut orice sens. Pînă și muzica mă enervează. Zarurile au fost aruncate. Totul s-a sfîrșit. Ai fost foarte bună cu mine Judith, iar eu îți mulțumesc cum nu se poate mai rău. Iartă-mă!"

Lacrimile curgeau șiroaie pe obrajii fetei. Simți că leșină.
— Singur pe lume? strigă ea adunîndu-și ultimele puteri pentru a rezista în fața acelui uriaș val negru ce se abătuse asupră-i. Smintitule! Încă n-ai aflat că te iubesc? După care leșină.

În aceiași noapte... Așezat pe o stîncă, la cîțiva pași de țărm, Jan medita. Marea părea mîniată pe el, bombănea, clocotea. Talazurile, care atacau furioase, se spărgeau la picioarele sale, învăluindu-l în perdeaua fină a stropilor de apă. „Dacă Yannakos ar fi aici, mi-ar trînti adevărul în față! Te-ai dezlănțuit împotriva mea, mare, pentru că m-am acoperit de ridicol, pentru că m-am îndrăgostit de o fetișcană care mi-a adus aminte de Sigrid! Degeaba mă bombăni, sînt destul de lucid ca să văd și singur greșeala! Nu te mai zbuciuma atîta, știu dinainte ce-ai vrea să-mi spui, știu dinainte de ce anume ai vrea să mă acuzi, pentru că m-am acuzat eu însumi, înaintea ta, de slăbiciune, de lașitate și de ipocrizie. În ochii familiei mele sînt un fel de zeu, omul care merită să fie venerat, întemeietorul neamului Yvarsen. Dacă ar ști ei!... Dacă ar ști Thérèse!... Cînd m-am retras, cînd am construit casa asta, m-am gîndit să răsplătesc credința și devotamentul soției mele, ca să fie și ea o dată fericită. Așa am spus și așa am și gîndit. Oare chiar așa să fie? Așa am și gîndit? Tartuffe ce ești! A fost de ajuns o frîntură de cîntec ca să uit tot... Ah, dacă aș putea spulbera vechile amintiri! Dacă aș putea șterge din memorie imaginea lui Sigrid și, odată cu ea, și pe cea a Judithei. Să redevin un om liber, să nu mai fiu sclavul unei năluci... Cum să fac? Poți să-mi răspunzi, tu, mare, care-mi arunci stropii în obraz? Dar tu, vînt, tu ce spui? Să plec? Îmi vei umfla pînzele yachtului *«Trollhättan»*... Da, dar unde să plec? Oriunde, în larg... Să fug de această pasiune funestă, să ies din situația asta de netolerat. Să învăț să îmbătrînesc, să mă resemnez în fața verdictului implacabil al naturii. Să redevin eu însumi. Da, eu însumi."

Se simți cuprins de un soi de toropeală. „Totul devine nebulos... Totul trece, cum ar fi spus bătrînul Heraclit. Contururile se estompează... Numai luna e clară. Dar pare la fel de tristă ca și mine. Dezolarea cumplită a peisajului selenar... Peisaj care se aseamănă cu cel din sufletul meu... *Poloneza-fantezie* de Chopin... Tainica nostalgie a tuturor *Polonezelor* lui Chopin... *Poloneza* mea e Sigrid. Sigrid-Judith! Năluca Trollhättanului... Ce caraghios... Ce melodramatic! Aduce a roman foileton, gen 1900. Ce tîmpenie! Să plec? Hm... Thérèse e un fel de reproș mut. Și *Sonata* de Mozart care mă obsedează tot timpul! Andantele acela în si bemol care se încheie cu un luminos taaa-ta-ta-ta... Mozart... Mozarab... Mozambic... Ce-ar fi să plec în Mozambic? Numai cu Yannakos pe yacht. Doi bărbați. Femeile nu fac decît să te tulbure. Toate sînt niște demoni! Uite că mi-a venit în minte povestea celeilalte Judith, cea din *Biblie.* A izbutit să cîștige favorurile lui... Avea un nume bizar! A, da, Holofern. Deci favorurile acelui Holofern care asediase orașul Betulia. Memoria mi-a rămas încă bună. Aș putea concura cu cei tineri. Deci Judith l-a sedus pe Holofern. Și într-o noapte, probabil o noapte tot ca asta, în care furtuna plutea în aer, Judith a intrat în cortul lui și i-a tăiat capul. Iată de ce-i în stare femeia! Judith astălaltă e adevărat, nu m-a decapitat încă... Aproape că-mi vine să adorm aici, pe stînca asta... Voi fi luat de valuri și înghițit de pîntecele lacom al mării. Ar fi o soluție... Ce poate fi mai plăcut decît să mori, dormind! Cînd voi fi foarte bătrîn... Dar de fapt și sînt, căci mă simt foarte obosit și sătul de toate..."

Țipătul unei cucuvele îl smulse din toropeală: „Ai dreptate să rîzi de mine, pasăre a nopții cu ochi de catifea! Sînt pe cale să mă comport ca un elev de liceu!" Dar brusc toate acele fărîme de amintiri se năruiră. În fața privirii lăuntrice a lui Jan nu mai rămase decît imaginea luminoasă a tinerei Judith. Numai că în spatele ei zări o alta: chipul grav și trist al Thérèsei. Atunci se hotărî brusc.

Cînd Judith deschise ochii, se văzu lungită pe canapeaua din salon. Hugo, neliniștit, era aplecat asupra ei. În odaia vastă, nu ardea decît o singură lampă: cea de pe pian.

— M-am făcut de rîs, nu-i așa? spuse ea cu vocea încă slabă.

— Nu, nu, protestă Hugo, eu sînt de vină, eu cu revolverul meu și cu biletul ăsta atît de stîngaci...

— Ai fi fost, într-adevăr, în stare să-ți...

— Da.

— ...să-ţi zbori creierii?

— Un asemenea act ţi se pare ridicol şi demodat, nu-i aşa?

— Mai ales smintit.

— Dacă n-ai fi venit să baţi la uşa mea, acum aş fi fost mort.

— Deci cucuveaua m-a anunţat la vreme. Să ştii, Hugo, că ei îi datorezi viaţa!

— De-acum încolo n-am să-i mai spun prosteşte „pasărea morţii", ci dimpotrivă, „pasărea vieţii".

— Deci te-ai hotărît să trăieşti?

— Mai mult ca niciodată.

— Şi de unde ţi se trage transformarea asta subită?

— Fiindcă mi-ai spus că... se bîlbîi Hugo, în sfîrşit, că...

Fata îl privi calmă şi confirmă cu glas liniştit:

— Ţi-am spus că te iubesc; ăsta-i adevărul, Hugo.

— Totul a venit atît de pe neaşteptate, atît de brusc...

— Da, numai că dumneata o iubeşti pe Flavie Yvarsen.

— Ştiai deci că ea era...

— ...misterioasa dumitale auditoare din Hamburg. Era foarte uşor de ghicit.

— Între Flavie şi mine lucrurile s-au lămurit; n-o voi mai vedea niciodată!

— Deci din pricina ei ai vrut să-ţi pui capăt vieţii, patima dumitale funestă pentru femeia asta te-a împins la această extremă.

— Nu mai aveam nici o nădejde.

— Şi totuşi, eu eram aici...

— Atunci nu te vedeam.

— Şi acum?

Hugo ezită căutîndu-şi cuvintele...

— Totul e ca în... *Pastorala* lui Beethoven. Ştii, partea aceea de după furtună, cînd se mai aud încă ultimele bubuituri ale tunetului, undeva departe, în străfundurile cerului; apoi, dintr-o dată, se înalţă un cîntec cîmpenesc, plin de viaţă şi de veselie...

Fredonă încet, cîntecul.

— E prima rază de soare ce răzbate printre norii întunecaţi, e lumina care vine după întuneric. Şi această mică arie creşte, creşte întruna, pînă devine, în final, un cîntec de triumf, un cîntec al dragostei şi al păcii. Mi-e foarte greu să vorbesc despre sentimentele care mă încearcă în acest moment, Judith. Sînt totuşi contradictorii, căci rănile inimii nu se închid chiar atît de repede; îţi trebuie timp, răbdare, perseverenţă...

— Înţeleg cam ce vrei să spui, Hugo. Voi şti să aştept...

Hugo continuă să vorbească, parcă pentru sine:

— „Te iubesc!" Pînă acum n-am auzit niciodată spunîndu-mi-se aceste cuvinte. Revelația iubirii dumitale a fost prima mea rază de soare, prima lumină. În ciuda succeselor, a strălucitei mele ascensiuni, ca violonist, viața mea a fost tot timpul aidoma unui peisaj de iarnă. Gîndește-te la Schubert... Eram călătorul solitar ce rătăcea pe cîmpiile înghețate ale Nordului. Iar cerul meu era întunecat... Mă întreb dacă Flavie l-o fi luminat vreodată... Nu cred. M-a ambiționat, asta da! Dar poate că tocmai din pricina iubirii pe care i-o purtam mă simțeam atît de singur! Și iată că chiar în clipa în care totul părea pierdut, chiar în clipa în care eram gata să pun capăt vieții mele lipsită de bucurie, ai venit dumneata... tu... Ai venit tu și mi-ai făcut această mărturisire. Deci cineva putea să mă iubească și pe mine. Mi s-a părut o adevărată minune! Hugo se aplecă spre ea: Te simți mai bine? Te-ai putea așeza la pian? Ai putea cînta?

Judith îl privi mirată:

— La pian?

El își înălță fruntea.

— Da, Judith... Mai fă-mi o dată mărturisirea pe care mi-ai făcut-o adineauri, dar în limbajul nostru, al muzicienilor.

— Care e cel mai frumos poem de dragoste ce s-a scris vreodată în muzică? întrebă Judith așezîndu-se în fața pianului.

Hugo răspunse fără să ezite:

— Începutul din *Sonata lunii!* știu că-ți place mult și că o cînți ireproșabil. Restul *Sonatei* e mai puțin reușit, dar începutul este — după părerea mea — cea mai frumoasă pagină scrisă de Beethoven.

— Hugo, vino și stai lîngă mine... Căci vreau să-mi deschid inima în fața ta.

— Va veni și ziua... da, va veni și ziua cînd îți voi răspunde. Atunci cîntecele noastre, ale amîndurora vor alcătui o singură melodie.

— O singură melodie... murmură Judith. Și întîi încet, apoi din ce în ce mai pătimaș, făcu să răsune primele acorduri, atît de tandre și de sfîșietoare, ale acelei nemuritoare *Sonate.*

V

THÉRÈSE CITI ÎNCĂ O DATĂ scrisoarea lui Jan. Cînd se trezise, o găsise pe noptieră.

„Draga mea,

Un caz urgent mă solicită în Egipt, la Cairo. Mi s-a telefonat azi-noapte; e vorba de un confrate, chirurg strălucit, atins de Boala lui Richter. Nu mă duc ca să-l operez (nu mai am atîta siguranță în mîini, ca să fac acest lucru) ci, mai întîi, ca să stabilesc un diagnostic definitiv, iar apoi — dacă e cazul, — să precizez și să supraveghez intervenția chirurgicală.

Am acceptat, pentru că se pare că sînt singurul medic din lume (ceea ce e destul de rău) care poate da un ajutor eficace unui confrate atins de această boală (ce pare a fi extrem de gravă) și eventual, să-l salvez. Sînt sigur că vei fi de acord. Puteam să refuz? Nu! Cînd viața unui om nu depinde decît de tine, nu mai ai de ales: trebuie să intri în arenă. Așa că voi pleca peste cîteva momente. N-am avut inima să te scol, dormeai atît de adînc... Am și telefonat la aeroport: avionul urmează să decoleze peste o jumătate de ceas; deci, timpul mă zorește. Încă ceva: egiptenii, mai mult ca sigur că nu mă vor lăsa să plec atît de repede; știi și tu cam ce urmează: sfaturi pentru amenajarea unor clinici moderne, recepții la Academie, invitații la diverși cercetători și savanți, etc. Nu cred că mă voi întoarce înainte de zece ori cincisprezece zile, așa că la întoarcere nu-i voi mai găsi pe copii la Journey's End. *Sărută-i din partea mea și spune-le cît regret că a trebuit să-i părăsesc atît de pe neașteptate. Poți să-i liniștești pe Erling și Flavie: mă voi duce în curînd la Stockholm, le voi vizita Institutul și-i voi ajuta, în măsura posibilităților. Îi mulțumesc lui Norbert pentru splendidele tablouri care ne vor împodobi, de acum încolo, casa. N-o uita pe Ide, pe draga și mica mea Ide... Te îmbrățișez cu dragoste,*

Soțul tău care te iubește
Jan"

Thérèse rămăsese perplexă. Ceva nu era în regulă cu scrisoarea. Mai întîi că era prea lungă; nu recunoștea stilul direct și elegant al soțului ei. Și apoi, toate parantezele, toate explicațiile acelea interminabile... Parcă Jan ar fi scris niște fraze dictate de ceva sau de cineva care-l constrîngea.

— De necrezut, murmură ea; toate astea mi se par false, neverosimile...

În odaia soțului ei, Thérèse constată că Jan își luase cu sine toate obiectele de toaletă, haine și diverse obiecte personale. Ieși de acolo, gînditoare. Pe palier se întîlni cu Ide, proaspătă și trandafirie, care tocmai făcuse o baie.

— Bună dimineața, mamă, strigă tînăra, sărutînd-o cu dragoste. Ai dormit bine?

— Nu prea, draga mea, nu prea, marea s-a zbuciumat toată noaptea. N-ai auzit-o?

— Ba da, dar nu m-a împiedicat să dorm tun.

— Cînd aveam şi eu anii tăi...

— Dar eşti încă tînără, mamă...

— Din păcate, nu mai sînt.

— Ştii, mamă, spuse Ide. Norbert a terminat tabloul pe care i l-a dedicat tatei. A lucrat aproape toată noaptea.

— Din păcate, spuse Thérèse, tatăl tău nu va putea să-l vadă înainte de cincisprezece zile, adică după ce voi veţi fi plecat.

— Ce tot spui, mamă?

— Da, Jan a fost chemat de urgenţă la Cairo. A luat primul avion care pleacă din Nisa. Acum trebuie să fie pe undeva, pe deasupra Mediteranei.

Ide fu decepţionată dar totodată şi încîntată de veste. Decepţionată, pentru că îşi iubea mult tatăl şi pentru că absenţa lui însemna sfîrşitul vacanţei la *Journey's End*. Încîntată, la gîndul că Jan ducea încă o viaţă atît de activă, încît oamenii din întreaga lume îi solicitau sfaturile şi ajutorul.

— Ce păcat, zise ea, am impresia că mica noastră vacanţă s-a sfîrşit.

— Am petrecut, totuşi, cîteva zile foarte frumoase împreună, şi apoi... cred că veţi mai veni.

— Zilele petrecute alături de tine mi se par întotdeauna scurte, mamă.

— Şi mie la fel, draga mea! Totuşi cred că n-aveţi de gînd să plecaţi chiar mîine!

— Trebuie, l-am lăsat singur pe micul James.

— Cît aş fi vrut să-l văd şi eu!

— Cînd va fi mai mare, vom veni toţi trei la *Journey's End*. Totuşi, acest tată drag n-are de gînd să se mai odihnească şi el?

— Gloria se plăteşte, draga mea!

— Crezi că şi Norbert va fi celebru într-o zi, mamă?

— Sînt sigură de asta, dar atunci nu veţi mai putea trăi în Africa de Sud.

— E totuşi hotărît să rămînă acolo. Dacă ai şti cît e de fericit cînd poate face excursii prin hăţişuri, cu prietenul lui Murray!

— Nu poţi lupta cu cerinţele lumii, draga mea. Va veni şi ziua cînd veţi fi obligaţi să locuiţi la Paris, la Roma sau la New York. Lumea a şi început să vorbească — şi încă destul de mult — despre Norbert. Peste cîţiva ani, va trebui să renunţaţi la singurătatea asta care vă e atît de dragă.

— De ce n-ai plecat şi dumneata cu tata, la Cairo, mamă? Această călătorie te-ar fi distrat...

Thérèse nu spuse nimic despre scrisoarea pe care o găsise cînd se trezise, nu făcu nici o aluzie la tot ceea ce i se păruse atît de ciudat în plecarea neaşteptată a bărbatului ei. În faţa copiilor, ei trebuiau să rămînă o pereche fericită, perechea model. Ipocrizie? Poate... Dar şi conştiinţa datoriei, a exemplului pe care trebuiau să-l dea.

— Cum aş fi putut să vă las singuri la *Journey's End?* Ar fi fost un fel cam ciudat de a-ţi trata musafirii! Şi apoi, tu ştii că tatălui tău îi place să fie singur cînd redevine medic.

— Mă duc să-i spun noutatea şi lui Norbert; mă scuzi, mamă, nu-i aşa?

— Du-te, fata mea, du-te...

Cînd Thérèse coborî scara, se întîlni cu Erling care-i spuse „bună dimineaţa", cu tandreţea lui obişnuită, puţin cam gravă. Fu consternat cînd află de plecarea lui Jan.

— Mai aveam încă atîtea probleme de discutat cu el!

— Probleme?

— Sigur! În legătură cu observaţiile pe care le-a făcut pe margine, în dosarul acela pe care i l-am încredinţat şi pe care le-am citit dintr-o răsuflare.

— A făgăduit că va veni în curînd la Stockholm.

— Nădăjduiesc că vei veni şi dumneata cu el, mamă!

Thérèse clătină din cap:

— Uitaţi cu toţii, Erling, că eu nu mai sînt tînără. Călătoriile lungi mă zdrobesc. Dacă aş veni la voi, va trebui să mă duc şi la Ide, în Africa; or asta ar fi prea mult pentru mine.

— Eşti fericită la *Journey's End,* mamă?

— Ai văzut cum trăim, cum am aranjat casa... Tu ce crezi tu, omul raţional, omul de ştiinţă?

— Socot că n-aţi fi putut face o alegere mai bună. Priveliştea este într-adevăr măreaţă, casa mobilată cu gust — ceea ce nu mă surprinde din partea ta — iar parcul e o adevărată feerie. Şi mie mi-ar plăcea să-mi sfîrşesc existenţa într-un cadru asemănător. Apoi adăugă, cu puţin efort: Ştii că tata e un om extraordinar? Că într-un anumit sens, e chiar genial?

Thérèse era uimită. Lui Erling, aşa cum îl ştia ea, îi era silă de orice emfază. Foarte rar făcea un compliment cuiva, în afară de soţia lui. Să vorbească despre tatăl său în termeni superlativi, iată ceva de-a dreptul deconcertant. Căci, deşi îi recunoştea meritele şi-i aprecia inteligenţa, fusese adesea în relaţii destul de încordate cu Jan, pe care, în taină, poate că fusese adesea gelos. Erling remarcă această mirare.

— Vorbele mele te surprind, mamă, nu-i aşa?

— Da, puţin...

— Voi mă socotiţi cu toţii o fiinţă uscată sufleteşte şi dură, nu-i aşa? Spre deosebire de Norbert...

— Cine spune asta? Cum poţi crede o asemenea prostie, băiatul meu? Nu, nu te-am socotit niciodată o fiinţă uscată sufleteşte, ci un om de ştiinţă prudent şi rezervat.

— Ai văzut clar, mamă. Totuşi, să ştii că sînt în stare şi de altceva: să mă plec în faţa geniului atunci cînd îl întîlnesc.

— Şi din ce ţi-ai format, tocmai în acest moment, o părere atît de măgulitoare despre tatăl tău?

— Din observaţiile făcute în dosarul pe care i l-am dat să-l citească.

— Îţi sînt de folos?

— Mai mult decît de folos! Vezi dumneata, mamă, acolo unde noi, oamenii de laborator trebuie să analizăm două sau trei sute de cazuri, ca să găsim ceea ce căutăm, tata găseşte răspunsul exact numai după două sau trei cazuri clinice. E nemaipomenit! Deducţiile sale logice ţin locul a cîţiva ani buni de cercetări.

— Noi ştiam cu toţii că tatăl tău e un om deosebit. Numai tu, Erling, te revoltai împotriva autorităţii sale.

— Umbra lui mă zdrobea.

— Dar astăzi ai nevoie de el şi văd c-o recunoşti.

— Da, o recunosc.

— Şi tu, Erling, vei ajunge departe: modestia şi probitatea ta dovedesc acest lucru.

— Oh, eu nu...

— Vei fi un mare savant. Cine ştie, poate că-i vei egala pe un Pasteur, pe un Curie...

Erling făcu un gest de protest:

— Te rog, mamă, nu mă aşeza alături de aceşti titani!

— Şi de ce nu?

— Ambiţia mea e mai modestă: eu nu vreau decît să descopăr cauza cancerului... După care adăugă plin de înflăcărare: Şi am certitudinea că voi izbuti!

Thérèse surîse cu indulgenţă.

— Şi tu numeşti asta o ambiţie modestă, băiatul meu? Ştii cîţi cercetători — dintre cei mai străluciţi — au atacat, înaintea ta, această problemă şi totul în zadar?

— Ştiu, ştiu...

— Nu vreau să te descurajez; poate că vei fi într-adevăr învingătorul!

— Am de pe acum un Institut al meu...

— Cîtă perseverenţă ţi-a trebuit ca să ajungi la acest rezultat remarcabil!...

— Da, Institutul e o reuşită. Dar dacă ai şti, mamă cît îmi dă de lucru şi cîtă bătaie de cap am cu el!

— Nu mă îndoiesc.

— Noroc c-o am pe Flavie, care să mă ajute.

— Voi doi mă faceţi să mă gîndesc la familia Curie.

— De ce ne compări mereu cu perechea asta ilustră, mamă?

— Pentru că ştiu sigur că şi voi doi veţi ajunge cîndva celebri.

— Spune-mi, mamă, e sigur că tata va veni la Stockolm?

— Mi-a făgăduit.

— Ce om! La vîrsta lui, să zbori aşa, în toiul nopţii, spre Egipt...

— Tatăl tău nu şi-a pierdut încrederea în profesia lui, nici sentimentul datoriei.

— Ştii că şi Norbert va veni la Stockholm?

— Da?

— I-am comandat o frescă menită să decoreze holul Institutului.

— Sînt fericită că vă înţelegeţi atît de bine amîndoi, deşi aveţi firi foarte deosebite.

— Ide şi el au de gînd să plece mîine, nu-i aşa? Sau poate s-au răzgîndit?

— Într-adevăr pleacă mîine.

— Aş dori să le urmăm exemplul... Erling o luă pe mama sa de braţ. Nu că nu ne-ar plăcea aici, mamă; ţi-am mai spus, *Journey's End* e un colţ de rai şi vom veni cît de des, vom putea. Dar eu sînt medic, cercetător. Şi dumneata ştii ce înseamnă asta.

Thérèse îşi înălţă fruntea:

— Da, fiul meu, ştiu ce înseamnă asta. Arzi de nerăbdare să te reîntorci la Institut.

— Poate că e stupid să spun astfel de lucruri, dar eu sînt sufletul Institutului. Fără mine, toţi bat pasul pe loc. Iată de ce mă grăbesc să-mi reiau slujba.

— Te înţeleg...

— Atunci eşti de acord să plecăm şi noi tot mîine?

— Aveţi avion spre Stockholm?

— Încă nu ştiu. Dar am să dau chiar acum telefon la aeroport.

Thérèse nu se opuse deloc acestei plecări generale. Instinctul o avertiza că dispariţia atît de neaşteptată a lui Jan ascundea un mister şi, pentru a-l elucida, socotea că ar fi preferabil să rămînă singură.

În ziua următoare, toată familia Yvarsen — afară de cel ca-

re-o întemeiase — se afla adunată pe aeroportul din Nisa. Printr-o fericită coincidență, avionul de Stockholm pleca doar cu zece minute înaintea celui care zbura spre Africa de Sud. Thérèse era emoționată pînă la lacrimi; nu se mai putea dezlipi de lîngă micul Jan, căruia îi mîngîia întruna frumoasele bucle blonde. Numai că băiețașul era cu mintea în altă parte: fascinat de activitatea intensă ce domnea acolo, își sîcîia tatăl cu tot felul de întrebări. În sfîrșit, veni și clipa ultimelor sărutări, a ultimelor recomandări. Apoi Thérèse se trezi, dintr-o dată, singură, față în față cu uriașa pistă de zbor. Dincolo de ea, scînteiau valurile mării. Cu gîtlejul strîns, își văzu copiii dispărînd în interiorul acelor impresionante mașini zburătoare. Conform orarului, avionul care-i ducea pe Erling, pe Flavie și pe micul Jan decolă primul și, după ce făcu o curbă amplă deasupra mării, pieri spre Nord. Apoi cvadrimotorul, la bordul căruia se aflau Ide și Norbert, porni la rîndu-i, alunecînd pe pistă, apoi înălțîndu-se din ce în ce mai sus, pînă deveni și el un punct negru care dispăru în zare. Copleșită de emoție, Thérèse se îndreptă încet spre ieșire, cînd iată că se întîlni față în față cu Judith Collins și cu Hugo Stiffenacker, amîndoi în costume de călătorie.

— Ce întîlnire plăcută! strigă Judith. Doamna Yvarsen! Bănuiesc că ați venit să vă conduceți copiii...

— Da, au plecat amîndoi odată, chiar acum...

— Și iată-vă melancolică. Dar domnul doctor unde e?

Thérèse le istorisi și lor cum trebuise Jan să plece grabnic în Egipt.

— Cînd se va înapoia, spuse Judith, puteți să-i dați o veste care îi va face plăcere, fiindcă sînt sigură că nutrește o simpatie deosebită atît pentru Hugo, cît și pentru mine.

— Presupun că e o veste bună...

— Ne-am logodit, anunță fata, care strălucea de bucurie. Acum plecăm la Viena, unde Hugo e așteptat pentru un recital.

Thérèse se grăbi să felicite perechea. Cei doi tineri i se păreau însăși întruchiparea bucuriei și a nădejdii. Cît de mult se schimbase violonistul față de cum arăta pe vremea cînd — aflată în vizită la Flavie — auzise vorbindu-se despre el, la Hamburg! Numai ochii îi rămăseseră aceiași, ochii în care continua să ardă acel foc intens care-l deosebea de ceilalți, pe vremea cînd nu era decît un mic slujbaș la armatorul Stadelmann și un mare amator de muzică de cameră. Ce drum parcursese de atunci! Astăzi era pus alături de Menuhin, Oistrah, Kogan, iar acum se însura cu o americancă frumoasă, radioasă și foarte bogată...

Aidoma acelor uriaşe păsări metalice care îşi luau zborul către azurul cerului, viaţa îşi lua şi ea, pretutindeni, veşnicul ei zbor. Orice îmbătrînire, orice declin erau compensate de o nouă sevă a vieţii...

După ce se despărţi de cei doi logodnici, Thérèse se simţi, dintr-o dată, singură şi nefericită. Toate acele plecări, întîlniri şi veşti o impresionaseră profund. Ar fi avut nevoie mai mult ca niciodată de prezenţa şi de braţul bărbatului ei. Numai el ar fi ştiut să găsească vorbele de alinare de care avea nevoie, numai el ar fi făcut-o să surîdă.

— De ce m-ai părăsit, Jan? murmură ea.

VI

VASUL *„TROLLHÄTTAN"* SE ÎNdrepta spre coasta africană.

— Avem vînt din spate! strigă Yannakos ridicîndu-şi privirea satisfăcută spre pînzele umflate ale yachtului. În curînd vom zări Tunisul.

— Perfect, zise Jan, vom face o escală acolo, apoi ne vom îndrepta spre coasta libiană, prin golful Gabes.

— Ai văzut cum am depăşit yachtul acela mare, italienesc? Au făcut, toţi, o mutră...

— Şi aproape că nici nu ne-am slujit de motor. Am avut noroc, noroc cu carul, Yannakos!

— Mie-mi spui, şefule? Dar să lăsăm asta: spune-mi ai scris scrisoarea aia soţiei tale?

— Nu, dar am s-o scriu.

Yannakos contemplă cu dragoste, marea. Murmură cu un glas aproape tandru, afectuos:

— Ce plimbare! Nici cea mai mică hulă. Untdelemn, nu apă! Apoi, întorcîndu-se din nou spre Jan, spuse ce-i stătea pe inimă: Trebuie să-i scrii adevărul gol-goluţ, şefule, să nu-i ascunzi nimic. Să ştii că o minciună aduce după sine altele. Mincinosul e un sclav, un om în lanţuri...

— Ştiu, Yannakos, ştiu...

— ...pe cînd omul care spune întotdeauna adevărul se bucură de libertate deplină. Da, şefule, aşa e cum îţi spun eu, crede-mă! Hai, nu mai amîna, nevasta ta trebuie să fie foarte amărîtă, sărăcuţa de ea!

Jan intră în sala timonei. Acolo se aşeză la o masă şi scrise Thérèsei următoarea-scrisoare:

„Draga mea,

Oare mai am dreptul să-ţi spun astfel? Nu mai ştiu... Yannakos, un om simplu din popor, mi-a ţinut o minunată lecţie de morală. Omul care spune adevărul e un om liber, în vreme ce mincinosul este sclavul propriilor sale minciuni. Or, eu te-am mînţit, Thérèse, în ultima vreme n-am făcut decît să te mint. Iată de ce am devenit sclav. Am devenit? Nu, eram, am fost întotdeauna sclavul pasiunii mele faţă de Sigrid. Odată cu acest nume, îţi ofer şi cheia comportării mele ciudate, fiindcă despre ea va fi vorba, sau mai exact despre amintirea pe care am păstrat-o despre ea, despre frumuseţea ei. Diabolică frumuseţe! A murit, ştiu, şi ar fi fost cazul s-o las să se odihnească în pace! Dar trebuie să-ţi spun, o dată pentru totdeauna: femeia asta a aruncat asupră-mi un fel de vrajă. S-a interpus între noi, încă de pe cînd trăia; moartă, chipul ei, continuă să mă obsedeze. În ciuda tuturor negaţiilor mele, n-am uitat-o niciodată, nici o clipă n-am putut-o şterge din memorie! Sigrid! Ar fi trebuit s-o numesc neşansa mea! Umbra ei nemăsurată, neliniştită, mi-a întunecat tot timpul viaţa, căci această iubire nu mi-a adus nici o fărîmă de fericire, ci numai mîhnire şi regrete. Din păcate, raţiunea n-are nici o putere împotriva torentului dragostei, care tîrăşte totul după sine. Cei care pretind contrariul sînt nişte ipocriţi, sau n-au avut niciodată în sînge acest soi de virus. Dar să revenim la fapte. Ştii că-mi place să mă plimb — cînd se întunecă — de-a lungul ţărmului pustiu. La Journey's End *stăteam adesea, ceasuri în şir, pe stînca noastră. Ascultam murmurul valurilor ce se spărgeau la picioarele mele. Dar mai ascultam ceva: o muzică ce venea din locuinţa de alături, cel mai adesea o* Sonată *pentru pian, de Mozart. Sigrid obişnuia să cînte această Sonată, pe vremea cînd eram abia logodiţi, şi s-o cînte exact ca vecina noastră invizibilă, adică într-o manieră foarte romantică, foarte tumultuoasă. A fost de ajuns această melodie pentru ca Sigrid să reapară în faţa mea, să mă arunce, din nou şi pe de-a-ntregul, în braţele vechii mele obsesii. Începînd din acel mo-*

ment, probabil că-ți aduci aminte, am devenit nervos, absent, distrat. Vezi, toate acțiunile și comportamentele oamenilor sfîrșesc întotdeauna prin a se explica...

Cu foarte puțină vreme înainte de aniversarea casei noastre, am cunoscut-o pe misterioasa vecină, în niște împrejurări pe care mi le reproșez că ți le-am ascuns. Iată-le: contrar obiceiului meu și într-un mod cît se poate de imprudent, m-am hazardat, de unul singur, cu yachtul pe mare, fiindcă Yannakos, în ziua aceea, era ocupat. Cînd am ajuns în larg, am auzit strigătele de ajutor ale unei femei aflate în pericol. Am izbutit s-o salvez: era Judith Collins, vecina noastră, care se aventurase prea departe de țărm. Ai văzut-o și tu pe tînăra americancă, știi cît e de frumoasă, de luminoasă... Patima mea pentru Sigrid, niciodată pe deplin stinsă, s-a revărsat asupra ei. Căci în mintea mea s-a produs — dacă pot spune astfel — un fel de simbioză între trufașa Sigrid și frumoasa Judith. Adoram o dublă fantomă, o ființă hibridă căreia îi spuneam Judith-Sigrid...

După acea întîlnire pe mare, am început să-i fac vizite, vizite pe care, firește, ți le ascundeam, căci nimerisem în cercul vicios (vai, cît de adevărate sînt aceste cuvinte) al disimulării. Patima mea creștea din zi în zi, fără însă ca fata să observe ceva. Țin să-ți spun, odată ajuns aici, că Judith Collins este de o cinste și de o puritate sufletească cum rar întîlnești, că n-a fost nici o clipă cochetă cu mine, că nu m-a încurajat în nici un fel. Eu însă îmi pierdusem cu totul mintea și-am început s-o iubesc nebunește. Mă îndreptam spre catastrofă, trebuia deci să fac ceva! Atunci, în noaptea aceea furtunoasă — îți amintești? — într-o parte cu fulgere care brăzdau cerul și în alta cu o lună joasă și palidă, am hotărît să fug de Judith, ca să-mi regăsesc liniștea, demnitatea și seninătatea. Dar, ca să fug de această fată, trebuia neapărat să părăsesc pentru o vreme Journey's End! *Și iată că mi-a venit ideea să plec doar cu Yannakos, la bordul yachtului, să traversez Mediterana, să mă îndrept spre coasta libiană, și să le fac o vizită amicilor noștri Cora și Stephen Wells, care, după cum știi, se află acum la Lebda. Am fost întotdeauna fascinat de frumosul oraș îngropat sub nisipurile deșertului și pe care Berenson l-a descris într-un mod atît de neașteptat. Odată ce-am hotărît așa, mi-am luat cîteva lucruri necesare în călătorie, ți-am lăsat o scrisoare în care pretextam că sînt chemat de urgență în Egipt, (încă o minciună, dar adresată mai mult copiilor noștri care nu trebuiau să*

afle despre sminteala tatălui lor), iar mai apoi m-am dus în grabă la Yannakos. Inutil să-ţi mai spun că bătrînul nostru grec a fost încîntat de ideea unei astfel de călătorii. Odată cu primele licăriri ale aurorei, yachtul părăsea portul Beaulieu. Am avut parte de o traversare atît de frumoasă, pe o Mediterană atît de liniştită, de blîndă şi de primitoare, încît am uitat de toate. Peste puţin vom ajunge la Tunis, de unde îţi voi expedia această scrisoare. Ţin să-ţi spun, în plus, că efortul fizic cerut de o călătorie atît de lungă, la bordul unui velier, a fost foarte mare şi că unele momente de epuizare m-au făcut să înţeleg — mai bine decît toate argumentele raţiunii — că sînt un om bătrîn. Sigur că acest lucru a constituit începutul vindecării mele sufleteşti, pentru că acum nu mă mai gîndesc deloc la Judith... Oare mă vei ierta? Sau poate, supărată că între noi a stat tot timpul năluca Sigridei, mă vei respinge?

Am fost nedrept, cumplit de nedrept. Dar nici voi nu trebuia să faceţi din mine un fel de supraom, de semizeu... Sînt totuşi un biet om, ca toţi ceilalţi, cu slăbiciunile, cu dorinţele şi cu laşităţile sale. Am încercat să duc o viaţă corectă, dar cît preţuieşte această încercare? Viaţa mea va putea sluji oare drept pildă copiilor şi nepoţilor mei? Slăbiciunea de care am dat dovadă mă face să mă îndoiesc. Voi spune totuşi — ca să mă disculp într-un fel — că inima mea ţi-a fost întotdeauna credincioasă, că nu te-am uitat niciodată, în pofida acelei umbre a lui Sigrid care n-a încetat să mă chinuie.

Mă apropii de capătul vieţii, căci nimeni nu e nemuritor şi, cînd mă uit înapoi, viaţa mea se aseamănă cu un vast peisaj accidentat (chiar foarte accidentat!). Văd potecile nădejdiilor mele, drumurile prăpăstioase ale regretelor, culmile triumfurilor, văile bucuriilor, platourile aride ale durerilor şi făgaşurile pasiunilor. Pretutindeni însă, în acest peisaj, văd o siluetă feminină, şi silueta asta nu mai e a lui Sigrid, ci a ta. Vei rămîne alături de mine pînă la capătul călătoriei, Thérèse? Iată-te în faţa unei hotărîri decisive: sau mă ierţi, sau refuzi să-l mai vezi pe bărbatul care te-a trădat toată viaţa, deşi numai cu gîndul! În ce mă priveşte, nu-mi mai rămîne altceva decît să-ţi aştept verdictul. Poţi să-mi scrii la Tripoli, post-restant. *Sau poate că te vei hotărî, totuşi, să vii lîngă mine, pe continentul african, tu, care ai ştiut totuşi să rămîi atît de minunat de tînără!*

Oare-ţi voi mai revedea vreodată ochii, Thérèse, acei ochi care au devenit oglinda vieţii mele?"

Jan îi întinse binoclul lui Yannakos.

— Uită-te colo! Unde sînt coloanele acelea majestuoase, marmurele aurite de soare... acolo e Leptis Magna!

— Acolo o să-i găsim pe amicii tăi, pe săpătorii ăia după vechituri? Da, şefule, ai dreptate, îi şi văd...

— Într-adevăr.

— Pun rămăşag că sînt ei!

— Zăresc şi eu micul golf pe care l-am reperat pe hartă, numai că e puţin mai spre vest. Toate hărţile sînt făcute anapoda! Principalul e că avem unde ancora.

— Ne descurcăm noi, şefule! Totuşi, mormăi Yannakos ce idee să străbaţi o mare întreagă numai pentru plăcerea de a admira un morman de bolovani! Noroc că am cumpărat nişte vin, la Tunis şi la Tripoli...

O clipă mai tîrziu, yachtul *„Trollhättan"* arunca ancora.

La bordul unei bărcuţe, Jan Yvarsen vîslea spre mal. Ambarcaţia se opri, încetişor, pe nisip. În acel moment, pe duna ce domina ţărmul se ivi o rochie. O tînără, ferindu-şi ochii de soare, cu mîinile, îi privea insistent pe străini. Apoi alergă înaintea lor.

— Doctorul Yvarsen! Dar e de necrezut! *What a wonderful surprise!*

— Da, Cora, eu sînt!

— Cînd am văzut trecînd yachtul ăsta cu pavilion suedez, am avut parcă un fel de presimţire...

După ce Thérèse citi scrisoarea lui Jan, se închise în odaia ei, unde rămase toată ziua. Spre seară, cînd ieşi, era foarte palidă, iar ochii îi erau roşii de cîte lacrimi vărsase. Se îndreptă spre volieră şi-şi sprijini de gratii fruntea înfierbîntată... Rămase astfel, nemişcată, minute în şir. Cînd redeschise ochii, se uită la pasărea ei favorită.

— Dac-ai putea să-mi dai un sfat, Cununiţă-de-Azur... Dacă mi-ai putea spune pe ce drum să apuc... dar imediat adăugă: Nu, du-te, acum ştiu ce trebuie să fac; voi porni pe drumul iertării şi al dragostei...

A doua zi luă avionul spre Tunis; de acolo, un vapor o duse la Tripoli. În capitala libiană închirie un taxi care urma s-o ducă pînă la Leptis Magna.

Maşina se opri aproape de tabăra arheologilor. Thérèse îşi

zări imediat bărbatul stînd în picioare, la umbra unei colonade impunătoare, în fața unei statui ce reprezenta o preoteasă mică. Părea că meditează. I se păru îmbătrînit, mai slab, dar parcă mai înalt și, într-un anume fel, aureolat de o adîncă înțelepciune. Cînd privirile li se întîlniră, Thérèse își dădu seama, într-o clipă, că Sigrid era definitiv moartă, că funesta pasiune a lui Jan pentru ea se stinsese pentru totdeauna. Încet, stăpînindu-și cu greu emoția, Jan și Thérèse înaintară unul către celălalt...

DUȘMANUL LUI JAN

„Vioara ca un suflet pe care-l chinui,
plînge..."

BAUDELAIRE

I

— TU CE SPUI, THÉRÈSE? EU AŞ propune să lăsăm maşina aici şi să urcăm pe jos pînă în oraşul vechi.

Thérèse se întoarse spre soţul ei, surîzînd:

— Sigur, răspunse ea cu glasu-i plăcut şi plin de căldură, să mergem pe jos, ca doi tinerei, fiindcă astăzi îmi simt inima ca la douăzeci de ani! Şi apoi, va fi mult mai pitoresc şi mai interesant.

Jan se aplecă spre soţia sa şi o sărută.

— Ce plăcută e viaţa alături de tine, Thérèse, murmură el. Privirea ta luminoasă şi surîsul tău senin sînt pentru mine apa vie a tinereţii. Alături de tine nu mă simt cîtuşi de puţin bătrîn. Îşi înalţă capul şi adăugă, cu un aer gînditor: Cînd eşti lîngă mine, am impresia că timpul şi-a oprit în loc opera lui nimicitoare. Da, draga mea, alături de tine viaţa mi se pare un veşnic şi luminos prezent.

— Cît lirism! strigă Thérèse, rîzînd.

— Poţi să nu devii liric sub cerul Italiei?

— Da, spuse Thérèse coborînd din maşină, e o ţară minunată, îi simţi în permanenţă poezia.

După ce se asigură că toate portierele maşinii erau închise, Jan o porni după Thérèse care şi ajunsese pe podul Roya, de unde privea, cu admiraţie, colina pe care se etalau casele şi bisericile cetăţii medievale din Vintimillia.

— Minunat! strigă el. Şi cînd te gîndeşti că, pentru majoritatea turiştilor, Vintimillia nu e decît un oraş de frontieră, unde doar schimbi trenul, cumperi vederi şi bei primele vinuri italieneşti!

— Nu toată lumea se interesează, ca noi, de vestigiile trecutului şi de pietrele astea vechi!

— Totuşi, spuse Jan visător, crezi că există vreun limbaj şi mai elocvent şi mai emoţionant decît cel al vechilor monumente înnobilate de patina timpului?

O jumătate de oră mai tîrziu, după ce urcaseră colina pe nişte străduţe înguste numite *sestieri,* mărginite de case împodobite cu arcade, Jan şi Thérèse ajunseră în mica piaţă ce se afla în faţa bisericii Sfîntul Mihail.

— Ce minunăţie — spuse Thérèse, încîntată.

— Da, întări Jan, iată-ne în prezenţa unei capodopere a celei mai pure arhitecturi romane.

— Din ce epocă?

— Secolul XI, sfîrşitul secolului al XII-lea, poate chiar începutul secolului al XIII-lea.

— Crezi că am putea-o vizita?

— Bineînţeles, cu atît mai mult cu cît trebuie să aibă şi un ghid.

Ghidul — om de vreo cincizeci de ani — foarte cultivat, şi care vorbea o italiană clasică, se arătă foarte bucuros să le înfăţişeze toate comorile bisericii.

— Veţi vedea că această biserică e remarcabilă din multe puncte de vedere, începu el. Din păcate, nu e prea cunoscută şi mai ales peste hotare.

— Într-adevăr, spuse Jan, n-am văzut-o menţionată în nici o lucrare de artă romană.

— O lipsă de neiertat, *signor.* Priviţi bolta!

— Ce desen precis şi sobru...

— Apogeul artei romane, apogeul, *signor.*

— Şi cele două jghiaburi uimitoare, care slujesc de aghiazmatar? se interesă Thérèse. De unde provin?

— Vedeţi cuvintele gravate pe ele, *signora?* Pe unul, puteţi citi: *Augustus,* iar pe celălalt *Antoninus Pius.*

— Numele a doi împăraţi romani, spuse Jan.

— Bravo, *signor,* bravo! Aceste jghiaburi — cum le spune *signora* — sînt de fapt nişte stele dedicate celor doi împăraţi şi care fuseseră înălţate în vechiul templu păgîn ce se afla odinioară aici.

— Cui îi era consacrat acel templu?

— Lui Castor şi Polux, *signor.*

Aflară că în epoca romană, Vintimillia se afla cu un kilometru mai la răsărit de centrul actual, pe malul rîului Nervia. Pe vremea aceea, templul dedicat lui Castor şi Polux se afla pe o colină pustie, unde oamenii nu urcau decît în anumite zile. Mai tîrziu, cînd acest cult s-a perimat, primii creştini au amenajat, sub templul ameninţat cu ruina, o criptă.

Jan şi Thérèse admirară o frescă de o puritate emoţionantă

a liniilor, reprezentînd chinurile Sfîntului Sebastian şi datorată lui Giovanni Cimabue, maestrul lui Giotto. După care, părăsiră aproape cu regret acea veche biserică, nu înainte de a fi făgăduit ghidului — care li se părură deosebit de atent şi de simpatic — să se întoarcă de îndată ce vor avea prilejul.

Se opriră, cîteva clipe, sub portalul luminat de soare.

— Ce vreme frumoasă! spuse Thérèse, cu un entuziasm juvenil. Ce ţară de vis!

Jan o luă de braţ.

— Hai,draga mea, să trecem pe partea cu umbră, uite, în dreapta noastră se află Porta Piemonte: de acolo vom avea o priveliştе splendidă asupra întregului ţinut.

— Hai, repede, spuse veselă Thérèse.

Jan avusese dreptate: într-adevăr, de la Porta Piemonte se vedea întreaga vale Roya, precum şi munţii sinuoşi, dar totoată ascuţiţi, din Piemont. Thérèse se simţea copleşită.

— Ziua asta măreaţă e cel mai frumos dar pe care mi l-ai oferit de cînd sîntem împreună, şopti ea la urechea lui Jan, strîngîndu-se lîngă el.

— Dacă n-am fi avut părul cărunt...

— Argintat, dragul meu, protestă Thérèse.

Jan avu un surîs indulgent.

— Dacă n-am fi avut părul argintat, reluă el, am fi fost luaţi drept nişte tineri căsătoriţi.

Thérèse îşi strînse, tandră, soţul, de mînă.

— Dar şi sîntem, dragul meu Jan, spuse ea, pentru că dragostea e mereu tînără!

Jan îşi luă, brusc, ochii de la peisajul înălţător şi-şi privi soţia drept în faţă:

— M-ai iertat într-adevăr şi pe deplin, draga mea? o întrebă el cu un glas neliniştit.

Thérèse înţelese imediat despre ce era vorba. Îşi aminti de tot ce îndurase cu puţin timp în urmă; serbarea pe care o organizaseră la *Journey's End,* comportarea bizară a lui Jan, sosirea Judithei Collins şi a lui Hugo Stiffenacker, noaptea aceea furtunoasă, plecarea bruscă a lui Jan cu yachtul, apoi lunga scrisoare primită de la bărbatul ei şi în care acesta îi mărturisea pasiunea lui pentru frumoasa americancă Judith Collins, ce părea o reîncarnare a Sigridei... În sfîrşit Thérèse îşi aminti de drumul ei în Libia, la Leptis Magna, unde Jan se refugiase alături de Cora şi Stephen Wells.

— Răspunde-mi, o imploră el.

Thérèse închise ochii. Era gata să uite tot trecutul dureros, dar, amiţtindu-şi de Sigrid, simţi un spin străpungîndu-i inima.

Spectrul acelei femei superbe şi trufaşe se va ridica mereu între ea şi Jan? Sigrid... Sigrid... Nu putea auzi rostindu-se acest nume, fără să nu tremure de spaimă.

— Nu spui nimic — constată Jan cu o voce din care răzbătea o infinită tristeţe — ceea ce dovedeşte că nu m-ai iertat.

Thérèse deschise ochii şi murmură:

— Ce spuneai în încheierea scrisorii?

Pe buzele lui Jan se ivi o undă de amărăciune. Se văzu pe puntea yachtului, îndreptîndu-se către coasta africană şi auzi vocea — cam răguşită, dar caldă şi simpatică — a lui Yannakos: „...Spune-mi, ai scris scrisoarea aia, soţiei tale?... Trebuie să-i scrii adevărul gol-goluţ, şefule, să nu-i ascunzi nimic. Să ştii că o minciună aduce după sine altele. Mincinosul e un sclav, un om în lanţuri... Pe cînd omul care spune întotdeauna adevărul se bucură de libertate deplină. Da, şefule, aşa e cum îţi spun eu, crede-mă! Hai, nu mai amîna, nevasta ta trebuie să fie foarte amărîtă, sărăcuţa de ea!"

Şi Jan, cu moartea în suflet, scrisese misiva în care îşi mărturisise dragostea vinovată pentru Judith Collins, pentru acea dublă Sigrid. Da, îşi aducea aminte de fiece cuvînt din scrisoarea scrisă cu o mînă înfrigurată, la timona vasului său; aşa că reproduse textul:

„Mă apropii de capătul vieţii, căci nimeni nu e nemuritor şi cînd mă uit înapoi, viaţa mea se aseamănă cu un vast peisaj accidentat (chiar foarte accidentat!). Văd potecile nădejdiilor mele, drumurile prăpăstioase ale regretelor, culmile triumfurilor, văile bucuriilor, platourile aride ale durerilor şi făgaşurile pasiunilor. Pretutindeni însă, în acest peisaj, văd o siluetă feminină şi silueta asta nu mai e a lui Sigrid ci a ta. Vei rămîne alături de mine pînă la capătul călătoriei, Thérèse? Iată-te în faţa unei hotărîri decisive: sau mă ierţi, sau refuzi să-l mai vezi pe bărbatul care te-a trădat toată viaţa, deşi numai cu gîndul! În ce mă priveşte nu-mi mai rămîne altceva decît să-ţi aştept verdictul. Poţi să-mi scrii la Tripoli, post-restant. *Sau poate că te vei hotărî, totuşi, să vii lîngă mine, pe continentul african tu, care ai ştiut totuşi să rămîi atît de minunat de tînără!"*

Şi încheie cu o voce răguşită din pricina emoţiei: *Oare îţi voi mai revedea vreodată ochii, Thérèse, acei ochi care au devenit oglinda vieţii mele?"*

— Şi n-am venit lîngă tine? Călătoria mea la Leptis Magna n-a însemnat răspunsul la întrebarea ta?

— Da, Thérèse, dar uneori am impresia că zăresc reflectîndu-se pe chipul tău teama, dacă nu cumva chiar spaima. Am

penibila impresie că te roade ceva de care nu vrei să-mi vorbeşti.

— Acest ceva are un nume, Jan, iar acel nume e Sigrid.

Jan se revoltă:

— E moartă! strigă el. Să nu mai vorbim de ea! Să n-o mai pomenim niciodată!

— Din păcate, văd că reînvie mereu în fiinţa altor femei...

— Faci aluzie la Judith, nu-i aşa?

— N-a devenit şi ea o nouă Sigrid, în ochii tăi, aşa cum devenise odinioară şi Flavie?

Jan avu un gest de revoltă; strigă indignat:

— Şi totul numai din pricina melodiei aceleia, cîntată la pian! De ce a trebuit ca tocmai eu să aud acel andante de Mozart?

Apoi, adăugă contemplînd orizontul: Faptul s-a întîmplat în primele zile cînd ne-am mutat la *Journey's End,* dacă nu cumva chiar în prima zi.

— În prima zi... murmură Thérèse.

— Da, după ce am luat masa de seară, în doi...

— Îmi aduc aminte de acea masă, luată, la lumina lumînărilor; eram atît de fericită că, în sfîrşit, găsisem şi noi o oază de linişte...

— Şi tocmai în noaptea aceea, demonul amintirii, care de fapt, era al dorinţei, s-a strecurat în inima mea!

Pe un ton plin de amărăciune, Thérèse răspunse:

— Sigrid a fost blestemul, fatalitatea mea!

— ...Am coborît singur pe ţărmul pustiu...

— Te-am văzut dispărînd printre pini şi palmieri şi te-am urmărit îndelung, cu o privire plină de dragoste.

Jan strînse pumnii.

— Taci, draga mea, taci...

— Nu, trebuie să-ţi spun totul!

— Fiecare vorbă a ta mă face să-mi fie ruşine, mă răneşte pînă în adîncul sufletului. Căci tocmai pe tine te-am părăsit, pe tine care ai fost mult mai nobilă şi mai generoasă decît Sigrid... Da, te-am părăsit pentru femeia aceea sau pentru umbra ei...

— Adevărul mai presus de orice, dragă Jan, nu spui tu întotdeauna aşa? N-a fost ăsta principiul după care te-ai călăuzit în viaţă?

— Adevărul despre pasiunile mele, despre decăderea mea, murmură Jan, furios.

— Cînd e vorba de tine, nu poţi vorbi de decădere, Jan protestă Thérèse.

— Ba da, ba da, am decăzut şi încă foarte mult!

— Nu, Sigrid te înlănțuise cu farmecele ei.

— Farmece? Fleacuri! Vorbe goale care nu pot servi drept scuză.

— Istorisește-mi ce s-a întîmplat după ce-ai rămas singur pe țărm?

— Marea imensă, teribil de impresionantă, se întindea cît vedeai cu ochii, sub lumina palidă a stelelor și degetul strălucitor al farului părea că atinge constelațiile.

— Una din acele nopți în care natura pare a fi de o frumusețe fără seamăn, nu-i așa?

— Da, așa e... Îți dai seama? În liniștea profundă și solemnă a nopții, să răsune dintr-o dată o melodie, un cîntec executat la pian... Ascultam — emoționat și răscolit — căci, încă de la primele măsuri, mi s-a părut că recunosc felul de a cînta, dezlănțuit și pătimaș, al lui Sigrid. De cîte ori nu-mi cîntase ea acel pasaj din *Sonata* în fa, la noi acasă, în Suedia, după plimbările făcute la Trollhättan?

Jan își privi soția și exclamă:

— De ce plîngi, dragă? Ai ochii plini de lacrimi! Ah, sînt odios, te tulbur, te chinui cu aceste imagini ale unui trecut pe care ne străduim atît să-l uităm!

— Tu nu-l vei uita niciodată, fiindcă...

— Fiindcă?

— Fiindcă a fost de ajuns o simplă melodie pentru ca Sigrid să reapară în fața ta.

— Cînd ai ajuns la Leptis Magna mi-ai spus textual: „De îndată ce te-am văzut, mai îmbătrînit, parcă mai înalt, dar aureolat de o profundă înțelepciune, mi-am dat seama într-o clipă, că Sigrid a murit cu adevărat și că funesta ta pasiunea pentru ea s-a stins pentru totdeauna". Au fost propriile tale cuvinte, Thérèse...

— Știu, știu, dar puteam foarte bine să mă înșel.

Jan aproape că strigă:

— Nu, nu puteai!

— Dragă Jan...

— Nu vreau să te fi înșelat!

— Te rog, liniștește-te!

Dar Jan continuă pe același ton înfierbîntat:

— Nu vreau ca viața să-ți mai fie tulburată de o nălucă!

— Bine, n-am să mă mai gîndesc la asta...

— N-am să admit niciodată să te simți inferioară fantomei aceleia trufașe...

— Îți făgăduiesc că...

— În afară de Ide, de acea nefericită Ide, n-a mai existat

decît o singură femeie în viaţa mea şi acea femeie ai fost tu! Cît despre cealaltă, am să-i şterg din memorie pînă şi numele!

— Crezi că un bărbat poate să-şi uite prima lui mare dragoste?

— N-am iubit-o am dorit-o!

— Ai iubit-o, Jan.

— Nu, a fost doar o pasiune smintită.

— Mă întreb dacă în cutele cele mai adînci ale subconştientului tău, dorinţa nepotolită după Sigrid n-a fost decît aţipită, gata să se trezească la cea mai mică aducere aminte, gata să crească, să te devoreze, să facă din tine o marionetă.

— O marionetă da, asta eram cînd mă orbea pasiunea. O zdreanţă omenească!

— Ea a avut şansa deosebită de a fi fost prima femeie din viaţa ta. Şi crede-mă, asta contează...

— Şi totuşi nu ea e cea care a luptat cot la cot cu mine, în anii cei mai hotărîtori ai vieţii mele, ci tu! Şi asta, draga mea, contează mult mai mult...

— Aşa e, dar tocmai din pricină că n-ai trăit alături de Sigrid ai idealizat-o. Viaţa zilnică e cea mai aspră încercare pentru dragoste. Căci numai atunci descoperi slăbiciunile şi calităţile celuilalt. În viaţa socială, în raporturile cu alte persoane decît cele din anturajul nostru, jucăm toţi puţin teatru. În intimitate, dimpotrivă, măştile cad! Caracterele ies la iveală!

— Al tău a fost minunat, draga mea!

— Acum noi vorbim de caracterul ei, Jan. Dacă ai fi avut-o zilnic sub ochi, ţi-ai fi dat seama de cusururile ei, de acele cusururi atît de evidente, dar pe care timpul te-a făcut să le uiţi.

— N-am uitat nimic!

— Bineînţeles. Nici frumuseţea şi nici farmecul ei îndrăcit.

— Te-ai înfuriat...

— Nu, vreau doar să privesc realitatea în faţă. Ne-am lăsat prea multă vreme înşelaţi, am trăit prea mult timp hrănindu-ne cu o iluzie...

— Ce iluzie?

— Cea a morţii lui Sigrid.

— A pierit, dusă de apele Trolhättanului.

— Da, dar continuă să trăiască în inima ta.

— Nu, Thérèse.

— Ba da, Jan.

— Poate în subconştientul meu, nu în inimă.

— Asta, în mod sigur!

Jan schiţă un gest de neputinţă.

— Nu poţi lupta împotriva instinctului...

— N-ai încetat niciodată s-o dorești...

— Crezi că poți strînge în brațe o moartă?

— O ajutai să reînvie ori de cîte ori ți-o îngăduia o asemănare cît de mică. Peste tot pe unde te duceai, nu făceai decît să cauți o femeie care să semene cu Sigrid!

Chipul lui Jan se crispă; lăsîndu-și capul în jos, murmură:

— De ce mă învinuiești, Thérèse, de ce?

Cu o figură resemnată răspunse:

— Trebuie să privim clar în noi. Ca să poți lupta cu fantomele trecutului, mai întîi trebuie să le identifici.

— Ah, trecutul! Ce n-aș da să nu mai aud acest cuvînt; am impresia că povara acestui trecut al meu îmi zdrobește viitorul, nu mă lasă să trăiesc. Aș vrea să-mi sfîrșesc zilele alături de tine, în liniște și pace, la *Journey's End,* casa pe care am construit-o în acest scop. Aș vrea să mă consacru fericirii tale, să nu mă mai gîndesc decît la tine, să nu trăiesc decît pentru tine. Și iată că spectrul acestei femei se ridică din nou între noi!

— Vom izbuti să-l alungăm!

Gînditor, Jan își trecu, nervos, mîna peste frunte.

— Îmi aduc aminte de vorbele pe care i le-am spus lui Erling, la hotelul *„Ruhl"*, din Nisa, în ziua cînd tu și Flavie ne-ați trimis telegrama prin care ne anunțați moartea bietului James.

— Despre ce vorbești?

— Tocmai îi spuneam...

Jan puse mîna pe umărul soției sale: ...că mă hotărîsem să-mi dau demisia din funcția de director al spitalului din Pretoria, să-mi închei activitatea medicală, și asta din priciină că mai avem o datorie foarte importantă de îndeplinit...

— Casa noastră, *Journey's End,* nu-i așa?

— Da, ea trebuia să fie pentru tine o adevărată casă a fericirii.

— Dar, Jan, sînt într-adevăr foarte fericită acolo!

Încăpățînat, Jan făcu un semn negativ din cap.

— Nu, din moment ce fantoma Sigridei dă tîrcoale casei, în fiece noapte!

— Nu te mai gîndi la ea! E moartă!

— Nu mi-ai demonstrat tu, mai adineauri, că n-am încetat și nu voi înceta niciodată s-o doresc?

— Îți cer, pur și simplu, să fii lucid, dragul meu.

Jan răspunse plin de amărăciune:

— N-ai spus tot ce se putea spune ca să mă descurajezi? Nu m-ai declarat învins dinainte de pasiunea mea funestă?

Thérèse izbucni în lacrimi și se ghemui la pieptul soțului ei, acel piept care — pentru ea — fusese întotdeauna ca o stîncă.

— Nu, iubitule, murmură ea printre lacrimi, n-am vrut să te descurajez. Dealtfel... Dealtfel am deplină încredere în tine. Vom lupta împreună împotriva sfîşierilor şi obsesiilor trecutului. Împreună vom sili soarta să fie mai milostivă. Împreună...

Tăcu, lăsîndu-se îmbrăţişată de Jan care, copleşit de emoţie, începu s-o sărute. Se sărutară îndelung şi în tăcere. Vîntul ce adia din larg aducea cu sine susurul blînd al valurilor ce se spărgeau unul după altul, pe însoritul ţărm al Italiei.

II

DUPĂ CE JAN ŞI THÉRÈSE coborîră de la Porta Piemonte în interiorul cetăţii, îşi regăsiră liniştea şi optimismul. Trecînd prin faţa bisericii Sfîntul Mihail, Jan îşi aruncă pentru ultima oară privirea asupra pietrelor vechi, îngălbenite de vreme.

— Un templu păgîn, o criptă a creştinismului primitiv, o bazilică romano-bizantină, în sfîrşit, o biserică romano-catolică, toate astea într-un singur edificiu; o adevărată lecţie de istorie!

În ochii frumoşi şi sinceri ai Thérèsei străluci o privire admirativă.

— Ce minunat e să călătorească cineva cu tine, Jan! De îndată ce te apropii de un vechi monument, e ca şi cum ai avea o baghetă magică cu care încerci să-i redai viaţa, să reînvii fiinţele ce-l însufleţeau odinioară. De îndată ce începi să vorbeşti, toate aceste pietre vechi încep să respire, să-şi povestească pasionanta lor istorie...

— Ştii bine că am obiceiul să mă documentez, citind diverse cărţi...

— Dimpotrivă, tu ştii mai multe decît ştiu ele. Iar ceea ce spui nu e niciodată pedant sau livresc. Nu, te rog să mă crezi că a călători împreună cu tine e una dintre cele mai palpitante experienţe...

— ...Pe care ai încercat-o destul de des, nu-i aşa? Căci viaţa noastră a fost, de fapt, o continuă călătorie: Africa de Sud, Suedia, Franţa, ţări unde am locuit rînd pe rînd, fără să mai punem la socoteală excursiile în diverse locuri. Aş dori, Thérèse, ca această călătorie în Italia, pe care ne-am hotărît s-o facem după ce ne-am întors din Libia, să fie mai reuşită decît toate ce-

Iclalte de pînă acum. Jan se opri brusc: Știi, draga mea, spuse el pe un ton hotărît, că am intenţia să-mi rebotez yachtul?

Thérèse rămase uluită.

— *„Trollhätan-ul"?* întrebă ea.

— Da.

— De ce? Numele nu-ţi amintea de ţara ta dragă, de Suedia? De tinereţea ta?

Chipul lui Jan se adumbri.

— De cînd s-a aruncat în torent, numele Sigridei va rămîne de-a pururi legat de Trollhättan.

Thérèse îşi lăsă capul în jos şi, cu ochii înfipţi în pămînt, murmură:

— Sigrid... Sigrid... Oare n-o să mă lase niciodată să-mi gust, în tihnă, fericirea?

— Am fost cît se poate de neinspirat să aduc discuţia pe acest făgaş! Iartă-mă!

Dar Thérèse continuă pe acelaşi ton plin de dezamăgire:

— Mă voi împiedica tot timpul de ea? Silueta ei ameninţătoare se va ridica veşnic între noi?

Jan se strădui să pară vesel şi nepăsător:

— În acest caz cu totul deosebit ne va fi uşor să luptăm împotriva ei, chiar foarte uşor!

— Uşor? Nu cred, pentru că încep să-mi dau seama că Sigrid e o adversară mult mai de temut moartă decît vie!

Dar e foarte simplu, draga mea, n-avem decît să schimbăm numele yachtului!

— Vei fi mîhnit, fiindcă acest nume îţi aduce aminte şi de lucruri plăcute, te face să te gîndeşti la lungile tale cavalcade solitare prin frumoasele păduri suedeze, pline de atîtea taine...

— Vreau să trăiesc în prezent, în prezentul luminos pe care ţi-l datorez.

— Dar, Jan...

— Deci ne-am hotărît, *Trollhättan-ul* îşi va schimba numele.

— Şi cum ai să-i spui?

— Încă nu ştiu... Tu n-ai vreo idee?

— Să ne gîndim...

— Dacă l-am boteza *Thérèse?*

— O singură Thérèse îţi ajunge, fiindcă şi aşa îţi dă destulă bătaie de cap!

— Vrei să taci, scumpo?

— Şi apoi nici nu mi-ar plăcea!

— Atunci?

— Dacă i-ai spune *Cununiţă-de-Azur?*

— Numele păsării tale preferate?
— Da.
— Ţi-ar face plăcere?
— Enorm!
— S-a făcut, draga mea.
— Dar ţie îţi place?
— *Cununiţa-de-Azur* plutind pe valurile albastre ale Mediteranei... Nici n-am fi putut nimeri mai bine... Mai ales că ştiu pe cineva care va fi cum nu se poate mai fericit.
— Cine dragă?
— Yannakos.
— De ce? Numele acelui torent suedez îi displăcea chiar atît de tare?
— Nu, răspunse Jan rîzînd, dar i se împleticea limba ori de cîte ori era nevoit să-l rostească.
— *Cununiţă-de-Azur*... spuse Thérèse, visătoare. Îi doresc viaţă lungă.
— Iată catedrala, spuse Jan arătînd un frumos edificiu roman din secolele XI şi XII. Portalul, în stil gotic, e din secolul al XIV-lea.
Thérèse se întoarse spre el.
— Mă scuzi o clipă, Jan? Aş vrea să mă reculeg cîteva momente...
— Sigur, dragă! Du-te, te aştept aici...
— Nu stau decît o clipă...
— Nu te grăbi, Thérèse, replică Jan privind în jurul lui, subjugat de superbul decor ce se profila pe fundalul albastru al mării, de acea înşiruire, aproape ireală, de biserici, palate şi schituri vechi...
De îndată ce rămase singur, Jan se hotărî să se odihnească pe lunga bancă de piatră aşezată în faţa catedralei. De dimineaţă, cînd plecaseră de acasă ca să facă acea excursie, nu mai avusese vreme să-şi citească corespondenţa. Scoase deci din buzunar un plic şi-l deschise distrat, fascinat de frumuseţea locurilor; dar de îndată ce-şi aruncă privirea pe primele rînduri, atenţia i se concentră asupra scrisorii ciudate pe care o citi cu o stupefacţie crescîndă:

„Domnule,
Toţi spun că am ajuns un degenerat, dar ei n-au priceput niciodată nimic din psiholgia umană. Sînt nemaipomenit de proşti şi,

cu toate astea, au pretenția să mă judece! Nu sînt degenerat, ci dimpotrivă, de o luciditate ca de cristal. Ah, Yvarsen (pentru că, în fond, nu văd de ce ți-aș spune «domnule»), dacă ai ști tot ce știu eu! De cînd am devenit un «depravat», cum spun cei din jurul meu, am căpătat o privire radioscopică, o privire care vede tot. Plutesc pe deasupra apelor, Yvarsen, pe deasupra apelor și a pămîntului și văd tot! Așa că nici tu nu mi-ai scăpat. Dealtfel, ești omul pe care-l urăsc cel mai mult pe lumea asta, omul al cărui nume mă face să scrîșnesc din dinți și a cărui amintire îmi provoacă adevărate crize de furie! Căci ai tot ceea ce n-am eu; celebritate, glorie, bogăție. O soție iubitoare, care te cocolosește, o familie care te admiră și te venerează, un domeniu superb pe Coasta de Azur... Nu mă las pînă nu te voi distruge! Ha! Ha! Ha! Te văd pălind de frică, te văd tremurînd, pe tine, marele, infailibilul chirurg (dealtfel nu chiar atît de infailibil). Te-ai retras ca să te poți bucura în liniște de renumele și de opulența ta materială. Greșeală de calcul, căci eu, dușmanul tău, veghez și voi pustii, voi distruge și voi nărui tot ce ai!

Și acum plîngi, urlă, gîndindu-te la nenorocirile care te așteaptă! Tremură, «supraomule»! Teme-te, tu care ai fost întotdeauna atît de mîndru și de sigur de tine! Crede-mă, Yvarsen, că nu voi da înapoi din fața nici unei crime ca să te distrug, căci nu mai am decît un singur scop în viață: să te dobor și să te zdrobesc.

Dușmanul tău care veghează".

Descumpănit de această scrisoare amenințătoare și plină de ură, Jan încercă în zadar să-l identifice pe cel ce o scrisese. Textul era redactat într-o engleză perfectă, fără nici o greșeală, — fie ea cît de mică — de ortografie; cît despre plic, acesta purta ștampila poștei din Nisa. „Nisa — își spuse Jan — atîta lume se perindă pe acolo, încît ăsta nu-i un indiciu". Dar un examen al stilului și o analiză sumară a scrisului îi îngăduiră să tragă concluzia că autorul scrisorii era fie un drogat, fie un schizofrenic.

„Oare de ce nutrește omul ăsta o asemenea ură față de mine? murmură Jan. Ce i-am făcut ca să-mi devină dușman? Orice-ar fi, nu trebuie să-i spun nimic Thérèsei despre scrisoare, nu trebuie să creadă că deasupra noastră se adună norii unei noi furtuni. Nu, își spuse Jan cu un soi de furie neputincioasă nu vreau pentru nimic în lume ca excursia să-i fie stricată de invectivele unui nebun!"

III

HUGO ŞI JUDITH STĂTEAU FAŢĂ în faţă, în sufrageria unde menajera tocmai le servise micul dejun. Se căsătoriseră la New York, apoi fuseseră nevoiţi să-şi scurteze călătoria de nuntă, Hugo fiind chemat pentru un turneu de concerte, în Europa. Acum muzicianul se odihnea alături de tînăra lui soţie, în frumosul apartament pe care Judith îl cumpărase şi reamenajase, în strada Tournon. În dimineaţa aceea, Judith era radioasă. Cu capul aureolat de pletele ei mătăsoase, fata purta o frumoasă rochie de casă dintr-o mătase verde ca apa.

— Pune puţin lapte sau frişcă proaspătă în cafea, dragă Hugo, îl rugă ea pe un ton mîngîietor.

— Cu neputinţă, *kleines Mädchen*[1], fiindcă vreau să exersez concertul de Brahms în dimineaţa asta. Lipsit de obişnuita mea cafea tare, aş fi fără vlagă.

— Vei fi iarăşi nervos.

— N-am ce face, *mein liebes Kind*[2], n-am ce face!

Judith îşi îndreptă privirea spre cartea pe care Hugo o pusese lîngă farfurie.

— Ce citeşti, dragă?

Ochii lui Hugo străluciră:

— Baudelaire! spuse el cu însufleţire. Am nimerit peste un vers care exprimă perfect ceea ce ar trebui de fapt să fie muzica mea sau, ca să fiu mai concret, cîntecul meu.

— Mi-l spui şi mie?

— *„Vioara ca un suflet pe care-l chinui, plînge..."*

— Versul e de o frumuseţe desăvîrşită.

— Iar imaginea, atît de deosebită, de convingătoare...

— Cît de mult îţi admir, Hugo, harul ăsta pe care-l ai de a descoperi tot ce au scris mai frumos poeţii şi muzicienii! Te îndrepţi, din instinct, numai către capodopere. Aşa cum te cunosc eu, sînt sigură că ai învăţat poemul pe dinafară. Nu-mi faci plăcerea să mi-l reciţi şi mie?

Ca de obicei, Hugo îşi aprinse nervos o *Overstolz*, ţigară nemţească, marca sa preferată.

— Ţii într-adevăr, *kleines Mädchen?*

[1] Fetiţă (germ.).
[2] Copila mea (germ.).

— Mult! Numai tu poţi să reciţi cum trebuie poemele.
— Ştii bine că pentru asta există profesionişti...
Judith clătină din cap.
— Nu-i acelaşi lucru. Tu ai muzica şi poezia în sînge...
— Mă idealizezi, Judith.
Privirea tinerei străluci şi mai tare.
— Nu, răspunse ea, cu simplitate, te iubesc.
Pentru a-şi acunde emoţia care-l cuprinsese, Hugo se ridică şi, plimbîndu-se prin faţa celor două ferestre înalte din sufragerie, declamă cu multă sensibilitate:

„E vremea cînd pe lujer, în seara ce se stinge,
Vibrează-asemeni unei cădelniţi, orice floare;
Acum, parfum şi sunet de-a valma-ncep să zboare,
Vals trist şi moleşeală ce farmecă şi-nfrînge!

Vibrează-asemeni unei cădelniţi, orice floare;
Vioara ca un suflet pe care-l chinui, plînge;
Vals trist şi moleşeală ce farmecă şi-nfrînge!
Frumos şi grav e cerul ca bolta din altare.

Vioara ca un suflet pe care-l chinui, plînge,
Un suflet blînd pe care nimicnicia-l doare!
Frumos şi grav e cerul ca bolta din altare.
Şi soarele în zare s-a înecat în sînge...

Un suflet blînd pe care nimicnicia-l doare
Vestigii luminoase din vremi trecute strînge!
Şi soarele în zare s-a înecat în sînge...
În mine amintirea-ţi e-o lacră cu odoare!"[1]

— Îţi place? întrebă Hugo, trăgînd cu sete din ţigară.
— Nemaipomenit de mult.
Judith se îndreptă şi făcu un efort ca să se smulgă din visul în care o cufundaseră versurile lui Baudelaire.
— Iar ţie, spuse ea schimbînd tonul, spune-mi dacă-ţi place cum ne-am instalat aici, la Paris?
— Îmi place grozav Parisul.
Tînăra femeie îmbrăţişă cu o privire satisfăcută — de stăpînă a casei — superba mobilă din lemn de cireş, stil Directoire, din sufragerie.

[1] Charles Baudelaire, *Florile răului*, Ed. pt. Lit. Universală, 1967, poezia *Armonie în amurg*, pag. 153, trad. de Al. Philippide.

— Vorbesc de casă, Hugo.

Violonistul arătă spre cele două mari ferestre prin care năvălea în valuri lumina soarelui matinal.

— Odaia asta senină şi luminoasă e însăşi imaginea ta, Judith.

— Îţi place şi strada pe care locuim?

— Cu prăvăliile de stampe, cu anticarii şi cu magazinele ei de curiozităţi, pare făcută anume pentru tine.

— Ieri seară, răsfoind în bibliotecă nişte cărţi vechi, am făcut — în legătură cu strada noastră — cîteva descoperiri interesante.

— În legătură cu strada Tournon?

— Da, dragul meu.

— Mai întîi, de ce-i spune astfel?

— Pentru că se află aşezată pe locul unui vechi iarmaroc ce aparţinea cardinalului de Tournon. Acest prinţ al bisericii i-a dăruit terenul valetului său de cameră pentru ca acesta să construiască pe el cîteva case.

— Fericite vremuri în care valeţii de cameră primeau asemenea daruri!

— Pe strada asta — continuă Judith — au locuit personaje celebre. Între alţii, Lamartine, Margareta de Savoia, Balzac, Gambetta, Alphonse Daudet, Francisc de Sales, corsarul scoţian John Paul Jones, Ludovic al XIII-lea, Clément Marot...

— Ce amestec ciudat!

— Nu mai lipsea decît Hugo Stiffenacker, spuse Judith rîzînd.

— Ei bine, mă aflu într-o companie demnă de apreciat.

— A, uitasem, la numărul cinci locuia domnişoara Leonard, o ghicitoare care se bucura de mare faimă şi pe care o consulta, deseori, Napoleon...

— Ca să vezi, spuse Hugo, gînditor, deci pînă şi unul ca Bonaparte credea în ghicitori. Şi-l înţeleg. Înainte de a înfrunta armatele duşmane, probabil că avea şi el trac, aşa cum avem şi noi, artiştii, cînd ne urcăm pe scenă. Voia să aibă toate atu-urile de partea lui şi să oblige soarta să ţină cu el. Dealtfel, majoritatea oamenilor mari din istorie au fost superstiţioşi. Gîndeşte-te la Cezar! Dar şi pe el îl înţeleg! Voia să ştie dinainte reacţia mulţimii, ca să scape de groaznica incertitudine a aşteptării.

— În clipa asta te gîndeşti la publicul tău, nu-i aşa?

— Da, *liebes Kind*, mă gîndesc la acest monstru cu mii de capete, exigent, aspru care nu-ţi iartă şi nu-ţi trece cu vederea nici o greşeală.

— Totuşi, te ridică în slăvi.

— Pînă cînd?

— Criticii te pun alături de Menuhin, Isaac Stern, Leonid Kogan şi David Oistrah.

Hugo întoarse capul spre fereastră şi spuse încet, dar hotărît:

— Vreau să fiu printre primii...

— Dar şi eşti, dragă.

Violonistul strigă îndărătnic:

— Nu asta voiam să spun: vreau să fiu primul!

— Ce ambiţios eşti!

— Cînd e vorba de muzică, da!

— Va fi greu, violoniştii mai în vîrstă ca tine te vor împiedica.

— Va veni şi ziua cînd îi voi depăşi.

— Te cred în stare...

Hugo îşi puse cu gingăşie mîinile lungi, de violonist, pe minunaţii umeri ai soţiei sale.

— Iar tu mă vei ajuta, Judith, spuse el cu o voce uşor întretăiată. Vei fi întotdeauna alături de mine, nu-i aşa?

— Da, dragul meu, întotdeauna!

— Vei lupta alături de mine...

— Da.

— Dragostea ta va fi lumina care mă va susţine.

— Sînt soţia ta, Hugo, şopti Judith, nevasta, tovarăşa ta de viaţă...

— Ştii bine cît de invidioşi, de geloşi şi de meschini sînt oamenii. Voi avea tot timpul nevoie de dragostea şi devotamentul tău.

— Îţi voi dărui toată dragostea mea, iubitule...

— Fără tine, mi-aş pierde talentul, toate harurile. Fără tine, aş fi ca o plantă ce se ofileşte la umbră, departe de soare...

Judith surîse melancolic.

— Şi cînd te gîndeşti că a trebuit să leşin, spuse ea, pentru ca să afli că te iubesc! La vila *Santa Monica* îţi aduci aminte, nu?

— Eram orbit de o patimă stupidă!

— Dragostea nu e niciodată stupidă, Hugo!

— Ba da, aceea era! Prostească şi fără nici o perspectivă. Să nu mai vorbim niciodată despre ea, vrei, *kleines Mädchen?*

— Niciodată...

— Să nu ne mai gîndim decît la viitor, la viitorul nostru.

— Judith îşi ridică ochii frumoşi şi limpezi spre soţul ei, care se aplecase către ea.

— Făgăduieşte-mi că n-ai să mă părăseşti niciodată, iubitul meu!

— Dar cum îţi poţi închipui un asemenea lucru, o asemenea josnicie din partea mea? se înfierbîntă Hugo.

— După ce vei cuceri primul loc, şi vei fi în culmea gloriei, femeile vor roi în jurul tău, femei dintre cele mai frumoase...

— Nu te iubesc decît pe tine, *liebes Kind,* replică Hugo cu ardoare, numai pe tine!

Şi buzele sale fremătătoare se apropiară de cele ale frumoasei sale soţii

IV

— A SOSIT CORESPONDENŢA pentru domnul şi doamna, spuse menajera — pe care Judith o angajase de curînd — intrînd în sufragerie, cu platoul de argint pe care se aflau ziarele, scrisorile, broşurile şi revistele destinate celor doi soţi.

— Asta e pentru tine, spuse Judith întinzîndu-i soţului ei un plic lung, cenuşiu.

— Ce scris bizar, spuse Hugo încruntîndu-şi sprîncenele.

— Trebuie să fie de la vreo admiratoare îndrăgostită, spuse Judith, glumind.

Hugo făcu un semn negativ din cap.

— Nici vorbă! Admiratoarele mele nu folosesc decît plicuri roz, răspunse el cum nu se poate mai serios. Plicuri roz, parfumate.

— Ca să vezi...

— Ba unele chiar pun în plic flori presate...

— Din ce în ce mai bine...

— Fotografii...

— Nu se poate!

— Ba da, pe cuvîntul meu!

— Şi cutezi să-mi mărturiseşti aceste... hm! prime semne de infidelitate? Ai putea să...

Hugo rupsese plicul şi începuse să citească; chipul i se întunecă brusc. Îşi întrerupse soţia, pocnind nervos din degete.

— Stai un pic, văd că e vorba de ceva serios!

— Vreun necaz?

— Nu, o scrisoare anonimă.

— Vreun violonist gelos pe succesele tale...

— Nu, replică el sec, e vorba de tine.

Judith fu cuprinsă brusc de o neliniște surdă.

— De mine? șopti ea surprinsă, dar ce se poate spune despre mine?

Își văzu soțul pălind.

— Răspunde-mi, dragă, ce anume se spune despre mine?

— Lucruri dintre cele mai neplăcute.

— Dar ce lucruri?

— N-ai vrea... să-ți citesc scrisoarea? întrebă Hugo.

Între timp, Judith deveni din nou stăpînă pe ea și neliniștea i se risipi.

— Dacă ții, citește-o, răspunse ea calmă, deși nu văd ce lucru am mai putea afla pe care noi să nu-l știm.

Această siguranță, plină de calm, păru să-l deranjeze foarte tare pe Hugo care izbucni:

— Cum, nu ți-e frică, nu ești speriată?

— Speriată? replică Judith, încercînd să-și stăpînească un surîs. Glumești, dragul meu!

— Ba dimpotrivă, sînt cît se poate de serios! strigă el.

— N-o să mă sperii niciodată de o anonimă răutăcioasă. *Never!*[1]

— Atunci ascultă!

„Domnule,

Toate ziarele au vorbit despre căsătoria dumitale cu foarte bogata moștenitoare americană, Judith Collins. Felicitări! Am văzut și eu emoționantele fotografii ale tinerei perechi ieșind din micuța capelă din Manhattan unde avusese loc o ceremonie foarte simplă, deci cu atît mai mișcătoare. Încă o dată, felicitări! Mireasa era nespus de frumoasă, de radioasă, de luminoasă și părea atît de pură... Spun «părea», căci Judith Collins are totuși un trecut. Cu ce drept purta o rochie albă?"

— E odios! strigă Judith mai mult iritată, decît neliniștită.

— Vrei să rup scrisoarea?

— Nu, continuă!

— Toată scrisoarea asta e... foarte urîtă!

— Citește, Hugo, citește! Vreau să aflu tot ce cutează acest personaj infam să spună despre mine.

Cu voce ștearsă, tremurătoare, Hugo continuă:

[1] Niciodată (engl.).

„Da, domnule, te întreb cu ce drept se străduia să treacă drept o tînără imaculată? Căci privirea mea e radioscopică, pătrunde pînă în străfundurile sufletului şi cunosc adevărul, tristul adevăr despre toţi cei care ocupă locuri de frunte pe scena vieţii. Soţia dumitale are un trecut, un trecut care cred c-o împiedică adesea să doarmă noaptea! Te-a înşelat într-un mod ruşinos! Dumneata, care eşti un om cu sufletul curat, meritai ceva mai bun decît această căsătorie sordidă, prin care ţi-ai legat soarta de cea a unei fiinţe decăzute."

— Ce individ josnic! strigă Judith care simţea cum îi dau lacrimile de indignare.

— O epavă, un om care nu mai are nimic de pierdut!

— Sau un nebun!

— Nu cred, fiindcă pomeneşte un nume.

— Al vreunei persoane pe care o cunosc?

— Pe care o cunoaştem amîndoi.

— De cine e vorba? Spune...

— De doctorul Jan Yvarsen...

— Cum? strigă Judith în culmea stupefacţiei, doctorul Yvarsen, vecinul meu de la Cap-Ferrat?

— Da, proprietarul domeniului *Journey's End.*

— Dar e absurd!

Cu gesturi precipitate, care-i trădau extrema nervozitate, Hugo îşi aprinse o ţigară şi trase cu sete în piept fumul.

— E... o poveste foarte neplăcută, spuse el.

— Cine ar fi putut să scrie această... această murdărie?

Hugo se îndreptă spre fereastră şi examină scrisoarea la lumină.

— S-ar zice că e scrisul unui medic, dar al unui medic exaltat, sau mai curînd nebun, care a acţionat sub impulsul mîniei.

— Din ce loc e trimisă scrisoarea?

— Timbrul poartă ştampila poştei din Nisa.

— Şi e scrisă în limba franceză?

— Da, dar la sfîrşit are o frază în germană.

— Fără greşeli?

— O germană perfectă, fără cea mai mică greşeală de ortografie.

— Ciudat!

— Vrei să-ţi mai citesc?

Judith se ridică, tremurînd de revoltă:

— Citeşte tot, vreau să aflu toate crimele pe care mi le pune în cîrcă acest personaj dezgustător!

— Ţii într-adevăr?

— Da, Hugo!

Cu un surîs dispreţuitor pe buze, Hugo îşi reluă lectura:

„«Vreau fapte, nu vorbe», îmi vei spune dumneata şi pe bună dreptate. Ajungem şi la ele. Sigur, prea curînd, mult prea curînd pentru liniştea dumitale sufletească. Fiindcă, începînd de azi, vei fi ros zi şi noapte de îndoială. N-ai să te mai poţi uita la nevasta dumitale fără să nu vezi profilîndu-se, în spatele ei, silueta bărbatului pe care l-a cunoscut înaintea dumitale. Cine este acest bărbat misterios? Sînt singurul care ştiu, aşa că am să-ţi ofer cheia enigmei: e vorba de un «supraom», dragă domnule, de un medic, de un chirurg celebru în lumea întreagă, «o somitate medicală», cum s-ar zice, o fiinţă pe care toate femeile o admiră şi pe care toţi bărbaţii (în afară de mine, bineînţeles, de mine care văd totul, căci privirea mea e radioscopică, pătrunde pînă în străfundurile sufletului), o respectă. Pe scurt, e vorba de doctorul Jan Yvarsen, ilustrul medic suedez, actualmente domiciliat la Cap-Ferrat, unde are o proprietate ce poartă numele ridicol şi pretenţios de Journey's End".

— Cîtă ură transpare din denigrarea asta sistematică!

— Da, spuse Hugo. Un lucru e totuşi sigur: omul ăsta e duşmanul încrîncenat, feroce, al doctorului Yvarsen.

— De necrezut!

— Pentru ce?

— Pentru că în afară de tine, Jan Yvarsen e fiinţa cea mai nobilă şi mai generoasă pe care o cunosc, dragul meu.

— Îi iei apărarea?

Judith îşi privi soţul cu mîndrire şi siguranţă.

— Da, răspunse ea cu fermitate, pentru că merită.

— Toţi avem defecte, aşa că şi el...

— Nu! Jan Yvarsen e un om cu totul excepţional, o fiinţă de elită.

— Cîtă înflăcărare!

— Ştii că mi-e groază de nedreptate. Dar, te rog, citeşte mai departe, nu te mai întrerup...

— Îl urăsc pe cel care a scris scrisoarea asta, strigă Hugo la capătul răbdării. Ah, cît îl urăsc!

Judith se aşeză în faţa soţului ei şi spuse, calmă:

— Te ascult, dragă, continuă:

„Şi iată şi faptele. Cu puţină vreme înainte de logodna dumitale cu miss Judith Collins, într-o frumoasă zi însorită, yachtul doctorului Yvarsen — botezat şi el cu un nume tot atît de ridicol

ca și locuința — intra în portul Beaulieu, avînd la bord doar două persoane: Judith Collins și Jan Yvarsen. Or, toți localnicii din portul Beaulieu îți vor spune că doctorul Yvarsen nu pleacă niciodată cu yachtul fără să ia cu sine un bătrîn marinar grec, un oarecare Yannakos. De ce în ziua aceea a plecat fără ajutor la bord? Răspunsul e simplu, deși revoltător: pentru că voia să fie singur pe vapor cu Judith Collins, singur cu ea, în plină mare...

Un amănunt picant și care te va face să-ți ieși din sărite: domnișoara Collins era în costum de baie! Și cu asta, nu mai am nimic de adăugat!

Dacă ți-a mai rămas totuși o fărîmă de onoare, îl vei provoca pe doctor la duel, sau și mai bine, fără să-l previi (fiindcă nu merită) îi vei găuri pielea cu cîteva gloanțe. Omul ăsta și-a bătut joc destul de dumneata, te-a înșelat îndeajuns! Nu-i așa că i-ai trimis și o invitație la nuntă? Cred că s-a amuzat copios în ziua aceea! Mi se pare că-i și aud vorbele umilitoare pe care trebuie să le fi spus pe seama dumitale, mi se pare că-i aud și hohotele de rîs...

Da, domnule, ai fost crunt trădat și batjocorit. Au abuzat de bună-credința, de curățenia sufletească, de naivitatea dumitale. Știu că aceste lucruri îți vor căsuna mult rău, că te vor face să suferi cumplit. Dar n-am putut proceda altfel: l-am văzut de prea multe ori pe Jan Yvarsen etalîndu-și fără rușine mîndria, suficiența și orgoliul prostesc, în fața lumii, eu, care eram la curent cu toate potlogăriile sale. Odată și odată, lucrurile astea trebuiau să iasă la iveală, pricepi? căci nu mai puteam păstra multă vreme, secretele acestui om arogant!

Ich habe Sie freundlichst gewarnt, nun ist es an Ihnen zu handeln"[1].

— Asta-i tot, spuse Hugo azvîrlind scrisoarea pe masă, cu un gest de dezgust.

Judith aruncă o privire asupra ei.

— E scrisul unui nebun, spuse ea.

— Sau al unui alcoolic, dar în orice caz, e scris de medic.

— Da, așa s-ar părea...

— Nu bănuiești pe nimeni?

— Nu cunosc pe nimeni în stare să scrie asemenea murdării! Dealtfel, îți repet că autorul unei astfel de scrisori trebuie să fie un nebun! Stilul îl dă de gol: *„...privirea mea e radioscopică, pătrunde pînă în străfundurile sufletului..."* Un om întreg la minte n-ar fi scris așa ceva!

[1] Eu v-am avertizat prietenește, acum e rîndul dv. să acționați (germ.).

Judith îşi privi fix bărbatul şi-l întrebă cu voce schimbată:

— Nădăjduiesc, Hugo, că nu crezi nici un cuvînt din insinuările acestui ticălos, nu-i aşa?

Hugo făcu un gest vag, cu mîna:

— Răspunde-mi, crezi?

Violonistul se întoarse cu spatele.

— Totuşi, scrisoarea m-a tulburat, spuse el.

Judith nu se mai putu abţine:

— Cum, n-ai încredere în mine? strigă ea.

— Nu asta e problema, Judith...

Surprinsă şi mîhnită, tînăra femeie continuă pe acelaşi ton:

— Tocmai tu, fiinţa pe care o iubesc cel mai mult, căruia m-am dăruit, tocmai tu să mă crezi în stare de o asemenea josnicie?

Hugo arătă scrisoarea.

— Omul ăsta citează fapte!

— Pe care le denaturează într-un mod necinstit şi ruşinos!

Violonistul se întoarse spre soţia sa, palid, cu ochii scînteind:

— Ai fost pe vaporul acela, da sau nu?

— Da, replică Judith, mototolindu-şi cordonul rochiei de casă, da, am fost! Am fost pe yachtul acela pentru că doctorul Yvarsen mi-a salvat viaţa!

— Salvat viaţa! Ce cuvinte mari!

— Dar ăsta-i adevărul, Hugo! Dealtfel, ţi-am povestit totul la timpul respectiv, aşa că ştii exact ce s-a întîmplat!

— De ce era singur în ziua aceea, pe velier?

— Yannakos avea treabă la Villefranche, în portul Darse, ca să ducă în bazinul de carenaj nu ştiu ce yacht!

— Hm, toate coincidenţele astea...

— Ce coincidenţe? Explică-te...

— Cred că mai curînd tu ar trebui să dai unele explicaţii.

— N-am de ce să mă justific!

— De ce te-a luat la bord?

— Ţi-am mai spus de o sută de ori: înotam şi m-am avîntat prea departe, în larg. Brusc, mi s-a pus un cîrcel groaznic. Era ceva cumplit, aveam impresia că toţi muşchii piciorului stîng îmi sînt sfîşiaţi. Durerea mi s-a transmis în tot corpul. Era prima oară cînd mi se întîmpla aşa ceva şi eram îngrozită. Atunci am făcut pluta, în nădejdea că valurile mă vor duce la ţărm. Din nefericire, marea era aproape nemişcată; am rămas pe loc, aşteptînd să-mi dau duhul dintr-o clipă în alta. Judith adăugă cu o voce ştearsă: Mi-a fost într-adevăr teamă că am să mor...

— Şi pe urmă? întrebă Hugo cu o mutră încruntată, zdrobindu-şi ţigara în scrumieră.

— Am văzut yachtul *Trollhättan* trecînd pe lîngă mine, am strigat, doctorul Yvarsen m-a auzit şi mi-a aruncat un colac de cauciuc; eram salvată!

— Asta-i tot?

— Da.

— Şi te-a adus la Beaulieu?

— Acolo îşi lăsase maşina, aşa că m-a dus pînă acasă.

Hugo se instală în faţa nevestei sale şi spuse cu o voce tremurîndă:

— Asta-i adevărul, Judith, întregul adevăr?

Gata să facă o criză de nervi, Judith aproape că strigă:

— Nu există nimic altceva! Nimic! Nimic!

Hugo continuă pe acelaşi ton exaltat:

— Te iubesc, cum nici un bărbat de pe lumea asta nu şi-a iubit vreodată nevasta! Dacă m-ai trădat, te voi ucide, apoi îmi voi pune şi eu capăt vieţii! Da, mă voi sinucide! Fiindcă vezi, am impresia că-mi ascunzi ceva! *Ja, dessen bin ich sicher, man verbirgt mir etwas!*[1]

Apoi întunecat şi gînditor, părăsi sufrageria, trîntind cu putere uşa în urma lui.

Rămasă singură, Judith luă scrisoarea anonimă şi o rupse în bucăţele. Apoi se prăvăli într-un fotoliu şi izbucni în lacrimi. În minte îi revenea, fără încetare, un vers din acea frumoasă poezie a lui Beaudelaire:

„Vioara ca un suflet pe care-l chinui, plînge...
...Ca un suflet pe care-l chinui...
...Plînge..."

V

IDE ŞI NORBERT, FANNY ŞI Tom se întîlniră încă o dată pe aeroport. Tom, mai bronzat ca niciodată, nu înceta să sporovăiască cu micul James — pe care

[1] Da, sînt sigur de asta, îmi ascunzi ceva! (germ.).

Ide îl ţinea în braţe — şi care-i răspundea cu drăgălăşenie bunicului său adoptiv.

— Suporţi greu despărţirea asta, tată, nu-i aşa? întrebă Ide, care nu încetase nici o clipă să le spună „mamă" şi „tată" părinţilor fostului ei bărbat.

Chipul brăzdat al plantatorului se încruntă şi, pentru a-şi ascunde emoţia, se întoarse şi-şi făcu de lucru cu pipa.

— Nu ştiu ce are azi luleaua asta, bombăni el, nu izbutesc s-o fac să tragă ca lumea!

Zdrobită de această despărţire definitivă de fiinţele dragi — care plecau în Europa — Fanny era toată numai lacrimi. Ori de cîte ori privirea i se oprea asupra micuţului James, ochii i se umpleau de lacrimi.

— Ştiu că ţi-e greu, tată, insistă Ide, copilul meu era ca şi al vostru...

Foarte jenat de aceste mărturisiri sentimentale, Tom îşi scoase din gură veşnica lui pipă şi răspunse cu glas stins:

— Da, aşa e, ne-am ataşat de el, ca şi cînd ar fi fost nepotul nostru. Înţelegi, cred că şi din cauza numelui pe care-l poartă...

— Norbert nu mi-a lăsat răgazul să mă mai duc o dată la mormîntul lui James. Aş fi vrut ca înainte de a pleca să depun acolo un buchet de pansele...

— Am s-o fac eu în locul tău, fata mea.

Ide se încruntă.

— Plec din Africa împotriva voinţei mele, tată... Şi pe un ton de reproş, adăugă: Aşa a hotărît Norbert, fără să mă întrebe şi pe mine!

— Ce vrei, fata mea, asta-i legea firii; femeia trebuie să-şi urmeze bărbatul.

— Eram atît de fericiţi aici!

Tom clătină din cap:

— Îţi aduci aminte ce spunea mereu Norbert? „Prefer Africa de Sud altor ţări pe care le-am cunoscut, pentru că aici natura n-a fost încă pîngărită de om. Aici pămîntul a rămas virgin, tehnica noastră n-a apucat încă să-l violeze. Aici fiinţa umană poate trăi în deplină armonie cu plantele şi cu animalele, cu întreaga natură. Aici se poate dezvolta în deplină libertate."

— Ei, cîte n-a spus Norbert... Nu fi supărată pe el, zise Tom, pe un ton împăciuitor, probabil că are motive serioase ca să vrea să locuiască la Paris. Faima lui sporeşte neîncetat...

— Tocmai asta e, spuse Ide, că nu ştiu dacă motivele lui sînt chiar atît de serioase!

— Aici e izolat, înţelege şi tu! Cine se interesează de pictură în Transvaal? Nimeni?

— E nevoie să se ţină discursuri despre el?

— Oricărui om îi place să se vorbească despre meseria lui. Pînă şi eu — din cînd în cînd — mă întîlnesc cu amicii mei — plantatori sau crescători de vite — şi discutăm despre ceea ce ne preocupă. Nimic mai firesc.

— Are nevastă, poate să discute despre pictură cu ea, nu? Sînt chiar atît de incultă? N-am făcut totul ca să mă iniţiez şi să mă interesez de munca lui?

— Nu-i acelaşi lucru, Ide.

— Te cred, preferă să discute cu femei străine care-şi dau aere! Eu sînt o femeie simplă, mi-e silă de aerele astea pretenţioase!

Tom îşi lăsă capul în jos şi murmură printre dinţi:

— Te gîndeşti la... femeiea aceea, nu-i aşa?

„Femeia aceea" se numea Rita Tătărăscu şi venise să facă o vizită familiei Verneuil ca să-i ia un interviu lui Norbert. O brunetă extrem de frumoasă, în vîrstă de douăzeci şi şase de ani, elegantă, snoabă, care cunoştea toate persoanele din Parisul artistic şi care publica interviuri şi reportaje în numeroase reviste de artă franceze şi americane. Ide o găsise antipatică şi sofisticată. Norbert, dimpotrivă, fusese încîntat de această musafiră; o rugase să petreacă cîteva zile în bungalowul lor şi o dusese să facă lungi plimbări prin savană, în timpul cărora discutaseră, plini de însufleţire, probleme ale picturii contemporane şi evocaseră împreună cafenelele celebre din Montparnasse şi din Saint-Germain-des-Pres, pe care le frecventaseră fiecare din ei. Femeia îl flatase pe tînărul pictor, făcînd tot timpul aluzie la geniul lui. După ce plecase, Ide scosese un oftat de uşurare. Dar, începînd din ziua aceea, Norbert se schimbase, cădea deseori pe gînduri, devenise distant şi rece; apoi, pe neaşteptate, o anunţă pe Ide că se hotărîse să părăsească Africa de Sud şi să se stabilească la Paris.

— Da, răspunse Ide cu o licărire ostilă în priviri, mă gîndesc la Rita Tătărăscu! Numai femeia asta pretenţioasă şi antipatică i-a vîrît în cap ideile de grandoare şi celebritate!

— Dar Norbert e destul de cunoscut, nu?

— Sigur că este, tată! Tocmai de asta nu văd de ce faima lui l-ar fi împiedicat să trăiască în Transvaal, ca şi pînă acum!

Gînditor, Tom îşi reaprinse pipa.

— Poate că acolo va găsi un mediu care-i va conveni mai mult...

— N-are familia lui? Un copil?

Tom ridică din umeri.

— De unde să știu eu ce-i în mintea lui? Vezi tu, fata mea, fiecare om își urmează propriul drum...

— Drumul meu, răspunse Ide întărîtată, era țara asta minunată unde am învățat ce-i dragostea, țara asta în care am trăit atît de fericită alături de James și unde, datorită vouă, n-am simțit lipsa părinților mei.

— Ești tînără Ide, te vei obișnui repede cu viața pariziană.

— Nu vreau să mă obișnuiesc cu ea!

— Fii înțelegătoare, Ide, spuse Tom, fii înțelegătoare...

— Și cînd te gîndești că în urmă cu cîteva luni Norbert n-ar fi părăsit Africa pentru tot aurul din lume! spuse Ide. Îți amintești, tată, cînd pleca aproape în fiece zi cu Murray în căutarea leilor, acele animale superbe care i-au inspirat cele mai bune lucrări?

Aruncă o scurtă privire spre Norbert, care discuta foarte însuflețit cu stewardesa.

— De ce nu stă cu noi în clipa asta? întrebă ea pe un ton iritat. Ce are de flecărit cu femeia aceea?

Tom avu un surîs plin de indulgență.

— Nu flecărește, Ide, nu fi nedreaptă. Cred că vrea să fie sigur că băiatul vostru se va bucura, la bord, de tot confortul necesar.

— Orice-ar fi, stewardesa văd că e topită de admirație. Nu vezi cu ce ochi îl privește?

Norbert era un bărbat seducător, cu mare succes la femei. Foarte înalt și drept, cu chipul bronzat de soarele Africii, cu plete blonde ca ale vikingilor, atrăgea toate privirile. Îmbrăcămintea lui, ușor boemă, îi accentua și mai mult farmecul.

— Ziarista aia mi l-a schimbat pe Norbert al meu! Era mai modest odinioară, n-ar fi îngăduit pentru nimic în lume ca o înțepată ca aia să-i facă curte!

Urmărea manevrele stewardesei, îi studia pozele avantajoase și atitudinile languroase. Furioasă, strigă:

— Uită-te și dumneata, tată! Nu-i o nerușinată?

— Hm! Să zicem că e un pic cam cochetă.

— O scuzi?

Tom schiță un gest de indiferență.

— N-o scuz... Dar știi și tu că azi mai toate fetele sînt la fel ca ea.

— Și el?

— Fleacuri! Bărbații sînt toți o apă și-un pămînt, draga

mea; nici unul nu e insensibil la avansurile femeilor.

— Lungește discuția, lăsîndu-se admirat ca un păun.

— Ei, exagerezi, Ide...

— Nu, nu, Norbert nu mai e același...

— Nu te arăta prea geloasă, fiindcă nu e bine.

— Nu e numai asta, tată...

— Dar ce mai e, fetițo?

— Ulise, cîinele! Crezi că mai înainte ar fi acceptat să se despartă de el? Știi bine cît ținea la doberman!

— Eu socot că a făcut bine lăsîndu-mi-l mie, căci la Paris bietul cîine nu s-ar fi simțit în largul lui.

— Ca și mine! Mi se pare groaznic să mă duc și să trăiesc într-un oraș unde aerul este viciat și poluat de sute de mii de mașini, unde nu există o fărîmă de liniște și aproape nici un pic de verdeață.

— Vleau Ulise! Vleau Ulise! începu să strige micul James, care auzise pomenindu-se numele cîinelui.

— Dacă ar înțelege ce se întîmplă, ar fi o adevărată nenorocire pentru el, spuse Ide cu amărăciune.

— Ei, ne va uita repede!

— N-o să vă uite nici pe voi, nici pe Ulise care era prietenul lui de joacă...

— Țineai și tu mult la cîine, nu-i așa, Ide?

— Da, tată. Norbert îl găsise în Grecia, pe insula Mikonos. Pe insula unde ne-am hotărît să întemeiem un cămin... Și Ide continuă visătoare: Vorbeam despre Ulise, cînd eram împreună... Afecțiunea pe care o nutream amîndoi față de animalul cu privirea atît de blîndă și de credincioasă ne legase și mai puternic. Fiecare lăuda cîinele, ca să-i facă plăcere celuilalt... Și apoi, nu i-am ales eu numele? N-am făcut, împreună, prima plimbare cu cîinele? Exista — în toată povestea asta — ceva ce nu ne aparținea decît nouă și la care țineam cu gelozie. Numai că toate astea s-au dus acum... da, s-au dus!

Fanny urmărise cu neliniște crescîndă discuția dintre Ide și Tom. Stăpînindu-și emoția, își uscă lacrimile și se adresă Idei:

— Vrei să i-l dai cîteva momente pe James lui Tom, draga mea? Cu acest prilej, își vor lua și rămas bun...

— Sigur, mamă, răspunse Ide, punînd băiețașul în brațele robuste ale lui Tom, care fu încîntat.

Fanny o luă pe Ide deoparte.

— Am auzit tot ce-ai spus, șopti ea, și sînt foarte îngrijorată.

— De ce?

— Pentru că îmi dau seama că eşti pornită împotriva lui Norbert, că invoci tot felul de pretexte ca să-ţi manifeşti ranchiuna...

— Nu vreau să plec de aici! strigă Ide cu un accent de violentă sinceritate. Nu caut nici un fel de pretext, sînt pur şi simplu tristă, o tristeţe de nespus, la gîndul că trebuie să mă despart de voi şi de Transvaal.

Fanny clătină din cap.

— Draga mea, de fapt eşti geloasă. Ştii că la Paris soţul tău va fi tot timpul în centrul atenţiei, înconjurat de femei frumoase, cum era ziarista aia...

— Rita Tătărăscu...

— Ce ai cu ea? Poate că nu urmăreşte, totuşi, decît să-l cunoască bine pe Norbert...

— Îmi era total antipatică!

— În unele medii, femeile au adesea un anumit gen de a se comporta, care nouă ne displace. Nu trebuie, totuşi, să uiţi că nu poţi trăi şi nu te poţi îmbrăca la Paris ca în Transvaal.

— Peste tot există oameni simpli, chiar şi la Paris. Iar Rita asta e plină de ifose şi de pretenţii. În plus, a încercat să-l seducă pe Norbert, am văzut-o cu ochii mei!

— E frumoasă, aşa că încearcă să-i ierţi cochetăriile.

— Nu vreau s-o văd în casa mea!

— Te sfătuiesc să fii mai moderată, fata mea! Nu fi prea intransigentă cu bărbatul tău.

— Am refuzat oare să plec cu el la Paris?

— Da, dar nu cu plăcere.

— Să nu-mi ceară nimeni să părăsesc, cu surîsul pe buze, o ţară unde am fost mai fericită decît oriunde în altă parte! Şi unde aflam pretutindeni urmele pe unde trecuse tata! Căci aici a existat o tradiţie a familiei Yvarsen...

Buzele lui Fanny schiţară un surîs melancolic.

— Tatăl tău... Ce om nemaipomenit! Cît de mult i-am simţit lipsa! Apoi adăugă imediat, pe un ton plin de încurajare: La Paris vei fi mult mai aproape de el, Ide! Te-ai gîndit la asta?

O scînteie de nădejde se aprinse în ochii Idei.

— Adevărat, spuse ea, aş putea să-l văd mult mai des pe tata...

— Şi pe Thérèse, pe draga mea Thérèse, cea mai bună prietenă a mea.

— Mama... Atît de bună şi de blîndă...

— Da, Ide, mama ta e o fiinţă minunată. Să fii întotdeauna drăguţă cu ea şi cînd ai s-o vezi, vorbeşte-i despre Tom, despre mine şi despre Transvaalul care i-a fost atît de drag...

Fanny se simți iarăși emoționată, ochii i se umplură din nou de lacrimi, așa că schimbă imediat și tonul și subiectul:

— Fii și tu la fel de blîndă și de drăguță cu bărbatul tău, draga mea! Să nu devii o nevastă acră și răzbunătoare. Dimpotrivă, fii înțelegătoare și împăciuitoare. S-ar părea că pe Norbert l-a cam amețit succesul... La vîrsta lui, e și normal!

— Nu asta îi reproșez eu, mamă!

— Nu-i reproșa nimic, Ide, și va fi mult mai bine. Ai priceput ce ți-a spus Tom? „Nu fii geloasă că tot nu-ți ajută la nimic!" Știi că bărbatul meu nu prea are obiceiul să deschidă gura, dar cînd o deschide, apoi știe ce spune!

— Deci să-i trec totul cu vederea, nu? Și aerele lui de don Juan și flecăreala cu ziarista aia...

Fanny făcu un gest cu mîna:

— Copilării!

— Ce știi dumneata, mamă!

Fanny își plecă încet capul și închise ochii.

— Mda, spuse ea cu voce schimbată, dacă ai unele bănuieli...

— Nu, replică Ide, bătînd în retragere, din fericire încă n-am ajuns pînă acolo.

Fanny își ridică brusc capul și o luă pe Ide de mînă.

— În cazul ăsta, n-am decît un singur sfat să-ți dau, Ide: nu vă începeți șederea la Paris cu reproșuri! Nu proceda în așa fel încît lui Norbert să i se facă lehamite de casă și de văicărelile tale. Fiindcă dacă ai să procedezi astfel, îl vei pierde în mod sigur! Se va duce să-și petreacă vremea prin cafenele, unde va găsi destule femei care să-l consoleze. Așa că fii rezonabilă.

— Deci să cedez...

— Nu...

— Să mă plec în fața capriciilor lui...

— Recunosc în impetuozitatea și înflăcărarea ta trăsătura de caracter specifică celor din neamul Yvarsen... Dar pricepe că nu-ți cer decît un lucru, Ide: înțelegere.

— Am fost întotdeauna înțelegătoare față de el.

— La Paris va trebui să fii și mai înțelegătoare, Ide, să-ți stăpînești ranchiuna, spuse Fanny.

— Am să încerc, mamă...

— Îmi făgăduiești?

— Îți făgăduiesc...

Fanny șopti:

— Și dacă vreodată bănuielile tale vor avea, din nenorocire, un suport real, dacă Norbert te va părăsi într-o zi pentru vreo Rita oarecare, să știi că vei găsi întotdeauna, alături de noi, o

oază de liniște pentru tine și pentru copil.

Emoționate și răscolite, cele două femei se îmbrățișară în tăcere, îndelung și cu dragoste.

— Ei, ați terminat cu efuziunile sentimentale? strigă Norbert îndreptîndu-se către ele cu pași mari, vizibil agasat de rămasul-bun care nu se mai isprăvea.

— Ei, spuse Tom, apropiindu-se de el, nu părăsești în fiece zi Africa, așa că nu fii chiar atît de grăbit, dragă Norbert!

— Da, dar avionul nu ne așteaptă, răspunse pictorul ca pentru a se scuza.

Ide își privi soțul cu ochii strălucind de mînie:

— Efuziunile sentimentale s-au terminat, strigă ea, sîntem la dispoziția ta!

Norbert o privi surprins.

— Iată-te și nervoasă, dragă!

— Nu pricepi nimic, replică Ide furioasă, spui întotdeauna exact ce nu trebuie!

— Hai, hai, interveni Tom, fiți calmi, copii, fiți calmi! Luați exemplu de la micul James, uitați-vă la el cît e de drăguț.

Ide își luă băiețașul în brațe, învăluindu-l în privirile ei calde:

— Hai, dragul meu, vino! Noroc că te am pe tine, fiindcă altfel aș fi ca și singură în avion!

— Aveți grijă de Ulise, spuse Norbert ca să pună capăt unei scene ce începea să devină penibilă pentru toți.

Tom îl liniști:

— Știi că Fanny iubește grozav animalele. Ulise va fi la noi bine îngrijit.

Urmară ultimele recomandări, ultimele îmbrățișări.

— Vom veni să vă vedem din cînd în cînd, spuse Norbert, ca să facă despărțirea mai puțin dureroasă.

— Nu, nu, spuse Fanny între două suspine, Transvaalul e prea departe... Locuim la capătul pămîntului... N-o să mai veniți niciodată aici...

— Ba da, ba da...

— Nu, de-acum totul s-a sfîrșit pentru noi... vom rămîne singuri pe vecie...

...Avionul se îndreptă spre nord. Trecea printr-o pătură groasă de nori și, prin hublouri, nu văzură decît o pîclă cenușie pe care o bănuiră umedă și rece. Legănat pe genunchii mamei sale, micul James, adormise. Ide închisese și ea ochii, dar nu dormea: revedea fără încetare o siluetă plină de seducție care-o neliniștea: Rita Tătărăscu!

VI

ERLING SE PLIMBA NERVOS, ÎN lung şi-n lat, prin cabinetul de lucru pe care şi-l amenajase la clinică. Aşezată într-un fotoliu adînc, Flavie îi urmărea îngrijorată mişcările.

— Linişteşte-te, dragă, la ce bun să te frămînţi astfel?

— Ani şi ani de căutări şi mereu acelaşi rezultat: nimic! E de-a dreptul exasperant!

— Te-ai agăţat de cea mai dificilă problemă a epocii noastre: patologia cancerului. Ai ales drumul cel mai dificil, cel mai spinos...

— Şi cel mai lung! strigă Erling plin de nerăbdare.

— Da, aşa e, cel mai lung... Aşa că nu ştiu de ce te miri că n-ai ajuns încă la nici un rezultat.

— Neputinţa asta în care ne zbatem mă revoltă!

— Trebuie să înveţi să ai răbdare, dragă.

— Să am răbdare? Vrei să-i spui asta unui bolnav care se ştie condamnat? Spune-i să aibă răbdare, fiindcă noi o să descoperim peste zece sau douăzeci de ani agentul patogen al cancerului! Vestea asta o să-i bucure pe cei care nu mai au de trăit decît cîteva săptămîni sau maximum cîteva luni!

— Pe unii, totuşi, ai izbutit să-i vindeci, fie prin intervenţii chirurgicale, fie prin expunerea organismului la izotopi radioactivi...

— Da, aşa e, dar ceilalţi? Ceilalţi care sînt atît de numeroşi?

— Va veni şi ziua în care...

Erling îi tăie vorba:

— Gîndeşte-te la toţi cei pe care i-am văzut murind sub ochii noştri, de cînd am deschis institutul...

— Hai să vorbim de altceva, Erling, te rog...

— Nu, trebuie să avem curajul şă privim realitatea în faţă! Să nu ne lăsăm legănaţi de iluzii! Să fim lucizi! Am uitat-o oare pe fata aceea de douăzeci de ani, suedeza aceea frumoasă pe care am văzut-o stingîndu-se sub ochii noştri, în nişte chinuri pe care abia dacă i le-am putut, cît de cît, atenua?

— Cancer la gît, spuse Flavie pe un ton neutru, pentru a-şi ascunde emoţia care-o cuprinsese aducîndu-şi aminte de cazul în speţă.

— Chiar în clipa de faţă, ştii bine, avem doisprezece bolnavi condamnaţi în mod iremediabil. Ei nu ştiu încă acest lucru, dar eu îl ştiu...

— Ce-i de făcut?

Erling înalță din umeri.

— Nu știu nici eu...

— Trebuie să continuăm lupta, dragul meu! În ce mă privește, îmi voi intensifica cercetările privind influența nocivă a tutunului și mai ales a țigărilor asupra organismului.

— Pînă acum, n-ai ajuns nici tu la un rezultat pozitiv, nu-i așa?

Flavie își lăsă capul în jos.

— Nu, spuse ea, n-am ajuns încă la nici un rezultat...

— Vezi și tu că batem pasul pe loc. Nu înaintăm cu nimic... Nu-mi pot consola bolnavii, făgăduindu-le că vom descoperi, cîndva, leacul...

— Ești descurajat, dragul meu...

— Lupta mi se pare mult prea inegală, Flavie...

— Flagelul ăsta groaznic... O, Doamne, oare cînd vom izbuti să-i venim de hac?

Erling se opri în fața soției sale:

— Numai tata ar putea să ne ajute!

— De ce numai el?

— I-am citit lui Bergmann observațiile făcute pe dosarul pe care i l-am dat să-l studieze cînd ne-am dus atunci, la *Journey's End*...

— Și?

— Bergmann e și el de aceeași părere, că tata ne depășește pe toți.

— Cît de mult te va fi costat această mărturisire, spuse Flavie, amintindu-și de rivalitatea de odinioară dintre tată și fiu.

— Mi s-a întîmplat să fiu uneori nedrept față de tata, fu de acord Erling, dar află că, atunci cînd e cazul, știu să fiu și obiectiv!

— Spune-mi și mie în ce constă superioritatea lui?

— Ți-am mai explicat, draga mea: noi, cercetătorii mai tineri trebuie să analizăm două, trei sute de cazuri ca să ajungem la rezultatul la care tata ajunge după ce examinează doar două sau trei cazuri. Deducțiile sale logice ne-ar scuti de zece ani de cercetări!

— Cu alte cuvinte, asta se cheamă geniu!

— Da, geniu!

— Din primul moment, cînd am dat ochii cu el, spuse Flavie gînditoare, mi-am dat seama că Jan Yvarsen e făcut din alt aluat decît noi!

— Vezi tu, *Istoria științei* vorbește de două feluri de savanți: pe de o parte specia laborioasă și răbdătoare, care calculează,

cercetează, examinează, care acumulează nenumărate experienţe; cei care fac parte din această categorie rămîn, în general, anonimi, sau — în cel mai fericit caz — numele lor este tipărit, cu litere modeste, în manualele de specialitate: din această categorie fac parte eu...

— Ei, acum prea ai devenit modest...

Fără să ia în seamă întreruperea, Erling continuă:

— ...Apoi vine pleiada oamenilor mari, a celor care, într-o străfulgerare de geniu, ajung la descoperiri capitale, ca de pildă, Galilei, Newton, Darwin, Pasteur, Einstein.

— Claude Bernard, Koch, Fleming...

— Şi mulţi alţii! Tata face parte din cea de a doua categorie, sau mai exact ar fi putut face parte, dacă s-ar fi consacrat medicinei teoretice şi experimentale şi nu practicii chirurgicale şi organizării de clinici.

— Cred că avea stofă de mare savant...

— Doctorul Bergmann mi-a spus textual: „După ce-am citit notele tatălui dumitale, mi-am dat seama că ar fi putut fi omul care să vină de hac cancerului, dacă bineînţeles ar fi vrut să-şi orienteze activitatea în acest sens!"

— Acum e prea tîrziu...

— Nici pomeneală...

— Ce vrei să spui?

— Ar putea să-mi dea unele sfaturi, să-mi explice mai pe îndelete concluziile privitoare la unele cazuri pe care le-a tratat în timpul îndelungatei sale cariere. Părerile lui mi-ar fi extrem de preţioase...

— Ar trebui să-l convingi să vină la Stockholm.

— Mi-a făgăduit! Nu fusese stabilit să vină să-mi dea unele îndrumări în legătură cu Institutul?

— Ce vrei? Are şi el dreptul la odihnă.

— Nu-i cer să muncească în vreun fel, am nevoie doar de părerile lui!

— De ce nu-i scrii toate astea?

— M-am săturat să mai aştept, aşa că am să fac altceva: am să iau avionul spre Nisa. Odată ajuns la *Journey's End,* îi voi spune prin viu grai ce vreau de la el şi n-o să-i las o clipă de răgaz pînă ce nu-şi va face bagajele ca să vină cu mine la Stockholm!

— O idee foarte bună, dragul meu!

— Sînt cum nu se poate mai presat să ajung la rezultate concrete, înţelegi?

— Da. Dealtfel, călătoria va fi pentru tine o destindere.

— Nu prea, fiindcă am de gînd să-mi iau cu mine dosarele!

— Deci nu vrei să te odihneşti deloc?

— Crezi că afurisitul ăsta de cancer se odihneşte?

— Totuşi, ar trebui să te relaxezi puţin...

Erling făcu un gest negativ din cap.

— Atîta timp cît va mai exista un singur bolnav condamnat, voi rămîne pe baricadă! spuse el pe un ton hotărît. Tînărul cercetător arătă agasat mormanul de scrisori pe care secretara i-l pusese pe birou: Uită-te la toată hîrţogăria asta care mă obligă să pierd un timp preţios, pe care l-aş putea petrece în laborator!

— Vrei să te ajut?

— Da, uite aici alt teanc. Tot ce ţi se pare lipsit de interes, aruncă la coş, ca de obicei.

— Da, dragă, ca de obicei.

Flavie îşi reprimă cu greu o exclamaţie de surpriză:

— O scrisoare de la tata, strigă ea înşfăcînd un plic, îi recunosc hîrtia şi scrisul!

— Ai citit-o?

Flavie rupse plicul.

— Un minut...

Erling văzu chipul soţiei sale adumbrindu-se.

— Vreo veste proastă? întrebă el neliniştit.

— Da, pentru tine.

— Ce s-a întîmplat?

— Tatăl tău ne înştiinţează că s-a hotărît să facă, împreună cu mama, o excursie în Italia.

Flavie aruncă o privire spre calendar.

— La ora asta, spuse ea, şi-au şi început itinerariul, sînt pe drum...

— Ce neşansă!

— Dacă ar fi plecat cu o zi mai tîrziu, le-ai fi putut trimite o telegramă, anunţîndu-ţi sosirea; te-ar fi aşteptat...

— Unde anume se vor duce?

— Tata nu precizează.

— Spune că paznicul domeniului *Journey's End*, Thibault, e la curent cu toate etapele călătoriei lor, cu numele şi adresele hotelurilor unde vor trage şi unde va trebui să le trimită corespondenţa.

Erling strînse din maxilare; la baza frunţii i se ivi o cută voluntară:

— Voi pleca totuşi, spuse el.

„Dacă în unele domenii nu se poate compara cu tatăl său, îşi spuse Flavie privindu-l cu admiraţie, în ceea ce priveşte tenacitatea sînt sigură că-l depăşeşte; are ceva dur, indestructibil,

aproape că aş spune «metalic» în el, ca şi cum ar fi fost turnat din oţelul cel mai pur".

— Cum vei proceda, dragă?

— O să iau avionul spre Nisa, iar acolo voi închiria o maşină puternică şi rapidă. Primul meu drum va fi la *Journey's End,* ca să aflu încotro au pornit-o părinţii mei.

— Apoi presupun că vei încerca să-i ajungi din urmă...

— Da, şi-mi va fi destul de uşor, fiindcă ştii că tatei îi place să meargă încet cînd călătoreşte, îi place să viziteze, pe îndelete, bisericile şi monumentele mai puţin cunoscute. Aşa că nu mi-o vor lua cu mult înainte.

— Nu-i grăbi totuşi prea tare; mama trebuie să fie nemaipomenit de fericită că face această călătorie împreună cu tata...

Erling se ridică de la birou.

— Tata e medic, spuse el sec, va înţelege că există lucruri mai urgente decît un voiaj de plăcere! Cînd cancerul va fi învins, vom avea vreme să hoinărim, după pofta inimii, prin toate oraşele italiene.

— În ziua aceea, dragul meu Erling, mai mult ca sigur că părinţii tăi nu vor mai fi printre noi!

Trăsăturile lui Erling se crispară:

— Cu atît mai rău pentru ei şi cu atît mai rău pentru noi dacă va trebui să murim înainte de a cîştiga bătălia! spuse el cu răceală. Ceea ce e important, e lupta noastră împotriva bolii, lupta noastră zilnică! În faţa acestei sarcini, nu mai contează nimic; nici legăturile de rudenie sau de prietenie, nici afecţiunea, nici chiar dragostea!

„Parcă ar fi turnat din oţel! Iată de ce-l iubesc aşa cum îl iubesc..." îşi spuse Flavie.

VII

— ASCULTĂ ŞI TU, SPUSE ERling, care deschisese o nouă scrisoare... Ce glumă de prost gust!

— Despre ce e vorba?

— De o anonimă.

Buzele Flaviei schiţară un gest de dezgust.

— Mi-e silă de aşa ceva, spuse ea. Sigur, vreun confrate gelos...

— Nu, nu, e ceva personal...
Erling examină plicul.
— E trimisă din Nisa. Şi e scrisă în engleză.
— Bizar!
— Stai să ţi-o citesc şi ţie:

„Domnule,

Eşti predestinat să ajungi un mare savant, lucru de care nu se mai îndoieşte nimeni. Realizarea măreţului Institut Erling Yvarsen, *e o primă victorie. Felicitări! Trebuie să recunosc însă că soţia dumitale a lucrat cot la cot cu dumneata, că e un biolog strălucit, care a repurtat odinioară un mare succes în Africa de Sud! E mult prea inteligentă pentru vîrsta ei. Un creier, dragă domnule, un creier strălucit! Din păcate, creierul nu face doi bani fără trup, şi trupul ne face adesea să ne poticnim (evident, din punct de vedere moral) şi ne împinge să facem unele lucruri, să săvîrşim unele acte pe care mai apoi le regretăm amar, sau mai curînd, pe care creierul nostru le regretă, el care a fost tîrît fără voia lui în nişte aventuri destul de neplăcute.*

Aventura este un cuvînt de circumstanţă. Simt că te iriţi, domnule. Dumneata, omul cinstit şi sever, te temi de complicaţii, de «istorii echivoce», cum probabil le vei numi. Cu atît mai rău pentru dumneata! În viaţa morală, ca şi în cea ştiinţifică, adevărul ocupă primul loc. Eu — care am o privire radioscopică şi care văd pînă în străfundurile sufletului — vreau să-ţi arăt adevărul, oricît de penibil şi de dureros ar fi el. Căci urăsc minciuna şi ipocrizia! Da, domnule, sînt tot timpul răstignit pe crucea adevărului! Căci eu sînt crucificatul! Cel pe care toţi îl alungă!

Soţia dumitale a avut o aventură cu un violonist. Cunoşti omul, i-ai strîns şi mîna. Inutil să-i mai scriu numele, ştii cine e. N-ai bănuit niciodată nimic? Să fi fost chiar atît de orb?

Cei doi iubiţi au avut o discuţie dramatică în timpul şederii dumitale la Journey's End, *la Cap-Ferrat. Îţi aduci aminte? Violonistul fusese şi el invitat de tatăl dumitale, împreună cu americanca aceea nemaipomenit de bogată, Judith Collins. La un moment dat, soţia dumitale şi violonistul au ieşit să facă împreună o plimbare prin parc, sub ochii dumitale!*

Discuţia a fost dramatică, da! Muzicianul voia s-o rupă cu ea, avusese dealtfel mai multe legături care nu duraseră şi apoi ştia sigur că în curînd avea să se însoare cu americanca cea bogată. Între el şi Judith Collins, soţia dumitale era o piedică serioasă; dealtfel, o tîrîse destul după sine, ca pe o ghiulea legată de picior!

Gîndește-te și dumneata: avea de ales între milioanele americancei și pasiunea amoroasă a nevestei dumitale. A trebuit s-o respingă pe soția dumitale, și asta cu gesturi plictisite și agasate, așa cum te descotorosești de o haină veche pe care ai purtat-o prea mult. Iar ea, domnule, ea s-a aruncat în fața lui (știu asta din sursă sigură), l-a implorat, l-a rugat să n-o părăsească. I-a sărutat pînă și mîinile, domnule, mîinile lui prelungi, de virtuoz, pe care le iubise atîta! Iar el, el a fost distant, chiar ostil, arborînd un aer de nemulțumire pe chipu-i trufaș. Pînă la urmă a respins-o cu brutalitate pe nevasta dumitale și s-a îndepărtat de ea alergînd, ca și cum ar fi fugit de o rîioasă. Cît despre ea, a izbucnit în lacrimi și și-a rezemat fruntea înfierbîntată de trunchiul unui pin.

*Da, îmi dau perfect de bine seama: ți se pare că-ți povestesc vreun foileton de prost-gust, scris prin 1900 și publicat în «*l'Illustration*». Nu e însă vina mea dacă nevasta dumitale s-a complăcut într-o aventură desuetă, sau mai precis, în stil desuet și aproape ridicol. Să ai o legătură cu un violonist, să te tîrăști la picioarele lui, să-i săruți mîinile (și încă în parc), într-adevăr, mi se pare de neîngăduit în epoca noastră! Iartă-mă, dragă domnule, dar presupun că nu socoți ironia mea deplasată! Fiindcă ești într-adevăr demn de compătimit: soția dumitale te-a trădat, și-a bătut joc de dumneata, așa că a sosit ceasul mîniei, al mîniei îndreptățite.*

Cînd se gîndește la dumneata, violonistul probabil că surîde ironic... Nu mai adaug decît un cuvînt: acționează! Acționează repede și bine. Fii, în sfîrșit, bărbat! Nu da îndărăt din fața nici unei hotărîri! Ca să nu se mai spună că un om de știință a fost bătaia de joc a unui scripcar!

Un prieten care veghează."

Erling citise strania misivă cu o voce neutră și pe un ton foarte detașat; Flavie îl ascultase în tăcere, fără să-l întrerupă. Pe urmă își ridicase ochii spre soțul ei și-l întrebase îngrijorată:

— Sper, dragul meu, că nu crezi o iotă din toată povestea asta?

— Judecînd după scris, spuse Erling fără să-i răspundă la întrebare, omul ăsta sau e un drogat, sau un alcoolic. Pe de altă parte, s-ar spune că e scrisul unui medic sau al unui farmacist. Curios, curios...

Flavie insistă:

— Răspunde-mi la ce te-am întrebat, Erling! Sper că nu crezi nici un cuvînt din tot ce-a scris individul ăsta!

— Sigur că nu cred. Dar e jenant, e foarte jenant.

— Trebuie să fie vorba de un nebun sau de un drogat, așa cum ai spus și tu.

Erling contemplă gînditor, scrisoarea.

— Și Hugo Stiffenacker? întrebă el.

— Cred că nu-l bănuiești, strigă Flavie.

— Era destul de bizar și de isteric la Hamburg, nu?

— A trecut vreme lungă de atunci; acum s-a schimbat cu desăvîrșire.

— Știu, știu, a devenit un mare virtuoz, un om celebru, dar asta nu înseamnă că și-a schimbat și firea!

— Cred, mai curînd, că e vorba de un dușman al lui Stiffenacker.

Erling fu de acord.

— Ai dreptate, pentru că individul vorbește despre el în termeni destul de disprețuitori, ca de pildă acea expresie — *fiddler* — scripcar.

— Totuși cineva trebuie să-i fi spus că Hugo mi-a făcut curte la Hamburg.

— Da, și că ne-am reîntîlnit cu el în timpul șederii noastre la *Journey's End.*

Erling se juca nervos cu un *coupe-papier.*

— O întrebare, draga mea...

— Te rog...

— Ai ieșit, într-adevăr, în parc, împreună cu Stiffenacker, căci nu-mi mai aduc aminte...

Un val de roșeață năpădi fruntea Flaviei.

— Da, spuse ea, și am avut o discuție destul de violentă.

Fiul lui Jan își ridică brusc capul; privirea i se înăspri.

— Mda, spuse el, nu mi-ai vorbit niciodată despre asta.

— N-am socotit necesar să mai revin asupra unor vechi istorii...

Erling replică pe un ton sec:

— Sînt soțul tău, Flavie, trebuia să-mi fi spus totul! Și adăugă gînditor: Deci există o fărîmă de adevăr în ceea ce afirmă individul ăsta!

— Nu, tot ceea ce pretinde e fals, exclamă Flavie cu vehemență.

— Totuşi...

— A deformat totul, a trîntit minciuni peste minciuni...

— Povesteşte-mi ce s-a întîmplat, în seara aceea, în parcul de la *Journey's End*, dar exact aşa cum s-a întîmplat, îi ceru Erling, pe tonul lui rece, de clinician.

— Încrederea ta în mine a şi început să se clatine, spuse Flavie.

— Povesteşte...

Flavie se ridică şi se îndreptă spre fereastră, sprijinindu-şi fruntea de geamul rece.

— A venit după mine, în parc... începu ea.

— Eu unde eram în clipa aceea?

— În salon; discutai foarte însufleţit cu tatăl tău.

— Da, acum îmi aduc aminte. Îmi vorbea despre rezultatele studiilor sale asupra cancerului.

— La început Stiffenacker mi-a adus aminte de seratele din Hamburg. A făcut aluzie la marele admirator al lui Frederic cel Mare şi al lui Voltaire, ştii cine, exportatorul Dobenfeet, care cînta la flaut şi la care se jucau, din cînd în cînd, piese de Kleist. I-am răspuns că-mi plăcuse grozav acel mediu, solemna gravitate a acelor vechi locuinţe patriciene, marile grădini tăcute, umbrite de tei, ulmi şi stejari venerabili, piticii de piatră ascunşi în dosul tufişurilor, fîntînile arteziene cu clipocitul lor melancolic...

— Să revenim la fapte! i-o reteză Erling nerăbdător.

— Dar ce crezi că fac altceva decît să-ţi povestesc lucrurile aşa cum s-au întîmplat în seara aceea?

— Mă rog, n-ai să mă faci să cred că aţi vorbit doar despre seratele din Hamburg? Mi-ai mărturisit, adineauri, că aţi avut o discuţie destul de violentă. Bănuiesc că această discuţie nu era legată de talentul de flautist al lui Dobenfeet...

— Mă laşi să vorbesc?

— Da, dar aş vrea să ajungi mai repede la fondul afacerii...

— Mi-a spus că m-a văzut în timpul concertului pe care l-a dat la Stockholm, cînd a interpretat Mendelsohn.

— Concert la care te-ai dus singură...

— Fiindcă tu ai fost reţinut la Institut...

— Nu e un reproş, Flavie, ci o simplă constatare.

— Unele hazarduri, unele coincidenţe din viaţă se întorc împotriva noastră şi pur şi simplu ne coplesesc.

Cu un gest de nerăbdare, Erling bătu în marginea biroului cu *coupe-papier*-ul.

— Nimeni nu se gîndeşte să te învinuiască, replică Erling şi cu atît mai puţin eu! Nu doresc decît să cunosc întregul adevăr în legătură cu întrevederea din parcul de la *Journey's End.* Aşa încît continuă-ţi povestirea...

— Din una în alta, Hugo mi-a mărturisit că nu încetase niciodată să mă iubească.

— Şi tu cum ai reacţionat?

Flavie se desprinse de fereastră şi se întoarse spre soţul ei:

— Înainte de a-ţi răspunde la întrebare, aş vrea să-ţi amintesc ce mi-ai spus într-o seară, la Hamburg, cînd — peste zi — primisem vizita puţin cam supărătoare, a lui Hugo Stiffenacker.

— Atunci cînd ţi-a dedicat una din compoziţiile lui?

— Da, liedul acela scris pe un poem de Hölderlin.

— Şi care sînt, mă rog, cuvintele atît de memorabile pe care le-am rostit atunci?

— „Cît de mult regret că n-am fost şi eu de faţă, Sttifenacker trebuie să fi fost teribil de caraghios!"

— Asta-i tot?

— Ţi-am răspuns că nu-ţi împărtăşesc veselia, fiindcă băiatul e îndrăgostit de mine şi că lucrul devine extrem de jenant. Cînd te-am întrebat dacă nu eşti gelos, mi-ai replicat — şi-ţi reproduc aproape textual: „Pe Stiffenacker? Cum poţi să mă întrebi aşa ceva? Crezi că sentimentele banale şi puţin cam ridicole ale acestui băiat ar putea să tulbure înţelegerea dintre noi? Nu cred aşa ceva!"

— Văd unde vrei să ajungi, draga mea, spuse Erling. Dar uiţi un lucru: în epoca aceea Stiffenacker era o fiinţă bizară şi caraghioasă.

— Vezi lucrurile cu ochii unui bărbat. În realitate, avea şi atunci destul farmec şi ştiu că multe dintre femeile tinere din Hamburg erau îndrăgostite nebuneşte de el.

— Poate, dar nu tu!

— Nu, eu nu.

— Căci te cunosc, ai prea mult spirit critic. Eşti totuşi un om de ştiinţă, adică un creier lucid.

— Dacă eşti atît de sigur de mine, de fidelitatea mea, atunci la ce bun toată această discuţie inutilă?

— Stai! Între timp, Hugo Stiffenacker a devenit unul dintre cei mai mari violoniști. Nu mi-ai spus tu însăți că tînărul cînta dumnezeiește?

— Așa și era.

— Între timp a devenit parcă și mai înalt, mai distins, mai rasat; și-a pierdut complet vechea lui înfățișare de student amărît. Astăzi, Hugo Stiffenacker e un bărbat celebru și un om care știe ce vrea. Situația s-a schimbat cu desăvîrșire.

— Da, Hugo s-a schimbat, asta e sigur, dar nu și atitudinea mea față de el. Am multă admirație pentru marele muzician, pentru genialul interpret care a devenit între timp, dar nu-l iubesc!

— I-ai dat de înțeles acest lucru?

— I l-am spus de-a dreptul, fără nici un fel de ocolișuri.

— Și cum a reacționat?

— Prin declarații din ce în ce mai înflăcărate, în genul lui...

— Pot foarte bine să-mi imaginez scena...

— Pînă la urmă, a trebuit să se încline în fața fermității mele.

— Și cînd v-ați despărțit, ce-ați hotărît?

— Nu era nimic de hotărît, Erling. L-am făcut să priceapă că pasiunea lui era smintită și fără rezolvare, și că trebuia să înceteze să se mai gîndească la mine.

Erling deveni sceptic.

— Crezi că e cu putință ca un om exaltat ca Stiffenacker să devină rezonabil?

— Cred, din moment ce la puțină vreme după asta s-a logodit cu Judith Collins, cu care între timp s-a și însurat.

— Da, știu, ne-a trimis o invitație din New York. Fiul lui Jan adăugă, cu scrisoarea în mînă: Mai rămîne de elucidat misterul scrisorii anonime!

— Dacă aș fi în locul tău, aș da uitării toată această poveste urîtă; noi avem alte griji în clipa de față și cu mult mai importante.

Erling clătină din cap, cu încăpățînare:

— Nici vorbă de așa ceva! Vreau să aflu cine și-a permis să te calomnieze astfel și voi afla!

— Un bolnav, un smintit, ai spus-o tu însuți.

— Un smintit? Nu, Flavie, scrisoarea e prea machiavelică, prea bine ticluită ca să fi fost scrisă de un nebun...

— ...Sau de un drogat.

— S-ar putea... Să fie un dușman al lui Stiffenacker?

— Vreun violonist invidios pe succesele sale?

— Pînă la urmă aflu eu adevărul și atunci, draga mea, autorul acestei scrisori va trebui să-mi dea socoteală!

— Ce te gîndești să faci?

Erling împături cu grijă scrisoarea și o puse în portofel.

— *Santa Monica,* proprietatea lui Judith Collins...

— Acum se numește Stiffenacker, spuse încet, Flavie.

— Da, dar asta n-are nici o importanță. Proprietatea lor se învecinează cu cea a părinților mei. Cînd mă voi duce la *Journey's End,* am să trec și pe la *Santa Monica.* Am să-i arăt scrisoarea lui Hugo Stiffenacker și am să-l întreb dacă bănuiește pe cineva.

— Trebuie să aflăm dacă Stiffenackerii sînt la Cap-Ferrat.

— Aflu eu, draga mea; dacă nu vor fi acolo, am să mă ocup de treaba asta după ce mă voi întoarce din Italia.

— Crezi că e bine să mai dezgropi povestea aia veche? Judith va afla și sigur că va suferi...

— N-am de ales.

Flavie insistă.

— Abia s-au căsătorit, să nu le tulburăm fericirea.

Trăsăturile lui Erling se contractară din nou:

— Trebuie să-ți spun, încă o dată, că n-am de ales! Prefer orice decît incertitudinea! Trebuie să știm cine e persoana atît de pornită împotriva noastră, care-și îngăduie să ne trimită asemenea murdării.

— Deocamdată nu-i vorba decît de o scrisoare.

— Dar mai pot urma și altele. Nu, nu, e spre binele lor, ca dealtfel și spre binele nostru, crede-mă! Apoi, mai calm, adăugă: Dacă prezența ta n-ar fi fost absolut indispensabilă aici, cît voi lipsi eu, te-aș fi luat cu mine...

— Nu, dragă, îl întrerupse Flavie. Nu putem pleca amîndoi. Și cum tu ești cel care trebuie să discute cu tata, eu voi rămîne aici. Să nu uităm că deși o avem pe Hanna, micul Jan are totuși nevoie de mine.

Aducîndu-și aminte de copilul lor, băiețașul frumos, sensibil și inteligent, uitară de anonimă și reveniră la realitatea alcătuită — la ei — din dragoste, din afecțiune și din înțelegere reciprocă. Erling făcu un pas spre soția sa și o luă în oraţe.

— Iartă-mă, scumpo, murmură el strîngînd-o la piept, iartă-mă că te-am crezut în stare — fie şi o clipă — de o comportare urîtă şi josnică.

Flavie îl privi cu ochii ei mari, care-l şi iertaseră.

— Ai fost muşcat de şarpele geloziei, şopti ea. E omenesc, dragul meu.

— Da, cît se poate de omenesc...

— Nu te mai gîndi la asta, dragul meu... Spune-mi, cînd pleci?

— Mîine sau poimîine.

— Aşa de curînd? Şi dintr-o răsuflare, Flavie adăugă: Să te întorci repede!

Apoi începură să se sărute...

I

JUDITH INTRĂ ÎN LOJA LUI Hugo; foarte înalt şi foarte subţire, în hainele lui impecabile, violonistul îşi acorda vioara; era sumbru şi preocupat. Judith îl sărută.

— Cum te simţi, dragă?

Ochii muzicianului străluciră.

— Nu mă pot abţine să nu mă gîndesc tot timpul la hîrtia aia! spuse el pe un ton agresiv.

— Te referi la scrisoarea anonimă?

— Bineînţeles! Mă chinuie fără încetare!

O umbră de tristeţe adumbri ochii frumoşi ai tinerei femei.

— Nu te mai gîndi decît la Brahms, spuse ea pe un ton rugător. *Forget that nasty letter.*[1]

— Te văd mereu, pe yachtul acela, singură cu doctorul Yvarsen.

— Deci n-ai nici cea mai mică încredere în mine?

Hugo explodă:

— Încredere, încredere, ca şi cum am fi contabili sau bancheri!

— Linişteşte-te, Hugo...

El îi aruncă o privire furioasă:

— Te iubesc cu patimă, Judith, şi acolo unde e vorba de pasiune nu poate exista încredere!

— Dar neîncredere şi gelozie pot exista, nu-i aşa? Bunul simţ american al lui Judith se revoltă împotriva unei, astfel de concepţii despre dragoste. — Zău dacă văd necesitatea acestor frămîntări!

— Tu eşti americancă, nu poţi pricepe...

[1] Uită acea scrisoare odioasă (cngl.).

— Şi zău dacă văd de ce dragostea ar fi — în mod obligatoriu — însoţită de astfel de sentimente excesive.
— Nu suport mediocritatea în nimic!
— Nu-ţi cer decît un singur lucru, Hugo...
— Da ştiu care: să te iert, să procedez ca şi cum anonima aceea n-ar fi existat niciodată!
— Şi e cumva mai presus de puterile tale?
— Da, replică el privindu-şi soţia drept în ochi.
— Nu poţi?
Hugo clătină din cap.
— Nu, mi-e cu neputinţă! Anumite imagini mă chinuie, mă împiedică să mă concentrez asupra unor lucruri.
— Gelozia ta e de-a dreptul... monstruoasă!
— Schimbă-mă, dacă poţi.
— Ne va face nefericiţi, Hugo.
Cu un gest nervos, Hugo îşi îndepărtă o şuviţă neagră de păr care-i căzuse pe frunte.
— Mai bine să fim nefericiţi, decît lipsiţi de elan.
— Eşti înclinat către tot ce e prăpăstios, dragul meu.
— Fraza asta ai citit-o în cartea pe care am văzut-o pe noptiera ta, spuse el, în cartea aceea despre Germania şi despre nemţi...
— Da, aşa e, mărturisi ea.
Hugo privi gînditor, în faţa lui.
— Ai dreptate, nouă ne plac luminile crepusculare, moartea.
— Bănuiesc că există şi oameni ponderaţi în ţara ta.
— Sigur, băcani există pretutindeni. Hölderlin spunea că...
Judith se bucură că izbutise să aducă discuţia pe un alt făgaş, numai că uitase de obsesia lui Hugo. Acesta se întrerupse brusc:
— Germania, Hölderlin, ce mă interesează pe mine toate astea? Acum e vorba de tine şi de doctorul Yvarsen!
— Iar ai luat-o de la capăt?
— Atîta timp cît nu ştiu adevărul, am s-o iau mereu de la capăt.
— Dar îl ştii foarte bine!
— Poate că...
— *Do believe me, my dear, do!*[1]
— Am impresia că mi se ascunde ceva!
— Da, ce anume?
— Ceva despre tine, despre Yvarsen, ce ştiu eu?...

[1] Crede-mă, dragul meu, crede-mă! (engl.).

— E o idee fixă, pe care ţi-ai vîrît-o în cap...
— Nu există fum fără foc, spun francezii.
— Mă faci să mă simt, prost, Hugo.
— Fiindcă te iubesc...
— Îţi aduci aminte de versul acela din Baudelaire pe care mi l-ai spus chiar tu?
— *„Vioara ca un suflet pe care-l chinui, plînge..."*
— Sufletul ăsta, e sufletul meu.
— Suferinţa ta nu va dura prea mult.
— Ce vrei să spui?
— Că în curînd am să aflu...
— Să afli ce?
— Să aflu ce s-a petrecut în ziua aceea nefastă.
Judith se simţi neliniştită.
— Ce ai de gînd să faci? întrebă ea cu voce schimbată.
— Să sparg abcesul.
— Adică?
— Să pun capăt incertitudinii.
— Te rog să-mi explici mai clar.
— Vreau să am o discuţie cu doctorul Yvarsen.
— Nu!
— Ba da, ţin neapărat!
— Şi... ce-ai să-i spui?
— Îi voi vorbi despre termenii din scrisoare...
— Din acea scrisoare murdară.
— Trebuie să ştie ce se întîmplă în spatele lui, să ştie că are un duşman care-l calomniază.
Ultimele cuvinte, redară tinerei femei, speranţa.
— Deci, spuse ea, nu crezi nimic din acuzaţiile odioase; ţi-ai dat, în sfîrşit, seama că e vorba de nişte calomnii...
— *Vielleicht*[1]... murmură Hugo.
Judith dădu frîu liber indignării care o sufoca:
— Doctorul Yvarsen mi-a salvat viaţa! strigă ea pe un ton categoric. Fără prezenţa lui de spirit m-aş fi înecat; acum aş fi zăcut pe fundul mării! Iar azi te agăţi de acest gest pentru a-l împroşca cu insulte şi a-l persecuta!
— Cine vorbeşte de persecuţie?
— Vrei să te duci la *Journey's End*, nu?
— Sigur că da.
— Vrei să semeni şi acolo discordia şi neliniştea...
Hugo dădu semne de iritare.

[1] Poate (germ.).

— Nu eu am scris anonima aia! Așa că nu sînt răspunzător de urmările ei!

— Dar ai putea încerca să limitezi urmările! În loc de asta, te străduiești cît poți ca să umfli și mai tare toată povestea asta urîtă.

— Țin prea mult la tine ca să socot toată afacerea asta o bagatelă!

— Dar la soția doctorului Yvarsen te-ai gîndit?

— Ea nu știe nimic și nu văd...

— Dar cînd te vei duce acolo?

— Am să cer să vorbesc cu doctorul între patru ochi!

— El nu e omul care să-i ascundă ceva soției sale.

— Îl idealizezi.

— Știu să recunosc ființele de excepție atunci cînd le întîlnesc!

— Cîtă ardoare ca să-l aperi!

Judith aproape că strigă:

— Pentru că mi-e groază de nedreptate, știi bine asta!

Hugo își aprinse, nervos, o țigară.

— Oricum, soția lui nu va afla nimic, ți-o repet, spuse el pe un ton conciliant.

— Iar eu îți spun că doctorul Yvarsen îi va dezvălui totul! Va afla că cineva a cutezat să pretindă sau măcar să insinueze că bărbatul ei a înșelat-o cu mine! Va fi jignită în mîndria ei de femeie și se va supăra crunt!

— Voi fi profund mîhnit.

— Asta e tot ce poți răspunde?

— Hotărîrea mea e luată, așa că voi merge pînă la capăt.

— Fără să-ți pese de nedreptatea pe care le-o vei face altora?

— Tot timpul te gîndești la alții și niciodată la mine!

— Nu pot admite să faci rău unor ființe nevinovate.

— Cîtă grandilocvență!

— Și să răsplătești generozitatea și gentilețea, prin calomnie!

Hugo bătu din picior.

— Exagerezi! Nu vreau să fac pe nimeni să sufere și nici să calomniez pe cineva!

— Pînă la urmă, aici vei ajunge!

— Procedînd cu tact...

— Ești un om pătimaș, Hugo, știi prea bine! De îndată ce ți se atinge vreuna din corzile tale sensibile, devii pătimaș, uiți și de tact și de discreție!

— Bravo, acum fă-mă și bădăran!

— Nu fi caraghios!

— Şi toate astea numai ca să-l aperi pe Yvarsen al tău!

— Dacă în ziua aceea Yvarsen „al meu" nu s-ar fi aflat pe mare, aş fi fost moartă de mult.

— Cineva tot te-ar fi salvat!

— Nu m-ar fi salvat nimeni!

— Spui asta...

— Fiindcă ăsta e adevărul!

— Dealtfel, oricare altul ar fi procedat la fel dacă ar fi fost în locul lui!

— Nu mă interesează nici un „oricare altul". El s-a aflat acolo, el m-a salvat şi nu altul!

— O simplă coincidenţă...

— Datorită căreia trăiesc!

— Tot timpul nu faci altceva decît să-l lauzi pe omul ăsta şi să-i ridici în slăvi meritele!

— Iar tu nu te gîndeşti decît să-l denigrezi!

— Nu e prea plăcut să-ţi auzi soţia ridicînd în slăvi un alt bărbat. Înţelege odată!

— Eşti de o gelozie revoltătoare!

— E dreptul meu, ba chiar e de datoria mea!

— În clipa asta zău că eşti monstruos!

— Sînt curios cu cîte insulte ai să mă mai copleşeşti?

— M-ai adus la capătul răbdării!

Stăteau în picioare, unul în faţa celuilalt, Judith roşie de indignare, Hugo foarte palid.

— Sigur că ţi-e frică să nu aflu adevărul, întregul adevăr.

— Ar trebui să-ţi fie ruşine să rosteşti astfel de lucruri!

Dragostea şi gelozia îi făcuseră să-şi piardă capul; fiecare nouă replică le exacerba resentimentele, le sporea ranchiuna. Brusc, Hugo îşi aruncă ţigara şi-şi luă soţia în braţe, o strînse la piept şi o sărută cu o patimă fără seamăn.

— Hugo, gemu ea, iubitul meu...

Violonistul ridică ochii şi o contemplă îndelung.

— Cît eşti de frumoasă în seara asta, Judith!... murmură el. În rochia asta neagră — care-ţi scoate în relief supleţea elegantă a taliei — cu pletele tale de aur, cu umerii de madonă italiană, cu trupul tău de o perfecţiune clasică... Parcă n-ai fost niciodată mai demnă de rîvnit ca acum!

— Nu ne vom mai certa niciodată, nu-i aşa, iubitul meu?

— Niciodată, *kleines Mädchen;* acum însă trebuie să mă duc în sală.

— Te însoţesc...

— Poate că ar fi bine, da...

— Mîine vom pleca la *Santa Monica.* Acum, iubitule, nu te mai gîndi decît la muzica ta.

— Publicul va fi dificil în seara asta.

— Nu te simţi în formă?

— Ba da, dar... Am puţin trac.

— Doreşti de atîta vreme să cînţi cu Charles Munch şi cu Filarmonica din Boston...

— Da, dar am fost luat prin surprindere, dragă. Mi-au telefonat ieri ca să mă întrebe dacă n-aş putea să-l înlocuiesc pe Dimitri Davidov, care s-a îmbolnăvit...

— Ai acceptat fără cea mai mică ezitare.

— Da, pentru că dirija Munch. Partea proastă e că n-am putut face decît o singură repetiţie.

— Sînt sigură, Hugo, că vei cuceri din nou publicul...

Stiffenacker se îndreptă încet către vioara lui şi-o mîngîie cu dragoste.

— Făgăduieşte-mi că ai să te gîndeşti la mine, iubito, spuse el cu glas slab, privindu-şi cu ochi strălucitori soţia; făgăduieşte-mi că ai să te gîndeşti la mine şi la dragostea noastră în timp ce voi cînta. Îmi vei insufla forţă...

O oră mai tîrziu, sub lămpile strălucitoare din sala de concerte, în faţa unui public dezlănţuit şi entuziasmat, Hugo Stiffenacker înregistra un nou triumf.

II

YANNAKOS SE IMPACIENTĂ.

— Ei, cum naiba, strigă el, nu poţi să-l descrii pe cel care-ţi dă tîrcoale?

Octave Thibault, paznicul de la *Journey's End,* se simţi jignit:

— Nu-i nevoie să strigi, Yannakos, răspunse omul cu vocea lui veşnic plîngătoare. Să nu crezi că urletele tale îmi vor reîmprospăta memoria...

— Atunci ce-i de făcut?

Paznicul i-o arătă — cu capul — pe nevastă-sa, o femeiuşcă durdulie, care se învîrtea pe lîngă ei.

— Întreab-o şi pe Elise: de amîndouă dăţile — cînd a venit — era întuneric beznă.

Pe chipul bronzat și brăzdat de riduri al bătrînului marinar apăru o undă de dispreț.

— Iar tu, tu nu vezi nimic noaptea... spuse el.

— Sînt om ca toți oamenii, bombăni Thibault.

— Ca toți oamenii mediocri, da!

— Mai ai de gînd mult să-mi insulți bărbatul? strigă Elise cu vocea ei ascuțită.

— Tu, femeie, în loc să cîrtești, mai bine adu-ne niște vin.

— Are dreptate, desfă o sticlă de *Rosé.*

Elise aruncă o privire furioasă celor doi bărbați, așezați față în față, la masă.

— Mereu de băut! bombăni ea, pentru asta nu sînteți niciodată obosiți. Ați putea lua exemplu de la domnul doctor și să vă mai abțineți!

— Domnul doctor n-a disprețuit niciodată o băutură bună, spuse Thibault.

— Da, dar știe să bea cu măsură, nu ca voi!

Familia Thibault fusese instalată de Jan în pavilionul construit la intrare pe domeniul *Journey's End.* Octave Thibault era un om destul de voinic și de pîntecos și umbla tot timpul în cămașă sau jiletcă; avea funcția de paznic, dar făcea și pe grădinarul, ocupîndu-se de parc și de grădină; cît despre nevasta lui, dădea o mînă de ajutor la bucătărie și o ajuta pe Francine la călcat rufele. Împreună cu menajera, cei doi constituiau tot personalul domestic de la *Journey's End,* căci Jan n-avea nevoie de șofer, preferînd să conducă el însuși superbul său *Bentley* negru.

După plecarea lui Jan și a Thérèsei în Italia, Thibault zărise — în două rînduri — un necunoscut care se furișase în parc. Yannakos alertat, hotărîse să petreacă o noapte în pavilionul paznicului, ca să poată interveni în caz de nevoie. Acum încerca să afle cum se petrecuseră exact lucrurile.

— Ia-o cu începutul, spuse el, ridicînd paharul de vin pe care i-l umpluse Elise.

Thibault își contemplă, morocănos, paharul.

— Știi că nu-mi place să povestesc, spuse el, pentru că imediat mă apucă durerea de cap.

— Ei, fă și tu un efort!

— Domnul și doamna au plecat acum trei zile, începu portarul cu voce tărăgănată și plîngăcioasă.

— Asta știu!

— Dacă ai să-l tot întrerupi, spuse Elise furioasă, n-o să-ți mai poată explica nimic. Pe urmă ai să dai iar vina pe el, ai să spui că e prost sau mai știu eu cum!

Yannakos bătu cu pumnul în masă:

— Tu, femeie, lasă-ne în pace!

— Hai, hai, interveni Thibault care începuse să-şi răsucească o ţigară, nu mai urlaţi! Staţi locului, amîndoi!

— Îl laşi să te insulte?

— Gata, zise Thibault, ajunge! Am să-i spun tot...

— În sfîrşit, te-ai decis? bombăni Yannakos.

— Alaltăieri a venit pentru prima oară...

— Unde l-ai văzut?

— În locul unde parcul coboară spre mare. Îmi făceam rondul...

— La ce oră?

— Păi, trebuie să fi fost cam zece seara...

— Ce făcea cînd ai nimerit peste el?

— Se ascunsese după un pin, cred că stătea la pîndă...

— Alaltăieri noapte a fost lună, deci ai putut să-l vezi destul de bine.

— Noaptea e noapte...

— Eşti orb, sau ce ai?

Thibault clătină din căpăţîna lui pe jumătate cheală:

— Să ştii că eu nu-s pisică să văd prin întuneric.

Yannakos îşi reprimă o mişcare de furie:

— Ce-a făcut cînd a văzut că l-ai descoperit? întrebă el.

— Ei, a fugit!

— În ce parte?

— La dracu! Spre mare! Paznicul gemu jalnic: Oooh, de cînd îi tot spun eu domnului să ridice un zid în partea aia, dar degeaba, nu vrea!

— Aproape de stînci?

— Da, pe poteca aceea dinspre Passable. „Fleacuri — mi-a zis mereu domnul — poteca aia e şi aşa destul de periculoasă, nimănui nu i-ar trece prin minte să se plimbe noaptea pe acolo!"

— Atunci înseamnă că proprietatea şefului nu e închisă în partea dinspre mare?

— Ar fi de ajuns cîteva zăbrele de fier, lesne de montat.

— Ce prostie...

— Doamna a fost şi ea împotrivă. Nu voia nici un fel de zid. Spunea că i-ar acoperi vederea spre plajă.

— Deci, după tine, plimbăreţul ar fi venit şi ar fi plecat pe poteca dintre stînci...

— Altfel n-avea pe unde.

— N-ai încercat să-l urmăreşti?

Thibault îşi îndreptă spatele solid.

— Cum de-ţi trece prin cap una ca asta? Era mult mai sprinten decît mine!

— Cum arăta?

— Ei, o siluetă întunecată...

— Nu i-ai văzut chipul?

Paznicul îl privi pe Yannakos, cu un aer sumbru:

— Ţi-am mai spus pînă acum de trei ori că nu l-am văzut decît din spate...

— Era mare, mic?

În ochii lui Thibault licări o scînteie:

— E mic, replică el, o ştiu cu precizie!

— Asta-i tot ce poţi să-mi spui?

Octave Thibault îşi înălţă capul:

— În ce priveşte ziua de alaltăieri, da.

— Şi ieri seară? întrebă Yannakos pe un ton care trăda o foarte mare nerăbdare.

— A venit din nou.

— Eşti sigur că era aceeaşi persoană?

— Absolut sigur.

— Povesteşte cum s-au petrecut lucrurile.

— Stătea aproape de garaj...

Yannakos pocni din limbă.

— Grav, exclamă el, foarte grav...

— Şi eu zic că e grav, adăugă Thibault cu o voce înfundată.

— Şi ce făcea lîngă garaj?

— Asta-i, că nu ştiu! Pot doar să-ţi spun că avea ceva în mînă care semăna cu un bidon de benzină.

Bătrînul marinar fluieră printre dinţi.

— Ticălosul! Deci venise ca să ne fure benzină!

Paznicul clătină încăpăţînat din cap:

— Nu, n-a furat nimic din garaj, am verificat...

— Dar bidonul?

— Nu ştiu.

— Să-l fi furat din altă parte? Şi să fi încercat să fugă pe la voi, prin parc?

— Habar n-am!

— Nu ţi s-a părut cumva că venea de la vreo altă casă?

— Îmi ceri prea mult, bombăni Thibault dînd paharul cu vin peste cap.

Yannakos îşi potrivi fesul lui negru.

— Nu pricep o iotă din toată povestea asta afurisită! strigă el furios. Cred că n-ai să pretinzi că prichindelul ăla a intrat la voi, pe furiş, noaptea, ca să vă aducă benzină!

Thibault ridică din umerii lui masivi:

— Eu nu pretind nimic! Își reluă aerul morocănos și se cufundă în contemplarea țigării pe care tocmai și-o isprăvise de răsucit. Foița de azi nu mai face doi bani, spuse el. Ai văzut cît de greu se lipește?

— M-ai năucit cu țigările tale! bombăni Yannakos.

— E foarte important ca o țigară să fie bine răsucită și mai ales bine lipită.

Paznicul persista în atitudinea lui bovină. Elise Thibault veni în ajutorul bărbatului ei:

— Ce, spuse ea întorcîndu-se spre Yannakos, acum îi reproșezi pînă și micile lui plăceri? N-are dreptul nici măcar să-și răsucească o țigară?

Marinarul bătu din nou cu pumnul în masă:

— Ajunge! strigă el cu o furie care sperie perechea moliie. Nu ne-am adunat aici să flecărim ca niște babe, ci pentru o treabă foarte serioasă! Tu, femeie, mai toarnă-ne niște vin și cară-te la oalele tale! Apoi i se adresă din nou lui Thibault: Ieri seară, după ce te-a văzut, ce-a făcut?

— Păi, ca și alaltăieri, a șters-o!

— Și firește că tu l-ai lăsat să-ți scape!

Cîteva riduri adînci brăzdară fruntea paznicului.

— Pari să mă învinuiești că nu mi-aș fi făcut datoria, gemu el.

Yannakos îl privi cu severitate.

— Asta e sigur, replică el pe un ton acuzator, e sigur că nu ți-ai îndeplinit cum trebuie slujba de paznic!

— E mult mai sprinten decît mine, se lamentă Thibault, ți-am mai spus doar! Aleargă cît îl țin picioarele, iar eu nici nu mă pot ține după el, nici nu văd nimic...

— Șeful o să fie foarte nemulțumit, crede-mă...

— Domnul e mult mai înțelegător, strigă Elise din bucătărie.

— Află că va fi furios! Trebuia să pui mîna pe el, să vezi cine e...

— Fuge atît de repede...

Yannakos scoase un oftat de descurajare:

— Cu oameni ca de-alde tine proprietatea șefului e păzită, nu glumă, îl luă el peste picior.

— Fac și eu ce pot, dar...

— Destul cu jelaniile și cu lamentările! Mai bine spune-mi dacă omul acela a șters-o și ieri seară tot pe poteca dintre stînci.

— Sigur, l-am văzut alergînd prin parc și îndreptîndu-se către mare. Era lumină ca ziua, norii se risipiseră și ieșise luna.

— Şi bidonul? L-a luat cu el?
— Da, nu l-a lăsat din mînă.
— Ciudat...
— Vezi că am făcut bine că te-am anunţat?
— Asta aşa e...
Yannakos se ridică:
— Mă duc să dau o raită prin parc, spuse el.
— Vrei să vin şi eu cu tine?
— De prisos.
— În doi, te simţi mai în siguranţă.
Grecul rîse:
— Îi judeci pe toţi după tine! Închipuie-ţi că nu-s un puşti ca să mă tem de întuneric!
Thibault se ridică, cu o mutră ofensată:
— Văd că mă socoţi un fricos...
— Da, un fricos şi un plîngăcios...
— Deşi mă jigneşti astfel, vreau totuşi să te însoţesc. La urma urmei, eu comand aici, în lipsa domnului.
— Ce ţi-a spus şeful înainte de a pleca? tună grecul. Thibault lăsă ochii în jos:
— „Dacă survine vreo neplăcere, n-ai decît să-l chemi pe Yannakos!", spuse el cu glasul unui martir.
— Deci eu sînt cel care trebuie să ia hotărîri!
— Atunci hotărăşte, Yannakos, îţi voi urma întocmai poruncile.
— Nu doresc decît să nu mă mai împiedic de tine!
— Alte ordine n-ai de dat?
Grecul se strîmbă, plictisit:
— Îţi baţi joc de mine?
— Nu, Yannakos, sînt cît se poate de serios. Ai spus tu însuţi că povestea asta e serioasă, aşa că ar trebui să ne organizăm: unul dintre noi să ia comanda, să dea ordine, iar celălalt...
— Lasă-mă dracului în pace cu ordinele tale...
— Păi, tu singur ai spus aşa...
— Doar nu sîntem la cazarmă aici!
Cu un aer resemnat, portarul se linişti.
— Dacă n-ai nevoie de mine, declară el, am să continui să-mi răsucesc ţigările...
— Chiar aşa, ocupă-te de ţigările tale.
— Şi tu?
— Ce, şi eu?
— Tè duci... te hazardezi singur prin parc?
— Fireşte!
Thibault schimbă tonul şi făcu, brusc, pe misteriosul. Ară-

tînd o comodă largă, ce ocupa tot fundul odăii, spuse încet:

— Am un revolver în sertarul de jos, pentru cazul în care aş fi obligat să mă apăr. Înţelegi? Legitimă apărare...

— O unealtă ca asta nu-i pentru mine, răspunse Yannakos, glonţul porneşte foarte iute, şi odată pornit, nu-l mai poţi opri.

Thibault pricepu:

— Mda, ai dreptate...

— Prefer să mă încred în braţele mele!

— Şi dacă celălalt e înarmat?

— Nu prea cred că mai vină şi în noaptea asta.

— Dar dacă vine?

Grecul ridică din umeri.

— Ei, o să vedem atunci. Tu să nu te mişti de aici şi să nu vii decît dacă mă auzi strigînd sau chemîndu-te.

Elise apăru în pragul bucătăriei.

— Să ştii, totuşi, că noi răspundem de casă! zise ea. Octave e paznic, are cheile casei, aşa că dacă s-ar întîmpla ceva...

Yannakos îi întoarse spatele şi ieşi din pavilion trîntind uşa în urma lui.

III

DE ÎNDATĂ CE STRĂBĂTU aleea principală, îndepărtîndu-se de vilă, Yannakos auzi brusc un zgomot de paşi furişaţi, apoi întrezări — sub lumina palidă a lunii — o siluetă întunecată între doi palmieri.

— Între noi doi acum! murmură el.

Se năpusti pe urmele umbrei, cînd auzi o voce de femeie întrebînd:

— Cine e? Tu eşti, Thibault?

Se apropie de locul de unde venea vocea şi o recunoscu pe Francine, tînăra menajeră de la *Journey's End.*

— Sînt eu, Yannakos, răspunse el. Apoi, cu o voce intenţionat arogantă o întrebă: Ce faci aici, la ora asta, Francine?

Fata îi ieşi marinarului înainte:

— Voiam să fac o plimbare prin grădină, spuse ea cu glasul ei aproape copilăresc.

— Ai şi ales momentul!

— Domnul doctor mi-a îngăduit să mă plimb...

— Cum așa? Doar șeful nu-i aici!

— Da, dar mi-a spus adesea: „Francine, după ce-ți termini treaba poți să te plimbi prin grădină sau prin parc, după pofta inimii!" Mi-a interzis însă să fac baie în mare, pentru că nu știu să înot prea bine.

— Ia te uită ce discurs! Totdeauna vorbești atît de mult?

Francine își lăsă capul în jos.

— Scuză-mă, domnule Yannakos, voiam pur și simplu, să spun că domnul mi-a îngăduit să mă plimb prin grădină.

— Știu, știu! Ai să mi-o repeți și a zecea oară?

— Domnul e atît de drăguț cu noi toți...

— Prea drăguț, bombăni Yannakos, mult prea drăguț!

— Iar doamna e atît de blîndă și de înțelegătoare...

— Iar tu ar fi trebuit să fii de mult în pat!

Menajera schiță un gest de scuză:

— N-am putut dormi, domnule Yannakos, de asta am ieșit în grădină...

Yannakos ciuli urechea.

— Și ce anume te-a împiedicat să dormi? Poate vreun zgomot?

— Oh, nu, mă preocupă gîndul că trebuie să plec mîine, asta-i tot. Mă tot gîndesc, reflectez, mă văd călătorind și iată că-mi piere somnul.

— Pleci mîine?

— Da, pentru opt zile.

— Și unde te duci?

— Profit de lipsa domnului și a doamnei ca să petrec opt zile la mătușa mea din Marsilia. Stăpînii mei știu asta. Dealtfel, însăși doamna m-a sfătuit să mă duc să mă odihnesc la mătușa mea. Apoi, cu naivitatea vîrstei, fata întrebă: Vă place Marsilia, domnule Yannakos? Mie mi se pare că e un oraș minunat! Locuitorii sînt atît de amabili... Ah, dacă ați cunoaște-o pe mătușa mea! Are toate calitățile!

— Destul cu trăncăneala, Francine, spuse Yannakos care nu se putu abține să nu surîdă. Dacă te urci în tren mîine dimineață, trebuie să te culci devreme!

— Mă duc, mă duc să mă culc, șopti Francine îndreptîndu-se spre masa întunecoasă a casei. Noapte bună, domnule Yannakos.

Marinarul o urmări cu o privire amuzată, apoi — cu espadrilele lui care nu făceau nici un zgomot — intră în parc.

Yannakos se așezase sub un pin, la capătul domeniului, nu departe de poteca dintre stînci. O lună albă și rotundă, însoțită

de un cortegiu de stele strălucitoare, pluteau pe cerul mediteranean. Bătrînul marinar grec — ce-şi mai păstra şi acum entuziasmul tinereţii — era întotdeauna cuprins de admiraţie în faţa spectacolului grandios al naturii, care, de fiecare dată, i se părea altfel: o stea căzătoare, valurile fosforescente ale mării, eleganţa meditativă a pinilor, totul i se părea un nou miracol. Sensibil la tulburătorul mister al creaţiei, privea, asculta, simţea şi atingea cu un fel de încîntare plină de teamă lumea formelor, a culorilor, a fiinţelor. „Uită-te la luna asta — îşi spunea Yannakos — nu ţi se pare de necrezut că se află acolo? Atît de blîndă, de mîngîietoare, de voluptuoasă! Trece melancolică, pe deasupra noastră, ne contemplă, plină de dragoste, apoi dispare, sfioasă, de îndată ce se arată, mîndru, soarele. Un miracol, ascultă-mă pe mine, Yannakos. Bineînţeles că există neghiobi care reduc totul la cifre şi la măsurători, care privesc cerul prin lunete groase şi cărora măgarii de pe lumea asta le spun savanţi. Dar ce ştie despre lună unul dintre acei as... astro... unul dintre acei astronomi, după ce şi-a orînduit coloanele de cifre şi de măsurători? În orice caz, mult mai puţin decît mine, care stau culcat sub crengile minunate ale acestui copac ce îngăduie lunii să-mi mîngîie faţa. Eu răsuflu odată cu luna, simt asta, căci lumina ei îmi pătrunde pînă în străfundurile sufletului. Ceea ce nu pricep «deştepţii» ăia de savanţi e că nu simţi cu creierul, ci cu inima! Chiar mă şi întreb de ce astfel de oameni mai au inimă? La ce le serveşte? Oricare păstor grec ştie mult mai multe despre lună şi despre stele decît toţi pretinşii învăţaţi! La urma urmei, asta-i părerea mea! Apoi îşi aduse aminte de Grecia, de fîntîna din satul natal şi de cei patru chiparoşi care o înconjurau. „Mă aşezam sub unul din ei şi mă uitam la fetele care veneau să ia apă, care se duceau şi veneau, cu mersul lor unduitor! Le surîdeam..." Şi, cu aceste frumoase amintiri din îndepărtata sa tinereţe, Yannakos adormi...

Cînd deschise ochii, constată — după drumul pe care-l parcursese între timp, luna — că dormise mai bine de un ceas. „Ce mizerie, îşi spuse el ridicîndu-se în picioare, am îmbătrînit! Nu mai sînt în stare nici măcar să stau de veghe! Şi şeful mai are încredere în mine! În realitate, nu sînt mai breaz decît adormitul ăla de Thibault!"

Scuturîndu-şi furios acele de pin care i se lipiseră de pulovăr, se lovi cu pumnul în piept.

— Decazi, Yannakos, decazi mereu!

Amintindu-şi de brutalitatea manifestată faţă de cei doi Thibault, făcu o mutră scîrbită şi-şi zise plin de căinţă: „Le-am vorbit mult prea aspru şi lui şi Elisei. Cu ce drept ai făcut asta,

Yannakos? La urma urmei, sînt oameni de treabă! Cam proşti, e adevărat, dar cine n-are în el o doză de prostie? Da, va trebui să îndulcesc puţin lucrurile! Am să le aduc cîteva sticle de vin grecesc. Sau, mai bine, butoiaşul cu măsline pe care mi l-a trimis nepotul meu. Da, butoiaşul acela o să le facă plăcere..."

Apoi se înfurie pe el însuşi: „M-am pus pe flecărit ca o babă! Gata, ajunge! Hai mai bine să dăm o raită prin jurul casei... Să fim atenţi la orice zgomot... Ah, dacă aş putea pune mîna pe banditul ăla!"

După ce-şi potrivi fesul, se îndreptă spre casă, înverşunat şi hotărît, călcînd fără zgomot, ca o pisică.

Cînd ajunse în dreptul casei, bătrînul marinar văzu o fereastră de la parter, larg deschisă. „Hopa, îşi spuse el, ceva nu e-n regulă! Numai dacă nu cumva o fi uitat cumva Francine s-o închidă..." Cu inima bătînd şi cu nervii încordaţi, se adăposti repede după un palmier: căci un bărbat care ieşea din casă încălecase marginea ferestrei; necunoscutul se uită în dreapta şi în stînga, păru să scurteze colţurile întunecate ale grădinii unde nu răzbătea lumina lăptoasă a lunii, apoi se îndreptă către un tufiş, unde păru să caute ceva...

Gîndurile marinarului se precipitară: „E scund, deci e tot ăla! Ce naiba cară? Parcă ar fi un bidon... Da, asta e, un bidon! Deci Thibault nu s-a înşelat! Acum e cu spatele spre mine! Nu mai e vreme de pierdut! Trebuie să-i sar în spinare şi să-l pun jos!"

Yannakos scoase un strigăt de triumf şi se năpusti asupra necunoscutului. Acesta se răsuci ca un arc, dar grecul îl şi înşfăcase în braţele lui viguroase.

— Canalie, mormăi furios marinarul, canalie! Te învăţ eu minte să respecţi casa şefului!

Apoi, în culmea mîniei, începu să-l înjure pe intrus, cum îi venea la gură, în limba lui maternă.

Cei doi bărbaţi se luptau cu înverşunare şi ferocitate. Cum erau de forţe aproape egale, nici unul nu izbutea să-i vină de hac celuilalt. La un moment dat, necunoscutul izbuti să-şi elbereze mîna dreaptă, pe care o vîrî repede în buzunarul hainei, de unde scoase un box. Yannakos vru să pareze lovitura, dar nu mai avu cînd: boxul căzu ca un trăsnet în creştetul capului său. Avu impresia că vede mii de stele, că o ploaie de foc se abate asupră-i. Înainte de a-şi pierde cunoştinţa, îl văzu pe intrus dispărînd printre pini, către mare, şi i se păru că aude două împuşcături trase din grădină.

IV

— CUM TE SIMȚI, DRAGĂ?

Erling bău dintr-o dată tot paharul cu apă minerală.

— Obosit și cu gîtul uscat.

— Cred și eu, după interminabila discuție cu doctorul Bergmann... spuse Flavie cu un surîs indulgent.

— Trebuia să-i fac ultimele recomandări. Avem atîtea lucrări și cercetări în curs...

— Și bolnavii?

— Îi părăsesc, cu inima grea...

Flavie prinse mîinile lui Erling:

— Cînd vorbești așa, pe tonul ăsta plin de căldură, îmi ești nespus de drag, spuse ea.

— Fiindcă de obicei sînt o brută fără suflet și fără sentimente, un robot, atît la laborator, cît și la clinică, nu-i așa?

Flavie se prefăcu a-l mustra:

— Haide, haide, te rog să nu fii răutăcios cu mine!

Erling se înfurie:

— Mă deranjează să fiu întotdeauna luat drept ceea ce nu sînt! replică el. Un om dur, cu o inimă de piatră! După care, adăugă dus pe gînduri: I-am spus și mamei acest lucru, atunci cînd am fost la *Journey's End.* Nu cred să-ți fi dat vreodată prilejul să mă socoți astfel!

— Asta se datorează faptului că uneori ești foarte distant, chiar puțin cam trufaș; așa se explică impresia de răceală față de oameni...

— N-am obiceiul să mă laud. Dar, mă rog, n-aș vrea să se confunde probitatea și rigoarea cercetătorului cu nu știu ce uscăciune sufletească...

— Eu, dragul meu, care te cunosc atît de bine, spuse Flavie, nu voi face niciodată asemenea confuzie! Dealtfel, în ultima vreme, te-ai schimbat mult, mai ales în contact cu bolnavii. Sigur, am și acum impresia că ești turnat din oțel, dar...

— Ce imagine...

— ... dar de îndată ce vorbești despre pacienții pe care-i ai în grijă, glasul îți devine mai cald, mai vibrant...

Erling o aprobă:

— Vezi, ei au introdus în munca mea elementul uman...

— Așa e. În fața unei eprubete nu simți nimic, n-ai nici un sentiment; în vreme ce contactul zilnic cu oamenii, cu oamenii bolnavi...

— Abia acum îl înțeleg cum trebuie pe tata!
— Tu, care erai mereu pornit împotriva lui?
— Ei, opoziția clasică dintre generații, rivalitatea dintre tată și fiu... Numai că toate astea sînt de domeniul trecutului.
— Acum recunoști meritele tatei?
— Nu meritele, ci geniul!
— Deci recunoști că, optînd pentru medicina practică, a ales calea cea mai bună...
— Pentru el, da, calea cea mai bună. Și, desigur, și cea mai frumoasă.
— Ai început să te saturi de laborator?
— Nici vorbă de așa ceva, dragă! Sînt și rămîn un cercetător, un om de știință!
— Atunci?
— Cum să-ți spun... Aș vrea să țin doi pepeni într-o mînă...
— Adică să te ocupi și de cercetare și de medicina practică?
— Da. Aceste două activități se completează una pe alta, așa că aș putea fi și cercetător și practician.
— Îți asumi o sarcină nespus de grea, dragul meu!
— Cu atît mai bine!
— Cîtă vitalitate zace în tine! Uneori mă și sperii, zău așa!
— Vreau să primesc din ce în ce mai mulți bolnavi în Institut, să fac o clinică pentru canceroși, precum și un centru de cercetare.
— Deci de asta ești atît de grăbit să ceri sfaturile tatălui tău...
— Da, trebuie să-l aduc încoace cît mai repede...

Mai multe cazuri urgente l-au obligat însă pe Erling să-și amîne plecarea cu douăzeci și patru de ore. Grăbit să se întîlnească cu tatăl său, pînă la urmă s-a hotărît să plece cu un avion de noapte. Dorind să rămînă alături de bărbatul ei, pînă în clipa plecării, Flavie îl însoțise pe Erling la aeroport. Cum mai rămăsese încă destul timp pînă la plecare, se instalară confortabil într-un colț al barului unde începură să discute. O discuție pe care amîndoi ar fi dorit-o cît mai lungă.
— Taiorul ăsta albastru îți stă de minune, draga mea, spuse Erling, învăluindu-și soția într-o privire plină de dragoste. Flavie îi zîmbi, plină de recunoștință:
— Un bărbat atît de ocupat, așa cum ești tu, care să-și găsească timp să laude toaleta nevestei sale, e ceva rar, dragul meu! spuse ea.
Erling îi puse mîna pe umăr, mîngîind-o:
— Ai rămas la fel de frumoasă, de încîntătoare, ca și în

ziua nunții noastre și știu că nu-ți spun acest lucru atît de des pe cît l-ai merita!

Flavie se îmbujoră de plăcere.

— Să nu exagerăm, protestă ea, timpul a trecut și peste mine, lăsîndu-și urmele: nimeni nu poate scăpa de această inexorabilă lege a firii!

— „Timpul a trecut", „inexorabila lege a firii", spuse Erling rîzînd, termenii ăștia te dau de gol, se vede cît de colo că ești om de știință!

— Munca mea mi-e foarte dragă, spuse Flavie, serioasă.

Erling o aprobă, plin de entuziasm.

— Ne-am ales amîndoi una dintre cele mai frumoase profesii: aceea de a vindeca oamenii.

— Ai avut norocul să ai un tată excepțional, dragul meu. El te-a îndrumat pe calea asta, el te-a călăuzit, adesea împotriva voinței tale, adesea fără ca tu să observi.

— Și de cîte ori nu m-am răzvrătit împotriva lui!

— Nici chiar astăzi nu-ți dai încă seama cît de mult le datorezi părinților tăi, acelor două ființe atît de nobile și de generoase...

— Ba da, acum încep să-mi dau seama...

— Adu-ți aminte de gelozia aceea aprigă care era cît pe ce să facă din tine dușmanul neîmpăcat al propriului tău tată!

Erling privi fix în fața lui.

— Mda... spuse el pe un ton gînditor, numele tatei mi-a deschis toate porțile lumii medicale.

— Datorită prestigiului său.

— Da, și cînd te gîndești că în epoca aceea îi purtam pică...

— Ingratule!

— Voiam să cuceresc totul prin propriile mele merite, înțelegi?

— Mi se pare firesc și omenesc ca fiecare generație să încredințeze celei care vine după ea experiența dobîndită timp de o viață, înțelepciunea și chiar faima.

— Lucrurile astea nu le înțelegi decît după ce treci de treizeci de ani. Înainte de această vîrstă, te revolți prostește împotriva celor mai bătrîni.

— Principalul e că ai depășit această vîrstă și că ești, în sfîrșit, dispus să colaborezi cu tatăl tău și să-i accepți sfaturile.

Erling își manifestă nerăbdarea:

— Și încă de urgență! Nu mai e vorba de nici o vanitate profesională! Ceea ce contează sînt posibilitățile de luptă împotriva bolii.

Chipul Flaviei se adumbri.

— Tocmai pe ei — care trebuie să fie atît de fericiţi, în Italia, care mai mult ca sigur se simt liberi şi fără griji — tocmai pe ei vrei să-i aduci, într-un mod atît de brutal, la trista realitate...

— De ce în mod brutal? Linişteşte-te, dragă, ştiu şi eu să fiu diplomat! Voi încerca să-l conving pe tata, dîndu-i impresia că-i cer unele sfaturi...

Replica asta o amuză pe Flavie.

— L-ai recitit cumva, de curînd, pe Machiavelli? întrebă ea.

Erling îşi consultă ceasul:

— A sosit ora plecării, scumpa mea! spuse el.

Flavie se întristă.

— Păcat, ne simţeam atît de bine aici, în colţul ăsta!

— Mă voi întoarce foarte repede, aşa că vom putea să mai venim aici!

Şi Erling îşi pecetlui această făgăduială printr-o privire plină de dragoste.

O oră mai tîrziu, Flavie intra pe vîrfuri în odaia micului Jan. Nu suporta să se culce înainte de a fi sărutat obrazul băieţaşului. Copilul avea acum opt ani, dar îşi păstrase intacte frumuseţea şi graţia aproape serafice, de pe vremea cînd n-avea decît patru ani. Ceea ce te frapa cînd îl vedeai, erau mai ales ochii, nişte ochi mari, albaştri, care băteau în cenuşiu, nişte ochi care priveau lumea cu un fel de mirare gravă şi care păreau să reflecte o desăvîrşită puritate sufletească. Datorită inteligenţei, dorinţei de a cunoaşte cît mai multe lucruri şi curiozităţii sale fireşti, băiatul părea mai mare decît era în realitate. Toate aceste calităţi, la care se adăuga o sensibilitate deosebită, prevesteau o fiinţă de elită. Datorită lui, vechea casă a mătuşii Brita, unde Erling şi Flavie se hotărîseră să locuiască, era veşnic însorită şi luminoasă.

După ce aprinse veioza, Flavie se apropie de pătuţ şi-şi contemplă copilul, cu o privire de dragoste şi duioşie. „Cît e de frumos — îşi spuse ea — cît e de frumos şi de înduioşător cu pletele lui aurii şi cu trăsăturile atît de delicate şi de armonioase! Doamne, cît de repede trece timpul! Parcă mai ieri se juca în grădina din Hamburg şi iată că au şi trecut patru ani de atunci! În acea grădină, unde-i plăcea să stea jos, printre straturile cu flori, răsfoind o carte cu poze sau jucîndu-se şi sporovăind cu Otto, măgăruşul cu urechi lungi de catifea... La doi paşi de Jan clipocea fîntîna arteziană, înconjurată de stînjenei şi de cicori albastre. Hamburg... Seratele noastre de la Stadelmann şi Dobenfeet... Hugo Stiffenacker... Anonima aceea..."

V

— E LIMPEDE CĂ NU TE MAI gîndeşti decît la fosta ta musafiră!

— Baţi cîmpii...

— Seducătoarea aceea josnică...

Norbert îşi aruncă furios ţigara şi o strivi cu piciorul.

— Acum ai devenit şi murdar? îl întrebă Ide.

Tremurînd de mînie, Norbert întrebă:

— Ce înseamnă acest „şi"? Ai vrea să-mi explici şi mie?

Ide străbătu odaia cu paşi nervoşi şi se aşeză într-un fotoliu; era foarte palidă şi buzele i se albiseră ca hîrtia. Norbert se apropie de ea, neliniştit:

— Ce ai, dragă? Ţi-e rău? o întrebă el cu voce schimbată.

Ochii Idei fulgerară.

— Te rog să nu-mi mai spui „dragă", strigă ea. Păstrează-ţi elanurile amoroase pentru cealaltă!

— Eşti nedreaptă!

— Mă crezi chiar atît de proastă încît să nu-mi dau seama de manevrele voastre?

— Între mine şi ea nu e nimic, pricepi, nimic!

— Minţi!

— Pe tine te iubesc, Ide!

— Spui asta pe un ton lipsit de convingere.

Norbert îşi întoarse privirea spre fereastră: o fereastră largă ce dădea spre răspîntia Vavin; neonul unei firme luminoase arunca pe chipul lui o dîră însîngerată.

— Dacă ţii cu tot dinadinsul să mă jigneşti...

Ide scoase un oftat de oboseală şi de tristeţe.

— Asta-i adevărul, spuse ea, ştergîndu-şi ochii cu batista, cumplitul adevăr. Ai fost sedus de o aventurieră!

Pictorul protestă:

— Prostii!

— Adevărul te depăşeşte, Norbert!

— Toată povestea asta e rodul imaginaţiei tale prea fertile! În loc să mă sîcîi cu veşnicele tale bănuieli, ai face mai bine să scrii romane!

— Ironia ta se potriveşte în acest moment exact ca nuca în perete! Dealtfel, ea nu-i decît o mască!

— Destul!

— Nu striga, ai să-l trezeşti pe micul James care doarme alături.

— M-ai adus la capărul răbdării! Şi ce ascunde, mă rog, după tine, masca asta?

Ide înălţă din umeri.

— Laşitatea ta, e clar.

— O insultă n-a ţinut niciodată loc de explicaţie.

— Refuzul tău de a fi lucid.

— Dar nu mă ascund în nici un fel.

— Ba da! Eşti lipsit de curaj, nu cutezi să mărturiseşti că femeia aceea ţi-a sucit capul!

— N-am ce mărturisi, din moment ce nu e adevărat!

— Uită-te în ochii mei şi repetă ce-ai spus!

— N-am să fac pe marioneta numai ca să-ţi fac ţie plăcerea, spuse Norbert, furios.

— Pentru că n-ai curajul...

— Pînă la urmă, gelozia asta o să te înnebunească.

— Abia am sosit aici de două zile şi te-ai întîlnit cu ea de trei ori!

— Ştii că vor să publice o carte despre mine, la „Skira" şi dacă acest proiect va deveni realitate, Rita va scrie textul. Aşa că...

Nu-ţi vor lipsi niciodată pretextele ca să te învîrteşti în jurul ei.

— În loc să fii mîndră şi mulţumită că se va scrie o carte despre opera bărbatului tău, tu debitezi numai nerozii!

— Iată-te şi bădăran acum! Din ce în ce mai bine!

Norbert izbi cu pumnul într-un gheridon, făcînd să se zguduie porţelanurile aflate pe el.

— Eşti exasperantă! Exasperantă!

Ide îl privi dispreţuitoare:

— Strică mobila dacă îţi face plăcere! E şi aşa destul de urîtă! Apoi privi în jurul ei, cu silă. Dealtfel, în acest studio, pe care l-ai închiriat fără să mă consulţi şi pe mine, totul e urît, n-am văzut niciodată strînse laolaltă atîtea urîţenii.

— Ştii bine că stăm aici provizoriu!

— Văd că te complaci în atmosfera asta.

— Fiindcă îmi place cartierul.

— Te cred, doar tot aici stă şi domnişoara Rita!

— La dracu!

— Tot ea îţi dă şi lecţii de grosolănie?

Norbert se aplecă spre Ide, împreunîndu-şi mîinile într-un gest de implorare.

— Ide, te rog, încetează să mă mai hărţuieşti! De îndată ce ne vor sosi mobilele din Transvaal, ne vom muta în noul apartament pe care am de gînd să-l cumpăr, pe bulveradul Montpar-

nasse, şi pe care n-ai decît să ţi-l aranjezi cum îţi va plăcea.

— Vom rămîne deci tot în cartierul unde stă iubita ta, din moment ce ea locuieşte pe strada Delambre.

— Rita Tătărăscu n-are nici o legătură cu alegerea apartamentului nostru, înţelege odată! Cred că nu trebuie să-ţi mai explic că Montparnasse a fost întotdeauna cartierul pictorilor şi al sculptorilor... Aici, mă simt ca acasă...

— Înainte de a ne căsători parcă-ţi aveai atelierul în strada Bonaparte, nu?

— Da, dar...

— Atunci de ce n-ai ales cartierul Saint-Germain-des-Près?

Norbert se îndreptă din nou spre fereastră.

— Nu se poate discuta cu tine, gelozia te face s-o iei razna. Eşti la fel ca şi mama ta! Cînd vorbeşti despre Rita, am impresia c-o aud pe soacră-mea tunînd şi fulgerînd împotriva nefericitei aceleia de Sigrid!

Ide sări ca arsă, roşie de indignare.

— Îţi interzic să vorbeşti pe acest ton despre mama! N-ai dreptul, pricepi? N-ai dreptul!

— Văd că nu te jenezi deloc să-mi trînteşti în faţă tot ce-ţi trece prin cap! Aşa că nu pricep de ce n-aş face şi eu la fel!

— N-o amesteca pe mama în cearta noastră! Şi apoi nu admit ca tu, soţul meu, să-i iei apărarea Sigridei, îngerul negru al familiei noastre. După care, adăugă mai calmă: A murit, Dumnezeu s-o ierte! Nu vreau s-o vorbesc de rău... Deşi...

Norbert o întrerupse furios:

— Niciodată n-aţi făcut altceva, în familia voastră, decît s-o vorbiţi de rău! Mai ales maică-ta! Închipuie-ţi că, pentru familia Verneuil, Sigrid a fost o adevărată zînă, fiinţa cea mai generoasă de pe acest pămînt!

— Spui asta pentru că v-a lăsat averea! Dar generozitatea ei faţă de voi n-a şters în nici un fel vina ei faţă de prima soţie a tatei, cea al cărei nume îl port, iar mai tîrziu, vina ei faţă de mama.

— Mama ta era invidioasă pe farmecul ei, aşa cum eşti şi tu pe farmecul Ritei!

Din ce în ce mai furioasă, Ide se ridică din fotoliu şi se îndreptă spre soţul ei.

— Nu ţi-e ruşine să-mi vorbeşti astfel? strigă ea.

Norbert o privi cu răceală.

— Ne aflăm în clipa adevărului, nu? replică el cu indiferenţă.

Fu picătura care umplu paharul.

— Mărturiseşti, deci, că nu eşti insensibil la frumuseţea ace-

lei aventuriere! Nu cumva mărturisești că te-ai și îndrăgostit de ea? întrebă Ide pe un ton din ce în ce mai revoltat.

Pictorul își vîrî mîinile în buzunarele vestei și declară cu trufie:

— Sentimentele mele față de Rita ne privesc doar pe noi doi, adică pe ea și pe mine. N-am de dat socoteală nimănui! Apoi adăugă plin de înflăcărare: E superbă, voluptuoasă, te vrăjește! Cînd o văd pe ea, mi-o imaginez pe Sigrid, doar că Sigrid era blondă!

— Taci!

— Și Sigrid trebuie să fi exercitat aceeași atracție asupra bărbaților; îi seducea, îi aducea în starea de frenezie după care jinduiau toți, în afară, bineînțeles, de bărbații mediocri, de duzină... După care, adăugă gînditor: Cînd eram mic, mi-o imaginam pe Sigrid ca pe o ființă de vis... Dacă nu mă crezi, întreab-o pe Flavie...

— Încetează!

— Tu și maică-ta detestați acest gen de femei. Și vrei să știi de ce, vrei să ți-o spun?

Ide clătină din cap:

— Nu vreau să știu...

— Ba da... Trebuie să-ți spun!

— Te rog să nu mai vorbești de mama! Îți interzic! Auzi, îți interzic!

Norbert ridică din umeri.

— Nu mai pot eu de interdicțiile tale!

Cu bărbia înainte, cu o sclipire disprețuitoare în ochi, Norbert rosti pe un ton sarcastic;

— Urîți femeile ca Sigrid și ca Rita pentru că simțiți instinctiv că preferința bărbaților se îndreaptă către ele, că în comparație cu astfel de femei voi păreți... (caută un cuvînt tare, pe care-l trînti cu glas jignitor)... fade!

— Ești josnic, Norbert!

— Frumusețea Ritei îmi face sîngele să clocotească, ori de cîte ori mă gîndesc la ea. Cînd o văd în fața mea, lumea mi se pare altfel!

Ide își apăsă tîmplele cu mîinile și strigă deznădăjduită:

— Nu, Norbert, nu poate fi adevărat! N-o iubești pe femeia aceea!

— O doresc!

Fiecare cuvînt al lui Norbert era un spin lung ce se înfigea în inima fiicei lui Jan. Tot universul ei se destrămase: bărbatul pe care-l iubise cu o dragoste totală și plină de abnegație, tatăl copilului ei, o insultase, o umilise crunt, lăudîndu-se față de ea cu

sentimentele pătimaşe pe care i le inspira altă femeie! Ide încercă s-o vadă pe Rita cu ochii unui bărbat, să facă abstracţie de profunda antipatie pe care o nutrea faţă de ea. Trebui să recunoască cinstit că femeia era nespus de frumoasă: înaltă, zveltă, cu un trup cu rotunjimi provocatoare, avea un păr minunat, de un negru mătăsos, şi nişte ochi nemaipomeniţi, de un verde strălucitor, migdalaţi şi prelungi. Da, nu se înşelase! De prima oară cînd o văzuse, o spaimă ascunsă, o neliniştе surdă puseseră stăpînire pe ea: îi era frică să nu-l piardă pe Norbert. Şi iată că presimţirea se dovedise întemeiată! Acum, bărbatul ei îi mărturisea, fără jenă, că n-avea decît o singură dorinţă: s-o posede pe Rita! Ce se petrecuse în sufletul celui căruia îi spunea odinioară „Norbert al meu"!? Uriaşul blond, afectuos şi inteligent, tandru şi sensibil, se preschimbase peste noapte într-un străin trufaş, care o sfida dezvăluindu-i dorinţele sale cele mai intime! O clipă, Ide dori să fie tot atît de frumoasă ca şi Rita, de o frumuseţe diabolică, să poată rivaliza cu ea, să-şi poată recuceri bărbatul. Dar decenţa, cinstea înnăscută, o făcură să-şi dea seama că o asemenea dorinţă era nedemnă de ea.

După izbucnirea insolentă, Norbert amuţise. Acum se plimba de colo-colo, prin odaie, cu ochii în jos, vizibil jenat de vorbele urîte pe care le rostise. Apoi, hotărîndu-se brusc, se apropie de Ide cu o mutră împăciuitoare:

— Iartă-mă, dragă şopti el, îmi pierdusem capul, nu mai ştiam ce spun... Schiţă un gest de scuză, apoi continuă: Femeia aia mă aţiţă, nu pot nega acest lucru; dealtfel nimeni nu e pe deplin stăpîn pe simţurile sale. Am încercat să n-o mai văd, să uit tot ceea ce mă atrage către ea... Hai să ne mutăm în afara Parisului... Cu răbdare, cu tenacitate, să încercăm să trăim la fel ca odinioară. Vocea îi deveni aproape timidă: Ai vrea, Ide?

În picioare, în faţa lui, Ide — foarte dreaptă — îl privea în tăcere. Tentaţia era mare; să accepte propunerea lui Norbert, să mizeze pe o nouă fericire posibilă? Dar iată că mîndria şi demnitatea Idei se răzvrătiră. Norbert rostise prea multe vorbe umilitoare şi jignitoare, atît împotriva ei cît şi a familiei sale.

— Nu, răspunse ea sec.

— Refuzi? spuse Norbert făcînd un pas înainte. Apoi, pe un ton redevenit brusc agresiv, întrebă: Deci nu vrei să mă ierţi?

Ide îşi vîrî unghiile în palme, ca să reziste, ca să nu cedeze în faţa ispitei.

— Nu, repetă ea pe acelaşi ton.

Atunci Norbert îşi pierdu orice stăpînire de sine:

— În acest caz, urlă el palid de mînie, dac-o faci pe fandosita cu mine, nu-mi mai rămîne decît să plec!

— Pleacă!

Livid, Norbert se apropie de Ide şi-i strigă în obraz:

— Află că mă duc la ea! Da, la ea, la ea! Mi-e dor de trupul ei fierbinte şi suplu! Ard de nerăbdare să-i mîngîi umerii rotunzi, sînii tari, mijlocul subţire, şoldurile rotunde şi pline, picioarele lungi de gazelă! Ard de nerăbdare s-o sărut, s-o strîng în braţe!

Ide nici măcar nu clipi.

— Bădăranule, spuse ea, pleacă!

Norbert se năpusti spre uşă. Ajuns în prag, se întoarse şi-o privi pe Ide din cap pînă-n picioare:

— Văd, spuse el gîfîind, că te-ai hotărît să-mi faci viaţa un infern. Aşa că de acum încolo casa Ritei va fi şi casa mea, unde voi sta şi eu, în sfîrşit, alături de o femeie aşa cum mi-am dorit întotdeauna!

Apoi ieşi, trîntind cu putere uşa în urma lui.

De îndată ce rămase singură, Ide îşi pierdu siguranţa. Cîteva secunde stătu încremenită în loc, ulúită. Apoi leşină, prăbuşindu-se inertă, pe covor.

VI

— AM VISAT SAU CE MI S-A întîmplat? spuse Yannakos venindu-şi în fire. Cînd tîlharul m-a pocnit în cap, mi s-a părut că aud două împuşcături...

Octave Thibault se aplecă spre fotoliul unde — cu ajutorul soţiei sale — îl aşezase pe bătrînul marinar.

— Eu le-am tras, spuse el cu o sclipire de mîndrie în ochi.

— Şi l-ai nimerit pe porcul ăla?

— O, nu, am tras în aer, am vrut doar să-l sperii!

Paznicul începu să rîdă, ca şi cum ar fi fost vorba de cine ştie ce glumă bună.

— Aoleu, cum mai fugea! hohoti el. Merita să vezi cum îşi luase picioarele la spinare, gonind de parcă-l fugăreau tătarii!

Yannakos îşi pipăi creştetul capului şi descoperi un cucui cît toate zilele. Înfiptă în faţa fotoliului, cu mîinile în şolduri, Elise strigă cu vocea ei ascuţită:

— Ţi-am pus nişte comprese reci! Întreabă-l pe Octave, ţi le-am pus încet, să nu te doară!

Thibault făcu o mutră serioasă.

— Aşa e, confirmă el. Elise m-a uluit! Mai bine se făcea infirmieră. Ar trebui să-i dai de pomană o lumînare!

— Ba am să vă dau un butoiaş cu măsline din ţara mea, mormăi Yannakos.

Elise protestă:

— Nici pomeneală! Ce-am făcut, am făcut din toată inima! Nu vreau răsplată! Oamenii de treabă se ajută întotdeauna între ei!

— Ah, dacă l-ai fi văzut cum a luat-o la sănătoasa! necheză din nou Thibault.

— Ar fi trebuit să ochieşti în picior! bombăni Yannakos.

— Nu se putea, era prea întuneric. Şi apoi, ţi-am mai spus-o, nu ştiu să trag cu pistolul!

— Atunci la ce dracu îl mai ţii?

Thibault îşi clătină căpăţîna cheală:

— Ca să-i sperii pe hoţi, răspunse el vesel, să-i fac să crape de frică! Tragi cîteva focuri în aer, şi banditii fug ca iepurii! Ha! Ha! Să-i vezi cum o tulesc!

— M-a pocnit cu un box, bombăni Yannakos, altfel cred că-l făceam harcea-parcea.

— Ce mai e şi boxul ăsta?

— Un fel de cilindru de cauciuc cu nişte bucăţi de fier înăuntru.

— Putea să te omoare!

— Mai mult ca sigur, spuse Thibault, dacă nu mi-ar fi venit în minte să mă folosesc de revolver.

— Vezi, Octave ţi-a salvat viaţa! Şi după asta ai să spui din nou că e un prost şi un adormit.

— Ei, vă dau butoiaşul cu măsline, v-am făgăduit, gata!

— Mi-am făcut doar datoria, nimic altceva, declară cu un aer solemn, Thibault.

— Octave e paznic, adăugă Elise, aşa că are răspundere... Ăsta e şi motivul pentru care s-a expus, procedînd astfel. La urma urmei, banditul putea să tragă în el, să-l rănească, sau poate... Speriată, îşi duse mîna la gură:

— ...să-l şi omoare!

Thibault dădu grav din cap.

— Are dreptate, primejdia a fost mare. Dar, aşa cum a spus mai adineauri Elise, sînt paznic. Fiecare meserie cu riscurile ei!

Yannakos încercă să se ridice din fotoliu.

— Nu te mişca! Strigă Elise. Stai liniştit!

— M-am lăfăit destul ca un leneș! Bătrînul marinar privi în jurul lui. Unde ne aflăm? întrebă el răgușit.

— În salonul cel mare al vilei, răspunse Thibault, aici își pregătea banditul lovitura!

— Ce lovitură? Ce vrei să spui?

Paznicul făcu pe misteriosul.

— E adevărat că tu încă'n-ai aflat nimic, spuse el cu o voce plină de subînțelesuri.

— Explică-te! se impacientă Yannakos.

— Ia să vedem dacă ghicești ce anume a venit tîlharul să facă aici.

— Ți-ai și găsit momentul să te ții de ghicitori! Nu vrei să te hotărăști, totuși să vorbești?

Thibault se dădu mai întîi un pas înapoi, apoi o trînti pe un ton triumfător și totodată amenințător!

— Plimbărețul nostru e un incendiator!

Și întinse acuzator degetul către mijlocul vastului salon.

— Privește!

Yannakos ridică încet capul și zări, pe covorul din salon, o mică grămăjoară de lemne. Văzu, de asemenea, o mulțime de cîrpe îmbibate în benzină.

— Acum înțelegi de ce se plimbă mereu cu un bidon în mînă? spuse paznicul.

— Mai bine spune că a vărsat benzină și pe cele două fotolii Ludovic al XVI-lea, la care doamna ținea atît de mult! se lamentă Elise.

— Și-a aruncat peste tot cîrpele lui murdare, spuse Thibault. Dacă am fi venit puțin mai tîrziu, acum vila ar fi fost în flăcări!

— Eu sînt cel care l-a deranjat din treaba asta! strigă Yannakos, ținînd să pună lucrurile la punct. Eu și nimeni altul! Voi doi vă închiseserăți în pavilionul vostru.

Calm, paznicul, îi dădu dreptate:

— Așa e, îți revine tot meritul. Te-ai hazardat singur în grădină, să dai tîrcoale casei... Am să-i spun stăpînului, fii fără grijă!

— Șeful ar trebui anunțat imediat, zise Yannakos.

Thibault fu de acord.

— Și poliția? întrebă el. N-ar trebui s-o punem la curent? Vor ancheta cazul și poate că-l vor găsi pe prichindelul ăla...

— Asta numai șeful poate s-o hotărască! spuse marinarul. Noi nu ne putem asuma răspunderea de a lăsa poliția să intre în casă.

— Dar n-avem nimic de ascuns, domnule! strigă Elise cu un aer indignat.

— Ajunge, cucoană! Lasă-mă în pace! Îţi repet că nu putem lua noi această hotărîre!

—Cred că are dreptate, se hazardă Thibault, privindu-şi timorat, nevasta.

— De ce nu m-ai lăsat să fac ordine aici? strigă Elise. De ce m-ai împiedicat să înlătur toată murdăria, toate lemnele şi cîrpele aste? Sau crezi că stau frumos pe covor, că vine mai bine aşa?

— I-am spus să nu se atingă de nimc, zise Octave, afară de cîrpele de pe fotolii, care ar fi putut să le strice, şi să lase totul în starea în care se află. Din pricina poliţiei, înţelegi? Ei nu vor să faci ordine, din pricina amprentelor digitale... Îşi ridică nasul spre plafon, părînd că meditează. Dacă făceai curat, riscai să ştergi urmele răufăcătorului, pricepi?

— Ia mai lasă-mă în pace cu poveştile astea! Închipuie-ţi că n-am nevoie de lecţiile tale!

Thibault se făcu că nu aude răspunsul furios al nevesti-si.

— I-am interzis chiar şi Francinei să intre în salon, spuse el. Apoi rînji: Dealtfel, acu' cred că stă în dosul uşii şi trage cu urechea la ce vorbim noi!

— Cele două împuşcături ale lui Octave au trezit-o din somn, biata de ea! spuse Elise.

Cei doi soţi Thibault îşi plecară brusc, capetele.

— Ar mai fi ceva de spus, murmură paznicul cu vocea lui plîngăreaţă. Vei hotărî dacă să-l înştiinţezi sau nu pe domnul!

— N-am socotit că fac rău, oftă Elise, despăturind o batistă cît toate zilele, în careuri roşii, cu care începu a-şi şterge lacrimile ce-i şiroiau pe obraz.

— Ce mai e? strigă Yannakos. Vă învîrtiţi amîndoi în jurul meu şi-mi împuiaţi urechile cu scornelile voastre! Dacă mai aveţi ceva de spus, faceţi bine şi isprăviţi odată!

Se ridică greoi din fotoliu şi făcu cîţiva paşi pe covor:

— Drace! tună el, mă simt slab ca un ţînc! Apoi se adresă furios, lui Thibault: Ei, ai de gînd să vorbeşti?

— Acum vreo cincisprezece zile, zise paznicul, cu ochii în pămînt, Elise a fost acostată de un bărbat care semăna leit cu incendiatorul nostru...

— Cu diavolul ăla?

— Da! Se întorcea de la Nisa unde făcuse unele cumpărături. Omul se afla şi el în autobuzul ce venea din Saint-Jean.

— Unde te-a acostat? o întrebă Yannakos pe Elise, care se văicărea întruna.

— Aproape de... proprietatea regelui Belgiei... Coborîse din autobuz şi se afla chiar în spatele meu...

— Ţi-a vorbit?

— Da, mi-a spus că e ziarist şi că pregăteşte un articol despre domnul. Apoi adăugă cu o voce tînguitoare: Mi-a pus o mulţime de întrebări şi, fireşte, eu i-am răspuns.

— Bineînţeles!

— Era atît de gentil, de politicos, de cultivat... întocmai ca şi domnul!

— Ţi-a spus cum se numea, de unde venea?

Elise clătină din cap:

— Nu, mi-a pus doar întrebări. A spus că nu voia să-l deranjeze pe domnul şi că, în plus, articolul trebuia să fie o surpriză.

— Iar tu, femeie, ai fost cum nu se poate mai fericită să stai la taclale cu el. Frumos, n-am ce zice!

— Voia, mai ales, informaţii despre familia domnului. Apoi, luînd o mutră şireată, adăugă: Ei, mai ştim şi noi unele lucruri...

— Frumos te lauzi, cumătră! se supără Yannakos.

— Păi cum să nu le ştie.. interveni timid, Thibault.

— Măcar eşti în stare să-l descrii pe „ziaristul" ăla? întrebă Yannakos.

— Ştii bine că-s mioapă, se smiorcăi Elise.

— Ei, drăcia dracului!

— Aş putea doar să-ţi spun că avea un accent...

— Ce fel de accent?

— Nu ca al tău, grecesc sau italienesc, nu... Se gîndi îndelung apoi spuse: Dacă n-ar fi atît de scund, l-aş fi luat drept neamţ.

— Un neamţ? exclamă Yannakos.

— Da, vorbea ca domnul care s-a însurat cu domnişoara aia din America... violonistul...

— Sau poate ca un suedez, zise Thibault.. O fi vreun compatriot al stăpînului...

— Ciudat, foarte ciudat... Apoi Yannakos se aşează din nou în fotoliu. Să nu pierdem vremea sporovăind de pomană! Nu există decît un singur lucru de făcut: să-l anunţăm pe şef! Trebuie să telefonăm în Italia şi să încercărm să dăm de el. Unde se află acum?

Paznicul scoase o foaie de hîrtie din buzunar:

— Vezi că m-am gîndit la toate, zise el plin de importanţă.

— Nu vreau flecăreală, ci doar o informaţie!

— Liniştește-te! Să vedem... Așa... În noaptea asta se află la hotelul „Corallo", la Imperia.

— Ai numărul de telefon?

— Nu, dar pot să-l aflu.

— Atunci află-l.

— Nu acum, Yannakos, e aproape unu noaptea. De ce să-l trezești pe domnul la ora asta?

Yannakos schiță un gest de nerăbdare.

— Mă rog, ai și tu o dată dreptate! Vom telefona mîine dimineață, la prima oră! Apoi, adăugă dus pe gînduri: Am impresia că șeful are un dușman înverșunat, care-i dă tîrcoale. Un drac împielițat!

VII

PENTRU CĂLĂTORII CARE — venind dinspre Coasta de Azur — pătrund în Italia prin vesela *Riviera dei Fiori,* adică pe drumul Vîntimillia — San Remo, Italia nu începe propriu-zis de la Imperia. La Vintimillia, Bordighera, Ospedaletti și San Remo, aproape toată lumea vorbește sau înțelege franceza.

San Remo e o stațiune balneară mondenă, ca alte cîteva sute aflate pe țărmul Mediteranei, cu mazagine de lux cum vezi la Vichy ori la Spa, cu saloanele unde îți poți lua ceaiul, cum există la Baden-Baden sau la Rapallo, cu un cazinou care rivalizează în urîțenia lui pretențioasă cu cele din Monte-Carlo și Cannes, cu hoteluri din epoca victoriană, care se numesc în mod invariabil *„Excelsior", „Bellevue"* sau *„Hotelul englezesc"* și, în sfîrșit, cu inevitabila biserică rusească, cu cupolele și crucile ei aurite.

Începînd de la Imperia, totul se schimbă. Mult mai mulți negustori de ilustrate împestrițate, mult mai multe prăvălii cu „amintiri", mult mai mulți băieți de cafenea care vă răspund în franceză, cînd vreți să faceți uz de italiana dumneavoastră, mult mai multe grupuri zgomotoase de turiști supraîncărcați de binocluri, aparate de fotografiat și de filmat.

Imperia este capitală de provincie constituită prin contopirea a două localități: Porto Maurizio și Oneglia. Pliantele și ghidurile sînt foarte laconice în ceea ce privește cele două orașe, ceea ce este o nedreptate. Despre Porto Maurizio aflăm că e un fost port roman care mai tîrziu a fost alipit la republica Genova. Despre Oneglia ni se spune că a fost odinioară fieful lui Andrea Doria, care avea să joace un rol atît de important în istoria Genovei, apoi a Savoiei al cărei destin avea să se confunde cu cel al Italiei. Dar amintirile dinastice sînt departe de a repune în drepturile sale un loc de un farmec fără egal...

Cel care urcă spre vechiul oraș Porto Maurizio are uimitoarea impresie că face o călătorie în timp, o călătorie în epoca înfloritoare a Renașterii italiene. Contrar multor altor cetăți vechi, descoperi aici — pe lîngă străduțele în serpentină și scările foarte înguste — străzi foarte largi care duc spre centru, dînd orașului un aspect de măreție și de generozitate arhitecturală, absolut unică. Pretutindeni palate — *palazzi* — cu intrări monumentale împodobite cu blazoane și cu cîte o deviză în latină, încîntătoare balcoane din fier forjat, piețe mici și pitorești unde clipocește apa limpede a fîntînilor arteziene, biserici frumoase, aidoma catedralei Sfîntul Petru, adevărată bijuterie din secolul al XIII-lea, restaurată și modificată în epoca barocului, și toate astea scăldate tot timpul în lumina aurie a soarelui mediterranean...

Primul lucru care-l frapează pe cel care sosește în Oneglia este mirosul de ulei de măsline, înțepător și foarte persistent, ce se simte în toate cartierele acestui oraș — unul dintre cele mai mari centre europene de fabricare și export a uleiului. În portul de o nemaipomenită poezie, în fața încîntătoarelor căsuțe roz și bleu, talazurile leagănă vapoarele venite din cele patru colțuri ale lumii, mai ales din Spania, cu calele încărcate de butoaie cu măsline.

Jan și Thérèse petrecuseră la Imperia o zi într-adevăr încîntătoare. La Porto Maurizio admiraseră — din galeria de trecere dintre cor și absidă a mănăstirii Clarissa, ale cărei arcade venerabile dau direct spre Marea Liguriei — înălțimea pe care e construit orașul și unde splendoarea priveliștii aproape că face să ți se taie respirația.

La Oneglia, Jan se interesase despre instalațiile impresionante ale fabricilor de ulei, în vreme ce Thérèse își amintise de Guy

de Maupassant care a descris atît de frumos portul.

Seara, cu capul plin de imaginile variate şi multicolore de peste zi, se aşezară la o masă de pe terasa unei *liquorezia* din *piazza* Dante, în faţa vechiului hotel al oraşului Oneglia, un edificiu superb, construit în stilul tipic al palatelor genoveze. În mijlocul pieţei înconjurată de arcade, urca şi cobora un jet de apă, a cărei şiroire feerică, datorită unui reflector aşezat la bază, trecea, rînd pe rînd, prin toată gama de culori a spectrului solar.

— Dacă am comanda două pahare de *marsala* cu ouă ca să ne mai remontăm un pic? întrebă Jan privind avid în jurul lui, vizibil încîntat de farmecul zgomotos al vieţii italiene.

— Cum vrei tu, dragă, răspunse Thérèse.

Şi apucîndu-şi soţul de mînă, murmură:

— Ziua asta a fost nemaipomenită, mă simt pur şi simplu, copleşită...

— Să sperăm că vom fi lăsaţi să ne bucurăm pînă la capăt, de călătorie, oftă Jan cu gîndul la scrisoarea anonimă.

— Ce crezi că ne-ar putea împiedica? se miră soţia lui.

Jan chibzui o clipă dacă să-i dezvăluie conţinutul ciudatei şi neliniştitoarei scrisori. După ce reflectă, preferă să tacă, s-o lase pe Thérèse să se bucure în tihnă de dulcea euforie a serii plină de farmec.

— Ai căzut, brusc, pe gînduri, spuse Thérèse, căreia nu-i scăpa nici cea mai mică schimbare de pe faţa lui Jan. Cu un aer întrebător, ea adăugă: Chipul ţi s-a adumbrit.

Jan se sili să surîdă.

— Ţi se pare, draga mea! Şi, ca să schimbe vorba, o întrebă: Ţi-am spus că am aflat mai zilele trecute că doctorul Bloom nu mai lucrează la spitalul din Pretoria?

— Nu!

— Mi-a scris Schipper.

— Cornelius Bloom, spuse Thérèse pe gînduri. Aproape că te-a, obligat să te revanşezi atunci... Ţi-aduci aminte?

— Sigur că da! Bolnavul care a murit în mîinile mele... O emoragie internă pricinuită de devastatoarea Boală a lui Richter, în ultima ei fază... Mîhnirea, disperarea după accident...

— Apoi a urmat celălalt caz al Bolii lui Richter.

— Da, cel de la Johannesburg...

— Bloom te-a convins să-l operezi, deşi erai demoralizat şi într-o stare de cumplită descurajare.

— Sigur că se simţea răspunzător de tot ceea ce se întîmplase, zise Jan gînditor.

— Ce vrei să spui cu asta, dragă?

— Că se ştia vinovat.

— Bloom?

— Chiar el!

Thérèse fu intrigată.

— Vrei să-mi explici şi mie? Căci, în sfîrşit, nu văd de ce anume se putea face vinovat...

Jan se aplecă spre soţia sa.

— Îţi aduci aminte că am acceptat cu inima strînsă, să fac acea primă operaţie... Operaţia care s-a isprăvit cu un dezastru...

— Da, îmi aduc aminte. Stăteam cu toţii în salonul apartamentului nostru din Pretoria. Ide — care încă nu se recăsătorise — şi noi doi.

Jan dădu apropbator din cap.

— Da, şi ca de obicei în acea epocă, discutam despre locul unde să construim viitoarea casă a visurilor noastre, acel *Journey's End*...

— Încă nu ne hotărîsem pentru Cap-Ferrat...

— Tocmai propusesem Tangerul, cînd a sunat telefonul în cabinetul meu de lucru.

— Ce memorie ai, Jan! Uneori mă uluieşti...

— La aparat era Schipper. Mă ruga să intervin, să operez bolnavul într-o oră...

— Fiindcă nu izbutise să dea de Bloom, nu-i aşa?

— Da. Şi cum Bloom era atunci şeful spitalului din Pretoria, era de datoria lui să opereze bolnavul.

Thérèse sorbi cîteva picături de *marsala,* apoi spuse:

— După operaţie a venit la noi, la trei dimineaţa, după ce tu te închiseseşi în cabinetul de lucru.

— Distrus şi doborît...

— Eu i-am deschis uşa. Îmi amintesc că l-am primit destul de rece. L-am întrebat unde fusese. Am fost nedreaptă cu el?

— Nici pomeneală! replică Jan. Presimţirea ta nu te înşelase.

— Nu înţeleg...

— Adu-ţi aminte ce ţi-a răspuns cînd i-ai pus întrebarea care ţi s-a părut nedreaptă.

— Că Schipper ar fi trebuit să ştie că se afla la cercul olandez şi că-i lăsase vorbă secretarei în acest sens.

— Ceea ce era fals!

— Că-i lăsase vorbă?

— Da, şi mai ales că se dusese la cercul olandez.

Thérèse era stupefiată.

— Deci te-a minţit? bîigui ea.

— Da.

— De necrezut!

— Şi totuşi ăsta e adevărul!

— Şi, în realitate, unde fusese în seara aceea?

— Într-un bar deocheat şi rău famat din Pretoria.

— Cum ai aflat?

— Am făcut o mică anchetă personală. Viaţa m-a învăţat să fiu sceptic...

— Totuşi, după cîte ştiu, n-ai vorbit nimănui despre descoperirea ta.

— Niciodată! Voiam să-i dau o şansă, înţelegi? Cu atît mai mult cu cît se arătase foarte corect în ce mă privea.

— Just!

— La urma urmelor, viaţa particulară a medicilor nu mă interesa cîtuşi de puţin. Nu uita că, dealtfel, noi am şi părăsit Transvaalul la puţină vreme după asta.

— Şi mai pe urmă mi-ai spus mereu că Bloom era totuşi un chirurg excelent, care nu săvîrşise nici o greşeală...

— Atunci da, cred că era cel mai bun chirurg din toată Africa de Sud!

— Deci nu puteai încredinţa altcuiva conducerea spitalului din Pretoria.

— Nu, n-aveam de ales! Dealtfel, în afară de acel incident foarte neplăcut, Bloom nu-mi prilejuise niciodată vreun motiv de nemulţumire.

— Totuşi, spuse Thérèse pe gînduri, un om care minte...

— Ştiu bine că descoperirea a fost foarte neplăcută. Pe urmă, m-am întrebat adesea dacă procedasem bine trecînd-o sub tăcere. Trebuie să-ţi mărturisesc, totuşi, că atunci cînd am aflat că a plecat, am încercat un sentiment de uşurare, pentru că de acum încolo nu mă voi mai simţi răspunzător de eventualele greşeli sau abateri ale doctorului Cornelius Bloom.

— Schipper nu ţi-a spus de ce a plecat?

— Nu, mi-a scris doar că s-a reîntors în Europa şi că Jansens a preluat conducerea spitalului.

Jan se simţi, dintr-o dată foarte melancolic. Amintirile despre vechea lui activitate profesională îl întristau şi-l deprimau.

Nostalgia trecutului punea imediat stăpînire pe el. Se revedea sub lumina crudă a lămpii scialitice, aplecat deasupra bolnavului, cu bisturiul în mînă. Dar în seara aceea nu voia să se lase copleşit de trecut, de imaginile dintr-o epocă plină de glorie. Se decise să reacţioneze prompt. Arboră un surîs radios şi încrezător:

— Să bem pentru continuarea minunatei noastre călătorii! spuse el, ridicînd paharul şi ciocnind cu soţia lui.

I

— EŞTI MULŢUMIT DE TRIUMFUL repurtat la Paris?

— Triumf e un cuvînt mare, *kleines Mädchen.*

— Chiar Charles Munch l-a folosit, şi el e cel mai în măsură să aprecieze.

— Ce om extraordinar! Dirijează dumnezeieşte!

— Acelaşi lucru l-a spus şi el despre felul cum cînţi tu!

— Mai am încă multe de învăţat...

— Ambiţia ta e de-a dreptul tiranică; nu-ţi lasă nici o clipă de răgaz.

— Vreau să ajung cel mai mare violonist, vreau să ocup primul loc, ţi-am mai spus...

Lungiţi în două şezlonguri, pe terasa vilei *Santa Monica,* Hugo şi Judith contemplau apusul soarelui.

— Dimineaţa, cînd am ajuns aici, vremea era închisă. Acum nu mai e nici urmă de nor.

— Lucru obişnuit în aceste locuri, spuse Hugo aprinzîndu-şi o ţigară. Vîntul care vine din larg alungă norii.

— Ce privelişte minunată! Aş admira-o la nesfîrşit!

— Da, *liebes Kind,* marea este nemaipomenit de frumoasă în seara asta. S-ar spune că a făcut-o în mod special, ca să ne ofere un spectacol demn de noi!

— Ai vrea ca natura să fie sensibilă la stările noastre sufleteşti, nu-i aşa? Să se adapteze după nevoile noastre de moment...

— Şi de ce nu? Omul nu e o încununare a creaţiei?

— Uită-te: s-a aprins farul de la Cap d'Antibes.

— Va grăbi căderea nopţii.

— Da, lumina artificială o alungă pe cea a apusului de soare.

— *Ich liebe diesen Augenblick!*[1]

Hugo se ridică, pe jumătate, din şezlong.

— Cît solemnitate, cîtă măreţie! spuse el.

— Uite că apar pe cer primele stele, încă timide abia vizibile...

Violonistul arătă cu degetul o stea:

— *Das ist mein Stern!*[2] strigă el.

— Steaua ta?

— Da, uite-o colo, drept deasupra noastră!

— Da, acum o văd...

— Ne apără, veghează asupră-ne...

Judith se aplecă spre soţul ei:

— La Paris ai cîştigat o nouă victorie, iubitule. Am venit aici să regăsim liniştea, această minunată linişte mediteraneană. De ce să nu profităm de momentele plăcute ca să uităm de scrisoarea aceea?

Îl simţi imediat pe Hugo cum se încordează:

— *Unmöglich! Ganz einfach unmöglich!*[3]

Judith schiţă un gest de oboseală.

— Deci ţii cu orice preţ să strici şederea noastră aici!

— Am venit pe Coasta de Azur ca să am o discuţie cu doctorul Yvarsen, da sau nu?

— Da, dragă, aşa e, dar...

Hugo n-o lăsă să termine.

— Aşa că, spuse el cu o voce în care se simţea o uşoară iritare, să nu mai revenim asupra acestei chestiuni!

Judith nu era însă femeia care să se lase dezarmată atît de uşor.

— Nu crezi, spuse ea, că însăşi soarta ne arată că nu trebuie să insistăm? Uite, familia Yvarsen nu-i aici, a plecat în Italia. Nu vezi în asta un semn al soartei?

Violonistul trase cu sete din ţigară.

— Yannakos le-a dat telefon azi-dimineaţă. El spune că se vor întoarce deseară. Aşa că nu văd de ce mai ridici problema asta!

— Dar nu-i vorba de nici o problemă! Ci de o senzaţie de...

— Te rog...

— Ba da, Hugo! Am senzaţia — aproape fără voia mea — că trebuie să dăm uitării scrisoarea, că nu e momentul să-i deranjăm pe Yvarseni cu povestea asta urîtă.

---

[1] Cît de mult îmi place această clipă! (germ.).

[2] Iată steaua mea! (germ.).

[3] Cu neputinţă! E, pur şi simplu cu neputinţă! (germ.).

Hugo cită cu aproximaţie din memorie: *„Dacă ai cît de cît, onoare, îl vei provoca pe doctorul Yvarsen la duel. Omul ăsta şi-a bătut joc destul de dumneata, te-a înşelat destul... Nu i-ai trimis o invitaţie la nuntă? Cred că s-a amuzat copios în ziua aceea... Mi se pare că-i aud vorbele umilitoare pe care le-a spus pe seama dumitale, mi se pare că-i şi aud hohotele de rîs...“*

— Ce importanţă poate avea delirul epistolar al unui nebun! strigă Judith, enervată peste măsură. Dealtfel văd că degeaba am rupt-o, din moment ce ai învăţat pe dinafară frazele mincinoase, cuvintele odioase.

— N-am învăţat nimic pe dinafară; adevărul e că n-am putut uita nici măcar un cuvinţel!

— Dacă ai fi avut încredere în mine, nu te-ai mai fi gîndit la ea!

— Bănuiala asta e ca o ţeapă înfiptă în carne...

— Mă faci să mă simt îngrozitor, Hugo...

— *Ich will die Wahrheit kennen, die ganze Wahrheit!*[1]

— Repeţi mereu acelaşi lucru!

— Pentru că mă simt mereu chinuit de aceeaşi obsesie. Te văd mereu pe vaporul acela, singură cu Yvarsen!

— Yvarsen e unul dintre oamenii cei mai nobili şi mai generoşi! spuse Judith. Ar trebui să-ţi fie ruşine să-l crezi în stare de vreo josnicie. Ca să nu mai vorbim de mine...

— Pe vremea aceea nu eram căsătoriţi. Deci erai liberă să faci ce vrei!

— Dar doctorul Yvarsen era însurat!

— Pentru unii treaba asta nu constituie o piedică!

— Se vede bine că nu-l cunoşti!

— Ceea ce mă deranjează e ardoarea cu care îi iei apărarea.

— Fiindcă n-am suportat niciodată nedreptatea.

— Cum vine vorba de doctorul Yvarsen, nici un cuvînt nu ţi se pare destul de elocvent, destul de convingător pentru a vorbi despre înaltele sale calităţi şi despre nenumăratele sale merite. Lucrul devine agasant, ba chiar iritant.

— Asta dovedeşte, pur şi simplu, că nu vreau să-mi ascund sentimentele. *I simply cannot lie!*[2]

Hugo îşi aruncă, furios, ţigara. Chiştocul descrise o curbă şi dispăru în pietrişul grădinii.

— De-cînd eram mică nu puteam suferi să...

— La ce sentimente faci aluzie? o întrerupse Hugo.

---

[1] Vreau să cunosc adevărul, întregul adevăr! (germ.).

[2] Pur şi simplu, nu pot să mint (engl.).

— La sentimente de admirație pe care le am față de doctorul Yvarsen. Apoi, cu un glas foarte trist, Judith adăugă: Gelozia ta te face de nerecunoscut, Hugo, odios...

— Ai fi preferat să fiu indiferent, nepăsător?

Judith nu răspunse.

— Pentru mine, strigă Hugo, dragostea este o pasiune totală și absolută. Nu admit nici cea mai mică indiferență, nici un fel de împăciuitorism mic-burghez.

— Dragostea, spuse Judith, ar trebui să fie, mai întîi și înainte de orice, sentimentul cel mai uman. Prin urmare, cel din care excesele nedemne să lipsească. *Yes, that's what I think, first of all love should be human!*[1]

— Tocmai de asta detest mediocritatea în orice. Nu-mi place decît ceea ce e deosebit!

— Uneori devii de nesuportat!

Hugo se ridică și se sprijini cu spatele de unul din chiparoșii care părea că stă de strajă lîngă ei. Se întunecase. Licuricii sclipeau tăcuți, aidoma unor stele mărunte.

— Îți repet, Judith, spuse Hugo cu o voce vibrantă, fără tine, viața mea n-ar avea nici un sens! Fără tine, aș fi pierdut!

— Dar arta ta, muzica... spuse încet tînăra femeie.

— Muzica mă devoră, nu mă susține.

— Adevărat, simt cum te arde focul lăuntric. Apoi, după o ezitare, Judith spuse, pe un ton puțin cam timid: Dacă nu m-aș teme că par prea romantică ți-aș mărturisi că am impresia că te mistuie flacăra propriului tău geniu.

Hugo răspunse cu o însuflețire aproape frenetică:

— Nu trebuie să-ți fie jenă că ești romantică, fiindcă epoca noastră are nevoie de romantism, de înflăcărare! Dar nu-i nevoie să vorbești despre geniul meu, fiindcă n-am așa ceva!

— Ce ți s-a întîmplat? De ce spui asta?

— Pentru că n-am alt har decît cel de a cînta la vioară.

— A avea har, a fi înzestrat sau a avea geniu nu-i...

— ...Totuna? nu! A avea geniu în muzică înseamnă a fi în stare să compui, să creezi muzică și nu doar s-o interpretezi pe a altora! Și Hugo mărturisi: În seara asta, mai mult decît în oricare alta, aș fi vrut să-mi exprim sentimentele cele mai profunde, cele mai autentice, în singurul limbaj care-mi place. Dar iată că nu mă simt în stare să scriu muzică. În afară de acel ridicol concert pentru contrabas, de pe vremea cînd ședeam la Hamburg, n-am fost în stare să scriu nimic, nimic!

[1] Da, așa socot, eu, că înainte de orice, dragostea trebuie să fie umană (engl.).

— Sînt convinsă că într-o bună zi vei dobîndi şi harul de a compune.

— Nu, niciodată!

— Gîndeşte-te la Wagner, care a început destul de tîrziu să-şi compună operele. Şi ce opere! Ai toată viaţa înainte! Nu simţi miros de ars? spuse brusc Judith, ridicîndu-se în picioare.

Hugo adulmecă aerul.

— Ba, da, şi mi se pare ciudat... Cred că arde ceva pe aproape! Se opri şi întorcînd capul strigă alarmat: *Mein Gott, das Haus der Yvarsens steht in Flammen!*[1]

II

— NU MERGE PREA REPEDE, dragă! Ştii că noaptea mi-e frică să călătorim. Toate farurile astea care ne orbesc...

Jan încetini.

— Mă grăbesc să ajung cît mai repede acasă, spuse el, la *Journey's End.*

— Ar fi trebuit să plecăm de dimineaţă, să părăsim Imperia de îndată ce-am primit telefonul. Cu atît mai mult cu cît mi-ai spus că Yannakos părea neliniştit, grăbit să ne vadă acasă.

— Da, vorbea pe un ton aproape speriat, ceea ce e un lucru nemaipomenit la el.

— De ce nu mi-ai spus mai demult de existenţa scrisorii anonime? Aşa cum îmi împărtăşeşti bucuriile, trebuie să-mi împărtăşeşti şi necazurile, căci de asta îţi sînt nevastă!

— Voiam să te bucuri în linişte de excursia în Italia.

— În vreme ce tu erai ros de o neliniştе surdă? Nu, n-ai făcut bine!

— Mă tot întreb cine poate fi omul ăsta atît de pornit împotriva mea.

— Vreun nebun.

— Poate, dar un nebun periculos. *„Ei spun că am ajuns un degenerat, dar ei n-au priceput niciodată nimic din psihologia umană.... Am căpătat o privire radioscopică, o privire care vede*

[1] Dumnezeule, casa Yvarsenilor e în flăcări! (germ.).

tot... Plutesc pe deasupra apelor... eşti omul pe care-l urăsc cel mai mult pe lumea asta, Yvarsen, omul al cărui nume mă face să scrîşnesc din dinţi şi a cărui amintire îmi provoacă adevărate crize de furie!... Acum plîngi, urlă, gîndindu-te la nenorocirile care te aşteaptă... Nu voi da înapoi din faţa nici unei crime ca să te distrug... Duşmanul tău care veghează..." Toate astea denotă demenţă. Analiza scrisului mă face să trag concluzia că e vorba de un caz de schizofrenie.

— În formă evoluată?

— Nu, boala e abia la început.

— Nu mi-ai spus că s-ar putea de asemenea, să fie vorba de un om care se droghează?

— Asta în mod sigur! Scrisul şovăielnic şi stilul delirant o dovedesc cu prisosinţă. E vorba de morfină sau de cocaină.

— Zău dacă pricep, spuse Thérèse, clătinînd din cap. Fiindcă nu cunoşteam pe nimeni care s-ar putea deda la asemenea vicii.

— Parcă poţi să ştii.

— Şi dacă ar fi vorba de o femeie? spuse Thérèse, după o pauză.

— Nu cred, scrisul e al unui bărbat. Sînt aproape sigur că expeditorul acestei scrisori pline de ură şi agresorul de la *Journey's End,* sînt una şi aceeaşi persoană. Or, cel care a încercat să dea foc casei, era un bărbat.

— Ce ură feroce trebuie să nutrească faţă de noi, ca să vrea să ne ardă casa. E înspăimîntător...

— Nu uita că a fost cît pe ce să-i vină de hac lui Yannakos.

— Noroc că s-a aflat acolo!

— Da. Cei doi Thibault probabil că dormeau, ca de obicei.

— Totuşi sînt nişte oameni destoinici.

Jan se încruntă.

— Thérèse, tu mă cunoşti... M-am străduit întotdeauna să-i răsplătesc cît mai generos cu putinţă pe oamenii care trudesc pentru mine, spuse el, cu condiţia să-şi facă datoria. Fiecare cu meseria lui!

— Elise şi-a făcut-o întotdeauna.

— N-o apăra prea tare.

— Femeia asta mi-e foarte devotată, Jan. Pînă acum n-am avut nici un motiv să mă plîng de ea.

— Mă rog... Dar bărbatu-său, Octave Thibault, a devenit în ultima vreme un leneş şi un adormit.

— Totuşi, se pricepe la grădinărit!

— Mi se pare că asta îi este şi meseria!

— Dar superbele straturi cu flori din fața verandei? N-a dovedit că are gust, aranjîndu-le astfel?

— A urmat întocmai instrucțiunile tale, știu foarte bine! Ție îți revine meritul că avem o grădină atît de frumoasă și un parc atît de îngrijit! Fără directivele tale, Thibault nu face nici o ispravă.

— Văd că ești pornit împotriva lui...

— Thibault este paznic la *Journey's End,* strigă Jan. Nu-i cer decît să-și îndeplinească, în mod conștiincios, toate obligațiile pe care i le incumbă această slujbă! Este absolut inadmisibil ca niște necunoscuți să intre cînd vor în curtea mea. Care nu-i nici moară nici columbar!

— Nu crezi că sîntem și noi puțin vinovați de situația asta, dragă?

— Și de ce, mă rog?

— N-am refuzat de atîtea ori să construim zidul către țărmul mării, să facem un gard solid în acea parte a parcului ce dă către plajă?

— Just, murmură Jan.

— Cel mai mult mă neliniștește paragraful din scrisoare, în care spune *„Crede-mă, Yvarsen, nu voi da înapoi din fața nici unei crime pentru a te distruge...".*

— Ei, lăudăroseniile unui dezechilibrat...

— Totuși, n-a dat dovadă că a început să-și pună în practică amenințările?

— Nu te mai gîndi la asta, draga mea! fii liniștită...

— Cu neputință.

— Sînt de acord cu tine că situația e gravă, că omul e, probabil, un individ foarte periculos. Dar trebuie să ne păstrăm sîngele rece.

— Pentru o femeie nu-i chiar atît de ușor. Doar nu pentru mine mă tem, dragul meu!

— Cunoscîndu-ți firea, nu m-am îndoit o clipă de acest lucru!

Thérèse deveni foarte palidă.

— Dacă ți s-ar întîmpla o nenorocire, spuse ea pe un ton plin de emoție, n-aș mai putea trăi nici eu, Jan, n-aș mai putea, crede-mă!

Glasul i se frînse și Thérèse izbucni în plîns.

— Te rog, draga mea, stăpînește-te. Nu te lăsa impresionată de invectivele unui nebun! Voi ști să mă apăr!

Thérèse își șterse ochii cu batista.

— Și dacă ticălosul acela le face vreun rău copiilor noștri! spuse ea.

Maxilarele lui Jan se contractară. Instinctiv, acceleră motorul maşinii.

III

— VREI SĂ-ŢI GHICESC VIITORUL, domnule?

Erling făcu semn din cap că nu.

— Dacă-mi dai două sute de franci, îşi spun tot ce-o să ţi se întîmple, insistă ţiganca.

— Nu!

— Haide, domnule, că doar n-o fi focl Sînt ţigani şi ţigani! Eu nu scornesc nimic, nu-ţi spun decît ce ţi-e scris în palmă şi atît!

Erling oftă plictisit, apoi acceptă.

— Dacă ţii neapărat...

În gînd, o trimise pe ţigancă la toţi dracii. Îi era silă de orice fel de superstiţii, ca şi de orice fel de ghicit, fie că era vorba de astrologie, de chiromanţie sau de tălmăcirea viselor. Dar decît să se angajeze într-o discuţie cu ţiganca aceea pisăloagă, preferă s-o lase să-şi facă meseria, ca să scape cît mai repede de ea.

— Dă-mi mîna, domnişorule!

— Dă-i drumul repede, că n-am vreme...

Ţiganca aruncă o privire pătrunzătoare asupra liniilor din palma lui Erling, apoi spuse, privindu-l cu coada ochiului:

— Îţi place să comanzi...

— S-ar putea...

— Ai degete de pianist sau de doctor... dar nu eşti artist, aşa că...

Erling i-o tăie scurt:

— Sînt doctor! spuse el sec.

— Şef mare...

— Dacă ţii neapărat, da.

— Eşti însurat şi ai un copil frumos.

Ca s-o pună la încercare, Erling, întrebă:

— Fată sau băiat?

Ţiganca păru să-i scruteze şi palma şi chipul.

— Ai un băiat, spuse ea în sfîrşit. E un copil isteţ, prea isteţ pentru vîrsta lui. E, de asemenea, un copil gingaş ca o floare.

— Just, mărturisi Erling.

— Nevasta dumitale e foarte frumoasă.

— Mă rog, lucrurile astea le poți spune tuturor bărbaților, zise Erling ironic, nici unul n-o să te contrazică.

Țiganca surîse cu indulgență.

— Ai dreptate, domnișorule, dar uite că dumitale îți pot spune că nevasta are părul castaniu.

Ca să-și ascundă mirarea. Erling făcu pe supăratul.

— Parcă era vorba să-mi ghicești viitorul, spuse el nu prezentul.

— Răbdare, domnule, răbdare...

— Hai, să isprăvim...

— Fiul dumitale va fi un om celebru...

Erling simți un fior.

— În ce sens? întrebă el curios.

— Încă nu văd exact... Așteaptă puțin....

Gîndurile lui Erling o luară razna: „Dacă tocmai micul nostru Jan va fi cel care... Dar nu, nu se poate, toate astea sînt palavre... Doar n-am să iau de bune gogoșile înșirate de țiganca asta șmecheră? Totuși, pînă acum văd că nu s-a înșelat în nimic din ce mi-a spus. Jan, celebru! În ce domeniu? Oare va putea să-mi spună? Oare el să fie cel care va descoperi leacul cancerului? Vor mai fi deci necesari ani și ani de cercetări? Înseamnă că Flavie și cu mine ne-am irosit viața în zadar?" Simți în suflet o amărăciune cumplită. „Mai bine să nu știu, să ocolesc cît pot adevărul, să nu aflu despre eșecul posibil al muncii mele. Sigur că fiul meu mă va depăși într-o zi, dar aș fi vrut să cîștig eu această bătălie, căreia i-am consacrat întreaga viață! Da, am tras întotdeauna nădejde că Erling și Flavie Yvarsen vor intra în istoria științei ca învingători ai cancerului... Speranță deșartă! Totuși, n-am să mă dau bătut niciodată! Niciodată!"

Erling își trase brusc mîna din mîna țigăncii.

— Ajunge! spuse el. Ți-am ascultat destul pălăvrăgeala! Îi întinse o hîrtie de o mie de franci. Ia-o și lasă-mă în pace!

Țiganca luă hîrtia, dar nu se ridică de la masă. Rămase în fața lui, contemplîndu-l, cu un aer gînditor:

— Ce mai aștepți se mînie Erling. Comedia asta o să mai țină mult? Vrei să chem chelnerul să te dea pe ușă afară?

— Ți-e frică, zise țiganca, da, ți-e frică, omule, ca nu cumva fiul tău să ajungă, într-o zi mult mai mare decît tine; iată de ce nu vrei să cunoști viitorul!

— Cum ai putut să...

— Ascultă-mă... Odată, m-am dus și eu la teatru... Ehe, e mult de atunci.... Eram tînără și frumoasă, ca și nevasta ta....

Nu mi-a rămas în cap decît o singură frază din piesa care se juca atunci, frază pe care am să ți-o spun ție, acum: „Există, mult mai multe lucruri între cer și pămînt, decît există în știința ta, străine..." Și, după ce-l parafrază astfel pe Shakespeare, țiganca o porni tăcută, spre altă masă.

— Domnul dorește o cafea după brînză? îl întrebă chelnerul, amabil și politicos,

Erling își ridică ochii și răspunse pe un ton agasat:

— Da, dar foarte tare!

— Foarte tare? După moda italienească?

— Exact!

„M-am atașat aproape cu ferocitate de ființa mică și fragilă, născută din dragoste. Și totuși, cu toată afecțiunea și dragostea pe care le am față de copil, n-aș vrea să ne priveze de succesul rîvnit.... Mai există atîtea alte bătălii de cîștigat, în medicină... Cancerul vreau să-l vindec eu, eu și Flavie..."

În urma unei pane de motor, avionul cu care Erling plecase din Stockholm fusese nevoit să aterizeze în Germania. Tînărul cercetător luase masa la Frankfurt, apoi se urcase într-un alt avion, cu care ajunse seara la Nisa. După ce închiriase o mașină rapidă, o Lancia, ca să-și poată ajunge din urmă părinții, se hotărî să cineze în acel oraș liniștit, pe una din străduțele simpatice și pitorești ce șerpuiau în jurul catedralei. După masă, țiganca ghicitoare îi adusese din nou aminte de gîndul care-l obseda zilnic: să învingă cancerul!

După ce-și bău cafeaua, Erling intră în cabina telefonică și formă numărul de la *Journey's End;* voia să-l anunțe pe paznic de sosirea sa, pentru ca Elise Thibault să aibă vreme să-i pregătească o cameră. Auzi telefonul sunînd, la celălalt capăt al firului, dar în pavilionul familiei Thibault nu răspunse nimeni. „Trebuia să-i sun mai devreme, își spuse el, acum e cam tîrziu, cu siguranță că s-au culcat! Deși mi se pare totuși ciudat să nu audă telefonul..." După zece minute, sună din nou: aceeași tăcere. „Să fi profitat de plecarea părinților ca s-o șteargă și ei pe undeva? se întrebă Erling. Mi se pare, totuși, cu neputință, fiindcă trebuie să le trimită zilnic corespondența și să aibă grijă de păsărelele din colivia mamei, care au nevoie de apă și de mîncare... Ia să dau o raită cu mașina pînă acolo, să vedem ce se întîmplă... În douăzeci, douăzeci și cinci de minute, am ajuns!"

Un sfert de ceas mai tîrziu, Erling gonea cu toată viteza pe drumul dintre Nisa și Villefranche. Auzind sirena atît de cunoscută, a pompierilor, trase pe dreapta și încetini, ca să le lase

drumul liber. Trei mașini roșii îl depășiră, gonind cu maximum de viteză. În acel moment, ajuns la locul de unde se putea vedea întregul Cap-Ferrat, zări, nu departe de far, un foc uriaș. Dîndu-și seama într-o clipă că vîlvătaia se înălța exact pe locul unde se afla casa părinților săi, avu impresia că trăiește un coșmar. „Nu-i cu putință, murmură el, nu se poate... Nu! Tocmai casa pe care și-o doriseră atîta..." Apoi apăsă cu putere pe accelerator.

IV

JOURNEY'S END ARDEA... ce se întîmplase? Dimineața, la prima oră, Yannakos dăduse telefon la Imperia pentru a-l pune pe Jan la curent cu evenimentele de peste noapte. Apoi, încă bolnav de pe urma loviturii primite din partea misteriosului agresor, plecase la el acasă, la Beaulieu, ca să se odihnească și să mai prindă puteri. Culcat în pat, în odaia lui mai mult decît modestă, Yannakos își petrecuse ziua rumegînd tot felul de planuri de răzbunare împotriva necunoscutului care-l lovise atît de mișelește; seara, în loc să se ducă la *Journey's End,* ca să facă de pază așa cum își propusese, adormi.

Cei doi Thibault tocmai terminaseră de mîncat, cînd auziră pe cineva bătînd la ușa pavilionului. Cum așteptau neliniștiți sosirea lui Yannakos, Octave Thibault se duse să deschidă; se trezi nas în nas cu un om mascat, scund, care-l amenința cu un pistol. Cîteva minute mai tîrziu, cei doi soți erau legați fedeleș de scaune, în vreme ce necunoscutul mascat se îndrepta cu pași mari către vilă. Asta a fost tot ceea ce Hugo și Judith — care anunțaseră pompierii — putuseră smulge de la perechea aceea îngrozită.

Erling ajunse aproape în același timp cu pompierii. După ce schimbă cîteva cuvinte cu familia Stiffenacker, alergă spre căpitanul care comanda operațiile.

— Sînt fiul proprietarului, strigă el, mai puteți salva ceva?

— Nimic, domnule, asta e treabă făcută de un incendiator, treabă făcută temeinic! Toate odăile par să fi fost stropite cu benzină. Oamenii mei au și găsit pînă acum trei bidoane goale.

Erling refuză să creadă:

— Şi hîrtiile, amintirile de familie? strigă el. În sfîrşit, tot ceea ce nu mai poate fi înlocuit?

Căpitanul făcu un gest elocvent către vila care nu mai era decît un rug uriaş.

— Cu neputinţă de salvat ceva! După cum vedeţi, focul s-a înteţit datorită vîntului care bate din larg. Nu pot trimite nici unul din oamenii mei în acel cuptor! Doar ca să salveze nişte hîrţoage! Dacă ar fi vorba de vieţi omeneşti, oamenii ar încerca chiar şi imposibilul. Dar cum nu exista nimeni în casă cînd s-a declanşat incendiul...

— Nu, nu, bîigui Octave Thibault, care se apropiase de ei, în vilă nu se afla nimeni. Francine, menajera, plecase de dimineaţă la mătuşa ei din Marsilia!

După acest efort oratoric, paznicul căzu într-un fel de toropeală provocată de spaima prin care trecuse.

— Norocul ei, spune comandantul pompierilor, a scăpat sărăcuţa de ea!

— Ce intenţionaţi să faceţi? întrebă Erling.

Căpitanul înălţă din umeri.

— Vedeţi şi dumneavoastră, domnule: să localizăm focul, să limităm dezastrul, să avem grijă ca scînteile să nu ducă focul mai departe.

— Deci casa părinţilor mei e condamnată?

— Nu vor mai rămîne din ea decît nişte ruine. Apoi, pe un ton poruncitor, adăugă: Şi acum, domnule, vă rog să plecaţi şi să ne lăsaţi să ne facem treaba.

Erling se îndepărtă de mulţimea curioşilor şi de vecinii care se înghesuiau în parc. Era îngrozit: toate bunurile părinţilor săi se mistuiau sub ochii lui. Mobilele preferate ale Thérèsei, dosarele tatălui său, dosarele atît de preţioase pentru valoarea observaţiilor clinice consemnate în ele, miile de amintiri de familie, corespondenţa, albumele cu fotografii, toate urmele pe care le lasă o pereche de oameni în trecerea lor pe acest pămînt, toate astea erau răvăşite şi înghiţite de flăcările nemiloase. Noroc că Judith avusese prezenţa de spirit să ducă voliera cu păsări rare în grădina ei. Erling ştia că moartea păsărilor sufocate de fum sau pîrjolite de cumplita căldură pe care o degaja rugul uriaş ar fi fost o lovitură groaznică pentru mama sa.

Deodată, cu tot vacarmul motoarelor şi al pompelor, cu toate trosnetele flăcărilor şi vociferările mulţimii, Erling auzi scrîşnetul roţilor unei maşini care se oprise brusc; apoi, imediat după asta, un ţipăt disperat, răscolitor: ţipătul mamei sale!

Se întoarse şi văzu maşina neagră a tatălui său oprită la douăzeci de metri de foc. Din ea tocmai coborau părinţii săi; li-

vizi, cu trăsăturile descompuse, înaintară către el.

Erling alergă înaintea mamei sale pe care o strînse la piept.

— Mamă, măicuţă dragă, spuse el cu un glas cît mai blînd, nu plînge! Te rog, mai ales, nu plînge! Tata şi cu mine îţi vom construi altă casă... Chiar mai frumoasă decît asta...

Zdrobită de cumplita nenorocire care se abătuse asupra ei, la vederea casei în flăcări, Thérèse amuţise. Nu putea să articuleze nici un cuvînt şi plîngea întruna. Erling încercă s-o consoleze.

— Vei veni să stai la noi, îi spuse el. Ai să-l revezi pe nepoţelul tău... Mamă, scumpa mea, vom face tot ce va fi cu putinţă ca să te vedem surîzînd din nou, ca să fii din nou fericită...

Thérèse îşi înălţă fruntea, avînd o sclipire de spaimă în ochi şi întrebă cu voce zdrobită:

— Şi... păsărelele mele... Erling, ce s-a întîmplat cu ele în toată... harababura asta?

El se grăbi s-o liniştească:

— În clipa în care a izbucnit focul, familia Stiffenacker a dus colivia la ei... Nu te teme, mamă, păsările sînt tefere.

Erling se întoarse spre Judith şi Hugo, care se apropiară:

— Aş putea să v-o încredinţez pe mama?

Judith o luă pe Thérèse, cu blîndeţe, de braţ.

— Veniţi, doamnă, şopti ea, am să vă conduc la micile dumneavoastră prietene...

Hugo o luă pe Thérèse de celălalt braţ şi spuse:

— Cred că vă aşteaptă... mai ales una dintre ele care are o minunată coroniţă albastră pe cap...

— Cununiţă-de-Azur... murmură Thérèse.

Rămas singur, Erling îşi căută cu privirea, tatăl. Jan stătea în picioare, între doi palmieri, în faţa casei în flăcări. Silueta lui înaltă se decupa, aidoma unei umbre chinezeşti, pe fundalul strălucind în galben, mov şi roşu, al jarului. Umerii nu i se încovoiaseră, de pe buze nu-i scăpase nici o văicăreală. Foarte drept, puţin trufaş, era firesc mîhnit, dar neînvins.

V

„AM EZITAT MULTĂ VREME, Yvarsen, dar pentru că azi nu mai am nimic de pierdut, m-am hotărît să arunc masca. Sînt Cornelius Bloom şi mă cunoşti foarte

bine. Am început să te urăsc din ziua în care ai socotit că faci bine umilindu-mă. Amintește-ți cuvintele pe care le-ai rostit atunci: «Știi că indirect ești răspunzător de moartea unui om? Unde erai cînd au avut nevoie de dumneata? Poate că alergai după fuste...» M-ai ridicat de la pămînt și m-ai scuturat cu brutalitate. În timpul acelor minute, care mi s-au părut nesfîrșite, ardeam de dorința să-ți înfig un cuțit în inimă! Nu trebuie să-i vorbești niciodată unui bărbat despre cusururile lui fizice. Or tu mi-ai strigat atunci în față: «Ai auzit vorbindu-se vreodată despre jurămîntul lui Hippocrat, piticule?» Gravă eroare psihologică, Yvarsen! Nu ți-am iertat niciodată acel «piticule»!

La început, ura mea trebuie să fi fost inconștientă, instinctivă; știu însă sigur că a devenit feroce. Și cu atît mai mult, cu cît te minți sem. Află, Yvarsen, că nu mă aflam, în seara aceea, la Cercul olandez, ci la barul cel mai rău famat din Pretoria, la «Rose Blanche». *Ha! Ha! Ha! Te-am dus, nu-i așa? Ești atît de naiv și de credul, bietul de tine...*

Dacă mai pe urmă am făcut tot posibilul ca să-ți înlătur sentimentul de vinovăție care te chinuia în urma operației nereușite a Bolii lui Richter, asta s-a datorat faptului că ardeam de dorința de a ajunge medicul-șef și directorul spitalului din Pretoria. Ca să obțin definitiv postul, trebuia să-ți intru în grații. Și apoi, pe atunci nu eram încă ființa degenerată, epava care am devenit între timp. Dimpotrivă, mai exista încă în mine loc pentru sentimente nobile și generoase! Mă mustra conștiința și nu mă gîndeam decît cum să-mi repar greșeala și să șterg minciuna.

La «Rose Blanche» *am cunoscut o fată nespus de frumoasă, pe nume Olga. O poloneză cu forme pline. M-am îndrăgostit nebunește de ea. Mă duceam în fiece seară la barul pe care ea îl frecventa cu regularitate, doar ca s-o văd. Dar n-avea ochi pentru mine, în fața ei nici nu existam! Pentru ea eram tot «un pitic». Și cu cît Olga îmi respingea mai mult avansurile, cu atît o iubeam mai tare. Ca să nu mai fiu mereu obsedat de nefericirea mea, am făcut primul pas pe drumul ce avea să mă ducă la pierzanie: am început să beau!*

Dar, foarte curînd, băutura n-a mai ajutat la nimic, uitarea provocată de alcool nu era deplină; atunci am început să mă droghez! În funcția pe care o ocupam îmi era foarte ușor să fac rost de cocaină. Tu, Yvarsen, plecaseși din Transvaal; așa că la spital eu eram acum mare și tare. Luni întregi am luat cocaină, apoi morfină. O bucată de vreme am fumat și opium. Datorită precauției și rezistenței organismului meu, foarte solid, nimeni n-a bănuit nimic!

Dar, totul are un sfîrșit... În curînd, a început să se șușotească

în spatele meu, iar în lumea medicală se răspîndiră zvonuri ciudate. Pînă la urmă, n-am mai fost în stare să operez: mîinile îmi tremurau tot timpul. Era sfîrşitul carierei mele, sfîrşitul unui strălucit chirurg, sfîrşitul a toate!

De la spital m-au dat pe uşă afară, discret, curat, fără scandal, aşa cum se procedează în Africa de Sud. Devenisem un element irecuperabil.

Cînd am început această scrisoare, eram lucid, Yvarsen, foarte lucid... Acum, materia mea cenuşie devine fluidă, începe să curgă. Îmi dau tîrcoale imagini, imagini erotice sau morbide (apropo, ai observat că aceşti doi termeni sînt sinonimi?), evocări dezolante. Cunoşti aceste versuri din Baudelaire?

„Şi lungi şi nesfîrşite convoaie mortuare
Încet şi fără muzici, prin suflet trec mereu,
Speranţa-nvinsă plînge; rea, dominatoare,
Înfige spaima negrul ei steag în craniul meu"[1]

Probabil că le-am citat prost şi am comis unele greşeli. Dar n-are importanţă! Starea asta de spirit este şi a mea!

Într-adevăr, nu-i momentul să citez versuri! Dar acţionează drogul, Yvarsen, cocaina! Simt dorinţa să-ţi rîd în nas! Să te păcălesc, să te batjocoresc, să te insult!

Am venit în Europa numai cu intenţia să te dobor, să te distrug! De ce tocmai pe tine? Pentru că tu ai tot ceea ce n-am putut avea eu: un fizic care te avantajează, o nevastă care te adoră, o familie care te venerează, o carieră glorioasă, celebritate şi bogăţie. Prea multe lucruri, Yvarsen! I-ai făcut geloşi pînă şi pe zei! Iar eu sînt instrumentul răzbunării lor, braţul Domnului, ha! ha!

Vrei să-ţi spun ceva? Patima mea pentru Olga s-a preschimbat într-un şobolan mare, pus pe harţă, care mi-a devorat măruntaiele şi mi-a ros tot trupul pe dinăuntru! Nu mai sînt decît o piele, o piele flască şi respingătoare! Pe eminentul doctor care eşti (cît de imbecile sînt aceste calificative) îl voi cruţa de descrierea rapidei mele prăbuşiri morale şi fizice. Răul progresează cu o viteză înfricoşătoare. Opium, morfină, cocaină, fără a mai pune la socoteală alcoolul!

Spoream din ce în ce dozele, pînă cînd, la un moment dat... Gata, ajunge! Ca s-o scurtez, sînt condamnat la moarte! Atîta doar, că am hotărît să-mi aleg eu însumi data execuţiei. Înţelegi? După ce-mi voi pune la punct toate afacerile şi mai ales după ce

[1] Ch. Baudelaire, *Florile răului*, Ed. pt. Lit. Universală, 1967; versurile fac parte din poezia *Spleen*, tradusă de Al. Philippide, pag. 229.

îmi voi încheia socotelile cu tine, voi face uz de pistolul pe care-l port întotdeauna asupra mea. Teatrul lumii ăştia mă orbeşte (poate şi pentru că mi s-a atribuit un rol urît). Sînt nevoit să găsesc o ieşire, indiferent în ce fel!

Am făcut studii strălucite. Ştii că am fost cel mai bun chirurg din Africa de Sud şi probabil că şi un medic la fel de bun. Din cea mai fragedă vîrstă mi-a plăcut să fiu întotdeauna primul! Nu m-aş fi putut împăca niciodată cu gîndul de a fi al doilea!

Din pricina unei femei, a unei slăbiciuni de o seară, am pierdut tot, inclusiv onoarea. Acum înţelegi resentimentele, ura mea împotriva ta, care n-ai dat niciodată dovadă de slăbiciune şi care ai adunat toate premiile pe care ţi le-a oferit viaţa?

Odată ajuns în Europa, m-am stabilit la Nisa, ca să fiu aproape de casa voastră, să vă pot lovi cînd aveam chef. Fireşte că mă duceam destul de des la Saint-Jean şi la Beaulieu unde — iscodind cu dibăcie unele persoane — obţineam informaţiile necesare despre tine şi despre familia ta. Dacă ştii să fii răbdător şi perseverent, oamenii îţi spun tot ce vrei: îi tragi de limbă cu o uşurinţă aproape de necrezut.

Ah, Yvarsen, aş mai avea încă atîtea lucruri urîte să-ţi spun! Clinic vorbind, cazul meu ar fi foarte interesant de studiat! Luciditatea îmi scade din clipă în clipă. Starea mea mintală se aseamănă cu demenţa precoce. Pasionant, nu-i aşa? Cînd ţi-am trimis prima scrisoare, anonima aceea, i-am trimis una şi fiului tău, iar o alta lui Hugo Stiffenacker, celebrul violonist care s-a însurat cu o americancă bogată. Intenţia mea era să semăn neîncrederea în sufletele celor care te cunosc sau care sînt în relaţii cu tine. Trebuiau să urmeze şi alte scrisori anonime. Elaborasem un adevărat plan de luptă, de luptă împotriva ta şi a reputaţiei tale! Din nefericire, timpul mă grăbeşte, aşa că iată-mă în situaţia de a nu putea realiza acest plan de mare anvergură.

Aş fi vrut să te văd tîrîndu-mi-te la picioare!

Cocaina, amice, e un paradis artificial şi, cum paradisul nu-i decît un vis, o himeră, mă rog Domnului să-mi dea «cocaina cea de toate zilele».

Privirea mea e radioscopică, văd totul pînă în străfundurile sufletului! Crede-mă, Yvarsen, ştiu multe despre tine!

Olga era aidoma unui model de Delacroix... Dacă vei mai trece vreodată pe la muzeul Luvru din Paris, priveşte cu atenţie pînzele acestui pictor. Poate că atunci ai să înţelegi şi intensitatea pasiunii mele pentru ea. De ce m-ai făcut «pitic»? Funestă zi... Dar nu văd de ce ţi-aş povesti viaţa mea! Ducă-se dracului!

Uneori, la barul «Rose Blanche», *Olga îmi arunca nişte zîmbete pline de vrajă. Nişte priviri îndrăcite: asta se întîmpla cînd*

avea nevoie de bani. Ea m-a distrus, Olga, o stricată! Dar vă interzic tuturora s-o vorbiți de rău! Femeia, Yvarsen, e întregul rău al bărbatului! Sînt foarte mulțumit de această definiție, deși miroase un pic a Strindberg. Simt dorința să dau pe gît un pahar mare cu coniac. Îmi dai voie?

Părul Olgăi, blond și mătăsos, era întotdeauna parfumat. Aș fi vrut să mă scufund în el ca în Lîna de aur a argonauților!

Sînt dușmanul tău, care veghează, eu, Cornelius Bloom. Nici Cain nu-l ura pe Abel cum te urăsc eu pe tine! De fapt, numai această ură mă mai susține. Nu mai trăiesc decît pentru ea.

Din seria de catastrofe anunțate de mine, cea care s-a abătut asupra ta, ieri, e prima: vila de care erai atît de mîndru, casa viselor tale, a ars! Pfii, ca o cutie cu chibrituri! N-a mai rămas din ea decît niște ruine fumegînde. Treabă făcută cu cap, de un adevărat incendiator, Yvarsen, trebuie să recunoști! Vîrît prin mulțimea de curioși (îmi place riscul), îmi contemplam opera cu o satisfacție aproape voluptuoasă. Incendiatorii sînt niște artiști, Yvarsen, știai? Ah, flăcările acelea minunate, galbene și mov, zvelte și înalte! Sclipirile acelea trandafirii! Trosniturile, șuierăturile! Dansul frenetic al scînteilor! Da, da, un foc frumos e spectacolul cel mai îmbătător și cel mai deplin ce se poate închipui!

Cît de bine îl înțeleg acum pe Nero! Cînd soția ta a scos țipătul de disperare, m-am simțit răsplătit mai presus de nădejdiile mele. Am savurat acel strigăt, îl mai păstrez și acum în auz! Sublim! Dar tu, ticălosule, tot nu te-ai prăbușit! Te-am zărit, stînd în picioare, în fața focului, trufaș ca de obicei, cu aceeași siguranță insolentă care m-a scos întotdeauna din sărite. Pînă și într-un astfel de moment, cînd avutul îți era înghițit de flăcări, ți-ai păstrat aerul de superioritate care mă făcea să văd roșu în fața ochilor! Ah, simțeam o dorință nebună să înșfac o secure, să mă năpustesc asupra picioarelor tale și să te dobor ca pe un copac! Acum am priceput un lucru, Yvarsen: că nu există decît o singură cale de a te distruge cu adevărat. Iată de ce m-am hotărît să te ucid cu propriile mele mîini!

C.B.

P.S. *De prisos să anunți poliția, să le arăți această scrisoare. Am părăsit definitiv Nisa și camera mea de la hotel. Cornelius Bloom a devenit o umbră rătăcitoare, o umbră care nu mai are decît o idee fixă: să-l ucidă pe Jan Yvarsen!"*

VI

JAN RECITI PE ÎNDELETE SCRIsoarea care i se adusese. Fusese găsită în crîşma *Santa Monica...*

După prăpăd, familia Stiffenacker se oferise să-i găzduiască pe Jan şi pe Thérèse, ba chiar şi pe Erling. *Journey's End* nu mai era decît o grămadă de ruine. Parcul şi grădina fuseseră şi ele devastate de mulţimea care dăduse năvală, de pompieri, de maşini. Astfel, proprietatea — splendidă cu douăzeci şi patru de ore mai înainte — nu mai ofera acum decît o imagine dezolantă. Două siluete încovoiate — Elise şi Octave Thibault — rătăceau printre ruine, nădăjduind să mai găsească vreun obiect cruţat de flăcări.

Thérèse se culcase în odaia spaţioasă şi confortabilă pe care Judith o pusese la dispoziţia familiei Yvarsen. Ca să-şi regăsească echilibrul sufletesc, biata femeie avea nevoie de odihnă şi de somn, într-o ambianţă liniştită. Jan însă nu putea dormi, trebuia să-şi limpezească mintea, să facă bilanţul nopţii catastrofale, să se gîndească la ce avea de făcut. În momentul în care intrase în salonul unde trăgea nădejdea să se liniştească, un servitor îi adusese scrisoarea lui Bloom. Rar avusese Jan în mînă un document atît de uluitor ca acea confesiune halucinantă. Lectura bizarei scrisori îl uluise...

Deci enigma se rezolvase! Duşmanul îşi aruncase masca! Misteriosul agresor de la *Journey's End,* incendiatorul, nu era altul decît fostul medic-şef al spitalului din Pretoria! În ciuda cumplitei dovezi pe care-o avea despre ticăloşia lui Bloom, în ciuda faptului că-şi pierduse aproape toate bunurile, Jan nu simţea nici o ură faţă de fostul său subaltern. În ochii săi, Cornelius Bloom era un om bolnav, un bolnav foarte periculos, desigur, dar totuşi un bolnav!

Confesiunea lui Bloom se încheia cu o ameninţare foarte precisă: *„...m-am hotărît să te ucid cu propriile mele mîini... Cornelius Bloom a devenit o umbră rătăcitoare, o umbră care nu mai are decît o idee fixă: să-l ucidă pe Jan Yvarsen!"* Ce să facă? Să anunţe poliţia care şi aşa începuse o anchetă pentru a-l depista pe cel care dăduse foc casei? Să încredinţeze Parchetului scrisoarea lui Bloom?

Jan era neliniştit şi de menţiunea făcută în scrisoare, că nebunul trimisese anonime lui Erling şi lui Hugo Stiffenacker. Hotărî să limpezească pe loc lucrurile, să-i poftească pe cei doi bărbaţi în salon şi să le arate scrisoarea lui Bloom.

— Ce poveste ciudată! exclamă Hugo care citise şi el, după Erling, scrisoarea lui Bloom.

— Un caz clinic, spuse Erling, laconic.

— Dumitale ce ţi-a scris? îl întrebă Jan pe Hugo.

— Pot să vă spun adevărul? întrebă Hugo, şovăind.

Jan îl privi drept în ochi.

— Ne-am adunat aici ca să facem lumină în această afacere tenebroasă, răspunse el. Aşa că te rog să ne citeşti şi nouă scrisoarea, dacă o ai la dumneata!

— Din păcate, Judith a rupt-o în bucăţele. Dar vă pot spune aproape pe dinafară despre ce era vorba!

— Te ascultăm!

După ce Hugo reproduse textul, omiţînd insinuările cele mai jignitoare, pe care preferă să le treacă sub tăcere, Jan strigă:

— Totul nu-i decît minciună şi insinuare!

— Vă cred, domnule doctor! spuse Hugo cu un accent de profundă sinceritate.

— Cînd am cunoscut-o pe domnişoara Collins era îndrăgostită nebuneşte de dumneata! Nu-mi vorbea decît despre Hugo Stiffenacher!

— Vă mărturisesc că după ce-am citit acea scrisoare, m-am simţit foarte nefericit... Am fost tulburat, chinuit de îndoieli; aveam tot timpul penibila impresie că mi se ascunde ceva! Dar cînd v-am revăzut ieri seară, în împrejurările acelea dramatice, alături de soţia dumneavoastră, mi-am dat seama cît de neîntemeiate au fost bănuielile mele!

— Acum e rîndul tău, spuse Jan întorcîndu-se către fiul său. Spune-ne ce ţi-a scris nefericitul acela...

— E foarte simplu, răspunse Erling scoţînd scrisoarea din portofel. V-o citesc imediat!

Dar, înainte de a isprăvi de citit, fu întrerupt, de Hugo care, pe un ton categoric, puse lucrurile la punct, povestind ce se întîmplase în realitate între el şi Flavie, cum îl respinsese aceasta şi cum îi răpise orice speranţă că i-ar putea împărtăşi vreodată sentimentele.

— Ce urmărea nebunul, cu scrisorile astea stupide? strigă Erling, scos din fire.

— Voia să semene ura şi discordia în jurul meu, explică Jan.

— Din fericire, nu m-am îndoit nici o secundă de fidelitatea Flaviei, spuse Erling.

Sumbru, Hugo mărturisi:

— În ce mă priveşte, eu m-am îndoit, am avut bănuieli... Da, am fost cum nu se poate mai nedrept faţă de Judith!

— Nu-ţi mai rămîne, îi spuse Jan, decît să te duci după nevasta dumitale, s-o săruţi şi s-o rogi să te ierte!

O clipă mai tîrziu, Jan şi Erling îi văzură — pe fereastra care dădea spre pădurea de pini — pe Hugo şi pe Judith îmbrăţişîndu-se fericiţi...

— Ce planuri imediate ai? întrebă Erling după ce rămase singur cu tatăl său.

Jan privi gînditor, înaintea lui.

— Încă nu ştiu, murmură el, dar am impresia că nu vom mai rămîne aici...

— Nu vrei să reconstruieşti *Journey's End*?

— Treaba asta o va hotărî mama ta.

— Bine, dar tu?

Un licăr nostalgic trecu prin ochii lui Jan:

— Mi-ar plăcea să-mi revăd plaiurile natale, spuse el, visător. Să-mi revăd patria...

Erling fu încîntat.

— Perfect! strigă el. De fapt, venisem aici ca să te iau cu mine la Stockholm.

După care, îi împărtăşi părintelui său gîndurile şi planurile sale.

— Înainte de a vorbi despre planurile noastre de viitor, spuse Jan, aş vrea să-ţi mulţumesc pentru tot ceea ce ai făcut pentru noi, ieri seară!

— Dar era firesc, tată! Doar sînt fiul tău!

— Numai providenţa te-a adus la *Journey's End* în seara aceea fatală. Vezi tu, în momentele de mare mîhnire, vrei să-i ai pe ai tăi lîngă tine, fiinţele pe care poţi conta în orice împrejurare. Pentru Thérèse, prezenţa ta aici a fost salutară. Graţie cuvintelor tale consolatoare, cumplita nenorocire care ne-a lovit a fost — în ce-o priveşte — oarecum atenuată.

— Dacă vă întoarceţi în Suedia, îţi făgăduiesc că mama va fi mîngîiată şi răsfăţată de toată familia! Să ştii că micul Jan vă aşteaptă cu multă nerăbdare...

— Nepotul meu!

— Dacă l-ai vedea cît a crescut de cînd ne-am întîlnit ultima oară!

— Vom veni Erling, vom veni în mod sigur!

— Şi cu *Journey's End* ce vei face?

— Mai adineauri mi-a venit o idee: în loc să vînd terenul, am să construiesc aici o clinică pentru copiii bolnavi de poliomelită, un fel de azil-sanatoriu care va fi totodată şi o şcoală...

— Vei rămîne bun şi generos pînă la sfîrşitelor zilelor tale, tată!

— Iar în parc — ca să-i fac plăcere Thérèsei — voi amenaja un colţ pentru păsări şi animale...

Chipul lui Erling se adumbri.

— Ai uitat însă de cineva în proiectele tale, tată!

— De cine?

— De Cornelius Bloom.

— Da, va trebui să mă gîndesc şi la problema asta!

— Trebuie să acţionăm, tată, şi încă repede de tot! Omul ăsta te-a anunţat că are intenţia să te omoare, şi drama din noaptea trecută dovedeşte că ameninţările lui nu-s vorbe goale. Te sfătuiesc să anunţi poliţia, şi asta cît mai repede!

Jan clătină din cap.

— Aş vrea să găsesc o soluţie mai umană decît un simplu denunţ la poliţie... o soluţie medicală, dacă pot să mă exprim astfel, căci Bloom este grav bolnav...

— E un nebun primejdios!

— Mă duc să fac cîţiva paşi prin parc, ca să-mi limpezesc gîndurile. După aceea, am să-ţi spun ce m-am hotărît să fac în legătură cu Bloom...

— Nu fi prea milostiv, tată! Individul te urăşte de moarte!

— Vom vedea, Erling, vom vedea...

Jan coborî spre mare. Brusc, auzi în spatele lui paşi precipitaţi şi un gîfîit uşor. Întorcîndu-se, zări un om scund, cu tenul palid, cu faţa brăzdată de riduri.

— Dumneata, Bloom? strigă doctorul după ce-l recunoscu cu greu pe fostul medic-şef al spitalului din Pretoria. În ce hal te-ai schimbat!

— Îţi interzic să mă analizezi cu privirea ta murdară de medic! strigă Bloom cu voce stridentă. Mai înainte de orice, teme-te! Căci nu sînt tot timpul zdreanţa care par acum! Cînd îmi recapăt puterile, află că ele se înzecesc! În acele momente sînt cumplit, sînt de neînvins! Apoi rînji: Grecul tău a simţit-o pe pielea lui!

— Fii înţelegător, spuse Jan pe un ton conciliant, cazul dumitale nu e disperat, te mai poţi vindeca... Renunţă la ideile criminale! N-am să depun nici o plîngere, dimpotrivă, voi uza de toată influenţa mea ca să fii internat şi tratat într-o clinică de dezintoxicare!

Bloom se albi de furie.

— Cum, urlă el, după toate insultele pe care ţi le-am adresat în scris, după ce ţi-am ars casa, tot nu mă urăşti? Îndrăzneşti să-ţi fie milă de mine? Îndrăzneşti într-adevăr? Ştii că de fapt mila ta nu e decît o culme a dispreţului?

Își scoase pistolul din buzunar și-l îndreptă spre Jan.

— Uite ce fac eu cu mila ta murdară: o dispreţuiesc, doborîndu-te ca pe un cîine!

— Bloom să nu faci asta! strigă Jan. Eşti nebun!

— Nebun? urlă el. Sigur că sînt nebun şi vreau să ţi-o dovedesc!

Dar chiar în clipa în care dădu să apese pe trăgaci, Erling, atras de zgomotul glasurilor, se ivi din spatele tatălui său şi se năpusti spre Bloom, încercînd să-i devieze arma.

Glontele porni, dar se pierdu undeva, în mare. Scoţînd un strigăt de furie, Bloom îşi aruncă pistolul, izbindu-l de o stîncă, la fel ca un copil care, plictisit de o jucărie, o aruncă departe; apoi, pînă să-i vină lui Erling ideea să pună mîna pe el, din cîteva salturi se năpusti spre partea dintre stînci, pe care începu s-o coboare în goană. Erling fugi după el. Fiind mai tînăr şi călit prin exerciţii fizice, îl ajunse din urmă, dar cînd să pună mîna pe el, nebunul alunecă şi, scoţînd un urlet cumplit, căzu în gol, zdrobindu-se de o stîncă enormă, plină de colţuri ascuţite.

Cînd Erling se întoarse lîngă tatăl său, Jan întrebă cu o voce ştearsă:

— A... murit?

— Da, am coborît pînă pe stînca pe care a căzut... Apoi preciză: Fractura craniului şi ruptura coloanei vertebrale. Moartea trebuie să-i fi fost fulgerătoare.

Jan luă mîna fiului său şi o strînse între ale sale. Rămaseră aşa o bucată de vreme, îngroziţi de drama ce se desfăşurase cu atîta rapiditate sub ochii lor.

Thérèse ieşi înaintea lui Jan, în parcul vilei *Santa Monica.* Nimbat de părul argintiu, chipul ei — care purta pecetea durerii încercată de curînd — avea o anumită solemnitate, părînd de o nobleţe rară. Ochii, de o nespusă blîndeţe, erau reflexul unui suflet năpădit de amărăciune şi de mîhnire, dar care ştiuse să-şi păstreze întotdeauna luminoasa lui puritate.

— Încă o veste proastă, dragul meu, murmură ea. Thibault mi-a adus o scrisoare din partea Idei. Un adevărat strigăt de ajutor: Norbert a părăsit-o!

Fără să spună un cuvînt, foarte palid, cu trăsăturile crispate, Jan o luă pe Thérèse de braţ. Apoi se îndreptară încet către un promontoriu de unde se vedea întreaga Coastă de Azur, care le devenise atît de dragă.

— Am iubit şi locul şi marea asta, spuse el cu voce estompată, dar noi trebuie să plecăm de aici. Tom Starner obişnuia

să spună că fiecare om trebuie să-şi urmeze propria-i soartă. Încep să cred că nefericitul de Bloom a fost un instrument al destinului. Un destin care mă obligă să cred că soarta mea e să-mi isprăvesc zilele în ţara minunată în care am văzut lumina soarelui.

— Suedia... Unde am fost atît de fericiţi...

— Şi unde vom mai fi, draga mea. Vocea îi deveni mai hotărîtă. Mai întîi, ne vom duce la Paris. Dacă mica noastră Ide ne cheamă, înseamnă că nu trebuie să mai întîrziem! Apoi, încheie gînditor: Iar după asta, ne vom stabili în vechea casă a mătuşii Brita.

— Da, şopti Thérèse sprijinindu-se de el, casa mătuşii Brita...

CUPRINS

ULTIMA DRAGOSTE A LUI JAN

Partea întîi 7
Partea a doua 65

DUŞMANUL LUI JAN

Partea întîi 103
Partea a doua 147
Partea a treia 183

Lector: MIHAELA NECULA
Tehnoredactor: CONSTANȚA VULCĂNESCU

Tiparul executat sub comanda nr. 20.202
Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria CORESI
Piața Presei Libere, 1, București
ROMÂNIA

PORUS

ISBN 973-9127-55-x

Vol. I—VI Lei 1199